

T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ

ADİ ORTAKLIKTA TEMSİL

Yüksek Lisans Tezi

CAZİBE EBRU YÜCEL

İSTANBUL, 2011

ÖZET

ADİ ORTAKLIKTA TEMSİL

Yücel, Cazibe Ebru

Bahçeşehir Üniversitesi Özel Hukuk Yüksek Lisans Programı

Yrd. Doç Dr. Aslı Makaracı

24/01/2011, 148

En basit iş ilişkisinden en karmaşık kuruluşlara kadar uygulama olanağı bulunan adi ortaklıkta ortaklığın temsili, Borçlar Kanununun 533 ve 534 üncü maddelerinde düzenlenmiştir. Temsile ilişkin bu hükümler değerlendirildiğinde ortaklıkta temsile ilişkin özel hükümler bulunmadığında adi ortaklığın üçüncü kişilerle olan ilişkilerinde Borçlar Kanununun genel hükümlerinin uygulanacağı tespit edilmiştir.

Çalışmamız esnasında, ortaklığın tüzel kişiliğinin bulunmamasının ortaklığın temsilinde büyük önem arz ettiği ve özellikle tüzel kişiliğin yokluğunda temsil yolu ile kazanılan hak ve alacakların ortaklığa nasıl intikal edeceği ve ortakların borçlardan sorumluluklarının nasıl olacağı hususunda belirleyici olduğu tespit edilmiştir.

Kişilere ilişkilerini dilediği gibi düzenleme imkanı veren yapısı, adi ortaklığın günümüzde özellikle tercih edilmesine sebep olmasına rağmen adi ortaklıkta temsil müessesesinin doktrinde yeteri kadar irdelenmediği sadece kanun maddelerine atıf yapılmakla yetinildiği tespit edilmiştir.

Adi ortaklıkta temsile dair uygulamada yaşanan sorunlara katkıda bulunmak ve konuya ilişkin ayrıntıları ortaya koyabilmek amacıyla seçtiğimiz tez çalışmamızın birinci bölümünde, adi ortaklıkta doğrudan temsil ve şartları üzerinde durulmuş özellikle temsil yetkisinin kapsamının belirlenmesinde dikkat edilen unsurlar incelenmiştir.

İkinci bölümde, adi ortaklıkta dolaylı temsil, unsurları, dolaylı temsilcinin ortaklara karşı yükümlülükleri ve özellikle dolaylı temsil işlemi ile kazanılan hak ve borçların ortaklara intikalinin ne şekilde yapılması gerektiği incelenmiştir.

Üçüncü bölümde, adi ortaklıkta doğrudan temsilde uygulanabilen ancak dolaylı temsilde uygulanma imkanı bulunmayan yetkisiz temsilin hangi hallerde gerçekleştiği, hüküm ve sonuçları incelenmiştir.

Dördüncü bölümde, adi ortaklıkta temsilin hükümleri başlığı altında adi ortaklığı ait malvarlığının özel bir malvarlığı olduğu ve bu malvarlığının tabi olduğu rejimin elbirliğiyle mülkiyet olduğu tespit edilerek ortakların ortaklık borçlarından sorumlulukları incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Adi Ortaklık, Temsil, Dolaylı Temsil, Doğrudan Temsil,

ABSTRACT

REPRESENTATION IN ORDINARY PARTNERSHIP

Yücel, Cazibe Ebru

Bahçeşehir University Private Law Postgraduate Program

Assistant Prof. Dr.Aslı Makaracı

24/01/2011, 148

With regards to ordinary partnership, which is applicable onto matters ranging from the simplest business relationship to the most complicated enterprises, the matter of representation of such partnership is regulated under Article No. 553 and Article No. 554 of the Code of Obligations. When such provisions with respect to representation are assessed, it has been concluded that where there are no specific provisions regarding representation of the partnership, general provisions of the Code of Obligations are to be applied to relationships between ordinary partnership and third parties.

In the course of our study, it has been determined that the lack of corporate personality of the partnership is of particular essence in terms of representation of the partnership, and is of specifying character as to how rights and receivables acquired via representation in the lack of any corporate personality are to be transferred to the partnership, and how the legal responsibility of the partners with respect to the liabilities shall occur.

Despite its structure which enables persons arrange their relationships in any manner they desire is a reason that ordinary partnership is particularly preferred today, it is been found out that the institution of representation with regards to ordinary partnership has not been adequately elaborated in the doctrine, and such matter has been solely contented with references made to relevant articles of law.

In the first section of our thesis study, as selected to contribute to those problems encountered in application with respect to representation as well as to bring forth the details in connection therewith, direct representation of ordinary partnerships and terms thereof are emphasized, and particularly such elements attended to in determining the scope of representation authority are reviewed.

In the second section, indirect representation of ordinary partnership and elements thereof, obligations of the indirect representative towards the partners, and, in particular, how the transfer of any rights and liabilities acquired through indirect representation are to be transferred to the partners are reviewed.

In the third section, circumstances where representation without authority, which is applicable to direct representation with respect to ordinary partnerships however cannot be applicable to indirect representation thereof, are reviewed as well as the provisions and consequences thereof.

In the fourth section, under the heading provisions for representation in ordinary partnership, it is submitted that the assets belonging to the ordinary partnership is of a special asset status, and that the regime which such assets are subject to is collective ownership, and responsibility of the partners from the liabilities of the partnership are reviewed.

Key Words: Ordinary Partnership, Representation, Indirect Representation, Direct Representation

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	vi
GİRİŞ	1
§ 1. ADİ ORTAKLIKTA DOĞRUDAN TEMSİL	8
I. DOĞRUDAN TEMSİLİN ÇEŞİTLERİ VE ŞARTLARI	9
1. Temsil Yetkisi	9
a. Kanuni Temsil Yetkisi	10
b. Rızai Temsil Yetkisi	14
aa. Ortaklık sözleşmesi ile temsil yetkisinin verilmesi	17
bb. Ortaklık kararı ile temsil yetkisinin verilmesi	18
cc. Ortakların kanaat verici davranışları ile zımni olarak temsil yetkisinin verilmesi	19
2. Ortaklar Adına Hareket Edildiğinin Açıklanması	21
a. Ortaklar Adına Hareket.....	21
b. Açıklama İlkesi ve İstisnaları	23
aa. Açıklama ilkesi.....	23
bb. Açıklama ilkesinin istisnaları	24
II. TEMSİL YETKİSİNİN KAPSAMI	28
1. Temsil Yetkisinin Kapsamının Belirlenmesi.....	28
a. Temsil Yetkisinin Ortaklık Sözleşmesi veya Ortaklık Kararına Dayanması	28
b. Temsil Yetkisinin İdare Hakkına Sahip Olunması Nedeniyle Mevcut Olduğu Hallerde.....	30
c. Üçüncü Kişiye Yapılan Bildirimin Etkisi	33
d. Temsil Yetkisinin Kapsamı Hukuki Fiillerdir	34

2. Temsil Yetkisinin Kapsamı Bakımından Çeşitli Ayrımlar	36
a. Münferit Yetki - Müteselsil Yetki - Birlikte Yetki	36
b. Süreli Yetki - Süresiz Yetki	37
c. Aktif Yetki - Pasif Yetki	37
d. Genel Yetki - Özel Yetki	37
III. TEMSİL YETKİSİNİN SONA ERMESİ	38
1. Temsil Yetkisinin İradi Olarak Sona Ermesi (BK m. 34)	38
2. Temsil Yetkisinin Kendiliğinden Sona Ermesi (BK m. 35).....	44
a. Ölüm	44
aa. Temsilci ortağın ölümü	44
bb. Temsil olunanın adi ortaklardan birisinin ölümü.....	46
b. Fiil Ehliyetinin Kaybı ve Ortaklardan Birinin Hacir Altına Alınması	48
aa. Temsilci ortağın fiil ehliyetinin kaybı ve hacir altına alınması.....	48
bb. Temsil olunanın adi ortaklardan birisinin fiil ehliyetinin kaybı ve hacir altına alınması.....	50
c. İflas	51
aa. Temsilci ortağın iflası	51
bb. Temsil olunanın adi ortaklardan birinin iflası	51
3. Diğer Sona Erme Sebepleri	52
4. Sona Ermenin Sonuçları	53
a. Temsilci ve Üçüncü Şahsın Yetkinin Sona Erdiğini Bilmemesinin Etkisi.....	53
b. Yetkinin Sona Erdiğini Sadece Üçüncü Şahısların Bilmemesinin Etkisi	55
aa. Temsil yetkisinin geri alınması yönünden	55
bb. Temsil yetkisinin kendiliğinden sona ermesi yönünden.....	57

§ 2. ADİ ORTAKLIKTA DOLAYLI TEMSİL	58
I. DOLAYLI TEMSİL KAVRAMININ UNSURLARI	59
1. Dolaylı Temsil Yetkisinin Varlığı	59
2. Dolaylı Temsil İradesi	62
II. ADİ ORTAKLIKTA DOLAYLI TEMSİLİN GÖRÜNÜMÜ	63
III. DOLAYLI TEMSİLCİNİN ORTAKLARA KARŞI	
YÜKÜMLÜLÜKLERİ	68
1. Temsil Yetkisi Çerçevesinde İş Görme	68
2. Hesap Verme Borcu	69
3. Aldıklarını Verme Borcu	69
IV. DOLAYLI TEMSİL İŞLEMİNDEN KAYNAKLANAN	
HAKLARIN DİĞER ORTAKLARA İNTİKALİ	70
1. Kanuni Temlik	74
a. BK 393 Madde Hükmü ve Hükmün Konulma Nedenleri	74
b. Kanuni Temlikin Şartları	76
aa. Dolaylı temsilci tarafından kendi adına dolaylı temsil edilen hesabına bir hukuki işlem yapılmış olmalıdır	76
bb. Kendi adına dolaylı temsilci hesabına yaptığı işlemde temsil olunan lehine bir alacak doğmuş olmalıdır	77
cc. Dolaylı temsil edilen temsilciye karşı temsil ilişkisinden doğan bütün borçlarını ifa etmiş olmalıdır	77
dd. Dolaylı temsil olunanın temsilciye borçlarını ifa etmesi anında dış ilişkiyi teşkil eden hukuki ilişki sona ermemiş olmalıdır	79
c. Kanuni Temlikin Hükümleri	79

2. Ayırma Hakkı (BK m. 393/3)	81
a. Ayırma Hakkının Şartları	81
aa. Dolaylı temsilci tarafından kendi adına dolaylı temsil edilen hesabına bir hukuki işlem yapılmış olmalıdır.	81
bb. Kendi adına dolaylı temsilci hesabına yaptığı işlem sonucunda taşınır şey veya şeylerin veya kıymetli evrakın mülkiyetini kazanmış olmalıdır	81
cc. Temsilci iflas etmiş olmalıdır	82
dd. Dolaylı temsil edilen temsilciye karşı temsil ilişkisinden doğan bütün borçlarını ifa etmiş olmalıdır	83
b. Ayırma Hakkının Hükümleri	83
V. DOLAYLI TEMSİL İŞLEMİNDEN KAYNAKLANAN	
BORÇLARIN DİĞER ORTAKLARA İNTİKALİ	84
1. Borcun Nakli Sözleşmesi	86
2. Ortakların Alacaklı Üçüncü Kişiye Bizzat İfade Bulunması	87
3. Dolaylı Temsil Olunan Ortakların, Dolaylı Temsilciye Borcun İfası İçin Bir..... Karşılık Sağlaması	88
4. Borçlunun Değişmesiyle Yenileme (Tecdit)	88
§ 3. ADİ ORTAKLIKTA YETKİSİZ TEMSİL	89
I. HÜKÜM ve SONUÇLARI	90
1. Askıda Hükümsüzlük	90
2. İcazet.....	92
a. Temsil Olunan Tarafından Sözleşmeye İcazet Verilmesi.....	94
b. Temsil Olunan Tarafından Sözleşmeye İcazet Verilmemesi.....	95
II. VEKALETSİZ İŞ GÖRME	98

§ 4. TEMSİLİN HÜKÜMLERİ	101
I. ADİ ORTAKLIK MALVARLIĞI VE TABİ OLDUĞU REJİM ...	102
1. Ortaklık Malvarlığı ve Oluşturulması	103
2. Elbirliğiyle Mülkiyet	106
a. Kavram.....	106
b. Kurulması	107
c. Hüküm ve Sonuçları	109
aa. Ortakların ortaklık malvarlığı üzerinde serbestçe tasarrufta bulunamaması	109
bb. Ortağın alacaklısının ortağın tasfiye payına başvurabilmesi	112
cc. Elbirliği mülkiyetinin usul hukukuna ilişkin sonuçları	115
d. Elbirliği Mülkiyetinin Sona Ermesi.....	117
II. SORUMLULUK	119
1. Müteselsil Sorumluluk.....	121
2. Ortağın Rücu Hakkı	126
3. Ortaklığa Yeni Giren ve Ayrılan Ortağın Sorumluluğu	128
§ 5. SONUÇ	130
KAYNAKÇA	134

KISALTMALAR

BK	:	Türk Borçlar Kanunu
D	:	Dairesi
dn.	:	Dipnot
E.	:	Esas
HD	:	Hukuk Dairesi
HUMK	:	Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu
HGK	:	Hukuk Genel Kurulu
İK	:	İcra İflas Kanunu
K.	:	Karar
m.	:	madde
MK	:	Türk Medeni Kanunu
OR	:	Bundesgesetz über das (Schweizerische) Obligationenrecht (30 Mart 1911 tarihli İsviçre Borçlar Kanunu)
s.	:	sayfa
T.	:	Tarih
TK	:	Türk Ticaret Kanunu
vb.	:	ve benzeri

vd.	:	ve diğerleri
vs.	:	ve sair
Yarg.	:	Yargıtay
YHGK	:	Yargıtay Hukuku Genel Kurulu

GİRİŞ

Olağan hayat içerisinde sıkça rastlanan ve gerek ekonomik, gerekse hukuksal açıdan uygulamada çok önemli fonksiyonları yerine getiren adi ortaklık, kuruluşundaki kolaylık ve ortaklara tanıdığı büyük özgürlük ortamı ile günümüzde uygulamada en sık başvurulmuş şirket tipi olmuştur¹.

Adi ortaklık, Borçlar Kanunumuzun “Akden Muhtelif Nevileri” başlıklı ikinci kısmının 23. babında 520-541. maddeleri arasında düzenlenmiş bir “özel borç ilişkisi”dir ve bu haliyle bir borçlar hukuku kavramıdır². Ortaklığın, borçlar hukuku (sözleşme) yönünün ağır basması kanun koyucunun bu müesseseyi Borçlar Kanununda düzenlemesine sebebiyet vermiştir³.

Adi ortaklık uygulamada “müşterek bir gayeye erişmek” için kurulur. Ortaklar, adi ortaklık sözleşmesinde müştereken aynı amacı takip etmekle yükümlüdürler⁴. Adi ortaklıkta ortakların amacı bütün ortaklar için tek ve aynı olmalı, ortaklardan birinin özel kişisel menfaati, diğerleri tarafından gerçekleştirilmemelidir; bu müşterek amaç adi ortaklık kavramının asgari şartıdır⁵. Kanun, müşterek amacın ne olduğunu açıklamadığı gibi bu hususta herhangi bir sınırlamada getirmemiştir⁶. Buna göre adi ortaklıkta müşterek amaç iktisadi ya da ideal amaç olabileceği gibi geçici veya devamlı da olabilir. Ancak müşterek amaç, imkânsız, kanuna⁷, ahlak ve adaba aykırı olmamalıdır⁸.

---

¹ **BARLAS** Nami, *Adi Ortaklık Temeline Dayalı Sözleşme İlişkileri*, 2. Bası, İstanbul, 2008, s. 8.

² **BARLAS**, s. 7.

³ **DOĞANAY** Ümit, *Adi Şirket Akdi (Akden Unsurları, Kurulması, Hükümsüzlüğü)*, İstanbul, s. 1; Bkz. benzer görüş için **YALMAN** Macit/**TAYLAN** Erbay, *Adi Ortaklık*, Ankara, 1976, s.17.

⁴ **ŞENER** Oruç Hami, *Adi Ortaklık*, Ankara, 2008, (Adi Ortaklık), s. 101.

⁵ **YAVUZ** Cevdet/**ACAR** Faruk/**ÖZEN** Burak, *Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, 8. Baskı, 2009, s.909; **DOĞANAY**, s. 49.

⁶ **YONGALIK** Aynur, *Adi Şirkette Sermaye Payı*, Ankara, 1991 (Sermaye Payı), s. 10; **AŞKAN** Cengiz, *Adi Şirketin Yönetimi*, Ankara, 2003, s. 23; **KAYAR** İsmail, “Adi Şirketin Ticaret Ünvanı ve Ticaret Siciline Tescili” Prof. Dr. Ömer Teoman’a 55. Yaş Günü Armağanı, Cilt 1, İstanbul 2002, s. 479.

⁷ Eczacı olan bir şahsın, eczacı sıfatı taşımayan kardeşi ile birlikte eczane açmak ve işletmek üzere yaptığı sözleşmenin niteliğinin adi ortaklık olması ve kanuna aykırılık nedeniyle geçersiz bulunmasına ilişkin Yarg. 13. HD. 1.7.1991 tarih ve E. 1991/4193, K. 1991/7374 sayılı kararın eleştirisi ve analizi için, Bkz. **TÜRK** Hikmet Sami, *Eczacılık ve Adi Ortaklık, Ticaret Hukuk ve Yargıtay Kararları Sempozyumu*, IX (8-9 Mayıs 1992), Ankara, 1992, s. 161-184.

⁸ **YAVUZ/ACAR/ÖZEN**, s. 909; **AŞKAN**, s. 23; **GÖNENÇ** Fulya İlçin, *Roma Hukukunda Şirket Akdi*, İstanbul, 2004, s. 144.

Adi ortaklık, yasal düzenlememiz içerisinde ticari ortaklık sayılmayan bir kuruluş olarak kabul edilmiştir⁹. Bu tespitin en tabii sonucu ise, adi ortaklığın Türk Ticaret Kanununun hükümlerine tabii olmamasıdır¹⁰. Düzenleme ortaklıklar hukukunun genel nitelikte hükümlerini taşır ve yapılarına uygun düştüğü oranda ticaret ortaklıkları hakkında da uygulanır¹¹.

Adi ortaklık Borçlar Kanunumuzun 520/1 maddesinde “*Şirket bir akittir ki onunla iki veya ziyade kimseler, saylerini ve mallarını müşterek bir gayeye erişmek için birleştirmeyi iltizam ederler*” şeklinde tanımlanmıştır.

Adi ortaklık bir kişi birliği olduğu için ortaklığın temel unsuru da “*kişi*” dir¹². Bu nedenle kanun, adi ortaklığın oluşumu bakımından BK m. 520’ deki tanımda “*...kimseler...*” sözcüğünü kullanarak kişi unsuruna açıkça yer vermiştir¹³. Borçlar kanunu adi ortaklığın teşkili için en az iki kişinin varlığını aramış ancak bir üst sınır, yani ortaklığa en fazla kaç ortak katılabileceğine ilişkin herhangi bir kural getirmemiştir¹⁴. Keza tanımda, “*kişi*” kavramına “gerçek kişi” tarzında bir sınırlama da getirilmediği için ortakların gerçek veya tüzel kişi olması mümkündür¹⁵. BK m. 520 de “*...iki veya ziyade kimseler...*” ibaresi ile hukuken “*kişi*” sıfatına sahip bütün varlıkların adi ortaklığa iştirak edebilecekleri hususu açık ve net iken, tüzel kişiliğe sahip bulunmayan topluluklarının bağımsız bir “birlik” halinde adi ortaklıkta yer alıp almayacağı hususu ise doktrinde tartışmalıdır¹⁶. Bu konuda yaygın görüş bu tür birliklerin de ortaklığa iştirakinin mümkün olduğu yönündedir. Nitekim tescil

---

⁹ ÖZENLİ Soysal, Uygulamada Adi Ortaklık ve Neden Olduğu Davalar, Ankara, 1988, s. 2.

¹⁰ BARLAS, s. 8.

¹¹ BAŞBUĞOĞLU Tarık, Uygulamalı Türk Ticaret Kanunu Açıklamalar İçtihatlar, 1. Cilt, Ankara, 1988, s. 264.

¹² BARLAS, s. 17.

¹³ BARLAS, s.17.

¹⁴ DOMANIÇ Hayri, Türk Ticaret Kanunu Şerhi, Cilt I, İstanbul, 1988, (Şerh), s. 371; DOĞANAY, s. 9.

¹⁵ POROY Reha/TEKİNALP Ünal/ÇAMOĞLU Ersin, Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, 11. Basım, İstanbul, 2009, s. 28; DOMANIÇ Hayri, Adi- Kolektif ve Komandit Şirketler, Genişletilmiş 4. Bası, İstanbul, 1988, (Şirketler), s. 71; ARSLANLI Halil, Kolektif ve Komandit Şirketler, 2. Bası, İstanbul, 1960, s. 46; YALMAN Nacit/TAYLAN Erbay, Adi Ortaklık Ankara, 1976, s. 25-26; BİLGE Necip, Borçlar Hukuku, Özel Borç Münasebetleri, Ankara, 1971, s. 444; DOĞANAY, s. 10.

¹⁶ BARLAS, s. 20.

edilmemiş ve tüzel kişiliği olmayan bir adi ortaklığın başka bir adi ortaklığa katılması uygulamada ve doktrinde kabul görmüştür¹⁷.

Adi ortaklığın kurulması ile ortaya çıkan “*kişi birliği*” nin tüzel kişiliğinin olmadığı ve dolayısıyla onu oluşturan hukuk sùjelerinden bağımsız bir hak ehliyetine sahip olmadığı Yargıtay içtihatlarında ve doktrinde hemen hemen oybirliği ile kabul edilmiştir¹⁸. Şöyle ki; hukuk düzenlerinde hak ehliyetine sahip varlıklara kişi denilir¹⁹. Kişi denince akla ilk olarak “gerçek kişi” gelir. Fakat hukuk düzenlerinde gerçek kişiler dışında, kişilerin bir araya gelmek suretiyle oluşturdukları “kişi toplulukları” ve malvarlığı değerlerini bir amaca tahsis ederek oluşturdukları “mal topluluklarına” da kişi sıfatını tanımıştır²⁰. Böylelikle hukuk düzenleri gerçek kişilerin yanında tüzel kişi olarak adlandırılan bu topluluklarının da hukuk sùjesi olarak hak ehliyetine yani hak kazanma ve borç altına girme yeteneğine sahip olduğunu kabul etmiştir²¹. Özel hukuk tüzel kişileri, özel hukuk alanındaki bir işlemle kurulmuş olan tüzel kişilerdir ve bu kişiler yasa koyucu tarafından kanunla ve tahdidi olarak belirlenmiştir²².

---

¹⁷ **DOĞANAY**, s. 10; **ŞENER**, *Adi Ortaklık*, s. 5; Bkz. bu hususta Yar. 13. HD, 26.05.1986, E. 1986/1596, K. 1986/3120, “... Davalı şirketin ana sözleşmesi 13.5.1983 günlü, ortaklık sözleşmesi ise 1.6.1983 tarihli. TTK. nun 301. maddesi gereğince anonim şirket ticaret siciline tescil edilmekle tüzel kişilik kazanır. Bilirkişi raporunun 3. sayfasında davalı şirketin 31.5.1983 tarihinde ticaret siciline tescil edildiği tesbit edilmiştir. Böylece davalı şirketin tüzel kişilik kazandıktan sonra ortaklık sözleşmesini yaptığı anlaşılmaktadır. Kaldı ki ortaklık sözleşmesinin davalı şirketin kuruluş safhasında yapıldığı kabul edilse bile, şirketin kuruluşu tamamlandığına ve davalı şirket kendi adına yapılan muameleyi benimsediğine göre, bu yön ortaklık sözleşmesinin geçerliliğini etkiler nitelikte değildir...” <http://www.kazanci.com>. (08.10.2010); **BARLAS**, “...Adi ortaklıklar çoğu kez birkaç kişiden ibaret olarak kurulduğuna göre bunların bir başka adi ortaklığa ayrı ayrı şahıslar halinde katılmasında pratik yönden bir güçlük söz konusu değildir...”s. 20-24.

¹⁸ **BARLAS**, s. 68; **BİLGİLİ** Fatih/**DEMİRKAPI** Ertan, *Ticaret Hukuku Şirketler Hukuku*, Bursa, 2009, s.17; **DOĞANAY**, s. 31; **ÖZENLİ**, s. 6; **POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU**, s. 53; Bkz. Karşı görüş **ANSAY** Tuğrul, *Adi Şirket Bir Tüzel Kişi Midir?, Adi Şirket Bir Tüzel Kişi Midir?*, Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu’na 65. Yaş Günü Armağanı, 2. Tıpkı Bası, İstanbul, 2001, s. 1-10.

¹⁹ **OĞUZMAN** Kemal/**SELİÇİ** Özer/**OKTAY-ÖZDEMİR** Saibe, *Kişiler Hukuku, Gerçek ve Tüzel Kişiler, Yeniden Gözden Geçirilmiş ve Mevzuata Uyarlanmış 9. Bası, İstanbul, 2009, (Kişiler Hukuku)*, s 2.

²⁰ **OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR**, *Kişiler Hukuku*, s 2; **ZEVKLİLER** Aydın/**ACABEY** Beşir/**GÖKYAYLA** Emre, *Medeni Hukuk, Yeniden Düzenlenmiş 6. Baskı, Ankara, 2000*, s. 549.

²¹ **DURAL** Mustafa/**ÖĞÜZ** Tufan, *Türk Özel Hukuku Kişiler Hukuku, Cilt II, Gözden Geçirilmiş ve Yenilenmiş 9. Bası, İstanbul, 2009*, s. 199.

²² **OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR**, *Kişiler Hukuku*, s. 198-201; **HATEMİ** Hüseyin, *Medeni Hukuk Tüzel Kişileri I, İstanbul, 1979*, s. 23-26; **ÖZSUNAY** Ergun, *Medeni Hukukumuzda Tüzel Kişiler*, s. 35-37.

Bir başka değişle kanun tarafından öngörülmedikçe kişi ve mal topluluklarının tüzel kişilik kazanması mümkün deęildir²³. Yürürlükteki hukukumuzda özel hukuk tüzel kişileri ; Dernekler (MK m. 56 vd; Dern. Kanunu m.2/a), Vakıflar (MK m. 101 vd., Vakıflar Kanunu m.4), Ticaret Şirketleri (TTK m. 136 vd.), Sendikalar (Sendikalar Kanunu) ve Siyasal Partiler (Siyasal Partiler K.) olarak belirlenmiştir .

Kanun koyucu tarafından yürürlükteki hukukumuzda özel hukuk tüzel kişisi olarak kabul edilmeyen adi ortaklığın tüzel kişiliğe sahip olmamasının sonuçlarına gelince;

Adi ortaklığın kurulması ile ortaya çıkan “*kişi birliği*” onu oluşturan şahısların dışında, bağımsız bir hak süjesi sayılamayacağından ve mevzuatımızda hak sahipliği kavramı gerçek veya tüzel ama mutlaka “kişi” unsuruna bağlı olduğundan, tüzel kişiliği olmayan adi ortaklığa hak ehliyeti tanınması söz konusu olamayacaktır²⁴. Bunun doğal sonucu ise tüzel kişiliği olmayan ortaklığın aktif ve pasif dava ve takip ehliyetine sahip olmamasıdır²⁵. Keza, ortaklık işlemlerinden doğan borçlar da ortaklığın değil, ortakların borcu kabul edilecek ve bu borçtan dolayı ortaklar sınırsız ve müteselsilen sorumlu olacaktır ²⁶. Böylelikle adi ortaklıkta alacaklı ve borçlunun karşısına ortaklık değil ortaklar çıkarılmıştır²⁷.

Adi ortaklığın tüzel kişiliği bulunmadığından ortaklık, TK m. 41 vd. anlamında bir ticaret unvanına da sahip olamayacak ve bunu bağımsız bir unvan olarak ticaret siciline

---

²³ Bkz. **OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR**, Kişiler Hukuku, s. 192-194, Tüzel kişilik kazanmanın koşulları hakkında yazarlar eserde, “...adi şirkette bir örgütlenme söz konusu değildir ve ortaklığın kendisini teşkil eden kişilere veya üçüncü kişilere karşı bağımsız bir kişiliği yoktur...”diyerek adi ortaklığın tüzel kişi olma unsurlarını taşımadığını beyan etmişlerdir”.

²⁴ **BARLAS**, s. 69; Bkz. Yarg. 12. HD, 16.12.2008, E. 2008/1853,1 K. 2008/22138, “...Tüzel kişiliği olmayan adi ortaklığın taraf ehliyeti yoktur... Adi ortaklığın tüzel kişiliği olmadığından aktif ve pasif dava ehliyeti yoktur. Bu nedenledir ki takibin veya davanın bütün ortaklara açılması zorunludur...” <http://www.kazanci.com> (13.102010) .

²⁵ **BARLAS**, s. 81; “...Alman Federal Mahkemesi 29 Ocak 2001 tarihli kararında, adi ortaklığın tüzel kişiliğe sahip olmasa dahi ancak elbirliği mülkiyetine tabi dış ortaklıkların hak ehliyetine sahip olduklarını ve üçüncü kişilerle yapılan hukuki işlemlerde ortaklık olarak taraf sıfatıyla yer alabileceği kabul edilmiştir....” Bkz. **NARBAY Şafak/ DELİDUMAN Seyithan**, Alman Federal Mahkemesinin (Dış-) Adi Şirketin Hak ve Taraf Ehliyetine Sahip Olduğuna İlişkin 29.01.2001 Tarihli Kararı, Prof Dr. Ömer Teoman’a 55. Yaş Günü Armağanı, Birinci Cilt I, İstanbul, 2002, s. 578-594.

²⁶ **BARLAS**, s. 78.

²⁷ **ERİŞİR** Evrim, Medeni Usul Hukukunda Taraf Ehliyeti, İzmir, 2007, s. 226.

tescil ettiremeyecektir²⁸. Ticaret unvanına sahip olamayan adi ortaklığın üçüncü şahıslarla yapacağı hukuki işlemlerde ortakların tümünün adları bir arada ifade edilmelidir²⁹. Ancak herhangi bir karışıklığa meydan vermemek ve özellikle bir ticaret unvanını çağrışım yapmamak şartıyla adi ortaklığın özel, fantezi bir topluluk adı edinmesinde ve bu ad altında faaliyet göstermesinde de bir engel bulunmamaktadır³⁰.

Adi ortaklığın tüzel kişiliğinin olmaması nedeniyle şirketin malvarlığı sahibi olması da bazı özellikler arz eder. Şöyle ki; adi ortaklıklarda bir ortaklık malvarlığı oluşturma zorunluluğu bulunmamakta ise de, çoğu kez ortaklığa tahsis edilmiş katılma payları ve ortaklık faaliyetleri esnasında edinilen hak ve onların yerine geçen ikame değerler ve şirket malvarlığındaki artıştan oluşan bir malvarlığı oluşmaktadır³¹. Bu malvarlığı ortakların kişisel malvarlıklarından ayrı “*özel bir malvarlığıdır*”³². Ancak bu malvarlığı üzerinde tüzel kişiliği bulunmayan ortaklığın kendisi değil doğrudan doğruya tüm ortakların iştirak halinde hak sahibi olacağı BK m. 534/1’de açıkça belirtilmiştir³³.

Adi ortaklığın ortaklardan bağımsız bir hak süjesi teşkil etmemesinin en önemli yansıması ise ortaklığın üçüncü kişilerle ilişkilerinde kendini gösterir. Ortaklığın tüzel kişiliğinin yokluğu ortaklığın üçüncü şahıslarla olan münasebetlerine damgasını vuran unsurdur. Zira tüzel kişiliği olmayan ortaklığın “*organsal yolla*”³⁴ temsili mümkün

---

²⁸ **BARLAS**, s. 80; **ARSLAN** İbrahim, Şirketler Hukuku Bilgisi, 14. Bası, Konya, 2010, s. 35; **ŞENER**, Adi Ortaklık, s. 175; Bkz. Danıştay 7. Dairesi, E. 1999/2770, K. 2000/275, 2.2.2000 tarihli kararında “ ... adi ortaklıkların; Ticaret Kanununda düzenlenen şirketlerin özelliklerini göstermeyen ve özel kanunlar ile kurulan şirketler dışında kalan ortaklıklar oldukları, hukukun, kendilerine, onları meydana getiren şahıslardan ayrı bir kişilik tanımadığı, bu nedenle ticaret unvanı almak zorunda da olmadıkları...” belirtilmiştir, <http://www.kazanci.com> (13.10.2010); Bkz. karşı görüş **KAYAR**, s. 485, **DOĞANAY**, s. 32; **DOMANIÇ**, Şirketler, s. 95.

²⁹ **BARLAS**, s. 81.

³⁰ **BARLAS**, s. 81; Bkz. bu hususta **ARKAN** Sabih, Ticari İşletme Hukuku, Onikinci Tıpkı Basım, Ankara, 2008,(Ticari İşletme), s. 253.

³¹ **BARLAS**, s. 84; **ŞENER**, Adi Ortaklık, s. 179; **YONGALIK**, Sermaye Payı, s. 41.

³² **HATEMİ** Hüseyin/**SEROZAN** Rona/**ARPACI** Adülkadir, Borçlar Hukuku Özel Bölüm, İstanbul, 1992, s. 585; **BARLAS**, s. 76; **ŞENER**, s. 179; **YONGALIK**, Sermaye Payı, s. 41; **DOĞANAY**, s. 38.

³³ **BARLAS**, s. 76.

³⁴ “MK m. 50/1 de tüzel kişilerin iradelerini organları ile açıklayacağı hüküm altına alınmıştır. Şu halde, tüzel kişinin iradesini ve bu iradenin oluşmasını sağlayan, tüzel kişinin örgütü içerisinde yer alan ve organ sıfatı taşıyan kişi veya kişi topluluklarıdır...” Bkz. **DURAL/ÖĞÜZ**, s. 237; **OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR**, Kişiler Hukuku, s. 213.

olamayacak bir başka değişle ortaklık faaliyetleri kapsamında bir hukuksal işlemde adi ortaklık, tüzel kişiliğinin yokluğu nedeniyle taraf olarak yer alamayacaktır³⁵.

İşte bizim çalışmamızın esasını da organsal yolla temsili mümkün olmayan adi ortaklığın faaliyetlerini nasıl yürüteceği hususu teşkil etmektedir.

Adi ortaklıklarda ortaklık faaliyetleri ya ortakların tümünün bizzat katılımıyla ya da genel borçlar hukuku ilkeleri çerçevesinde temsil yolu ile gerçekleştirilir³⁶ (BK m. 533- BK m. 32 vd.). Adi ortaklıkta temsil, ortaklar tarafından ya da ortaklık tarafından idareci olarak atanan üçüncü şahıslar tarafından gerçekleştirilebilir. Tüzel kişiliğın yokluğu nedeni ile organsal temsilin mümkün olmamasından ötürü burada ortaklık değil adi ortaklar temsil edilmektedir³⁷. Görüldüğü üzere, adi ortaklıkta üçüncü şahıslarla münasebeti düzenleyen temsil müessesesine başvurma ihtiyaçtan ziyade bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır.

Adi ortaklıkta temsil, ortakların borçlar hukuku hükümlerine (BK m. 32 vd.) göre yaptıkları temsildir³⁸. Ancak bu hükümler adi ortaklık müessesesinin yapısına ve adi ortaklıkta temsili düzenleyen ve BK 533. ve 534. maddelerde yer alan özel düzenlemeye uygun olduğu sürece uygulanması ve uyarlanması mümkün olacaktır.³⁹

Adi ortaklıkta temsil iki şekilde gerçekleşir⁴⁰. Bunlardan ilki BK m. 533/2, 32-40, 386-398, 449-456 hükümlerinde zikredildiği üzere “doğrudan temsil” dir⁴¹. Bu temsil usulünde ortaklardan birisi, üçüncü şahıslarla açıkça ortaklık (yani diğer ortaklar) ad ve

---

³⁵ **BİLGİLİ** Fatih, Adi Ortaklıkta Fiil Ehliyeti ve Alman Federal Mahkemesi'nin Verdiği Yeni Karar Karşısında Ortaya Çıkan Durum, Prof. Dr. Ömer Teoman'a 55. Yaş Armağanı, Birinci Cilt, İstanbul, 2002, s. 200; **POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU**, s. 77.

³⁶ **BARLAS**, s. 75.

³⁷ **BARLAS**, s. 75; Bkz. Yarg. 4. HD, 11.19.1979, E. 1979/7184, K. 1979/12707, “...Yönetici ortak ya da ortaklar adi ortaklığın temsilcisi değildirler. Yönetici ortak diğer ortakların vekili, daha geniş bir deyimle temsilcisidir. Bu görüşün dayanağı adi ortaklığın tüzel kişiliğinin bulunmaması hukuki olgusundan kaynaklanmaktadır. Soruna açıklık getirilmesi bakımından denilebilir ki, yönetici ortağın dava açma ve genel vekil tayin etme konusunda özel yetkisi bulunduğu kabul edilse dahi, genel vekili, tüzel kişiliği bulunmayan adi ortaklık adına değil, ancak temsilcisi bulunduğu diğer ortaklar adına tayin edebilir ve ortaklar adına dava açtırabilir...” <http://www.kazanci.com> (17.10.2010).

³⁸ **BİLGİLİ**, s. 200; **POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU**, s. 76.

³⁹ **BİLGİLİ**, s. 200-201; **POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU**, s. 76; **KUYUCU** Mustafa Melih, Adi Ortaklıkta Temsil, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, 2008, s. 5, <http://www.yok.gov.tr>.

⁴⁰ **DOMANIÇ**, Şerh, s. 416.

⁴¹ **DOMANIÇ**, Şerh, s. 418.

hesabına işlem yapar. Dolaylı temsilden farklı olarak bu temsil şeklinde hak ve borçların tümü ortaklara aittir (BK m. 533/2).

İkinci temsil şekli, “*dolaylı temsil*” usulüdür. BK m. 533/1 de düzenlendiği gibi bu tarz muamelede ortaklardan birisi, kendi adına ortaklık (yani diğer ortaklar) hesabına üçüncü şahıslarla işlem yapar ve üçüncü şahıslara karşı şahsen mesul olurlar.

Adi ortaklık ve tüzel kişiliğinin bulunmamasına bağlı sonuçlara ilişkin bu kısa izahtan sonra “Adi Ortaklıkta Temsil” başlıklı çalışmamız bu girişi takip eden 4 ana bölüm ve sonuç kısmından oluşmaktadır.

Çalışmamızda adi ortaklıkta ortaklar tarafından idareci olarak atanan üçüncü şahıs temsilcilere ihtiyaç ölçüsünde değinmekle yetinilmiş, esas olarak ortakların temsilci sıfatıyla adi ortaklığı temsilen üçüncü şahıslarla münasebeti Borçlar Kanununda temsile ilişkin gerek özel gerekse genel hükümler çerçevesinde incelenmiştir.

Çalışmamızın birinci bölümünde adi ortaklıkta doğrudan temsil genel ve özel düzenlemeler doğrultusunda incelenmiştir.

İkinci bölümde ise adi ortaklıkta dolaylı temsil müessesesi incelenmiş ve özellikle temsilci ortağın temsil işlemini müteakip üçüncü şahıslardan aldıklarını diğer ortaklara nasıl aktaracağı hususu araştırılmıştır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde “*yetkisiz temsil*” müessesesinin ne olduğu incelenerek ortaklardan birisinin şirket hesabı ve adına vekaleti olmadan veya yetkisini aşarak üçüncü şahıslarla işlem yapması halinde adi ortaklıkta hangi hükümlerin tatbik edileceği incelenmiştir.

“Adi Ortaklıkta Temsilin Hükümleri” başlıklı dördüncü bölüm de ortaklık malvarlığı ve tabi olduğu rejim ile ortakların sorumluluğu iki ana başlık altında incelenmiştir.

Sonuç bölümünde ise adi ortaklıkta temsil müessesesinin esaslı unsurlarına değinilmiştir.

§ 1. ADİ ORTALIKTA DOĞRUDAN TEMSİL

Prensip itibari ile bir hukuki işlem o işlemi yapan kişi hakkında hüküm ve sonuç doğurur⁴². Ancak hukuki ve fiili (Örneğin, belirli bir yerde bulunamama gibi) durumları bazen bir kimsenin kendi başına işlem yapmasına imkân vermeyebilir⁴³. Kaldı ki; bir hukuki işlemin mutlaka o işlemle kurulacak hukuki ilişkiye taraf olacak kimse tarafından bizzat yapılması zorunluluğu da yoktur⁴⁴. Bu gibi hallerde mevcut hukuk düzeni, hukuki işlemlerin temsilci tarafından gerçekleştirilmesine müsaade etmektedir⁴⁵.

Temsil doktrinde “*bir hukuki muameleyi bir şahsın başka bir şahıs nam ve hesabına yapması ve muamelenin bu şahıs üzerinde doğmasının sağlanması*” olarak tanımlanmıştır⁴⁶. Tanımdan yola çıkarak temsil yolu ile yapılan hukuki işlemlerde daima üç kişinin söz konusu olduğunu söyleyebiliriz⁴⁷. Buna göre, bir hukuki muameleyi başkası yerine onun için yapan kimse “*temsilci*”, temsilcinin adına hareket ettiği şahsa “*temsil olunan*” ve temsilcinin hukuki işlem yaptığı şahsa “*üçüncü şahıs*”, temsilci ile temsil olunana arasındaki hukuki ilişkiye “*temsil ilişkisi*” ve yapılan muameleye de “*temsil yolu ile yapılan hukuki muamele*” denilir⁴⁸.

Borçlar Hukukunda ve ortaklıklar hukukunda temsil denildiğinde genellikle bundan doğrudan temsil anlaşılmaktadır⁴⁹. Borçlar Kanununda adi şirkete ilişkin düzenlemeler esas itibariyle şirket idare yetkisine ilişkin olup ortaklıkta temsile ilişkin BK m. 533 son

---

⁴² **VON TUHR** Andreas , Borçlar Hukukunun Umumi Kısmı, Cilt 1, Çeviren Cevat Edge, Ankara, 1983, s. 314; **EREN** Fikret, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 12. Baskı, İstanbul, 2009, s. 383.

⁴³ **OĞUZMAN** Kemal/**ÖZ** Turgut, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Gözden Geçirilmiş 6. Bası, İstanbul, 2009, s. 164; **EREN**, s. 383.

⁴⁴ **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU** Necip/**HATEMİ** Hüseyin/**SEROZAN** Rona/**ARPACI** Abdülkadir, Borçlar Hukuku Genel Bölüm, 4. Bası, İstanbul, 2008, s. 620.

⁴⁵ **EREN** Fikret, s. 383.

⁴⁶ **OĞUZMAN/ÖZ**, s. 164; **KILIÇOĞLU** M. Ahmet, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Genişletilmiş 12. Bası, Ankara, 2009, s. 178; **TEKİNAY** Selahattin Sulhi/**AKMAN** Sermet/**BURCUOĞLU** Haluk/**ALTOP** Atilla, Tekinay Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 7. Baskı, İstanbul, 1993, s. 167; **SUNGURBEY AYFER KUTLU**, Yetkisiz Temsil özellikle culpa in contrahendo (sözleşmenin görüşülmesinde kusur) ve olumsuz zarar, İstanbul, 1988, (Yetkisiz Temsil), s. 10; **YAVUZ**, Cevdet, Türk- İsviçre ve Fransız Medeni Hukuklarında Dolaylı Temsil, İstanbul, 1983, (Dolaylı Temsil) s. 1 vd.; **EREN**, s. 383.

⁴⁷ **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPACI**, s. 620.

⁴⁸ **OĞUZMAN/ÖZ**, s. 164; **AKINTÜRK** Turgut, Borçlar Hukuku, Genel Hükümler Özel Borç İlişkileri, Onaltıncı Basım, İstanbul, 2010, (Borçlar Hukuku), s. 63.

⁴⁹ **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPACI**, s. 45; **KAYAR**, s. 733.

fikra haricinde doğrudan bir düzenleme bulunmamaktadır⁵⁰. BK 533/2 hükmü ile yapılan atıf gereği adi ortaklıkta temsil, ortakların borçlar hukuku genel hükümleri çerçevesinde yaptıkları temsildir⁵¹. Bu nedenle, Borçlar Kanununun doğrudan temsile ilişkin 32 ve 39 uncu maddelerinde düzenlenmiş bulunan genel hükümleri, adi ortaklık müessesesinin yapısına ve adi ortaklıkta temsili ve temsil hükümlerini düzenleyen BK 533. ve 534. maddelerde yer alan özel düzenlemeye uygun olduğu sürece uygulanacaktır⁵².

Adi ortaklıkta doğrudan temsile ilişkin ilkelerin uygulanabilmesi için bazı şartların gerçekleşmesi gerekmektedir. Bu şartların neler olduğu ve muhtevası aşağıda incelenecektir.

I. DOĞRUDAN TEMSİLİN ÇEŞİTLERİ VE ŞARTLARI

Adi ortaklık temsilcisi tarafından yapılan hukuki işlemde doğan hak ve borçların doğrudan temsil edilen ortaklara ait olabilmesi için iki unsurun birleşmesine ihtiyaç vardır. Bunlardan ilki, temsilcinin temsil yetkisine sahip olması ikincisi ise temsilcinin temsil olunan adına hareket etmesidir⁵³.

1. Temsil Yetkisi

Adi ortaklıkta doğrudan temsilin söz konusu olabilmesi için aranan şartlardan birisi temsilcinin temsil yetkisinin bulunmasıdır⁵⁴. Temsilcinin temsil olunan ad ve hesabına hukuki işlem yapma yetkisine “*temsil yetkisi*” denilir (BK m. 33/I).

Temsil yetkisi bir kanun hükmünden doğabileceği gibi temsil olunanın rızasından da kaynaklanabilir⁵⁵. İlk durumda kanuni temsilden ikinci durumda ise rızai temsilden bahsedilmektedir⁵⁶.

---

⁵⁰ **KIRCA** İsmail, Adi Şirketin Temsili İle İlgili İki Sorun, Cilt XX, Sayı 4, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 2000 (Temsil), s. 65; **YONGALIK** Aynur, Şahıs Şirketlerinde Ortak Davası, Ankara, 2010, (Ortak Davası), s. 82.

⁵¹ **BARLAS**, s. 75; Bkz. §I, b.

⁵² **KIRCA** Temsil, s. 65.

⁵³ **OĞUZMAN/ÖZ**, s. 166-168; **İNCEOĞLU** M. Murat, Borçlar Hukukunda Doğrudan Temsil, İstanbul 2009, s. 46.

⁵⁴ **OĞUZMAN/ÖZ**, s. 169.

Borçlar Kanununun 32 – 39 uncu maddelerinde düzenlenmiş olan temsil genel olarak rızai temsildir⁵⁷. Adi ortaklıkta BK. m. 533/3 maddesi ile getirilen düzenlemede ise kanun koyucu, adi ortaklıkta ortaklık işlerini idare yetkisine haiz her ortağın temsil yetkisini haiz olduğu hususunda kanuni bir karine kabul etmiştir⁵⁸. Söz konusu düzenlemede temsil yetkisinin kaynağı kanun hükmüdür.

Ancak ortaklıkta temsil yetkisi, idarecinin aynı zamanda temsilci olduğu karinesinden farklı olarak da düzenlenebilir⁵⁹. Buna göre, temsil yetkisi, ortaklık kararı, ortaklık sözleşmesi ile olabileceği gibi bütün ortakların zımni bir davranışıyla da ortaklardan bir veya birkaç kişiye verilebilir⁶⁰. Hatta bu yolla temsil yetkisi hiçbir ortağa bırakılmaksızın ortaklığa idareci olarak atanan üçüncü bir kişiye dahi tanınabilir⁶¹.

Aşağıda sırası ile adi ortaklıkta kanuni ve rızai temsil yetkileri incelenecektir

a. Kanuni Temsil Yetkisi

İşlem güvenliği bakımından kanun koyucu BK m. 533/3 ile temsil yetkisi bakımından ortaklık işlerini idare yetkisini haiz her ortağın, ortaklığı ve bütün ortakları üçüncü şahıslara karşı temsil yetkisine de sahip olduğunu belirten çok önemli bir hüküm (kanuni karine) getirmiştir⁶². Nitekim madde düzenlemesi “*Kendisine idare vazifesi tahmil edilen şerik şirketi ve bütün şerikleri üçüncü şahıslara karşı temsil etmek hakkını haiz sayılır.*” şeklindedir.

Her ne kadar adi ortaklığın temsili ve idaresi birbirinden farklı kavramlar olsa ve BK da farklı maddelerde düzenlenmiş olsalar da; BK m. 533/3 hükmü ile idare ve temsil arasında bir ilişki kurulmuştur⁶³. Bu ilişkinin temeli, idareci ortağın aynı zamanda

---

⁵⁵ EREN, s. 389; İNCEOĞLU, s. 47; AKINTÜRK, Borçlar Hukuku, s. 66.

⁵⁶ OĞUZMAN/ÖZ, s. 169; TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, s. 168; İNCEOĞLU, s. 47.

⁵⁷ EREN, s. 389.

⁵⁸ KAYAR, s. 733; UYGUR Turgut, Açıklamalı İçtihatlı Borçlar Kanunu Sorumluluk ve Tazminat Hukuku, Cilt 8, Seçkin, Ankara, 2003, s. 9716.

⁵⁹ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 405.

⁶⁰ DOMANIÇ (Şirketler), s. 92; ŞENER, Adi Ortaklık, s. 405; DOMANIÇ, Şerh, s. 415; YONGALIK, Ortak Davası, s. 82.

⁶¹ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 405.

⁶² POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 77; BİLGİLİ, s. 202.

⁶³ AŞKAN, s. 57.

temsil yetkisine de sahip olmasından kaynaklanmaktadır⁶⁴. Başka bir deyişle temsil ve idare birbirine bağı kavramlar olup; temsil, idarenin bir parçası, onun dış cephesidir⁶⁵. Bu nedenle aksine bir sözleşme yoksa ortaklık idarecisi aynı zamanda temsilcisi de olmalıdır⁶⁶.

Adi ortaklıkta idare, BK m. 525 de düzenlenmiştir. Düzenleme; ortakların, ortaklık işlerinin idaresini sözleşme veya ortaklık kararı ile tek bir ortağa bırakabilecekleri gibi birkaç ortağa ya da ortak olmayan idareci üçüncü şahıslara bırakabileceği ve şayet ortaklık sözleşmesi veya ortaklık kararı ile idare hiçbir kişiye bırakılmamışsa bu takdirde olağan işlerin idaresinin bütün ortaklara ait olacağına ilişkindir.

Nitekim BK m. 533/3 deki hukuki karine gereği idare yetkisi tanınan ortağın aynı zamanda ortaklığı temsil yetkisi bulunduğundan temsilcileri saptayabilmek için BK. m. 525 hükmü gereği her somut olayda, idare yetkisinin sözleşme veya ortaklık kararı ile bir veya birkaç ortağa bırakılıp bırakılmadığına bakmak gerekmektedir⁶⁷.

Kendisine idare yetkisi verilen ortağın aynı zamanda temsil yetkisi bulunduğuna göre BK 533 madde zıt anlamından ortaklığı idare yetkisi bulunmayan ortağın kural olarak temsil yetkisi bulunmadığı sonucu ortaya çıkmaktadır⁶⁸. Nitekim Yargıtay 4. HD. de 25. 12.1964 tarih E. 1965/7974, K. 6182 sayılı kararında⁶⁹ bu hususu “...*Borçlar Kanununun 34 ve 38. Maddesiyle daha geniş deyimini bulan ve 533 üncü maddesinin son fıkrasında tanımlanan ortağın temsil yetkisi kural olarak en geniş yetkinin bulunduğu var sayılmasını gerektirir. Kendisine idare yetkisi verilmiş olan bir ortağın temsil yetkisi de zaten mevcut farz olduğu gibi tersine olarak, idare yetkisi bulunmayan bir ortağın temsil yetkisi de kural olarak yok sayılır...*” şeklinde açıkça ifade etmiştir.

---

⁶⁴ ŞENER, O. Hami, Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku, Seçkin, Ankara, 2002 (Ortaklıklar Hukuku), s. 11 dn. 30.

⁶⁵ KIRCA, Temsil, s. 66.

⁶⁶ KUYUCU, s. 42; ŞENER, Adi Ortaklık, s. 411; KIRCA, Temsil, s. 67.

⁶⁷ KUYUCU, s. 41.

⁶⁸ BİLGE, s. 463.

⁶⁹ Bkz. Yargıtay 4. HD, 25.12.1964, E. 1965/7974, K. 6182 (ŞENER, Ortaklıklar Hukuku, s. 11, dn 31; YALMAN/TAYLAN, s. 173; UYGUR, s. 661).

Diğer taraftan BK m. 533/3 de kendisine idare yetkisi verilen ortak için tanınan temsil karinesinin, BK m. 525 hükmü gereği ortaklık idaresinin üçüncü kişilere de bırakılabilmesi nedeni ile üçüncü kişiler içinde kıyasen uygulanması gerekmektedir⁷⁰. Dolayısı ile üçüncü şahıs idarecilerin temsilci olarak kabul edilmesi BK madde 533/3 ruhuna uygun olacaktır⁷¹. Böylece bu tür üçüncü şahıs idarecilerle işlem yapan diğer üçüncü şahısların hataya düşmesi engellenecek ve menfaatleri daha iyi korunabilecektir⁷². Keza bu nedenle 533/3' de yer alan şerik ibaresinin kendisine idare yetkisi verilen kişiler olarak anlaşılması ve ortak dışındaki idareciler içinde uygulamanın kabul edilmesi bir zorunluluktur⁷³.

Kanun hükmünden anlaşılacağı ve yukarıda da belirtildiği üzere aksine bir anlaşma olmadığı takdirde bir ortaklık idarecisi aynı zamanda temsilcidir. Bir başka deyişle, adi ortaklıkta ortaklık iradesine uygun olarak temsil için ayrı bir düzenleme öngörülmemişse, idare yetkisine ilişkin düzenleme temsil yetkisi için belirleyici olacaktır⁷⁴.

Bu kural işlem güvenliğine uygun olup, aynı zamanda ortaklık idarecisi ile ilişkiye giren ve idarecinin temsil yetkisi olduğuna ilişkin güveni korunması gereken üçüncü şahsın çıkarlarına da hizmet etmektedir⁷⁵. Zira yasa koyucu BK m. 533/3 hükmü ile üçüncü kişilerin kendisine idare yetkisi bırakılan ortağın buna uygun bir temsil yetkisi ile donatılacağına dair güvenlerini koruyan bir kural getirmiştir⁷⁶. Çünkü işlemi yapan ortağın idareci sıfatının ispatı, çoğu kez yapılan işlemin diğer ortakları da bağlaması bakımından yeterli olacaktır⁷⁷. Ancak belirtmek isteriz ki; üçüncü kişiler lehine olan bu düzenleme, ortaklar arasında mutlak bir güven bulunmayan durumlarda, ortaklar

---

⁷⁰ **TEKİL**, s. 143; **YONGALIK**, Ortak Davası, s. 83.

⁷¹ **ŞENER**, Ortaklıklar Hukuku, s. 11 dn. 29.

⁷² **DOMANIÇ**, Şerh, s. 415; **TEKİL**, Fehiman, Şirketler Hukuku, İstanbul, 1981, s. 143; **KIRCA**, Temsil, s. 67.

⁷³ Bkz. Üçüncü kişinin ortaklığı temsile yetkili olduğu hakkında, Yarg. 12. HD, 28.10.2008, E. 2008/17211, K. 2008/18679 "...Borçlar Kanununun 533. maddesinin son cümlesinde "ortaklığı idare yetkisi tanınan şerik şirketi ve bütün şerikleri üçüncü şahıslara karşı temsil etmek hakkına haiz sayılır" hükmü yer almaktadır. Ortaklık sözleşmesi ile yasada belirtilen idare yetkisi tanınan şerik ortak da olabilir. Üçüncü bir kişi de olabilir..." <http://www.kazanci.com.tr> (07.11.2010); **ŞENER**, Adi Ortaklık, 410.

⁷⁴ **KIRCA**, Temsil, s. 65; **KUYUCU**, s. 42.

⁷⁵ **KIRCA**, Temsil, s. 67; **ŞENER**, Adi Ortaklık, s. 411.

⁷⁶ **KIRCA**, Temsil, s. 67; **ŞENER**, Adi Ortaklık, s. 411.

⁷⁷ **ŞENER**, Adi Ortaklık, s. 411.

bakımından tehlike teşkil etmektedir⁷⁸. Bu nedenle, adi ortaklıkta idare ve temsil yetkisini güvenilir bir veya birkaç ortağa vermek veya kolektif idare ve temsil sistemini kabul ederek, durumu ilgililere ilan ve sirküler yolu ile duyurmak, ortakların sorumluluğu açısından isabetli olacaktır⁷⁹.

Yargıtay 12. HD, E. 2007/12147, K.2007/14600, 13.7.2007 tarihli kararında idarecinin kim olduğu belirtilmediği adi ortaklıkta, BK. m. 525 hükmü gereği her ortağın idareci ve BK m. 533 hükmü gereği temsilci olduğunu bu gibi durumlarda işlemi yapmayan diğer ortağında, yapılan işlemde sorumlu olacağı hüküm altına almıştır. Karar şu şekildedir⁸⁰; “...BK nun 533. maddesi hükmüne göre ortaklık adına ortaklardan biri tarafından yapılan işlem temsil hükümleri uyarınca diğerlerini alacaklı veya borçlu kılacak niteliktedir. İki ortaklı olduğu anlaşılan adi ortaklıktan ortaklardan herhangi birine şirket işlemlerini idare görevi verildiği öne sürülmediği ve bu yönde de bir belge ibraz edilmediği sürece BK'nun 525. maddesi gereğince adi ortaklığın idaresinin her iki ortağa ait olduğunun kabulünü zorunlu kılar. Bu gibi durumlarda takip dayanağı belgede imzası olmayan diğer ortakta borçtan sorumlu olur...”

Ancak her ilgili ortak idare hakkı devam ettiği halde ortağın temsil yetkisinin daraltıldığını veya kaldırıldığını ve bunu üçüncü şahsın bilmesi gerektiğini ispatla bu karineyi çürütebilecektir⁸¹. Fakat hemen belirtelim ki; bu karine iyi niyetli üçüncü kişilere karşı mutlak⁸². Yani, diğer ortaklar, iç ilişkide alınan karar uyarınca işlem yapanın bu yetkiye sahip olmadığını ya da daraltıldığını ispatlayarak BK m. 533/3 de yer alan karineyi çürüterek iyi niyetli üçüncü şahıslara karşı bu sorumluluktan kurtulamazlar⁸³. Zira burada görünüşe güven teorisi uyarınca, aslında geçerli bir temsil olmamakla birlikte üçüncü şahıslarda bunun mevcut olduğu fikri uyandırıldığı için

---

⁷⁸ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 411.

⁷⁹ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 411.

⁸⁰ Bkz. Yargıtay 12. HD, 13.7.2007, E. 2007/12147, K. 2007/14600, <http://www.kazanci.com.tr> (10.11.2010).

⁸¹ ŞENER, Ortaklıklar Hukuku, s. 11 dn. 32.

⁸² KIRCA, Temsil, s. 67.

⁸³ ÜLGEN, Hüseyin, Türk Ticaret Hukukunda Hukuki Görünüş Nazariyesi (Ticari İşletme Bakımından Uygulama), İstanbul, 2005, s. 24; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 77; KIRCA, Temsil, s. 67; BİLGİLİ, s. 202; TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, s.207

görünüŖe⁸⁴ itibar korunmakta ve sanki görünüşte bir temsil yetkisi⁸⁵ varmış gibi bir durum hâsıl olmakta ve sonuçta görünüşle gerçek birbirine uygunmuş gibi mütalaa edilerek taraflar gerçek bir temsil yetkisinin mevcudiyeti halinde sahip olacakları hak ve borçları elde etmektedirler⁸⁶. Bu nedenle, iyi niyetli üçüncü kişiler açısından BK m. 533/3 de mevcut karine hukuki bir faraziye gücündedir⁸⁷ ve temsil yetkisinin bulunmadığının ispatı ancak kötü niyetli üçüncü şahıslara karşı etkilidir⁸⁸. Üçüncü kişinin gerek adi şirket ilişkisinin varlığı gerekse ortağın idare dolayısıyla temsil yetkisi hakkında şüpheye düŖtüğü, yani korunmaya değer bir güveninin bulunmadığı durumlarda temsil yetkisinin yokluğundan doğabilecek risk ise kendisine ait olacaktır⁸⁹.

b. Rızai Temsil Yetkisi

Bir kimsenin, kendisini temsil etmesi için bir şahsa rızası ile verdiği yetkiye rızai temsil yetkisi denilir⁹⁰. Adi ortaklıkta temsil yetkisi BK m. 525 hükmüne paralel olarak BK m. 533/3 hükmü ile getirilen kanuni karineden farklı olarak rızaen bir veya birkaç ortağa verilebilir.

Keza BK m. 533/2 ile adi ortaklıkta özel hüküm bulunmadığı halde temsile ilişkin genel hükümlerin uygulanacağı düzenlenmiştir. Düzenleme “*Şirket veya bütün şerikler namına üçüncü bir şahıs ile şeriklerden biri muameleye giriştiği halde diğer şerikler ancak temsil hakkındaki hükümlere tevfiikan üçüncü şahsın alacaklı veya borçlusunu olurlar*” şeklindedir. Hüküm adi ortaklıkta bir ortağa temsil yetkisinin verilmesini düzenlediği gibi bu yetkinin kapsamını da belirlemektedir⁹¹. Buna göre; hükmün Borçlar Kanununun temsile ilişkin genel düzenlemelerine yaptığı atıf uyarınca; adi ortaklıkta ortaklardan birisine ya da bir kısmına, ortaklık kararı, ortaklık sözleşmesi veya bütün ortakların zımni bir davranışıyla temsil yetkisinin verilebileceğini ve bu

---

⁸⁴ Hukuki görünüş; belirli bir olgunun dışı (harice) karşı açığa vurduğu öyle bir görünüşdür ki, bu gerçekte mevcut olmayan bir hukuki duruma (bir hak, bir yetki ya da hukuki ilişki) işaret eder...”
ÜLGEN, s. 8-106.

⁸⁵ Bkz. daha detaylı bilgi için ÜLGEN, s. 105 vd.

⁸⁶ ÜLGEN, s. 106; TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, s. 207

⁸⁷ BİLGİLİ, s. 202.

⁸⁸ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 77.

⁸⁹ KIRCA, Temsil, s. 69.

⁹⁰ OĞUZMAN/ÖZ, s. 170.

⁹¹ KIRCA, Temsi, 65.

ortağın üçüncü şahıslarla doğrudan temsile istinaden yapacağı işlemlerin ortakların tümünü bağlayacağını söyleyebiliriz⁹².

Nitekim bu husus Yargıtay tarafından da kabul görmüş ve Yargıtay 12. HD, E. 2008/13412, K. 2008/16601, 7.10.2008 tarihli kararında⁹³ “...*Borçlar Kanunu'nun 525. ve 533. maddeleri gereği kendisine yönetim hakkı tanınan ortağın ortaklığı ve diğer ortakları temsil yetkisi vardır. Temsil yetkisi zımnen icazet, temsil belgesi, adi ortaklık sözleşmesi veya ortaklık kararı ile verilebilir...*” şeklinde görüşünü beyan etmiştir.

Yukarıda Borçlar Kanununun madde 533/2 hükmü ile yapılan atıf uyarınca temsile ilişkin genel hükümlerin adi ortaklık yapısına uygun olduğu takdirde ortaklıkta temsilde uygulanabileceğini belirtmiştik. Buna göre; adi ortaklıkta temsil yetkisinin verilmesi bir sözleşme olmadığından, hüküm ifade etmesi için temsilcinin yetkiyi kabul etmesi gerekli değildir⁹⁴. Tek taraflı, varması gerekli bir irade beyanı ile adi ortaklık tarafından temsilciye temsil yetkisinin verilmesi sonucu temsil olunan ile temsilci ortak arasında bir hukuki ilişki meydana gelir ki buna iç temsil ilişkisi, iç temsil ilişkisinden doğan yetkiye de “*iç temsil yetkisi*” denilir⁹⁵. Temsil yetkisinin iç ilişkiden soyut olduğu

---

⁹² **KIRCA**, Temsil, s. 66; **TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP**, s. 174; **OĞUZMAN/ÖZ**, s. 171.

⁹³ Bkz. Yarg. 12. HD, 7.10.2008, E. 2008/13412, K. 2008/16601; Yarg. 12. HD, 17.6.2003, E. 2003/11828, K. 2003/14422; Yarg. 11. HD, 25.11.1982, E. 1982/4522, K. 1982/4931, “...İmza sahiplerinin şirkete idareci olmadığı ve temsil yetkisi bulunmadığı öne sürülemeyeceğine göre, BK. nun 533. maddesinin 2. cümlesindeki (... şirket veya bütün şerikler namına üçüncü bir şahıs ile şeriklerden biri muameleye giriştiği halde diğer şerikler ancak temsil hakkındaki hükümlere tevfikeyen üçüncü şahsın alacaklı veya borçlusu olurlar...) hükmü uyarınca, şirket adına yapıldığı kuşkusuz olan ve ticari alım satıma dayalı temel borç ilişkisi nedeniyle, şirket kaşesi de basılmak suretiyle yapılan cirolar uyarınca tüm ortakların sorumlu olduklarını kabulü zorunludur. Şirket namına ortaklardan biri tarafından yapılan işlem, temsil hükümleri uyarınca diğerlerini alacaklı ya da borçlu kılacak niteliktedir...”; Yarg. 11. HD, 28.12.1976, E. 1976/5670, K. 1976/5671, “...BK.nun 533. maddesinin 2. cümlesi hükmü gereğince adi şirket namına 3. şahıs ile şeriklerden biri muameleye giriştiği takdirde, diğer şerikler aynı kanunun 534. maddesinin son cümlesi hükmü uyarınca bir mümessil vasıtasıyla üçüncü şahsa karşı deruhte ettikleri borçlardan müteselsilen sorumlu olurlar. A.O.B. adi ortaklığının Y. ile birlikte ortağı bulunan R. dava konusu emre muharrer senetleri şirketin adına yazarak ve onun namına imzalamıştır. Mahkemenin kabul ettiği gibi borç altına girmesi kendi namına vuku bulmamıştır...” <http://www.kazanci.com.tr> (05.11.2010).

⁹⁴ **TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP**, s. 172; **OĞUZMAN/ÖZ**, s. 172, **EREN**, s. 393; **İNCEOĞLU**, s. 101; **TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP**, s. 172

⁹⁵ **TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP**, s. 173; **OĞUZMAN/ÖZ**, s. 173; **EREN**, s. 394

doktrinde kabul edilmektedir⁹⁶. Şayet temsil yetkisi temsil edilen adi ortaklık tarafından üçüncü şahıslara bildirilmiş bir başka değişle dışa açıklanmış ise bu durumda “*dış temsil yetkisi*” vermeden söz edilebilecektir⁹⁷. Dış temsil yetkisi üçüncü şahıslara temsil edilenin maddi ya da fiili davranışlarıyla da bildirilebilir⁹⁸. Şöyle ki; adına işlem yapılanın temsil yetkisi verme iradesi yok iken bazı davranışları sebebiyle üçüncü şahısta böyle bir yetkinin verildiği kanaatini uyandırır ise bu halde temsil hükümleri iřleyecektir⁹⁹.

Temsilci tayini tek taraflı bir yetkilendirme olduğundan temsilci bu sıfatı reddederek temsil yetkisi kazanmayı engelleyemez ancak yetkiyi kullanmayabilir ve bu yetkinin gereğini yapma taahhüdü de yok ise yetkiyi kullanmadığı için sorumluda tutulamaz¹⁰⁰. Ancak adi ortaklıkta temsilci aynı zamanda ortak olduğundan müşterek amacı gerçekteşirmek bakımından ortağın böyle bir taahhüdünün olduğu ve bu nedenle adi ortaklığa karşı yetkiyi haklı sebeplerle kullanmadığı takdirde sorumluluğu doğacağı kanaatindeyiz Yetki verme işleminin içeriğinin mümkün, hukuka ve ahlaka uygun olması gerekir. Aksi halde verilen temsil yetkisi batıldır¹⁰¹.

Adi ortaklığa ilişkin yasal düzenlemede, her ne kadar sadece idareci ortağın temsilcilik sıfatından bahsedilmiş üçüncü şahısların temsilci olarak tayininden bahsedilmemiş ise de BK m. 525 hükmü ile idareci ortağın diğer ortakları temsile yetkili olduğuna dair getirilen temsil karinesinin kıyasen uygulanacağını ve ortaklık sözleşmesi veya kararı

---

⁹⁶ Bkz. temeldeki sözleşmenin feshedilmesine rağmen temsil hükümleri sonucu oluşmuş sorumluluğun devam edeceği hakkında, Yarg. 9. HD, 8.4.1980, E.1980/3649, K. 1980/3335, “... Davalı Sabahattin ile diğer davalı Nevzat arasında iş kazasının olduğu tarihte adi ortaklık sözleşmesi vardır. Bu sözleşme hükümleri ile BK. hükümlerine göre üçüncü şahsa karşı eşit surette sorumlu bulunmaları gerekir. Zararlandırıcı olaydan sonra adi ortaklığın feshedilmesi ve fesih belgesinde sorumluluğun diğer ortak tarafından yüklenilmesi BK.nun 533, 534/son ve 34. maddesindeki hükümler de dikkate alındığında ortakların iç ilişkilerini ilgilendirip 3. şahıslara karşı eşit sorumluluklarını değiştirmez...”, <http://www.kazanci.com.tr> (06.11.2010); **TEKİNAY/AKMAN/BURCUOğLU/ALTOP**, s. 174, dn. 9; **OğUZMAN/ÖZ**, s. 171.

⁹⁷ **OğUZMAN/ÖZ**, s. 173; **EREN**, s. 394.

⁹⁸ **EREN**, s. 394.

⁹⁹ **TEKİNAY/AKMAN/BURCUOğLU/ALTOP**, s. 173; **EREN**, s. 394; **OğUZMAN/ÖZ**, s. 173.

¹⁰⁰ **OğUZMAN/ÖZ**, s. 173.

¹⁰¹ **EREN**, s. 393.

ile idareci olarak tayin edilen üçüncü kişilerin de ortaklığı temsil yetkisine haiz olduğunu bir kez daha belirtmekte fayda görmekteyiz¹⁰².

Özetle; adi ortaklıkta temsil yetkisi, idarecinin aynı zamanda temsilci olduğu karinesinden farklı olarak, ortaklardan bir veya birkaçına hatta hiçbir ortağa bırakılmaksızın idareci olarak atanan üçüncü bir kişiye ortaklık sözleşmesi, ortaklık kararı veya bütün ortakların zımni bir davranışıyla verilebilir.

Aşağıda bu hususlar ana başlıklar halinde incelenecektir.

aa. Ortaklık sözleşmesi ile temsil yetkisinin verilmesi

Adi ortaklıkta ortaklar, ortaklık temsilcisini ortaklık sözleşmesi ile belirleyebilir¹⁰³. Bu hususta gerek doktrin gerekse Yargıtay içtihatları hem fikirdir¹⁰⁴. Ortaklık sözleşmesi ile temsil yetkisi verilen temsilci üçüncü şahıs olabileceği gibi ortaklardan herhangi birisi de olabilir. Ortaklık sözleşmesi ile bir veya birden fazla kişiye ortaklığı temsil yetkisi verilebilir. Temsil yetkisinin ortaklık sözleşmesi ile tesis edildiği bu halde diğer ortaklar veya üçüncü şahıs idareciler temsil salahiyetinden mahrum bırakılmış olurlar¹⁰⁵.

---

¹⁰² ŞENER, Adi Ortaklık, s. 298; AŞKAN, s. 60; YONGALIK, Ortak Davası, s. 85.

¹⁰³ UYGUR, s. 9717, KIRCA, Temsil, s. 66.

¹⁰⁴ Bkz. Yarg. 12. HD, 28.10.2008, E. 2008/17211, K. 2008/18679, "... pilot ortak olarak Mustafa Yemek Gıda ve Besicilik ile özel ortak olarak Adım Yemek Gıda Temizlik San.ve Tic. Ltd.Şti. arasında 30.05.2007 tarihinde Yenimahalle 3. Noterliğinde 22437 yevmiye nolu ortaklık sözleşmesi düzenlendiği, ortaklığı Mustafa temsil edeceği ayrıca sözleşme ile "... Akdedilecek sözleşme ile ilgili diğer bütün hususlarda pilot ortak olarak göstermiş olduğumuz ortağımızın ortaklığımız nam ve hesabına hareket etmeye tam yetkili olacağını" denilerek pilot ortak olan Mustafa ortaklığı temsilde tam yetkili kılınmış bulunmaktadır. Takip konusu yapılan 03.11.2007 tarihli çekin Mustafa Onuralp Deniz tarafından imzalandığı hususunda bir ihtilaf bulunmamaktadır. Sorun ortak tarafından düzenlenen çekin ortaklığı dolayısı ile adi ortaklığın diğer ortağı olan itiraz eden borçlu şirketi bağlayıp bağlamayacağı noktasında toplanmaktadır. Borçlar Kanununun 533. maddesinin son cümlesinde "ortaklığı idare yetkisi tanınan şerik şirketi ve bütün şerikleri üçüncü şahıslara karşı temsil etmek hakkına haiz sayılır" hükmü yer almaktadır. Ortaklık sözleşmesi ile yasada belirtilen idare yetkisi tanınan şerik ortak da olabilir. Üçüncü bir kişi de olabilir..." <http://www.kazanci.com.tr> (05.11.2010).

¹⁰⁵ DOMANIÇ, Şirketler, s. 92; TEKİL, s. 143; Bkz. Yarg. 11. HD, 18.4.2002, E. 2001/11373, K. 2002/3656, "...Anılan adi ortaklık sözleşmesinin 19. maddesi ile ortaklığın yönetim, denetim, işletme teknik-idari organizasyonu ve ortaklığı temsil görevi Kömür İşletmeleri A.Ş. (KİAŞ)'ye bırakılmıştır. BK'nun 525 ve 530. maddeleri anlamında ortaklık ilişkisinde yönetici durumda olan ortağın (KİAŞ) iradesi ile açılan bu davanın ortaklığı temsil ve yönetme yetkisi bulunmayan diğer ortağın feragat bildirimine dayanılarak reddi doğru olmamış kararın davacı yararına bozulması gerekmiştir. ..." <http://www.kazanci.com.tr> (05.11.2010).

bb. Ortaklık kararı ile temsil yetkisinin verilmesi

Adi ortaklıkta bir diğler temsilci tayin şekli ortakların kararıdır. Ortaklık sözleşmesinde temsilci tayin edilmediğı ve temsil hakkının kanuna bırakıldığı durumlarda, ortaklar alacakları bir kararla bir veya daha fazla kimseyi temsilci olarak tayin edebilirler¹⁰⁶. Ancak burada da karar ile temsilci tayin edilenler dışında kalan ortaklar kanuni temsilcilik sıfatını kaybederler¹⁰⁷.

Adi ortaklıkta, şirket kararlarında nisap BK. 525 madde hükmünde düzenlenmiştir. Madde düzenlemesi şu şekildedir; “*Şirketin kararları bütün şeriklerin ittifakiyle ittihaz olunur. Akitte ekseriyetle karar verilmesi tasrih edilmiş ise ekseriyet şeriklerin adedi itibariyle taayyün eder.*”. O halde temsilci tayinini ilişkin kararın ortakların ittifakıyla yani oybirliği ile alınması gerekir. Ancak bu kararın çoğunlukla alınması hususunda sözleşmeye hüküm konulması da mümkündür¹⁰⁸.

Temsil yetkisinin ortaklık kararıyla verildiğı durumlarda, özellik arz eden bir durum da ortaklık kararının geçersizliğinin kural olarak temsil yetkisi üzerinde geçersizlik etkisi yaratıp yaratmayacağı hususudur. Kural olarak ortaklık kararının geçersizliği temsil yetkisi üzerinde her hangi bir etki yaratmayacaktır¹⁰⁹. Zira temsil hukuku alanında dışarıya uyandırılan hukuki görünüş önem arz ettiğinden, çoğu zaman temsilci ortağın davranışlarının (yarattığı görünüşün), üçüncü kişiyi temsil yetkisinin verildiğı ortaklık kararının geçersizliğine rağmen, temsil yetkisinin varlığını kabul etmeye haklı kılacaktır¹¹⁰. Nitekim doktrinde hakim görüş, temsil ilişkisinin temel sözleşmeden soyut olması nedeni ile temel ilişkinin geçersiz olmasının temsil yetkisinin de geçersizliğine yol açmayacağı yönündedir¹¹¹. Fakat doktrinde bir kısım yazar, temel ilişkide sözleşmeyi sakatlayan sebep temsil yetkisi verme işlemini de sakatlıyor ise sözleşme ve

---

¹⁰⁶ DOMANIÇ, Şerh, s. 415; DOMANIÇ, Şirketler, s. 92; TEKİL, s. 143.

¹⁰⁷ TEKİL, s. 143; DOMANIÇ, Şerh, s. 415; DOMANIÇ, Şirketler, s. 92.

¹⁰⁸ DOMANIÇ, Şerh, s. 415; BİLGE, s. 455.

¹⁰⁹ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 406; KUYUCU, s. 31.

¹¹⁰ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 406.

¹¹¹ TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, s. 174, dn. 9; EREN, s. 398.

temsil yetkisinin hükümsüzleşeceğini¹¹² (Örnek olarak temsil yetkisi veren ve sözleşmeyi yapan kimsenin temyiz kudretinin bulunmaması veya irade beyanının sakat olması halleri) ileri sürmüştür¹¹³. Ancak yazarlar, bu sonucun iyi niyetli üçüncü şahısları koruyucu hükümlerin uygulanmasına engel olmayacağını da ayrıca belirtmişlerdir¹¹⁴.

Biz de, temsil yetkisi ve temel ilişkinin birbirinden soyut olmasına rağmen temel ilişkide sözleşmeyi sakatlayan sebeplerin temsil yetkisini sakatlayacağını ancak bu durumda üçüncü şahısların iyi niyetinin korunacağı görüşüne katılıyoruz.

Ortaklık kararı çoğu kez bir vekâletname şeklinde formüle edilir veya bu karara istinaden ayrıca bir vekâletname düzenlenebilir¹¹⁵. Ancak önemli olan temsil yetkisi olduğundan bir vekâletname olmadan sadece bir ortaklık kararı da temsil yetkisinin verilmesi için yeterlidir¹¹⁶.

cc. Ortakların kanaat verici davranışları ile zımni olarak temsil yetkisinin verilmesi

Temsil yetkisi verilmesi genellikle uygulamada vekâletname gibi açık bir beyanla gerçekleşmekte ise de bu şart değildir¹¹⁷. BK m. 533/2 hükmü ile genel hükümlere yapılan atıf uyarınca adi ortaklıkta temsil yetkisinin kanaat verici davranışlar ile zımni olarak verilmesinin de mümkün olduğu kabul edilmektedir¹¹⁸. Bu bağlamda zımni irade beyanı ve kanaat verici davranış kavramlarını açıklamak gerekliliği hasıl olmuştur.

---

¹¹² Bkz. İNCEOĞLU, eserinde "...soyutluk prensibine temsil yetkisinin bir temel ilişkinin gerçekleşmesi için verildiği durumlarda bir istisna tanımak ve bu gibi durumlarda temel ilişkinin geçersizliğinin temsil yetkisinin de geçersiz olmasına yol açacağını kabul etmek gerektiğini beyan etmiştir..." İNCEOĞLU, s. 131-132.

¹¹³ OĞUZMAN/ÖZ, s. 172; EREN, s. 399; İNCEOĞLU, s. 131-132

¹¹⁴ OĞUZMAN/ÖZ, s. 172, dn. 576; EREN, s. 399.

¹¹⁵ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 78.

¹¹⁶ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 78.

¹¹⁷ İNCEOĞLU, s. 107.

¹¹⁸ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 78; İNCEOĞLU, s. 107; EREN, s. 396; OĞUZMAN/ÖZ, s. 172; RENDA Nihat/ONURSAN Galip, Dördüncü Hukuk Dairesi'nin Emsal Kararlarıyla Borçlar Hukuku, Ankara, 1972, s. 354.

Şayet hukuki sonuç hakkındaki arzu, ancak arzuyu açıklamak için yapılan hareketten, bu hareketin yapıldığı hal ve şartlar göz önünde tutularak anlaşılabilirse, irade beyanı “zımni” bir irade beyanıdır¹¹⁹. Hukukumuzda açık beyanın şart kılınmadığı hallerde zımni beyan işlemin oluşumu için yeterli addedilmektedir¹²⁰.

Bir kimsenin, belirli bir işleme yönelik beyan arzusu, hatta hukuki sonuca yönelik arzusu hiçbir şekilde bulunmadığı halde, sergilediği tutum veya davranış hukuk düzenince belirli düşüncelerle sanki o yönde bir irade beyanı varmış gibi değerlendiriliyorsa ve hukuken irade beyanı gibi sonuç doğuruyorsa buna “kanaat verici davranış” ya da “irade karinesi” denilir¹²¹.

Yetkilendirme beyanının zımni olarak verileceğinin kabulü ile birlikte bir kimsenin aslında temsil yetkisi vermeyi amaçlamamış olmasına rağmen, sözlü beyanlarının veya davranışlarının temsilci tarafından temsil yetkisi verilmiş gibi anlaşılması (irade karinesi veya kanaat verici davranış) durumunda ne olacağı sorunu karşımıza çıkmaktadır¹²². Acaba bu durumda söz konusu irade beyanının yorumlanmasında yetki verenin gerçek arzusuna mı bakılacak, yoksa güven teorisi uyarınca muhatabın bu beyana vermesi gereken anlam mı esas alınacaktır¹²³.

Bugün irade beyanına hangi anlamın verilmesi gerekeceği hususunda Türk hukukunda ve doktrinde hakim olan teori güven teorisidir¹²⁴. Güven teorisi prensibi, dürüstlük kuralına dayanır ve muhatabın halin özelliklerine göre kendisine yöneltilen irade beyanına iyiniyetle hangi anlamı vermeli ise (veya vermekte haklı ise) işte bu anlama üstünlük tanır¹²⁵. Buna ek olarak doktrinde, Oğuzman/Öz, adına işlem yapılanın temsil yetkisi verme iradesi yok iken bazı davranışları sebebi ile güven teorisi uyarınca temsil yetkisi vermiş gibi sonuç doğurması halinde sadece işlemin tarafı olacak üçüncü şahısların güveninin korunması gerektiğini, ancak temsilcinin kendisine yetki

---

¹¹⁹ OĞUZMAN/BARLAS, Medeni Hukuk Giriş Kaynaklar Temel Kavramlar, 16. Bası, İstanbul, 2010, s. 181-182; ZEVLİLER/ACABEY/GÖKYAYLA, s. 122.

¹²⁰ OĞUZMAN/BARLAS, s. 181-182.

¹²¹ OĞUZMAN/BARLAS, s. 182.

¹²² İNCEOĞLU, s. 110.

¹²³ İNCEOĞLU, s. 110.

¹²⁴ TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, s. 72; OĞUZMAN/ÖZ, s. 172; EREN, s. 396; RENDA/ONURSAN, s. 355.

¹²⁵ TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, s. 72; EREN, s. 139.

verildiğine inanmakta haklı olması kendi kendine işlem yaptığı istisnai durum dışında yetki eksikliği ile yapılmış işlemi geçerli kılmayacağını savunmaktadır¹²⁶.

2. Ortaklar Adına Hareket Edildiğinin Açıklanması

Adi ortaklıkta, hukuki işlemin temsil olunan ortaklar üzerinde doğabilmesi için aranan ikinci şart, temsilcinin temsil olunan ortaklar adına hareket etmesi ve bunu üçüncü şahsa bildirmesidir (BK m. 533/2 de mevcut atıf uyarınca)¹²⁷.

Bu hususlar aşağıda iki ana başlık altında incelenecektir.

a. Ortaklar adına hareket

Adi ortaklıkta doğrudan temsil, temsilcinin ancak temsil olunan ortaklık adına hareket ettiği hallerde mümkündür¹²⁸. Şayet adi ortaklıkta temsilci hukuki muameleyi kendi adına ortaklık hesabına yapar ise işlemin hukuki sonuçları kendi üzerinde doğacak ve bu takdirde doğrudan değil dolaylı temsilden bahsedilecektir¹²⁹. Doğrudan temsilde ilke olarak, temsilcinin üçüncü şahıs ile yaptığı işlem sonucu temsil olunan ortaklar, alacaklı ve borçlu sıfatını kazandığı için işlem hem temsil olunan ortakların “adına” hem de “hesabına” yapılmış olması sonucunu doğuracaktır¹³⁰. Zira doğrudan temsilde temsilci, temsil olunan adına hareket etmekle, daha baştan hem tüm hak ve çıkarların, hem de risk ve yükümlülüklerin derhal temsil olunana ait olmasını sağlamıştır¹³¹. Görülüyor ki başkası adına hareket başkası hesabına hareket anlamını taşımaktadır¹³². Ancak

---

¹²⁶ OĞUZMAN/ÖZ, s. 172; EREN, s. 396;

¹²⁷ BİLGİLİ, s. 202; İNCEOĞLU, s. 47; AKÜNAL, Teoman, Türk-İsviçre Borçlar Kanununda İlgili İçin İşlem Teorisi, İstanbul, 1975, s. 5.

¹²⁸ Bkz. Yarg. 12. HD, 7.6.1996, E. 1996/9143, K. 1996/8594; “...Adi ortaklıkta, şirket namına ortaklardan biri tarafından yapılan işlem temsil hükümleri uyarınca diğerlerini alacaklı veya borçlu kılar...”, <http://www.kazanci.com.tr> (08.11.2010).

¹²⁹ Bkz, § 2.

¹³⁰ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 674; İNCEOĞLU, s. 49; temsilcinin başkası adına hareketinin yeterli olmadığı aynı zamanda başkası hesabına hareket etmiş olması gerektiği hakkında karşı görüş için bkz, YAVUZ, Dolaylı Temsil, s. 24, dn. 35.

¹³¹ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 674.

¹³² KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 674; EREN, s. 390.

belirtmek gerekir ki; adi ortaklıkta temsilcinin aynı zamanda ortak olduğu hallerde hem kendi hem de ortaklık adına hareket ettiği de bir gerçektir¹³³.

Özetlemek gerekir ise; Temsilci ortak bütün ortaklar veya ortaklık adına hukuki muamele yaptığı takdirde, bu hukuki işlemde taraf sıfatına sadece işlemi yapan ortak değil, temsile ilişkin hükümlere uygun olarak ortak ile birlikte temsil ettiği diğer ortaklar da sahip olurlar (BK m. 533/2). Nitekim Yargıtay da bazı kararlarında bu kurala işaret ederek, temsilci ortak tarafından bütün ortaklar adına hukuki muamele yapıldığı takdirde, bu hukuki işlemde temsile ilişkin hükümlere uygun olarak diğer ortakların da sorumlu olacağını içtihat etmiştir¹³⁴.

Ancak bir kimsenin temsilci olması, hatta söz konusu işlemi temsilen yapmak konusunda temsil olunana karşı bir yükümlülük altında olması bu işlemi kendi adına yapmasına engel teşkil etmeyecektir¹³⁵. Ancak, üçüncü kişi bu durumda, güven teorisine göre temsilcinin kendi adına değil temsil olunan ortaklık adına hareket ettiği sonucunu çıkarmakta haklı ise, ortaklar adına hareket şartının gerçekleşmiş sayılabileceği kabul edilmektedir¹³⁶. Fakat bu durumda dahi temsilcinin temsil yetkisine sahip olması gerekmektedir. Aksi takdirde yetkisiz temsil durumu ortaya çıkacaktır¹³⁷.

---

¹³³ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 677; İNCEOĞLU, s. 50.

¹³⁴ Bkz. Yarg. 11. HD, 25.11.1982, E. 1982/4522, K. 1982/4931, "...İmza sahiplerinin şirkete idareci olmadığı ve temsil yetkisi bulunmadığı öne sürülemeyeceğine göre, BK.nun 533. maddesinin 2. cümlesindeki (... şirket veya bütün şerikler namına üçüncü bir şahıs ile şeriklerden biri muameleye giriştiği halde diğer şerikler ancak temsil hakkındaki hükümlere tevfikan üçüncü şahsın alacaklı veya borçlusunu olurlar...) hükmü uyarınca, şirket adına yapıldığı kuşkusuz olan ve ticari alım satıma dayalı temel borç ilişkisi nedeniyle, şirket kaşesi de basılmak suretiyle yapılan cirolar uyarınca tüm ortakların sorumlu olduklarını kabulü zorunludur. Şirket namına ortaklardan biri tarafından yapılan işlem, temsil hükümleri uyarınca diğerlerini alacaklı ya da borçlu kılacak niteliktedir..." <http://www.kazanci.com.tr> (08.11.2010); ŞENER, Adi Ortaklık, s. 407; ÖZENLİ, s. 240-241; DALAMANLI Lütfü/KAZANCI Faruk/KAZANCI Muharrem, İlmi ve Kazai İçtihatlarla Açıklamalı Borçlar Kanunu, Cilt IV, İstanbul, s. 565-566; Yarg. 11. HD, 28.12.1976, E. 1976/5670, K. 1976/5671, "...BK.nun 533. maddesinin 2. cümlesi hükmü gereğince adi şirket namına 3. şahıs ile şeriklerden biri muameleye giriştiği takdirde, diğer şerikler aynı kanunun 534. maddesinin son cümlesi hükmü uyarınca bir mümessil vasıtasıyla üçüncü şahsa karşı deruhte ettikleri borçlardan müteselsilen sorumlu olurlar. A.O.B. adi ortaklığının Y. ile birlikte ortağı bulunan R. dava konusu emre muharrer senetleri şirketin adına yazarak ve onun namına imzalamıştır. Mahkemenin kabul ettiği gibi borç altına girmesi kendi namına vuku bulmamıştır..." <http://www.kazanci.com.tr> (05.11.2010).

¹³⁵ İNCEOĞLU, s. 47.

¹³⁶ OĞUZMAN/ÖZ, s. 167; EREN, s. 392; İNCEOĞLU, s. 47.

¹³⁷ İNCEOĞLU, s. 48.

b. Açıklama İlkesi ve İstisnaları

aa. Açıklama ilkesi

Adi ortaklıkta doğrudan temsile ilişkin ilkelerin uygulanabilmesi için, temsilcinin temsil olunan ortaklar adına hareket etmesi yeterli değildir. Aşağıda belirteceğimiz istisnalar dışında kural olarak temsilcinin temsil ilişkisini üçüncü şahsa bildirmesi de gerekmektedir¹³⁸. Buna açığa vurma veya Türk öğretisinde genellikle benimsenen deyim ile “açıklama ilkesi” denilmektedir¹³⁹. Üçüncü şahsa bildirilmesi gereken husus temsilcinin başkası adına hareket ediyor olduğudur¹⁴⁰.

Bu ilke temsilci ortak ile işlem yapan üçüncü şahsın çıkarlarını koruyan bir ilkedir¹⁴¹. Zira üçüncü şahıs, gerçekte kiminle alacak borç ilişkisine girdiğini başka bir değişle sözleşme ilişkisinin karşı tarafında kimin yer aldığını bilmek istemekte haklıdır¹⁴². İşte açıklama ilkesi sayesinde, üçüncü şahıs, yaptığı işlemin hüküm ve sonuçlarının kendisi ile işlem yapana değil temsil olunan ortaklığa ait olacağını öğrenmesi sağlanmaktadır¹⁴³.

Açıklama bir şekle tabi değildir, sözle, yazı¹⁴⁴ ile ya da bir davranışla olabilir¹⁴⁵. Temsilcinin ilgili şahsın adını açıklamaksızın “ilgili şahıs adına” tarzında temsilci olarak muamele yapabileceği ve temsil olunanın adını sonradan açıklayabileceği kabul edilmektedir¹⁴⁶.

Buna göre adi ortaklıkta temsil işlemini gerçekleştiren ortak, üçüncü kişiye diğer ortakları temsil ettiğini bildirmeli ve temsil yetkisinin kendisine adi ortaklık sözleşmesi

---

¹³⁸ OĞUZMAN/ÖZ, s. 167; ŞENER, Adi Ortaklık, s. 406; İNCEOĞLU, s. 50; ERDEM Nafiz, Türk Borçlar Kanunu Şerhi ve Davaları, C 1, Ankara, 1987, s. 188.

¹³⁹ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 674; İNCEOĞLU, s. 51; EREN, s. 390; AKÜNAL, s. 7;

¹⁴⁰ İNCEOĞLU, s. 51.

¹⁴¹ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 674.

¹⁴² KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 674.

¹⁴³ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 674; İNCEOĞLU, s. 51.

¹⁴⁴ Bkz. Yarg. 11. HD, 28.12.1976, E. 1976/5670, K. 1976/5671, “...A.O.B. adi ortaklığının Y. ile birlikte ortağı bulunan R. dava konusu emre muharrer senetleri şirketin adına yazarak ve onun namına imzalamıştır. Mahkemenin kabul ettiği gibi borç altına girmesi kendi namına vuku bulmamıştır. ...” <http://www.kazanci.com> (09.11.2010).

¹⁴⁵ OĞUZMAN/ÖZ, s. 167.

¹⁴⁶ AKÜNAL, s. 14; EREN, s. 391; OĞUZMAN/ÖZ, s. 167.

veya ortaklık kararı ya da herhangi bir temsil belgesi ile veya zimnen verildiğini göstermeli yani diğer ortakları temsil ettiğini üçüncü şahsa tanıtmalıdır¹⁴⁷.

Bu açıklamalar doğrultusunda denilebilir ki; Adi ortaklıkta, BK. m. 533/2 hükmü gereği yapılan doğrudan temsilin adi ortaklığı daha doğrusu ortakları bağlayabilmesi için temsilci ortağın ortak veya bütün ortaklar adına üçüncü şahıslarla işlem yapması ve bunu üçüncü şahıslara bildirmesi, bildirim yapmadığı takdirde ise aşağıda izahı yapılacak olan BK m. 32 deki istisnai durumlardan birisinin gerçekleşmesi gerekmektedir¹⁴⁸.

bb. Açıklama ilkesinin istisnaları

BK m. 533 düzenlemesi gereği adi ortaklıkta özel hükümler bulunmadıkça temsile ilişkin genel hükümler uygulanabileceğinden adi ortaklıkta Borçlar Kanununun m. 32/2 düzenlemesindeki istisnai durumlar adi ortaklığın temsili için de söz konusu olabilir¹⁴⁹. Şöyle ki;

BK'nun 32 inci maddesinin 2. fıkrasının 2. cümlesinde açıklama ilkesine ilişkin iki istisnaya yer verilmiştir. Hükme göre "*Akdi yapar iken mümessil, sıfatını bildirmediği takdirde akdin alacak ve borçları kendisine ait olur. Şu kadar ki kendisiyle akdi yapan kimse, bir temsil münasebeti mevcut olduğunu halden istidlal eder yahut bunlardan biri veya diğeri ile akit icrası kendisince farksız bulunur ise akdin hakları temsil olunan kimseye ait olur*".

Hükümde belirtilen istisnalar gerçekleştiği takdirde üçüncü kişiye bildirim yapılmış olmasa bile işlemin hukuki sonuçları temsil olunan üzerinde doğacaktır.

Bu istisnalardan ilki temsilcinin bir başkası adına hareket ettiğinin üçüncü kişinin hal ve şartlardan anlamasının gerekmesidir¹⁵⁰. Burada güven teorisi devreye girecek ve temsilcinin başkası adına mı yoksa kendi adına mı hareket ettiğini anlamak için iç

---

¹⁴⁷ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 77; BİLGİLİ, , s. 202; ŞENER, Adi Ortaklık, s. 408.

¹⁴⁸ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 408.

¹⁴⁹ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 407; EREN, s. 390.

¹⁵⁰ OĞUZMAN/ÖZ, s. 168; İNCEOĞLU, s. 65.

iradesi esas alınmayacak, üçüncü şahsın kendisi tarafından bilinen bütün hal ve şartlar altında temsilcinin davranışlarından ne anlaması gerektiğine bakılacaktır¹⁵¹. Mesela şirket müşterek amacı demir ticareti yapmak olan bir adi ortaklıkta, temsilcinin büyük miktarda demir satın alması veya adi ortaklık merkezinde yapılan sözleşmenin o ortaklığı temsilen yapıldığına karine teşkil etmesinde olduğu gibi¹⁵².

Kanunun tanımladığı bir diğer istisnai durum ise temsilcinin bir başkası adına hareket ettiğini açıklamadığı gibi hal ve şartlardan bu durum anlaşılmasa dahi üçüncü şahsın hukuki işlemi kiminle yaptığının farksız olması halidir. Doktrinde “*ilgili için örtülü işlem*” olarak adlandırılan bu müessesenin kabul edilebilmesi için temsilin diğer şartlarının da gerçekleşmiş olması; yani temsilcinin temsil olunan adına hareket etmesi ve temsil yetkisinin bulunması gerekir¹⁵³. Burada eksik olan sadece açıklama unsurudur¹⁵⁴.

Madde metninde yer alan üçüncü kişi açısından hukuki işlemin karşı tarafının kimliğinin bir fark yaratmaması yani farksızlık unsuru ile kastedilen ile herkes mi yoksa sadece temsilci sıfatını bildirmeyen temsilci ile temsil olunan mı anlaşılmalıdır. Doktrinde genel görüş, farksız olma unsuru ile anlaşılması gerekenin temsilci ile temsil olunan olması gerektiği yönündedir¹⁵⁵. Nitekim üçüncü şahsın her zaman için hukuki işlemi şu veya bu sebepten dolayı yapmaktan kaçınacağı bir kimsenin olması mümkün olduğundan söz konusu unsurun sınırlarını bu şekilde belirlenmiştir¹⁵⁶.

Her ne kadar doktrinde genel görüş bu olsa da özellikle vurgulamak gerekir ki; kural olarak bir sözleşmede alacaklının ve özellikle borçlunun hukuki kimliği büyük önem arz eder. Bu nedenle bir kimsenin her zaman herhangi bir kimseyi sözleşmenin karşı tarafı olarak kabul etmeye hazır olduğundan söz etmek doğru olmayacağı için BK 32/ 2 c. 2

---

¹⁵¹ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 677; İNCEOĞLU, s. 66.

¹⁵² İNCEOĞLU, s. 67.

¹⁵³ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 683; EREN, s. 393; İNCEOĞLU, s. 68; AKÜNAL, s. 63 ve 76.

¹⁵⁴ İNCEOĞLU, s. 68.

¹⁵⁵ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 683; İNCEOĞLU, s. 69; OĞUZMAN/ÖZ, s. 168; EREN, s. 392.

¹⁵⁶ İNCEOĞLU, s. 69.

hükmü büyük bir dikkat ve ihtiyatla uygulanması gereken bir hükümdür¹⁵⁷. Doktrinde ilgili için örtülü işlem müessesesinin uygulama alanı olarak herkesin üzerinde birleştiği örnek, peşin para ile yapılan yani her iki tarafça derhal ifa edilen satışlardır¹⁵⁸. Yine doktrinde; BK m. 32/ 2 c. 2 hükmünün resmi şekle bağlı sözleşmelerde (örneğin taşınmaz mülkiyetinin satışı veya taşınmaz satış vaadi sözleşmesinde) uygulanmasının söz konusu olamayacağı çünkü resmi senette adı gözüken ve sicilde adına tescil yapılan kimseden farklı birinin temsil yoluyla hak kazanmasının mümkün olamayacağı, şekil şartının amacının buna engel olacağı da özellikle belirtilmiştir¹⁵⁹.

Bu iki istisnaya ek olarak doktrinde kabul gören üçüncü istisna ise “*ilgili için açık işlem*” müessesesidir¹⁶⁰. Bu istisna yukarıda ele alınan istisnalardan farklı olarak Borçlar Kanununda düzenlenmemiştir. Temsilcinin adına hareket ettiği kişinin kimliğini daha sonra açıklayacağını bildirerek, yani temsil olunanın kimliği başlangıçta belirsiz kalmak kaydı ile işlem yapabilmesine “*ilgili için açık işlem*” denilir¹⁶¹.

Söz konusu durumda temsilci, temsilci sıfatı ile hareket ettiğini bildirmekte ancak kimin temsilcisi olduğunu açıklamamaktadır. Ancak bu tip sözleşmelerin bazı sınırları bulunmaktadır. Şöyle ki; belirsizlik ancak geçici bir süre öngörülebilir, süreklilik arz edemez. Buna göre kimliğin sürekli saklı kalması hakkın kötüye kullanılmasına yol açabileceğinden bu yönde yapılacak sözleşmeler ahlaka aykırı oldukları için geçersiz kabul edilmelidir¹⁶². Bu nedenle, temsilcinin temsil olunanın kimliğini sözleşmede bir süre öngörülmüş ise bu süre içerisinde aksi takdirde uygun bir süre içerisinde açıklaması gerekmektedir¹⁶³. Temsilci ile üçüncü şahıs arasında oluşan güven ilişkisine hakim olan dürüstlük kuralı çerçevesinde kimliği daha sonra açıklanacak olan temsil olunanın uygun birisi olması gerekmektedir¹⁶⁴. Temsilci süre sonunda temsil olunanın

---

¹⁵⁷ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 684; İNCEOĞLU, s. 70.

¹⁵⁸ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 684; TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, s. 188; EREN, s. 392; OĞUZMAN/ÖZ, s. 168.

¹⁵⁹ OĞUZMAN/ÖZ, s. 168; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 685; AKÜNAL, s. 30; İNCEOĞLU, s. 71.

¹⁶⁰ İNCEOĞLU, s. 55.

¹⁶¹ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 678; EREN, s. 391; AKÜNAL, s. 14; OĞUZMAN/ÖZ, s. 167; İNCEOĞLU, s. 54.

¹⁶² İNCEOĞLU, s. 60

¹⁶³ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 680-681; İNCEOĞLU, s. 60.

¹⁶⁴ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 671

kimliğini açıklamaktan imtina ettiği takdir de ise BK m. 38/2 hükmü kıyas yolu ile uygulanarak bir süre verilecek bu süre sonunda da bildirilmez ise bu kez BK. m. 39 hükmü kıyas yolu ile uygulanarak karşı taraftan tazminat istenebilecektir¹⁶⁵. Ancak şekle bağlı işlemlerde sözleşmenin her iki tarafının kimliğinin de söz konusu şeklin kapsamında yer alması gerektiği için bu yola başvurulması mümkün değildir¹⁶⁶.

Burada önemle belirtilmesi gereken husus istisnaların söz konusu olduğu durumlarda dahi temsilcinin bir başkası adına hareket etmiş olması gerekliliğidir¹⁶⁷.

Ortak veya bütün ortaklar adına üçüncü şahıslarla işlem yapan temsilci ortağın bu hususu üçüncü şahıslara bildirmemesi halinde yukarıda belirtilen istisnalar adi ortaklıkta doğrudan temsile ilişkin ilkelerin uygulanmasını mümkün kılacaktır¹⁶⁸. Böylece ortağın temsil yetkisi varsa, üçüncü şahıslarla gerçekleştirilen hukuki işlem dolayısı ile temsil edilen diğer ortaklar da hak sahibi ve yükümlü olacaktır (BK. m. 32). Ancak adi ortaklıkta temsilcinin ortaklık adına hareket etmiş olmasına rağmen, bildirim yapılmaz ve de istisnalardan birisi gerçekleşmez ise hukuki işlem adi ortaklık ortağı birisi tarafından yapılmış olsa dahi temsil ilişkisi çerçevesinde diğer ortakları bağlamayacaktır¹⁶⁹. Nitekim bu hususta Yargıtay 13. HD.'sinin E. 6107, K. 8787, 03.10.1991 tarihli kararında da sadece kendi adına işlem yapan ortağın yapılan işlemde de sadece kendisinin sorumlu olacağı zikredilmiştir¹⁷⁰.

BK m. 33/3 uyarınca bildirim yapılmaması ve istisnalardan birisinin gerçekleşmemesi nedeni ile dış ilişkide sözleşmenin hükümlerinin kendi üzerine doğması halinde temsilci ortak iç ilişki uyarınca temsil olunan ortaklardan bu hakları devralmasını ve borçları

---

¹⁶⁵ İNCEOĞLU, s. 62.

¹⁶⁶ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 679; OĞUZMAN/ÖZ, s. 168; İNCEOĞLU, s. 58; EREN, s. 393.

¹⁶⁷ OĞUZMAN/ÖZ, s. 168; İNCEOĞLU, s. 55.

¹⁶⁸ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 407.

¹⁶⁹ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 408; İNCEOĞLU, s. 53.

¹⁷⁰ Bkz. Yarg. 13. HD, 3.10.1991, E. 6107, K.8787, "...Davacıya kendi adına demir nakledip teslim etmeyi yükümlenen sadece davalılardan İbrahim Mağden'dir. Diğer davalılarla davacının herhangi bir akdi ilişkisi bulunmamaktadır. Öte yandan, o tarihte davalılardan İbrahim ile diğer davalı Mustafa ve Ömer arasında kereste ticaretin konusunda bir adi ortaklık bulunması, o davalılarında bu sözleşmeden sorumlu tutulmasını gerektirmez. Çünkü yapılan iş adi ortaklığın konusu ile ilgili değildir. ...Bu nedenle İbrahim dışındaki diğer davalıların demir bedelinden sorumlu tutulmaları usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirir..." (UYGUR, s. 9274); ŞENER, Adi Ortaklık, s. 408.

yüklenmesini isteyebilir¹⁷¹. Şayet ortaklar temsilcinin bu talebini kabul eder ve hak ve borçları devralırlar ise bu durumda doğrudan değil dolaylı temsil ilişkisinden söz etmek gerekecektir¹⁷².

II. TEMSİL YETKİSİNİN KAPSAMI

Adi ortaklıkta temsil yetkisinin kapsamını belirlemede dört temel ilke mevcuttur¹⁷³. İlki temsil yetkisinin bir hukuki işleme, yani adi ortaklık sözleşmesi veya kararına dayandığı durumlarda kapsamı da söz konusu dayanak belirleyecektir. İkincisi, temsil yetkisinin idare hakkına sahip olunması dolayısı ile sahip olduğu hallerdir ve bu halde kapsamı idare hakkının kapsamı belirleyecektir. Üçüncüsü, temsil yetkisinin kapsamının olağan işler kapsamından daha dar olması halidir ki bu husus ancak üçüncü kişilere olumlu vukuf halinde ileri sürülebilir. Dördüncü ilke ise yetkinin hukuki işlemler için mevcut olduğu haksız fiillere uygulanamayacağıdır.

Aşağıda bu ilkeler sırası ile incelenecektir.

1. Temsil Yetkisinin Kapsamının Belirlenmesi

a. Temsil Yetkisinin Ortaklık Sözleşmesine veya Ortaklık Kararına Dayanması

BK m. 533/2 düzenlemesinde yer alan atıf uyarınca özel hüküm bulunmadığı takdirde adi ortaklığın üçüncü şahıs ile ilişkilerinde temsile ilişkin genel hükümler uygulanacaktır. BK m. 533/2 hükmü aynı zamanda temsil yetkisinin kapsamını da belirlemektedir¹⁷⁴. Buna göre, adi ortaklıkta temsilin ortaklık sözleşmesine ya da ortaklık kararına dayandığı durumlarda yetkinin kapsamını BK m. 33/1 hükmü gereği söz konusu ortaklık kararı veya sözleşmesi belirleyecektir¹⁷⁵.

---

¹⁷¹ OĞUZMAN/ÖZ, s. 169; İNCEOĞLU, s. 53.

¹⁷² KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 677; OĞUZMAN/ÖZ, s. 169; İNCEOĞLU, s. 53; Bkz. Adi Ortaklıkta Dolaylı Temsil § 2.

¹⁷³ BİLGE, s. 200.

¹⁷⁴ KIRCA, s. 65.

¹⁷⁵ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 78.

Borçlar Kanunu'nun 33/1 maddesi, temsil yetkisinin bir hukuki işlemde kaynaklandığı hallerde temsil yetkisinin kapsamının temsil yetkisini veren hukuki işleme göre belirleneceğini ifade etmiştir¹⁷⁶. Bir başka deyişle yetkinin kapsamı, bu yetkiyi veren kişinin irade açıklaması esas tutularak tayin edilecektir¹⁷⁷. Kural olarak temsil olunan kendi rızasına dayanan temsil yetkisinin kapsamını dilediği gibi belirlemek, uygun gördüğü sınırlamaları koymak imkânına sahiptir¹⁷⁸. Bu bağlamda adi ortaklar ortaklık sözleşmesi ya da kararında temsil yetkisinin kapsamını diledikleri gibi belirleyebileceklerdir.

Temsil yetkisinin kapsamını belirleyen irade beyanı taraflarca doğru anlaşılmadığı ve yorumlanması gerektiğinde güven teorisinin uygulanması gerekecek ve beyana muhatap olan temsilcinin veya üçüncü kişinin kendisince bilinen tüm hal ve şartları gereği gibi değerlendirerek bu beyanı ne şekilde anlaması gerektiği esas alınacaktır¹⁷⁹. Ancak irade beyanının yorumlanması sırasında bazı hususlara özellikle dikkat etmek gerekecektir. Şöyle ki; temsil yetkisinin konu bakımından kapsamının belirlenmesinde yetkinin dayandığı temel ilişkinin göz önüne alınması gerekir¹⁸⁰. Bu konuda bakılması gereken husus ise temsilciye verilen işin yerine getirilebilmesi için ne gibi işlemlerin yapılmasının zorunlu olduğudur¹⁸¹. Bu soruya verilecek cevap temsilcinin yetki sınırını da tayin edecektir. Nitekim bu husus vekâlet sözleşmesinden doğan temsil yetkisi için BK. m. 388/2 de açıkça ifade edilmiştir. Hükme göre vekile vekâlet görevini yerine getirmesi için gerekli yetkiler verilmiş kabul edilmektedir¹⁸². Örneğin doktrinde temsilciye bir malın satılması için verilen yetkinin aksi belirtilmedikçe malı teslim etme veya tescilini talep yetkisini de kapsadığı kabul edilmektedir¹⁸³.

---

¹⁷⁶ İNCEOĞLU, s. 158.

¹⁷⁷ TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, s. 177; AYAN Mehmet, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 6. Baskı, Konya, 2010, s. 177.

¹⁷⁸ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 654; BİLGE, s. 463.

¹⁷⁹ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 654; İNCEOĞLU, s. 159-160.

¹⁸⁰ TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, s. 177; İNCEOĞLU, s. 160.

¹⁸¹ İNCEOĞLU, s. 160.

¹⁸² İNCEOĞLU, s. 160.

¹⁸³ İNCEOĞLU, s. 160; TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, s. 177.

b. Temsil Yetkisinin İdare Hakkına Sahip Olunması Nedeniyle Mevcut Olduğu Hallerde

Temsil yetkisinin BK m.533/3 de yer alan karine uyarınca ortağın idare hakkına sahip olunması nedeniyle mevcut olduğu haller özellik arz eder. Bu durumda yetkinin kapsamı hükmün özelliği ve işlem güvenliği açısından BK m. 525/3 uyarınca idare hakkının kapsamı ile yani olağan işler ile sınırlıdır¹⁸⁴.

BK m. 525 hükmünün son fıkrası ile getirilen düzenleme ile “*Tehirinde tehlike melhuz değılse şirkete umumi bir vekil nasbı ve alelade şirket muameleleri fevkindeki hukuki tasarrufların yapılması için bütün şeriklerin ittifakı lazımdır.*” denilerek, adi ortaklıkta gecikmesinde tehlike bulunmayan olağanüstü hukuki işlemler için oybirliği esası getirilmiştir¹⁸⁵. Görüldüğü üzere idare hakkına dair ortaklığın güvenliği açısından getirilen bu düzenlemenin temsil içinde geçerli olduğunu ve temsilin kapsamının sadece olağan işlerle sınırlandığını söyleyebiliriz.

Ortaklığın olağan işleri ile kastedilen, normal, her iş yerinde görülen, rutin, üzerinde tüm ortakların fikir birliği bulunduğu kabul edilen örneğin ortaklık defterinin tutulması, ortaklığa ait yazışmaların yürütülmesi gibi iş ve işlemlerdir¹⁸⁶.

Temsil yetkisinin kapsamını idare hakkının kapsamı belirlediğine göre temsil yetkisi de yöneticinin hukuksal durumuna göre değişiklik gösterecektir¹⁸⁷. Şöyle ki; ortaklık idaresinde esasen irade özgürlüğü ilkesi hâkimdir¹⁸⁸. Bu nedenle, BK m. 524 hükmü gereği ortaklar ortaklık sözleşmesi veya sonradan alacakları bir kararla ortaklık idaresini serbestçe düzenleyebilir¹⁸⁹. Bu düzenleme birlikte veya ayrı olarak idareyi oluşturacak kişiler açısından olabileceği gibi idari faaliyetin içeriğine dair de olabilir¹⁹⁰. İşte böyle

---

¹⁸⁴ **POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU**, s. 78-79; **KIRCA**, Temsil, s. 69; **ŞENER**, Adi Ortaklık, s. 412.

¹⁸⁵ **KIRCA**, Temsil, s. 69.

¹⁸⁶ **AŞKAN**, s. 76.

¹⁸⁷ Bkz. TD, 4.11.1963 E. 3175, K. 178, “... Ortak olmayana yönetim görevi verilmişse, bu kişi ile ortaklar arasındaki ilişki vekalet hükümlerine tabidir. Temsil yetkisi de yöneticinin hukuksal durumuna göre varlık gösterir...” (**DALAMANLI/KAZANCI/KAZANCI**, s. 581); **ŞENER**, Adi Ortaklık, s. 299.

¹⁸⁸ **ŞENER**, Adi Ortaklık, s. 290.

¹⁸⁹ **ŞENER**, Adi Ortaklık, s.290; **POROY**, s. 64.

¹⁹⁰ **AŞKAN**, s. 47.

bir düzenleme ile idare yetkisi kaldırılan (mesela ortaklığın idaresinin üçüncü şahsa bırakıldığı haller) ya da sınırlandırılan ortağın temsil yetkisi de kaldırılmış ya da sınırlanmış addedilecektir. Şayet bu durumda ortak yetkisi kaldırıldığı halde temsil faaliyetinde bulunur ya da sınırı aşar ise BK m. 530 hükmü gereği iç ilişkide vekaletsiz iş gören (BK m. 410 vd) dış ilişkide ise yetkisiz temsilci olarak sorumlu olacaktır¹⁹¹.

BK m. 525 deki düzenlemeden olağanüstü işlerin neler olduğu tam olarak anlaşılacakla birlikte bu tür olağanüstü işlemlerin nasıl belirleneceği hususunda doktrin ve yargı kararlarından faydalanılacaktır. Buna göre iki ölçü vardır¹⁹². Bunlardan ilki BK m. 530 hükmü ile yapılan atıf neticesinde BK 388/3 düzenlemesinin uygulanması ve düzenlemede sayılan işlemlerin olağanüstü işlemler olarak kabul edilmesidir¹⁹³.

BK m. 530/1 hükmü “*Kanunun bu babında veya şirket mukavelesinde diğer bir hüküm mevcut olmadıkça şirketi idare eden şerik ile diğer şerikler arasındaki münasabetler, vekalet hükümlerine tabidir*” şeklindedir. Buna göre kanunun bu babında veya ortaklık sözleşmesinde hüküm bulunmayan hallerde Borçlar Kanununun vekaletle ilişkin hükümleri uygulanabilecektir. Bu atfın sonucu olarak BK. md. 388/3 hükmünde yer alan “*Hususi bir salahiyeti haiz olmadıkça vekil, dava ikame edemez, sulh olamaz, tahkim edemez, kambiyo taahhüdünde bulunamaz, hibe edemez, bir gayrimenkulü temlik veya bir hak ile takyit edemez*” düzenlemesi gereği, ortaklar kurulu tarafından oybirliği ile alınmış bir kararla verilen özel yetki olmadıkça adi ortaklıkta temsilcinin, olağanüstü işler olarak addedilen dava açma, sulh olma, tahkim etme kambiyo taahhüdünde bulunma, bağışlama, bir gayrimenkulü temlik veya bir hak ile takyit edemeyeceğini söyleyebiliriz. Nitekim Yargıtay 13. HD, 14.12.1976, E. 1976/3515, K.

---

¹⁹¹ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 299; FELLMANN Walter/MÜLLER Karin, Berner Kommentar zum Schweizerisches Zivilgesetzbuch DAs Obligationenrecht Band VI, Artikel 530-544 OR, Herausgegeben von Heinz Hausheer und Hans Peter Walter, Bern 2006, Art. 543, N. 95 (naklen KUYUCU, s. 49); POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 72.

¹⁹² POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 63; ŞENER, Adi Ortaklık, s. 296.

¹⁹³ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 63; ŞENER, Adi Ortaklık, s. 296.

1976/8315 sayılı kararında iki kişilik ortaklıkta idareci ortağın ancak diğer ortağın özel yetkisi var ise onu da bağlayıcı kambiyo senedi düzenleyebileceğini söylemektedir¹⁹⁴.

Doktrinde bir kısım yazarlar ise olağanüstü işlerin nelerden ibaret olması gerektiğine dair BK m. 388/3 düzenlemesi yerine kollektif ortaklığa ilişkin TK m. 165 düzenlemesinin tercih edilmesi gerektiğini zira bu düzenlemenin adi ortaklığın niteliğine daha uygun olduğu görüşünü savunmaktadır¹⁹⁵. İdare işlerinin şümulü başlıklı TK m. 165 düzenlemesi şu şekildedir; “*Şirketin idaresine giren hususlar, şirket maksat ve mevzuunu elde etmek için icrası gereken mutat muamele ve işlerden ibarettir. Şirketi idare edenler şirket menfaatine uygun gördükleri işlerde sulh, feragat ve kabul ile tahkime dahi salahiyetlidirler. Şu kadar ki; teberruda bulunmak ve şirket mevzuuna girmiyorsa gayrimenkulleri satmak, satın almak ve teminat olarak göstermek gibi mutat iş ve muameleler dışında kalan hususlarda ortakların ittifakı şarttır.*”

Bu yazarlardan Şener, TTK 165’te idareci ortakların iç ilişkide münferiden yapabilecekleri işlemler bakımından artık dış ilişkide özel yetki aranmayacağını, idareci ortaklar sulh, kabul, feragat ve tahkim sözleşmesini özel yetkileri olmasa bile temsile ilişkin esaslara uyarak tek başlarına dış ilişkide de gerçekleştirebileceğini ve aynı durum kambiyo taahhüdünde bulunmak bakımından da söz konusu olacağını beyan etmiştir¹⁹⁶. Şener’e göre ortaklar temsile ilişkin kurallara uyarak tek başlarına kambiyo taahhüdünde bulunabilir. Çünkü yukarıda da ifade ettiğimiz gibi, idareci ortak BK m. 388/3 den farklı olarak TTK m. 165 e göre özel yetkiye sahip olmaksızın tek başına

---

¹⁹⁴ Bkz. Yarg. 13. HD, 14.12.1976, E. 1976/3515, K. 1976/8315, “...Davalılar arasında yazılı ortaklık sözleşmesi mevcut olmayıp davalı (İ)nin idareci şerik olduğu tanık sözlerine dayanılarak kabul edilmiştir. BK. nun 530. maddesinde şirket sözleşmesinde diğer bir hükümet mevcut olmadıkça şirketi idare edene şerik ile diğer şerikler arasındaki münasebetlerin vekâlet hükümlerine tabi olacağı öngörülmüştür. Aynı Kanunun 388. maddesinde hususi bir salahiyet olmadıkça vekilin müvekkili hesabına kambiyo taahhüdünde bulunamayacağı yazılıdır. Öte yandan BK. nun 525. maddesinin son fıkrasına göre alelade şirket muamelelerinin fevkinde hukuki tasarrufların yapılması için bütün şeriklerin ittifakı lazımdır. Yukarıda açıklanan Kanun hükümlerine göre diğer şerik davalı (Ş) tarafından verilmiş hususi hükümlerine göre diğer şerik davalı (Ş) tarafından verilmiş hususi salahiyet veya iştiraki olmadan davalı (İ)nin verdiği emre mukarrer senetlerde yazılı 73.226 liralık borcun ortaklık borcu olduğu kabul edilemez. Bu nedenlerle davalı (Ş) hakkındaki davanın reddine karar verilmemiş olması bozmayı gerektirir...” <http://www.kazanci.com.tr> (12.11.2010), HGK, 10.4.1991, E. 13-76, K. 199, **DALAMANLI/KAZANCI/KAZANCI**, s. 581; **POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU**, s. 63.

¹⁹⁵ **ŞENER**, Adi Ortaklık, s. 296-297; **DOMANIÇ**, Şerh, s. 401; **TEKİL**, s. 141; **YALMAN/TAYLAN**, s. 106.

¹⁹⁶ **ŞENER**, Adi Ortaklık, s. 412.

kambiyo taahhüdünde bulunabilir. Dolayısıyla örneğin idareci ortak, temsile ilişkin kurallara uygun olarak kambiyo senedi düzenlemişse, böyle bir kambiyo senedinden dolayı hamil diğer ortaklara da başvurulabilir¹⁹⁷.

BK m. 388/3 ile TK m. 165 arasında bazı işlemlerin nitelendirilmesinde çelişki olduğu açıktır. TK m. 165 sulh ve tahkimi olağan iş olarak kabul etmekten BK m. 388/3 özel yetki aramıştır. Ancak BK m. 388/3 hükmü uyarınca olağanüstü işlem kabul edilen kambiyo taahhüdünün günümüz koşullarında günlük işlemlerden sayılması nedeni ile bu kapsama alınması pratik bakımdan mümkün görülmemektedir. Anılan nedenlerle doktrinde Poroy, söz konusu iki hükümlerle ilgili kalınsızın genel bir ölçü verilmesi gerektiğini ve duran varlıklara ilişkin işlemlerin olağanüstü sayılmasını bunun dışında kalanların günlük ve olağan kabul edilmesi gerektiğini savunmuştur¹⁹⁸.

Kanaatimizce gerek ortaklığın güvenliği gerekse ortaklar arası ilişkilerin vekalet hükümlerine tabi olması nedeni ile uygulama alanı bulan BK m. 388/3 düzenlemesi olağanüstü işlemler için ortaklık kararı ile özel yetki verilmesini şart koştuğundan bu işler için özel temsil yetkisi aramak isabetli olacaktır¹⁹⁹. Ancak olağanüstü işlemlere ilişkin temsil yetkisi ortakların oybirliği ile alacakları bir karar ile verilmesi gerektiğinden ortakların birisinin itiraz hakkını kullanması şirketle ilgili işlemlerin uygulanmasında sıkıntı yaratacağından kambiyo taahhüdünün olağanüstü işlem olarak nitelendirilmemesi gerektiğinin ortaklık ruhuna uygun olacağını düşünmekteyiz²⁰⁰. Ayrıca uygulamada yaşanan sıkıntıları ortadan kaldırmak için Borçlar Kanununda tanımlanmayan olağan ve olağanüstü iş ayırımının açıkça kanunda düzenlenmesinin isabetli olacağına inanmaktayız.

---

¹⁹⁷ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 413.

¹⁹⁸ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 63.

¹⁹⁹ Yeni Borçlar Kanununda 637. maddenin son fıkrasında getirilen düzenleme ile temsil yetkisine sahip yönetici ortağın yapacağı önemli tasarruf işlemleri için yetkinin, bütün ortakların oybirliği ile verilmiş olması ve yetki belgesinde bu hususun açıkça belirtilmesi şart koşulmuştur.

²⁰⁰ Bkz. itiraz hakkı için; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 63-66.

c. Üçüncü Kişiyeye Yapılan Bildirimin Etkisi

Adi ortaklıkta temsil yetkisinin kapsamı 533/2 maddesinde yapılan atıf nedeni ile genel hükümlere göre belirlendiğinden BK m. 33/2 düzenlemesi adi ortaklıkta uygulanabilecektir. Buna göre; BK m. 33/2 hükmü “...*Şu kadarki mümessilin salahiyetinin derecesi üçüncü şahsa beyan ve tebliğ edilmiş ise ancak bu beyana itibar olunur...*” şeklindedir.

Hüküm ile temsil yetkisinin kapsamı olağan işlerin kapsamından da dar olduğu hallerde BK m. 33/1 maddesine bir sınırlama getirilmiştir. Düzenlemede temsil yetkisinin kapsamı üçüncü kişilere bildirilmiş ise, yetkinin kapsamının bu beyana göre belirleneceği ifade edilmiştir²⁰¹. Hüküm üçüncü kişileri korumaya yöneliktir. Bildirimin kapsamının belirlenmesinde güven teorisinin uygulanması gerektiği kabul edilmektedir²⁰². Buna göre bildirim içeriğinin belirlenmesinde üçüncü kişi tarafından bilinen ve bilinmesi gereken tüm koşullar gözetilerek üçüncü kişinin bu beyana vermesi gereken anlam esas alınacaktır²⁰³. Bildirimin ortaklarca vekaletname ya da sirküler ile yapılması mümkündür²⁰⁴. Ancak ifade etmek gerekir ki üçüncü kişiyeye yapılan bildirim bu şekilde bir belge aracılığı ile gerçekleştiği durumlarda BK m. 33/2 kapsamına giren bir durumla karşılaşma ihtimali düşecektir²⁰⁵. Zira çoğu zaman bu belge bizzat temsil olunan tarafından temsilciye verilmiş olacak ve bu nedenle temsilciye yapılan bildirim ile üçüncü şahsa yapılan bildirim içeriğinin birbirinden farklı olması sorunu ile karşılaşılacaktır²⁰⁶. Şayet, üçüncü şahsa yapılan bildirim temsilciye yapıldan daha dar ise bu durumda işlemin geçerli sayılması ve temsil olunanın bağlı olması için hiçbir geçerli neden bulunmamaktadır²⁰⁷.

---

²⁰¹ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 65; İNCEOĞLU, s. 163.

²⁰² İNCEOĞLU, s. 164.

²⁰³ TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, s. 181; EREN, s. 396; İNCEOĞLU, s. 164.

²⁰⁴ İNCEOĞLU, s. 164.

²⁰⁵ BİLGİLİ, s. 165.

²⁰⁶ İNCEOĞLU, s. 165.

²⁰⁷ İNCEOĞLU, s. 167.

d. Temsil Yetkisinin Kapsamı Hukuki Fiillerdir

Adi ortaklıkta BK m. 533 uyarınca şirketi idare yetkisi verilmiş ortağın aynı zamanda şirketi temsil yetkisine sahip sayılacağını daha önce belirtmiştir. Ortakların üçüncü kişilere karşı sorumluluklarında BK m. 533/2 hükmü ile yapılan atıf gereğince temsile ilişkin genel düzenlemeler uygulanacaktır²⁰⁸. Bu hükümlere göre, temsil edilen, temsilcinin haksız fiillerinin sonuçlarından sorumlu değildirler.²⁰⁹ Çünkü adi ortaklıkta temsil yetkisi yalnız hukuki fiiller²¹⁰ ve özellikle hukuki işlemlerin yapılması için mevcuttur, haksız fiilleri kapsamaz²¹¹. Ayrıca diğer ortaklar haksız fiil faili ortak karşısında istihdam eden durumunda olmadığından BK m. 55 hükmü de ortaklar arası ilişkide uygulanamayacaktır²¹². BK m. 55/1 düzenlemesi “..Başkalarını istihdam eden kimse, maiyetinde istihdam ettiği kimselerin ve amelesinin hizmetlerini ifa ettikleri esnada yaptıkları zarardan mesuldür.” şeklindedir.

Doktrinde de ²¹³, yönetici ortağın yönetim işlerini işçi ya da müstahdem gibi değil diğer ortaklarla eşit haklara sahip (ortak sıfatıyla) olarak yürüttüğü, aksi halin kabulü halinde adi ortak yönetici ortağın işvereni sayılacağına değinilmiştir. Bu durumda, yönetici ortak kendi kendinin işvereni durumuna geleceğinden bu düşüncenin BK 55 hükmüne aykırı olduğu belirtilmiştir. Ancak kural olarak vereceği talimatla başkasının zarara uğramasını önleyecek kişi işveren sayılabileceğinden²¹⁴ işverenle işçi arasındaki tabiyet ilişkisinin idareci ortak ile adi ortaklık arasında bulunmadığı kabul edilmiştir. Bu nedenlerle, adi ortaklıkta ortaklar bir ortağın ya da idareci ve veya temsilci ortağın haksız fiilinden sorumlu tutulamazlar²¹⁵.

---

²⁰⁸ DALAMANLI/KAZANCI/KAZANCI, s. 607.

²⁰⁹ DALAMANLI/KAZANCI/KAZANCI, s. 607.

²¹⁰ “...İnsanın kendi iradesi ile vuku bulan davranışlarına “hukuki fiil” adı verilmektedir. Hukuki fiiller hukuka uygun ve hukuka aykırı olarak ortaya çıkarlar...Hukuka aykırı fiiller de genel davranış kurallarına aykırı fiillerdir ve “haksız fiil adını taşırlar, ya da bir borcun ihlali tarzında ortaya çıkarlar...” OĞUZMAN/BARLAS, s. 163.

²¹¹ BİLGİLİ, s. 203; DALAMANLI/KAZANCI/KAZANCI, s. 607; ÖZENLİ, s. 101.

²¹² DALAMANLI/KAZANCI/KAZANCI, s. 607; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 81; ÖZENLİ s. 101.

²¹³ DALAMANLI/KAZANCI/KAZANCI, s. 607; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 81.

²¹⁴ Bkz. İşveren Kavramı hakkında, SÜZEK Sarper, İş Hukuku, Yenilenmiş 4. Baskı, İstanbul, 2008, s. 132 vd.

²¹⁵ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 81.

Ancak belirtmek isteriz ki; ortaklar kışkırtıcı, eylemci, yardımcı olarak birlikte haksız fiili ika edip zarar verilerse BK m. 50 hükmüne istinaden ayırım gözetilmeksizin temsilci ile birlikte sorumlu olacaklardır, yoksa o ortağın kendi rızaları dışında işlediği fiillerden ortaklar sorumlu değildir²¹⁶.

2. Temsil Yetkisinin Kapsamı Bakımından Çeşitli Ayrımlar

a. Münferit Yetki - Müteselsil Yetki - Birlikte Yetki

Adi ortaklıkta idare hakkı kural olarak her bir ortağa münferiden tanınmıştır²¹⁷. Münferit idare BK m. 525/2 de şöyle ifade edilmiştir “ *...her biri diğerinin iştiraki olmaksızın muamele yapabilir...* ” Münferit idare kuralı idare hakkının kanunen iktisabı halinde değil ortaklık kararı ya da sözleşme ile tesis edildiği halde de söz konusu olabilir²¹⁸. Temsil yetkisinin kapsamını idare hakkının kapsamını belirlediğine göre söz konusu kural temsil yetkisi bakımından da geçerli addedilecektir.

Adi ortaklıkta BK m. 533/2 hükmü ile temsile ilişkin genel hükümlere yapılan atıf uyarınca, adi ortaklıkta temsil yetkisi ortaklık sözleşmesi veya kararı ile bir ortağa verilebileceği gibi, birden çok ortağa da verilebilir²¹⁹. Bir başka deyişle, adi ortaklıkta toplu temsil mümkündür²²⁰. Toplu temsilde, temsil yetkisi verilen her ortak tek başına hareket edebiliyorsa “*müteselsil temsil yetkisinden*”, buna karşılık ortaklık temsilcilerinin tamamı birlikte hareket etmek zorunda ise “*birlikte veya müşterek temsil yetkisinden*” söz edilecektir²²¹.

---

²¹⁶ **POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU**, s. 81; **DALAMANLI/KAZANCI/KAZANCI**, s. 607; **ÖZENLİ**, s. 101; İsviçre Federal Mahkemesinin aynı yöndeki uygulaması için bkz. BGE 84 II 381, İsviçre Federal Mahkemesi, 1. Hukuk Dairesi 17/6/1959, R-N (**KANETİ** Selim, İsviçre Federal Mahkemesinin Borçlar Hukuku Kararları (1955-1964), Ankara, 1968, s. 207- 208).

²¹⁷ **POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU**, s. 65; **ŞENER**, *Adi Ortaklık*, s. 292.

²¹⁸ **POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU**, s. 65; **ŞENER**, *Adi Ortaklık*, s. 292.

²¹⁹ **OĞUZMAN/ÖZ**, s. 180.

²²⁰ **ŞENER**, *Adi Ortaklık*, s. 406.

²²¹ **ŞENER**, *Adi Ortaklık*, s. 406; **OĞUZMAN/ÖZ**, s. 180; **EREN**, s. 533.

Adi ortaklıkta, müteselsil temsil yetkisinin söz konusu olduğu hallerde, temsil yetkisi her temsilciye bu yetki daha önce içlerinden birisinin üçüncü kişi ile işlem yapması bozucu şartına bağlı olarak verilmiş sayılacaktır²²². Böylece temsilcilerden ilk davrananın yaptığı işlem geçerli olurken o anda diğerlerinin temsil yetkisi sona erecektir²²³. Ancak üçüncü kişi bu şartı içermeyen bir temsil belgesine güvenerek işlem yapmışsa ve müteselsil temsil yetkisini bilemeyecek durumda ise, daha önce diğer temsilci başka bir kişiyle işlem yapmış olsa dahi ikinci sözleşme BK m. 34/3 e kıyasen geçerli addedilecektir.

Birlikte temsilin söz konusu olduğu hallerde adi ortaklık temsilcilerinin hepsi işleme katılmak zorundadır. Birlikte temsil müessesesi özellikle menfaat ihtilaflarının engellenmesi ve daha da önemlisi acele davranışlara karşı diğer ortakları koruması bakımından çok önemlidir²²⁴. Birlikte temsil kaydı içermeyen belgeye güvenerek işlem yapan üçüncü kişiye karşı ise yetki eksikliği ileri sürülemez (BK m. 34/ 3)²²⁵.

b. Süreli Yetki -Süresiz Yetki

BK m. 533/2 hükmü ile temsile ilişkin genel hükümlere yapılan atıf uyarınca adi ortaklıkta temsil yetkisi bir süre ile sınırlı verilebileceği gibi süre ile sınırlandırılmadan süresiz olarak verilebilir²²⁶. Yetki ister süreli ister süresiz verilmiş olsun her zaman sona erdirilebilir, fakat süreli yetki sürenin dolması ile kendiliğinden sona erer²²⁷.

---

²²² OĞUZMAN/ÖZ, s. 181.

²²³ OĞUZMAN/ÖZ, s. 181.

²²⁴ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 406.

²²⁵ OĞUZMAN/ÖZ, s. 181.

²²⁶ OĞUZMAN/ÖZ, s. 178.

²²⁷ OĞUZMAN/ÖZ, s. 178; KILIÇOĞLU, s. 184; Bir kimsenin ölümünden sonra devam edecek tarzda verilen temsil yetkisi hakkında görüşler için bkz. SEROZAN Rona, Sağlararası İşlem Yolu İle Ölümüne Bağlı Kazandırma, İstanbul, 1979, s. 122 vd.

c. Aktif Yetki – Pasif Yetki

Aktif temsil yetkisi adi ortaklıkta temsilciye, ortaklık adına irade beyanında bulunabilmeyi, pasif temsil yetkisi ise ortaklığa yapılacak irade beyanına muhatap olabilmeyi sağlar²²⁸. Hukukumuzda aktif temsil çok kere pasif temsili de kapsar²²⁹.

d. Genel Yetki - Özel Yetki

Temsil yetkisi her türlü hukuki muameleyi veya bir kategoriye giren yetkiyi kapsıyorsa genel temsil yetkisinden, belirli bir hukuki muameleyi yapmak üzere veriliyorsa özel temsil yetkisinden bahsedilebilir²³⁰. Mevzuatımızda özel yetkiyi gerektiren muameleler BK m. 383/3, HUMK m. 63 ve TTK m. 450 ve 455 hükümlerinde belirtilmiştir²³¹. Yukarıda da belirtildiği üzere BK m. 530 hükmü ile yapılan atıf neticesinde adi ortaklıkta ortaklar arası münasebette vekalet hükümleri uygulanacaktır. Böylece özel yetkiyi gerektiren işlemlerin neler olduğunu düzenleyen BK m. 388/3 hükmü adi ortaklıklarda uygulanabilecektir.

III. TEMSİL YETKİSİNİN SONA ERMESİ

Adi ortaklıkta, temsilciye verilen temsil yetkisinin nasıl geri alınabileceği veya sona ereceği hususunda dolaylı bir hüküm olan BK m. 529 hükmü dışında Borçlar Kanununda ki hükümler arasında açık bir kural bulunmamaktadır²³². Dolayısı ile bu durum BK m. 533/2 hükmü ile yapılan atıf uyarınca bizi temsile ilişkin genel hükümlere sevk edecektir²³³.

Buna göre; Borçlar Kanunu'nun 34. maddesinde temsil yetkisinin temsil olunan tarafından sınırlandırılması ve geri alınması, yani temsil yetkisinin iradi olarak sona

---

²²⁸ OĞUZMAN/ÖZ, s. 180.

²²⁹ OĞUZMAN/ÖZ, s. 180; HONSELL Heinrich/VOGHT Nedim Peter/WATTER George (Yayınlayanlar) Basler Kommentar zum Schweizerischen Privatrecht, Obligationentrecht II, Art 530-1186 OR, 2. Auf, Basel/Genf/München 2002, Art. 543, No. 23 (naklen ŞENER, Adi Ortaklık, s. 409).

²³⁰ TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, s. 177 vd.; OĞUZMAN/ÖZ, s. 177.

²³¹ OĞUZMAN/ÖZ, s. 177.

²³² ŞENER, Adi Ortaklık, s. 415.

²³³ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 424.

erdirilmesi, Borçlar Kanunu 35. maddesinde ise temsil yetkisinin ölüm, gaiplik, ehliyetin kısıtlanması ve iflas, tüzel kişiliğin sona ermesi veya bir şirketin fesih olması gibi sebeplerle kendiliğinden sona ermesi durumu düzenlenmiştir. Ancak temsil yetkisinin sona erme sebepleri arasında kanunda sayılmamış olmakla birlikte işin niteliğinden ve Borçlar hukukunun genel hükümlerinden anlaşılabilen başka sona erme sebepleri de mevcuttur²³⁴.

Temsil yetkisinin sona ermesine ilişkin genel hükümlerin adi ortaklıkta nasıl uygulanacağı hususu aşağıda incelenecektir.

1. Temsil Yetkisinin İradi Olarak Sona Ermesi (BK m. 34)

Yukarıda da belirtildiği üzere adi ortaklıkta, temsil yetkisinin geri alınması ya da sınırlanması hususunda açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu nedenle BK m. 34 hükmünün adi ortaklığa uygulanması mümkün müdür ve uygulanacaksa nasıl uygulanacaktır?

Borçlar Kanununun 34. maddesinin “... *Temsil olunan kimse, hukuki bir tasarruftan tevellüt eden temsil salahiyyetini her zaman tahdit veya ref edebilir...*” hükmü uyarınca temsil olunan, hukuki işlem ile vermiş olduğu temsil yetkisini her zaman kısmen veya tamamen geri alabilecektir²³⁵. Ayrıca BK m. 34/2 hükmü gereği geri alma ve sınırlama hakkından vazgeçme ise hükümsüzdür. Yani bir kimse, temsilciye yetki verirken bunu asla geri almayacağım veya sınırlamayacağım dese bile bu sözü ile bağlı olmaz²³⁶.

Adi ortaklıkta temsil yetkisinin geri alınması Türk hukukundaki düzenlemenin aksine Alman Hukukunda açıkça düzenlenmiştir. Buna göre bir ortak, ortaklık sözleşmesinde diğer ortakları üçüncü kişilere karşı temsil etmekle yetkilendirilmişse, temsil yetkisi sadece BGB 712 nin ölçüsüne göre ve şayet temsil yetkisi idare yetkisi ile bağlantılı olarak verilmişse sadece idare yetkisi ile birlikte geri alınabilir denilmiştir²³⁷.

---

²³⁴ İNCEOĞLU, s. 264.

²³⁵ OĞUZMAN/ÖZ, s. 182; TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, s. 191.

²³⁶ AYBAY, s. 71.

²³⁷ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 415, dn. 822.

Türk hukukunda ise Poroy, BK m. 34 hükmünün adi ortaklıklarda uygulanamayacağını belirtmiştir. Yazar'a göre, temsil yetkisi her zaman herhangi bir sebebe dayanmaya gerek olmaksızın, tek taraflı bir irade beyanı ile sınırlandırılmaz, veya kaldırılamaz. Bunun sebebi ise; temsil yetkisinin gerek hukuki bir işlem gerekse kanunen verilmesi durumunda bu yetkiyi verenler arasında bizzat idareci temsilci ortağın da bulunmasıdır²³⁸. Nitekim adi ortaklıkta idareci temsilci ortak BK m. 32 düzenlemesi kapsamındaki temsilciden farklı bir hukuki duruma sahiptir, burada hem temsilci hem de temsil edilen durumundadır. Bu nedenle yazar, adi ortaklıkta temsil yetkisinin kaldırılması veya sınırlandırılması her zaman ve serbestçe geri alınmasını imkansız kılan bir sisteme yani haklı sebebin varlığına (BK m. 529 hükmü kıyasen) bağlandığını belirtmiştir²³⁹.

BK m. 533/3 hükmünde öngörülen idare yetkisine sahip bir ortağın aynı zamanda temsilci olduğuna ilişkin karine bağlamında ortağın idare hakkının sona erdirilmesi ya da sınırlandırılması temsil yetkisi içinde aynı sonuçları doğuracaktır. Dolayısıyla, BK m. 529 hükmü uyarınca idare yetkisi kaldırılan ya da sınırlandırılan ortak aynı zamanda üçüncü şahıslarla hukuki işlem yapma yetkisini de kaybedecektir²⁴⁰. Bu nedenle idareci ortakların idare yetkisinin kaldırılması veya sınırlandırılmasına ilişkin mevzuatımızda mevcut BK m. 529 hükmüne değinmek gerekecektir. Düzenleme şöyledir; “*Şirket mukavelesiyle şeriklerden birine verilen idare salahiyeti, muhik bir sebep olmaksızın diğer şerikler tarafından ne nezi ne de tahdit olunabilir. Şirket mukavelesinde diğer bir hüküm mevcut olsa bile haklı bir sebep bulunduğu takdirde, diğer şeriklerden herbiri, idare salahiyetini nezi ettirebilir. Hususiyle şirketi idare eden şerikin vazifelerini fahiş bir surette ihmal etmesi yahut iyi idare için lazım olan ehliyeti zayi eylemesi keyfiyetleri haklı sebep olmak üzere nazara alınabilir.*” Hüküm son cümlede nelerin haklı sebep olduğuna dair örnekler vermiş ancak haklı neden kavramını tanımlamamıştır²⁴¹. Hükümde yer alan bu örnekler sınırlı sayıda değildir ve arttırılabilir²⁴². Mesela

---

²³⁸ **POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU**, s. 78.

²³⁹ **POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU**, s. 78; **ÇEVİK** Orhan Nuri, Uygulamada Şirketler Hukuku, 3. Baskı, Ankara, 2002, s. 100.

²⁴⁰ **ŞENER**, Adi Ortaklık, s. 415; **FELLMANN/MÜLLER**, Art. 543, N. 120 (naklen **KUYUCU**, s. 58).

²⁴¹ **ARKAN** Sabih, Adi Şirket Ortağına Sözleşme ile Verilen İdare Yetkisinin Kaldırılması, Cilt XXI, Sayı 2, 2001, s. 19.

²⁴² **ÖZENLİ**, s. 86.

ortaklarca alınan bir karar olmamasına rağmen ortaklık işlerini tatil etmesi gibi. Bu çerçevede denilebilir ki; ortaklardan dürüstlük ve güven kurallarına göre idareci ortakta idare yetkisinin bırakılmasının beklenemez hale gelmesi ile ortaklığa zarar verecek her olay ve durumda haklı sebebin varlığından söz edilebilecektir²⁴³. Genellikle haklı nedene idareci ortağın kusuru sebep olur²⁴⁴. Ancak ortağın kusurunun bulunmadığı hallerde de sözleşme ile verilen idare yetkisinin dolayısı ile temsil yetkisinin geri alınmasını gerektiren örneğin, temsilci ortağın sürekli hastalanması ya da taşınması gibi bir haklı nedenden bahsedilebilir²⁴⁵.

Bir hususun haklı neden olup olmadığı somut olayın tüm koşulları dikkate alınarak değerlendirilir örneğin haklı neden oluşturmayacak önemsiz sayılabilecek bir olayın sonradan tekrarlanması yetkinin kaldırılması için haklı neden sayılabilir²⁴⁶. Adi ortaklıkta temsil yetkisi kaldırılabilir gibi sınırlandırılabilir de; Örneğin idareci ortağın teknik konularda yeterli bilgiye sahip olmasına rağmen ticari konularda yetersiz kalması durumunda ticari konulardaki yetkisi sınırlandırılabilir²⁴⁷.

BK m. 529 hükmü uyarınca idare dolayısı ile temsil yetkisi sözleşme ile ortaklardan bir veya birkaçına verildiği takdirde; haklı nedenin varlığı halinde temsil yetkisi -söze konu ortak dışında- alınacak bir ortaklar kararı ile ya da bir ortak tarafından kaldırılabilir veya sınırlandırılabilir²⁴⁸. Ancak haklı neden olmasa da ortaklık sözleşmesi ile idare ve dolayısı ile temsil yetkisi verilen ortağın temsil yetkisi ortaklık sözleşmesinin değiştirilmesi ile her zaman geri alınabilir ya da sınırlandırılabilir²⁴⁹. Bu durumda yeni düzenleme tüm ortakların -hatta idare yetkisi kaldırılan ortaklar da dâhil olmak üzere- katılımıyla yapılabilir²⁵⁰. Ortaklık sözleşmesinin değişikliği, aksi kararlaştırılmadıkça

---

²⁴³ ÖZENLİ, s. 86; ŞENER, Adi Ortaklık, s. 321; ARKAN, s. 19.

²⁴⁴ ARKAN, s. 19.

²⁴⁵ ARKAN, s. 19; ŞENER, Adi Ortaklık, s. 320.

²⁴⁶ ARKAN, s. 20; ŞENER, Adi Ortaklık, s. 320.

²⁴⁷ ARKAN, s. 18

²⁴⁸ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 70; ŞENER, Adi Ortaklık, s. 321; ARKAN, s. 16.

²⁴⁹ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 70; ARKAN, s. 20; DOMANIÇ, Şerh, 421.

²⁵⁰ ARKAN, s. 20.

BK m. 524 uyarınca oybirliğini gerektirir. Şayet oybirliği sağlanamazsa idare ve temsil yetkisi ancak haklı nedenin varlığı halinde kaldırılabilir ya da sınırlandırılabilir²⁵¹.

Haklı sebebin varlığı halinde idareci ortağın idare ve buna bağlı olarak temsil yetkisini kaldırmak bozucu yenilik doğuran bir haktır ve idareci ortağa varması ile hüküm ve sonuç doğurur (BK m. 398)²⁵². Bu hakkın kullanımı bir şekilde bağlı olmadığı gibi bir koşula da bağlanamaz, kullanıldıktan sonra ise dönülemez²⁵³. Bu hak idareci veya idareci olmayan her bir ortak tarafından neden belirtmek suretiyle kullanılabilir²⁵⁴.

Doktrinde Özenli, haklı sebeple yetkinin kaldırılmasına karar verecek yetkili mercii olarak genel mahkemeleri göstermiş bu sayede ortağın önemli nedenlerin varlığını ileri sürerek ve doğrularak ortaklığın feshini isteyebileceğini belirtmiştir²⁵⁵. Oysa Poroy, her bir ortağın böyle bir hakkı olduğunu, bunun dayanağının da BK 533. maddesinin son cümlesindeki karine olduğunu belirtmiştir²⁵⁶. Üstelik, haklı sebeplerin varlığı halinde her bir ortağın mahkemeye başvurmak zorunda bırakılması, ortaklık borçları için birinci derecede ve sınırsız sorumluluk sistemi dolayısı ile ortaklık açısından taşınması güç bir yükür²⁵⁷. Bizde bu hususta, Poroy'un görüşüne katılmakta ve bu hakkın her ortağa verildiğine inanmaktayız.

İdare ve buna bağlı olarak temsil yetkisi kaldırılan ortak idare ve temsil yetkisini kullanmaktan hemen vazgeçmelidir²⁵⁸. İdareci ortak, kendisine yapılan bildirimle rağmen, yetkisinin kaldırılmasına itiraz ederek faaliyetinin devam ederse, iç ilişkide vekâletsiz iş görme hükümlerine göre diğer ortaklara karşı sorumlu olur²⁵⁹. Keza

---

²⁵¹ **POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU**, s. 70

²⁵² **ŞENER**, Adi Ortaklık, s. 321; **ARKAN**, s. 16.

²⁵³ **KARAHASAN** Mustafa Reşit, Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. 1, İstanbul, 2003, s. 395; HGK, 10.11.1982, E. 1981/4-68, K 1982/878, "...temsil olunan, Borçlar Yasasının 34. maddesi hükmünce artık itimat edemediği ve temsil selahiyetini kötüye kullanacağından endişe duyduğu mümessilin temsil selahiyetini geri almaya ya da sınırlamaya yetkilidir. Bu geri alma iradesi vekile ulaştırılacak bir irade beyanı ile gerçekleştirilebilir. Bu beyanın geçerliğinin hiçbir şekilde bağlı olmadığı, gerek uygulamada ve gerekse doktrinde oybirliği ile benimsenmiş bulunmaktadır..."<http://www.kazanci.com.tr> (15.11.2010).

²⁵⁴ **ŞENER**, Adi Ortaklık, s. 321; **ARKAN**, s. 16.

²⁵⁵ **ÖZENLİ**, s. 87.

²⁵⁶ **POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU**, s. 71; **ŞENER**, Adi Ortaklık, s. 321.

²⁵⁷ **POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU**, s. 71.

²⁵⁸ **ARKAN**, s. 17.

²⁵⁹ **POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU**, s. 71; **ŞENER**, Adi Ortaklık, s. 322..

yetkisiz ortağın devamı halinde, uyuşmazlığın mahkemeye götürülmesi gerekmektedir²⁶⁰. Bu durumda mahkeme, olayın haklı neden oluşturup oluşturmadığını inceleyerek yetkinin kaldırılması hakkının kötüniyet teşkil edip etmediğini inceler. Mahkemenin vereceği hüküm bildiricidir zira yetki önceden yapılmış bildirimle ortadan kalkmıştır²⁶¹.

BK'nun 529. maddesinde öngörülen ve sözleşmeyle verilen idare ve dolayısıyla temsil yetkisinin kaldırılması olanağının idare yetkisinin BK m. 525 gereği her bir ortağa kanunen bırakılmış sayıldığı hallerde uygulanıp uygulanmayacağı hususunda kanunda bir açıklık yoktur²⁶². Poroy bu hususta da her ortak haklı sebeplerin varlığı halinde bir veya birkaç idarecinin idare dolayısıyla temsil hakkını kaldırabileceğini veya sınırlandırabileceğini beyan etmiştir²⁶³.

BK m. 525 hükmü gereği üçüncü kişilerinde temsilci olabileceğini belirtmiştik. Ancak, BK m. 529 hükmü ortaklık sözleşmesi veya ortaklık kararı ile üçüncü kişiye idare ve temsil yetkisi verilen durumlarda uygulanamayacaktır²⁶⁴. Zira bu yetkinin geri alınması veya sınırlanması, üçüncü kişiye idare ve temsil yetkisi verilmesini teşkil eden ilişkiye yani vekalet ve hizmet sözleşmesinin kurallarına tabidir²⁶⁵. Bu nedenle, üçüncü kişiye verilen idare ve dolayısı ile temsil yetkisi haklı neden olmasa da her zaman geri alınabilir veya sınırlandırılabilir. Yetki üçüncü şahıs idareci ile ortaklar arası ilişki kural olarak vekalet veya hizmet ilişkisi olacağından BK m. 396/1 veya BK m. 456/1 çerçevesinde alacakları yeni bir ortaklık kararı ile kaldırılacaktır²⁶⁶.

---

²⁶⁰ Ayrıca dava açılmadan önce ya da dava ile birlikte idareci ortak hakkında ihtiyati tedbir kararı istenebilir. Bu takdirde mahkeme idareci ortağın idare yetkisini kullanmasını yasaklayabilir veya bir üçüncü şahsı idareci olarak atayabilir (HUMK m. 103) **ARKAN**, s. 16 ve dn. 6.

²⁶¹ **POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU**, s. 71; **ARKAN**, s. 16.

²⁶² **ARKAN**, s. 17.

²⁶³ **POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU**, s. 72.

²⁶⁴ **ARKAN**, s. 18.

²⁶⁵ **FELLMANN/MÜLLER**, Art. 539, No. 31 (naklen **ŞENER**, *Adi Ortaklık*, s. 319, dn. 619); **ARKAN**, s. 18.

²⁶⁶ **ARKAN**, s. 18.

Temsil yetkisi temsil olunan tarafından haklı bir neden olmadan zamansız ve haksız olarak kaldırılır ise temsil olunan, temsilcinin bu yüzden uğradığı zararları tazminle yükümlüdür²⁶⁷.

Temsilcinin yetkisinin sona erdiğini öğrenmeden önce iyiniyetli üçüncü şahıslarla yaptığı muameleler BK m. 37 hükmü gereği temsil olunanı, temsil yetkisi devam ediyormuş gibi bağlayacaktır. Ancak, temsil yetkisinin kaldırıldığı üçüncü şahıslara bildirilmişse, temsilci yetkinin kaldırıldığını henüz öğrenmemiş olsa dahi yetkinin kaldırıldığını bilen üçüncü şahıslar temsil yetkisine dayanamayacaktırlar. Şayet temsilciye bir yetki belgesi verilmişse bu belgenin geri alınmaması, yetki üçüncü şahıslara bildirilmişse yetkinin kaldırıldığının bildirilmemesi ileride belirteceğimiz bir takım sonuçlara neden olacaktır (BK m. 34/ 3)²⁶⁸.

Temsil ilişkisinin temel ilişkiden soyut olmaları nedeni ile bunlardan birinin sona ermesi diğerine etki etmeyecektir²⁶⁹. Nitekim Borçlar Kanunu 34/1 deki temsil olunanın temsil yetkisini geri almasının taraflar arasında mevcut olan hizmet, şirket veya vekalet gibi temel ilişkiden kaynaklanan taleplere kural olarak etki etmeyecektir²⁷⁰. Bu husus adi ortaklıklar içinde geçerlidir²⁷¹.

2. Temsil Yetkisinin Kendiliğinden Sona Ermesi (BK m. 35)

a. Ölüm

aa. Temsilci ortağın ölümü

Adi ortaklıkta BK m. 533/2 ile yapılan atıf neticesinde uygulanabilen genel hükümler arasında BK m. 35 hükmü de bulunmaktadır. BK m. 35 hükmü ölüm ve haklarında gaiplik kararı verilen temsilcilerin temsil yetkisinin sona ereceğini düzenlemiştir²⁷².

---

²⁶⁷ İNCEOĞLU, s. 282; KILIÇOĞLU, s. 186.

²⁶⁸ OĞUZMAN/ÖZ, s. 183; Bkz. §3. Adi Ortaklıkta Yetkisiz Temsil.

²⁶⁹ İNCEOĞLU, s. 265.

²⁷⁰ Bkz. İNCEOĞLU, I Bölüm, I, B. 2. G.

²⁷¹ FELLMANN/MÜLLER, Art, 543, N.107 (naklen KUYUCU, s. 54).

²⁷² TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, s. 194.

Borçlar Kanunu'nun 35. maddesinde sayılmış bu kurallar emredici değildir ve bu hallerden birinin gerçekleşmesine rağmen temsil yetkisinin sona ermemesi mümkündür²⁷³. Bu durum, BK m. 35/1 hükmünde aksi kararlaştırılmış olmadıkça veya işin niteliğinden maddede sayılan durumlara rağmen temsil yetkisinin devam edileceği sonucunun çıkartılabildiği haller şeklinde ifade edilmiştir²⁷⁴.

Ancak adi ortaklıkta BK m. 535/1 c. 2 hükmü ortaklardan birisinin ölümünü ortaklık ilişkisi bakımından bir sona erme sebebi olarak kabul etmiştir. Ortağın ölümü idare dolayısı ile temsil yetkisini de beraberinde sona erdirecektir²⁷⁵.

Belirtelim ki ölüm ya da gaiplik halinde temsil yetkisinin devamı çoğunlukla bir ihtiyaç olarak karşımıza çıkmaktadır²⁷⁶. Bu nedenle, özellikle ticari alanda faaliyet gösteren adi ortaklıkta ölüm halinde ortaklığın fesih olması nedeniyle yaşanabilecek problemlere mahal vermemek ve ölümden sonra da mirasçıların işe katılması ile gayenin elde edilebileceğini düşünüyorlarsa, BK m. 535/1 c. 2 hükmü uyarınca ortaklık sözleşmesinde düzenleme yapılarak ortaklığın ölen ortağın bütün mirasçısı veya bir kısım mirasçıları ile devamı öngörülebilecektir²⁷⁷. Böyle bir durumda ortaklık ilişkisi sona ermeyecek ve mirasçılarla devam edecektir²⁷⁸. Ancak bu durumda ölen ortağa ait temsil yetkisi mirasçılara geçecek midir?

BK m. 530/1 hükmü uyarınca vekalet hükümlerine yapılan atıf ile adi ortaklıkta uygulanabilen BK m. 397/1 hükmü ile adi ortaklıkta temsil yetkisine sahip ortağın ölümü ile bu yetkinin mirasçılara geçmeyeceği bir başka deyişle mirasçılarının üçüncü şahıslarla hukuki işlem yapamayacağı kabul edilmiştir²⁷⁹. Bu durum idareye bağlı temsil yetkisi içinde geçerlidir²⁸⁰. BK m. 397/1 düzenlemesi şu şekildedir. “*Hilafi*

---

²⁷³ İNCEOĞLU, s. 287.

²⁷⁴ KILIÇOĞLU, s. 190.

²⁷⁵ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 78; ŞENER, Adi Ortaklık, s. 415.

²⁷⁶ KILIÇOĞLU, s. 190

²⁷⁷ SELİÇİ Özer, Borçlar Kanununa Göre Sözleşmeden Doğan Sürekli Borç İlişkilerinin sona Ermesi, İstanbul, 1997, s. 83; Bkz. Yarg. 13.HD, 4.2.1974, E. 1973/1156, K. 1974/268 (YALMAN/TAYLAN s. 225); Yarg. 13. HD, 18.11.1991, E. 7566, K. 10427 (UYGUR, s. 9692); ŞENER, Adi Ortaklık, s. 445.

²⁷⁸ SELİÇİ, s. 83

²⁷⁹ SELİÇİ, s. 82; FELLMANN/MÜLLER, Art. 543, No. 132 (naklen KUYUCU, s. 59).

²⁸⁰ HONSELL/VOGT/WATTER, Art. 543, No. 19 (naklen ŞENER, Adi Ortaklık, s. 415, dn. 824); FELLMANN/MÜLLER, Art. 543, No. 132 (naklen KUYUCU, s. 59).

mukaveleden veya işin mahiyetinden anlaşılmadıkça vekalet, gerek vekilin gerek müvekkilin ölümüyle ve ehliyetinin zavalı veya iflası ile nihayet bulur.”

Kişi unsurunun önemli olduğu ve güven ilişkisine bağlı adi ortaklıkta bu çözüm mantıklıdır. Ancak bu durumun elbette bazı istisnaları mevcuttur. Şöyle ki;

Temsil olunanın temsilcinin ölümü halinde kimin mirasçı olacağını kesin bir şekilde bilebilmesi her zaman mümkün değildir²⁸¹, diğer yandan birden fazla mirasçının bulunduğu durumlarda onların karar alma ve bu kararları uygulama mekanizmalarını işletmekte güçlük çekecekleri ortadadır. Bu nedenle ortaklık sözleşmesinde ölen ortağın sadece belirli olan bir tanesi ile ortaklığın devamı konusunda anlaşılabilir (BK m. 535/1 c. 2) ²⁸². İşte bu şekilde ortaklığa dahil edilen mirasçı, BK m. 533/3’ deki temsil yetkisine ilişkin karine gereği adi ortaklığı temsile de yetkili olabilecektir²⁸³.

Bir diğer istisna ise BK m. 537/2 hükmünden kaynaklanmaktadır²⁸⁴. Adi ortaklıkta ortağın ani ölümü halinde ortakların menfaatlerini korumak amacıyla getirilen, ortaklığın sona ermesinin şirket işlerine tesiri başlıklı bu hükümde, ölüm ile sona ermenin özellikleri şu şekilde belirtilmiştir. “... Şirket şeriklerinden birinin ölümüyle münfesi olursa ölen şerikin mirasçısı, diğer şerikleri derhal bundan haberdar etmekle mükelleftirler. Mirasçı lüzumlu olan tedbirlerin ittihazına kadar ölen şerikin evvelce de idare etmekte olduğu işlere hüsnüniyet kaideleri dairesinde devam eder. Diğer şerikler dahi muvakkaten şirket işlerini aynı suretle idarede devam ederler...”. Hükümden de anlaşılacağı üzere ortağın mirasçıları iyi niyet esaslarına göre ölenin idare etmekte olduğu işleri yapabilecektir. Benzer düzenleme BK m. 397 son fıkrada da mevcuttur. Şöyle ki; “...Şu kadarki vekaletin nihayet bulması müvekkilin menfaatlerini tehlikeye koyuyorsa müvekkil veya mirasçısı veya mümessili bizzat işlerini görebilecek hale gelinceye kadar vekil veya mirasçısı veya mümessili vekaleti ifaya devam ile mükelleftirler...” Şu halde mirasçıların karineye istinaden belirli durumlarda yani

---

²⁸¹ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPAÇI, s. 693

²⁸² POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 88; ŞENER, Adi Ortaklık, s. 445.

²⁸³ FELLMANN/MÜLLER, Art. 543, No. 134 (naklen KUYUCU, s. 59).

²⁸⁴ FELLMANN/MÜLLER, Art. 543, No. 132 (naklen KUYUCU, s. 59).

menfaatlerin tehlikeye düşmesi durumunda üçüncü şahıslara karşı adi ortaklığı temsil hakkının varlığından söz edilebilecektir²⁸⁵.

Ancak her ne kadar adi ortaklıkta ortaklık sözleşmesi ile ortaklığın mirasçılarla devamı öngörülmüş olsa dahi, sözleşmede adı geçen mirasçılar ortaklığa katılmayı reddedebilirler. Zira kimseye iradesi dışında bir kazandırma yapılamayacağından burada da bir ret hakkının varlığından söz edilmelidir²⁸⁶.

bb. Temsil olunan adi ortaklardan birisinin ölümü

BK m. 35 hükmü temsil yetkisinin sona ermesi açısından temsilcinin veya temsil olunanın ölümü açısından bir fark gözetmemiştir²⁸⁷. Bu da demektir ki, temsil olunanın ölümü halinde aksi kararlaştırılmadıkça ya da işin niteliği gereği ortaya çıkmadıkça temsil yetkisi sona erecektir. Temsil olunan kendi iradesiyle sağlığında geçerli olmak üzere verdiği temsil yetkisinin ölümünden sonra da devam edeceğini açıklayabilir²⁸⁸. Temsil olunanın ölümünden sonra da temsil yetkisinin devam ettiğine dair irade açıklaması herhangi bir şekil şartına bağlı değildir. Ancak temsilci bu yetkisini ispatla mükelleftir²⁸⁹.

Adi ortaklıkta temsil olunan ortaklardan birinin ölümü BK m. 535/ 1 c. 2 hükmü uyarınca ortaklığın sona erme sebebidir. Adi ortaklıkta, ortağın ani ölümü halinde ortakların menfaatlerini korumak amacıyla getirilen BK m. 537 düzenlemesinin bu defa birinci fıkrasına değinmek gerekmektedir. BK m. 537/1 düzenlemesi “*Şirket ihbardan*

---

²⁸⁵ SELİÇİ, s. 82 dn. 51; BİLGE, s. 302; İNCEOĞLU, s. 293; KILIÇOĞLU, s. 192.

²⁸⁶ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 447; Bkz. üçüncü şahıs lehine red hakkı, AKYOL Şener, Tam Üçüncü Şahıs Yararına Sözleşme, 2. Baskı, İstanbul, 2008, s. 192-193; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 87-88.

²⁸⁷ İNCEOĞLU, s. 290; Bkz. Yarg. HGK. 7.4.1965, E. 1964/547 K. 1965/158 “...BK. nun 35. maddesi hükmüne göre temsil olunan ile mümessil birlikte, temsil olunanın ölümü halinde dahi temsil ilişkisinin devam edeceğini kararlaştırabilirler. Ancak doktrinde; bu hususun taraflarca kararlaştırılmasına lüzum olmadığı; temsil salahiyeti tek taraflı bir irade beyanı (hukuki muamele) ile verildiğine göre, temsil edilenin yine tek taraflı bir irade beyanı ile (ölümünden sonra da) temsil salahiyetinin devam edeceği, bu hususu mümessilin kabulünün şart olmadığı (Becker - age - 200 Tuhr - age 353, 354, dip not 77: Esener - age - 176), birlikte kararlaştırmanın ancak vekalet için söz konusu olabileceği belirtilmiştir. Salahiyetinin ölümünden sonra da devam edeceği yolundaki beyan açık veya zimni olabilir ve hiç bir şekilde bağlı değildir ...” <http://www.kazanci.com.tr> (15.11.2010).

²⁸⁸ İNCEOĞLU, s. 295; KILIÇOĞLU, s. 190.

²⁸⁹ KILIÇOĞLU, s. 191.

başka bir suretle fesih edilirse, bir şerikin şirket işlerini idare hususundaki yetkisi, feshe muttali olduğu yahut halin icabettiği itınayı sarfettiği halde muttali olması lazım gelen zamana kadar, kendi hakkında devam eder...” şeklinde.

Nitekim, ortaklık için getirilen bu düzenlemenin benzeri, genel temsil hükümlerinden BK. m. 37/1 hükmünde de mevcuttur. Buna göre *“Mümessil kendi yetkisinin hitam bulduğuna vakıf olmadığı müddetçe, temsil edilen yahut halefleri, bu yetki henüz baki imiş gibi onun muamelesi ile alacaklı veya borçlu olurlar...”*

Dolayısıyla, ortağın ölümü halinde hayatta kalan diğer ortakların temsil yetkisi temsil olunan ortağın ölümünden bilgisi olana kadar devam edecektir²⁹⁰.

Yukarıda da izah edildiği üzere adi ortaklıkta ortaklar BK m. 535/1 c. 2 hükmü uyarınca ortaklık sözleşmesinde ölen ortağın mirasçısı veya mirasçıları ile devamı kararlaştırılabilir²⁹¹. Ancak bir adi ortaklığa katılmak mirasçılar için rizikolu bir iş olacağından sözleşmede yer alan devam hükmü mirasçılara kalma borcu yüklemeyi, isteyen mirasçı adi ortaklıktan ayrılabilir²⁹². Söz konusu durumun varlığı halinde sağ kalan ortakların ve miras şirketinin bu ayrılığı onaylamalarına ise gerek yoktur²⁹³.

Adi ortaklıkta ortaklığın mirasçılarla devamına ilişkin sözleşmede bir hüküm var ise ortaklık sona ermeyeceğinden geride kalan ortakların temsil yetkisinin devam edeceğinde şüphe yoktur. Şayet ölen ortağın mirasçıları ortaklıkta kalmak isterlerse onların da üçüncü şahıslara karşı temsil yetkisi olacağına şüphe yoktur²⁹⁴.

---

²⁹⁰ FELLMANN/MÜLLER, Art. 543, No. 147 (naklen KUYUCU, s. 63).

²⁹¹ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 87-87.

²⁹² ŞENER, Adi Ortaklık, s. 447; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 86-87”...ancak mirasçılar ortaklık sebebiyle doğan borçlardan sorumlu olmaya devam ederler ve bu borçlardan mirası reddetmedikçe kurtulamazlar...”.

²⁹³ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 87-87.

²⁹⁴ FELLMANN/MÜLLER, Art. 543, No. 150 (naklen KUYUCU, s. 63).

Adi ortaklığın ölen ortağın mirasçısı veya mirasçıları ile devamı kararını kabul eden ve temsil olunanın ölümünden sonra temsil olunan sıfatını kazanan mirasçılardan her biri BK m. 34 hükmünden faydalanmak suretiyle temsilcinin temsil yetkisini her zaman kaldırabilirler²⁹⁵.

b. Fiil Ehliyetinin Kaybı ve Ortaklardan Birinin Hacir Altına Alınması

aa. Temsilci ortağın fiil ehliyetinin kaybı ve hacir altına alınması

BK m. 535/3 hükmü ile adi ortaklıkta, ortaklardan birisinin hacir altına alınması halinde, ortaklık ilişkisi bakımından bir sona erme sebebi olarak kabul edilmiştir. Hükümden de anlaşılacağı üzere Borçlar Kanunu ortağın hacir altına alınması halinde ortaklığın sona ermesini düzenlemiş fakat fiil ehliyetinin kaybı hakkında her hangi bir düzenleme getirmemiştir²⁹⁶. Hükme göre fiil ehliyetinin kaybı ortağın hacredilmesine götürmüştür ortaklık kendiliğinden sona erecektir fakat fiil ehliyetini kaybetmesine rağmen ortak hacir altına alınmamışsa bu durumda kanunda bir düzenleme yapılmamıştır²⁹⁷. Doktrinde Selîçi, bu hallerde de fiil ehliyetinin kısıtlanması ve kaybını “önemli sebep addederek” hem fiil ehliyetini kaybeden ortağın kanuni mümessiline hem de diğer ortaklara olağanüstü fesih hakkı tanınması mümkün olmalıdır yönünde görüş beyan etmiştir²⁹⁸. Nitekim bütün ehliyetsizlik hallerinde kanuni mümessille işleri yürütüp yürütemeyeceği hususunda ortaklara karar serbestîsi tanımak ortaklık yapısına da uygun olacaktır²⁹⁹.

Bu hukuki sonucun bir sona erme sebebi olarak kabul edilmesi adi ortaklıkta kişi unsurunun öneminden kaynaklanmaktadır³⁰⁰. Bir ortak fiil ehliyetini kaybeder ise onun yerine kanuni temsilcinin ortaklık işlerini görmesi gerekecektir³⁰¹. Fakat diğer ortaklar için fiil ehliyeti kısıtlanan ortağın şahsiyeti önem arz ettiğinden kanun düzenlemesi bu

---

²⁹⁵ KILIÇOĞLU, s. 191; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 689; FELLMANN/MÜLLER, Art. 543, No. 150 (naklen KUYUCU, s. 63).

²⁹⁶ SELİÇİ, s. 85.

²⁹⁷ SELİÇİ, s. 85.

²⁹⁸ SELİÇİ, s. 85.

²⁹⁹ SELİÇİ, s. 85; ŞENER, Adi Ortaklık, s. 457.

³⁰⁰ SELİÇİ, s. 84; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 88.

³⁰¹ SELİÇİ, s. 85; ŞENER, Adi Ortaklık, s. 457.

nedenle diğerk ortakları fiil ehliyeti kısıtlanan ortak yerine kanuni mümessille ortaklık ilişkisini devam ettirme mecburiyetinde bırakmaktan kaçınmıştır³⁰².

Yukarıda izah edildiğı üzere ortağın ölümü halinde BK m. 535/1, c. 2 düzenlemesi uyarınca ortaklık sözleşmesinde önceden düzenleme yapılarak mirasçılarla ortaklığın devamına karar verilebilir. Aynı şekilde ortaklık sözleşmesinde yer alacak bir hükümle fiil ehliyeti kısıtlanmasına rağmen fiil ehliyeti kısıtlanan ortakla ortaklığın devamına karar verilip verilmeyeceğı hususunda ise mevcut bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak yasanın bir ortağın ölümü halinde devamı mümkün kılarken fiil ehliyetinin kısıtlanması veya hacir altına alınması halinde ortaklığın devam edemeyeceğini düşünmek isabetli olmayacaktır³⁰³. Bu nedenle bu soruya olumlu cevap vermek gerekecektir³⁰⁴. Nitekim, ortağın hacir altına alındığı adi ortaklıkta ortakların oybirliğı ile alacakları bir karar ve MK 463/3 hükmü gereğince vesayet makamının izninden sonra denetim makamının onayıyla ortaklığın devamına karar verilebilecektir³⁰⁵. Ortaklığın bu şekilde devamı sağlandığı takdirde fiil ehliyetine sahip olmayan temsilci ortağın temsil yetkisinin akıbeti ne olacaktır sorusunun cevabına gelince;

BK m. 530/1 hükmünün vekalet hükümlerine yaptığı atıf gereğı BK m. 397/1 hükmü bu hususta da uygulama alanı bulacak ve fiil ehliyetinin kaybı, temsilci ortağın gerek idare gerekse temsil yetkisinin sona ermesine sebep olacaktır. Ancak ayırtım gücünü geçici surette kaybı temsilcinin bu süre içerisinde geçerli işlem yapamasa da temsil yetkisinin sona ermesine yol açmayacak³⁰⁶ ancak sürekli kayıp halinde temsil yetkisinin işlem güvenliğı açısından sona ereceğı kabul edilecektir³⁰⁷.

---

³⁰² DOMANIÇ, Şerh, s. 427.

³⁰³ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 458.

³⁰⁴ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 458

³⁰⁵ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 89; PULAŞLI Hasan, Şirketler Hukuku, 7. Baskı, Adana 2008, s. 38; ŞENER, Adi Ortaklık, s. 458.

³⁰⁶ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 698.

³⁰⁷ FELLMANN/MÜLLER, Art. 543, No. 136 (naklen KUYUCU, s. 61); İNCEOĞLU, s. 313.

bb. Temsil olunan adi ortaklardan birisinin fiil ehliyetinin kaybı ve hacir altına alınması

BK m. 533/2 ile genel temsil hükümlerine yapılan atıf ile adi ortaklıkta uygulanabilen BK m. 35/1 uyarınca, aksi kararlaştırılmadıkça ya da işin niteliğinden kaynaklanmadıkça temsil olunanın fiil ehliyetini kaybetmesi ile temsil yetkisi sona erecektir.

BK m. 535/1 c. 3 ise ortaklardan birisinin hacir altına alınması halinde ortaklığın sona erdireceğini düzenlemiştir. Ancak yukarıda da belirttiğimiz üzere ortakların oybirliği ile alacakları bir karar ve MK 463/3 hükmü gereğince vesayet makamının izninden sonra denetim makamının onayıyla ortaklığın devamına karar verilebilecektir³⁰⁸.

Ortaklık devam ettiği takdirde temsil olunan ortaklardan birinin fiil ehliyetini kaybetmesi durumunda bir ortağa verilen temsil yetkisinin akıbetinin ne olacağı hususuna gelince; doktrinde temsil olunan hakkında verilen bir kısıtlama kararının temsil yetkisini sona erdireceği hususunda görüş birliği bulunmaktadır³⁰⁹. Temsil olunanın ayırtım gücünü geçici kaybetmesi durumunda ise temsil yetkisi devam edecektir³¹⁰. Ayırtım gücünün sürekli kaybedildiği durumlarda bir kısıtlama kararı yok ise bu takdirde temsil yetkisi devam edecektir³¹¹. Aksine bir çözüm hukuk güvenliği açısından tehlike arz edecektir. Zira gerek temsilcinin gerekse üçüncü kişilerin ayırtım gücünü kaybedip kaybetmediğini ya da bu kaybın sürekli olduğunu bilmeleri mümkün değildir³¹².

---

³⁰⁸ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 458; PULAŞLI, s. 38.

³⁰⁹ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 695; OĞUZMAN/ÖZ, s. 188.

³¹⁰ İNCEOĞLU, s. 308.

³¹¹ OĞUZMAN/ÖZ, s. 188; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 695; İNCEOĞLU, s. 309.

³¹² İNCEOĞLU, s. 307-308.

c. İflas

aa. Temsilci ortağın iflası

Ortaklardan birisinin iflası halinde adi ortaklık sona erecektir (BK m. 535/ 1 c. 3). Zira ortaklardan birinin iflası onun ortaklıktaki payının iflas masasına aktarılmasını zorunlu kılacaktır³¹³. Ancak diğer ortaklar müflisin payını iflas masasına ödeyerek ve ortaklığı tasfiye durumundan çıkarma kararı alarak ortaklığı aralarında devam ettirmeleri mümkündür³¹⁴. Bu karar açık veya zımni olabilir. Zira müflisin payının masaya ödenmesi tasfiyenin kaldırılması anlamına geleceğinden açık ve yazılı bir kararın varlığına gerek yoktur³¹⁵.

Temsilci ortağın BK m. 530/1 hükmü ile yapılan atıfla adi ortaklıkta uygulanabilecek olan BK m. 397/1 hükmüne göre idare yetkisi de sona erecektir. Ortağın iflası ile ona işlem yapması için verilen temsil yetkisi de sona erecektir³¹⁶. Ayrıca iflas eden temsilci ortak iflasın açılmasından ortaklıktan ayrılmasına kadar, ortaklık için hukuken geçerli işlemler yapamaz³¹⁷.

bb. Temsil olunan adi ortaklardan birisinin iflası

Yukarıda zikredildiği gibi ortaklardan birisinin iflası halinde adi ortaklık sona erecektir (BK m. 535/1 c. 3). Ancak diğer ortaklar müflisin tasfiye payını iflas masasına ödeyerek ve ortaklığı tasfiye durumundan çıkarma kararı alarak ortaklığı aralarında devam ettirmeleri mümkündür³¹⁸.

Doktrinde hakim görüş uyarınca, temsil olunanın iflasına rağmen temsil yetkisinin devam edeceğinin temsil olunanca kararlaştırılmasına olanak bulunmamaktadır³¹⁹. Zira

---

³¹³ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 455; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 89.

³¹⁴ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 89.

³¹⁵ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 89.

³¹⁶ KUYUCU, s. 61.

³¹⁷ FELLMANN/MÜLLER, Art. 543, No. 140 (naklen KUYUCU, s. 61).

³¹⁸ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 89.

³¹⁹ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 701; İNCEOĞLU, s. 316.

işin devamına dair öngörülen bu husus temsil olunanın malvarlığını da etkileyecektir³²⁰. Temsil olunan ortak iflas edince iflasın açılma anından başlamak üzere bunun aksini öngörme imkanı bulunmaksızın, iflas masasına dahil olacak tasfiye payına ilişkin onun tarafından verilmiş, temsil yetkileri son bulacaktır³²¹. Ancak iflas masası dışında kalan konulara ilişkin temsil yetkileri, iflasın açılmasına rağmen varlığını sürdürür³²².

3. Diğer Sona Erme Sebepleri

Temsil yetkisi adi ortaklıkta ortağa bir hukuki işlemle verilmişse bunun süresinin dolması veya herhangi bir tarzda hükümden düşürülmesi ile ortak temsilci sıfatını yitirecektir³²³. Mesela yetki adi ortaklık sözleşmesi veya ortaklık kararı ile verilmişse sözleşmenin ya da kararın değiştirilmesi ile ortak temsilci sıfatını yitirebilir.

Keza ortağın idareci sıfatının BK m. 529 hükmü gereği haklı sebeple sona erdirildiği durumlarda da temsil yetkisi sona ermiş addedilecektir³²⁴.

Temsil yetkisi ister kanunen ister ortaklık kararı veya sözleşmesi ile tesis edilmiş olsun temsilcinin istifası ile sona erebilir³²⁵. İstifa hakkı sözleşme ile bertaraf edilemez ve sınırlandırılmaz³²⁶. Ancak istifa eden ortağa karşı adi ortaklığın tazminat hakkı saklıdır³²⁷. Temsil yetkisinin verildiği ortaklık kararı ya da sözleşmede sona ermenin şarta bağlandığı hallerde şartın gerçekleşmesi halinde de yetki sona erecektir³²⁸.

Temsil yetkisi belirli bir süre için verilmişse sürenin dolması ile belirli bir hukuki işlem için verildiği hallerde de hukuki işlemin tamamlanması ile sona erecektir. Bu durumun niteliği icabı olup kanunda açıkça düzenlenmemiştir³²⁹

---

³²⁰ TANDOĞAN, Haluk, Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, Cilt II, 1989 Yılı Dördüncü Tıpkı Basımdan Beşinci tıpkı Basım, İstanbul, 2010s. 670.

³²¹ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 701.

³²² KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 701.

³²³ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 78.

³²⁴ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 415; Bkz, §1,III,1, Temsil Yetkisinin İradi Olarak Sona Ermesi.

³²⁵ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 72; ÇEVİK, s. 100; İNCEOĞLU, s.267 vd.

³²⁶ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 72.

³²⁷ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 72.

³²⁸ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 78.

³²⁹ OĞUZMAN/ÖZ, s. 182; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 78.

Ayrıca BK m.533/2 hükmü ile yapılan atıf ile adi ortaklıkta uygulanabilen BK m. 35/2’ de mevcut “*Bir hükmi şahsın mevcudiyeti hitam bulduğu yahut bir şirket fesh olunduğu takdirde de hüküm yine böyledir.*” düzenlemesi gereği adi ortaklığın sona ermesi durumunda da temsil yetkisi ortadan kalkacaktır³³⁰.

4. Sona Ermenin Sonuçları

Adi ortaklıkta temsil yetkisinin sona ermesi ile temsilcinin hem aktif hem de pasif temsil yetkisi ortadan kalkmış olacak bir başka değişle temsilci artık temsil olunan adına hukuki muamele yapamayacaktır³³¹. Temsil yetkisinin yukarıda sayılan sebeplerle sona ermesi ileriye etkili olarak sonuç doğurur³³². Yetkinin sona ermesinden sonra temsilci ortak tarafından yapılan işlemler, üçüncü kişinin iyiniyetini koruyan bir hüküm mevcut olmadığı sürece yetkisiz temsil hükümlerine tabi olacak yani böyle bir işlemde doğan haklar ve borçlar artık temsil olunana ait olmayacaktır³³³.

Ancak temsilcinin yetkisinin sona ermesine rağmen Borçlar Kanununda bazı hallerde üçüncü şahısların ve temsilcinin menfaatlerini koruyan hükümlere yer verilmiştir³³⁴. Aşağıda bu hükümlerin neler olduğunu incelemeden önce adi ortaklıkta özel hüküm bulunmadığı takdirde BK m. 533/2 hükmü ile yapılan atıf gereği temsile ilişkin genel hükümlerin ancak adi ortaklık yapısına uygun düştüğü sürece uygulanacağını burada bir kez daha ifade etmek uygun olacaktır.

a. Temsilci ve Üçüncü Şahsın Yetkinin Sona Erdiğini Bilmemesinin Etkisi

Borçlar Kanununun 37. maddesine göre “*Mümessil kendi salahiyetinin hitam bulduğuna vakıf olmadığı müddetçe, temsil edilen yahut halefleri, bu salahiyet henüz*

---

³³⁰ **POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU**, s. 78; **ŞENER**, Adi Ortaklık, s. 415.

³³¹ **OĞUZMAN/ÖZ**, s. 184; **İNCEOĞLU**, s. 325; **POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU**, s. 78.

³³² **İNCEOĞLU**, s. 325.

³³³ **TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP**, s. 191; **İNCEOĞLU**, s. 325.

³³⁴ **OĞUZMAN/ÖZ**, s. 184.

baki imiş gibi onun muamelesi ile alacaklı veya borçlu olurlar. Üçüncü şahısların, salahiyetin nihayet bulduğuna vakıf oldukları suretler müstesnadır.”

Adi ortaklıkta da BK m. 37 hükmüne yapılan atıf gereği, temsil yetkisi ne sebeple sona ererse ersin temsilci ortak yetkisinin sona erdiğini bilmiyorsa ve hukuki muamele yaptığı üçüncü şahıs da temsilcinin yetkisinin sona erdiğini bilmiyorsa, temsilci ortağın bu şahısla yaptığı muamele sanki temsil yetkisi devam ediyormuş gibi sonuç doğurur ve ortaklığı bağlar.

Kanun BK 37. madde hükmünde sadece bilmeyi dikkate almış, iyiniyet deyimini kullanmamıştır. Buna rağmen doktrinde, MK. m. 3 deki esasların uygulanacağı ve yetkinin sona erdiğini bilenler gibi gerekli özeni gösterse idi yetkinin sona erdiğini öğrenebilecek olanların da BK m. 37' ye dayanamayacağı kabul edilmektedir³³⁵.

Ayrıca belirtmek gerekir ki, BK m. 37 hükmü ile temsil yetkisinin son bulduğunu bilmeyen temsilci ortağın, üçüncü şahsın yetkisiz temsile ilişkin BK m. 39/1 hükmüne dayanarak kendisine yönelteceği tazminat talebine muhatap olması engellenmiştir³³⁶.

---

³³⁵ Bkz Yarg. 13. HD, 11.3.1982 E. 1982/1370, K. 1982/1643, "...BK. m. 398'e göre, vekilin, vekilliğinin (m. 396 ve 397 uyarınca) sona erdiğini öğrenmeden önce yaptığı işlemler, vekillik vereni ya da mirasçılarını bağlar. Belirtelim ki, bu yasa hükmü, vekille vekillik veren arasındaki iç ilişkileri düzenlemiştir. Dış ilişkiler yanı vekilin, üçüncü kişilerle yapmış olduğu işlemler yönünden, özellikle BK. m. 37'deki hüküm uygulanır. Gerçekten, vekillik, vekillik veren (müvekkil) arasında bir iş ilişkisinden ibarettir. Öyle ki, böylece aralarında bir borç ilişkisi meydana gelir, hak ve borçlar bu ikisini ilgilendirir. Vekillik sözleşmesine dayanan temsil ise, etkisini dış ilişkide gösterir. Örneğin, temsil edilenle üçüncü bir kişi arasında bir hukuksal ilişki kurulmasını sağlar (Bkz., Pro Selahattin Sulhi Tekinay, Borçlar Hukuku, Yıl: 1979, Sh. 160; Pro Dr. Kenan Tunçomağ, Borçlar Hukuku, C. I, Yıl: 1976, Sh. 409).BK. m. 37/1'e göre; "müessil kendi salahiyetinin hitam bulduğuna vakıf olmadığı müddetçe, temsil eden yahut halefleri bu salahiyet henüz baki imiş gibi onun muameleleri ile alacaklı veya borçlu olurlar". Bu vekilliğin sona erdiğini, böylece temsil yetkisinin kalkmış bulunduğunu öğrenmeden (bilmeden önce, vekilin, üçüncü bir kişi ile yaptığı işlem vekillik vereni ya da mirasçılarını bağlar. Gelgelelim, eğer bu üçüncü kişi, vekilliğin sona erdiğini biliyor idiyse, sözkonusu işlemle vekillik veren ya da mirasçılarını bağli tutulamaz BK. m. 37/II). (Bkz. Pro Dr. Haluk Tandoğan, Borçlar Hukuku, Özel Borç İlişkileri, Yıl: 1977, Sh. 412; Pro Dr. Feyzi N. Feyzioğlu, C. I, Yıl: 1976, Sh. 427; Pro Dr. Ali Naim İnal, Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, Yıl: 1979, Sh. 238).Önemle vurgulamak gerekir ki, "vekaletten azli" böylece de, temsil yetkisinin kalkmış bulunduğunu öğrenen vekilin, bu durumu bilmiyen üçüncü kişilerle, vekillik veren adına yaptığı hukuksal işlemler vekillik vereni ya da mirasçılarını bağlamaz (Bkz. Feyzioğlu, age., Sh. 428 vd., 431; İnan, age., Sh. 238). Eş deyişle, "azli" bilen vekilinin vekaletnameye dayanarak yaptığı işlem vekillik vereni (müvekkili) iyi niyetli üçüncü kişilere karşı borç altına sokmaz (Bkz., Tandoğan, age., Sh. 413, Not 158/a)..." <http://www.kazanci.com.tr> (19.11.2010); **KARAHASAN**, s. 396-400; **OĞUZMAN/ÖZ**, s. 184; **TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP**, s. 196.

³³⁶ **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPACI**, s. 702; Bkz. § 3. I,2,b.

Şayet, üçüncü şahıs yetkinin sona erdiğini biliyorsa, bu durumda temsilci ortak bilmese dahi yapılan hukuki muamele ortaklığı bağlamayacaktır³³⁷.

b. Yetkinin Sona Erdiğini Sadece Üçüncü Şahısların Bilmemesinin Etkisi

Şayet temsilci ortak yetkisinin sona erdiğini bilerek üçüncü şahıslarla muamele yapmışsa ve üçüncü şahıs bunu bilmiyorsa kural uygulanır ve yapılan muamele temsil olunanı bağlamaz ve muamele yetkisiz temsil hükümlerine tabi olur³³⁸. Ancak, Borçlar Kanunu düzenlemesinde iyiniyetli üçüncü şahısları koruyan hükümlere de yer verilmiştir. Şöyle ki;

aa. Temsil yetkisinin geri alınması yönünden

Temsile ilişkin genel hükümlere yapılan atıf gereği adi ortaklıklarda uygulanabilen BK m. 34/3 hükmüne göre, adi ortaklıkta temsilciye verilen yetki temsil olunan ortaklar tarafından üçüncü kişiye bildirdiği takdirde, temsil yetkisinin kısmen veya tamamen kaldırıldığının da üçüncü şahsa bildirilmesi gerekir³³⁹. Şayet temsil olunan, üçüncü şahsa temsil yetkisinin verildiğini bildirir ancak kaldırdığını ya da sınırladığını bildirmez ise ve üçüncü şahıs da yetkinin kaldırıldığını bilmiyor ve bilmesi de gerekmiyor ise temsil olunan ortaklar BK m. 34/3 hükmü uyarınca temsilci ortağın o şahısla yapacağı sözleşmeden doğan borç ve alacaklardan sorumlu olur³⁴⁰. BK m. 34/3 hükmü bu hususu şöyle ifade etmiştir. “*Temsil olunan kimse gerek sarahaten gerek delaleten verdiği salahiyeti diğer kimselere bildirdiği halde bu salahiyeti tamamen veya kısmen ref ettiğini bildirmemiş olursa salahiyetin bu suretle ref'ini üçüncü şahıslara karşı dermeyan edemez.*”

Adi ortaklıkta temsil yetkisinin geri alındığına ilişkin bildirim temsilcinin yetkilendirildiğini haber veren bildirim ile eşdeğer bir yoldan yapılmış olması

---

³³⁷ OĞUZMAN/ÖZ, s. 184; EREN, s. 409.

³³⁸ OĞUZMAN/ÖZ, s. 185.

³³⁹ OĞUZMAN/ÖZ, s. 185; TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, s. 196; KARAHASAN, s. 400.

³⁴⁰ TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, s. 196; KARAHASAN, s. 401.

gerekir³⁴¹. Eşdeğer yol kavramından anlaşılması gereken ise, geri alma beyanının üçüncü kişi tarafından öğrenilmesini en az temsil yetkisinin verildiğini bildiren beyan kadar garanti altına alan bir yoldur³⁴².

Üçüncü şahsa bildirim adi ortaklar veya temsilci ortak tarafından yapılabilir. Zira doktrinde bildirim temsil olunan veya onun yetkili temsilcisi tarafından yapılması gerektiği kabul edilmiştir³⁴³. Şayet üçüncü şahıs, temsil yetkisinin son bulunduğunu temsil olunandan ya da temsilciden değil de başka yollar ile öğrenmiş ise artık BK m. 34/3 hükmü uygulanmayacaktır³⁴⁴.

BK m. 34/3 hükmü güven teorisinin savunduğu esaslara da uygun düşmektedir³⁴⁵. Zira temsil yetkisinin varlığı halinde üçüncü şahsa güven telkin eden kimse sözü edilen yetki ortadan kalktığı halde ihbarda bulunmaz ise bu güvenin devamına sebebiyet vermiş olacaktır ve bunun sonuçlarına da katlanmalıdır³⁴⁶.

Şayet ortak temsilciye bir temsil yetki belgesi verilmiş olup ancak yetki kaldırılırken bu belge geri alınmamış ise ortak temsilcinin temsil yetkisinin kaldırılmasına rağmen bu belgeyi kullanarak yaptığı hukuki muameleler için de durumu bilmeyen üçüncü şahıslar BK 34/3 maddesinden faydalanabilecektir³⁴⁷. Doktrinde, BK m. 34/3 hükmünün bu şekilde uygulama alanının genişletilmesinin, temsil olunanın yetki belgesini almakta ihmalinin bulunduğu hallerde sözleşmenin kurulmayıp sadece üçüncü kişinin zararını tazmini gerekeceğini düzenleyen BK m. 36/2 hükmünün uygulama alanını daraltacağını

---

³⁴¹ **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU** Necip, Bir Yetki Belgesi İle Kanıtlanan Temsil Yetkisinin Geri Alınmasında Üçüncü Kişilerin İyiniyetinin Korunması Açısından BK. m. 33/II, 34/III ve 37 Karşısında BK. m. 36/II nin Uygulama Alanının Belirlenmesi, Pro Dr. Haluk Tandoğan'ın Hatırasına Armağan, Ankara, 1990, s. 210; **İNCEOĞLU**, s. 533.

³⁴² **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPACI**, s. 709; **İNCEOĞLU**, s. 533.

³⁴³ **KOLLER** Alfred, Der gute und der böse Glaube im allgemeinen Sculdrecht, 2. Auflage, Freiburg 1985, N. 307; **ZÄCH** Roger/ **KÜNZLE** Hans Rainer, Berner Kommentar, Kommentar zum schweizerischen Privatrecht, Band, VI; Obligationenrecht, 1. Abteilung; Allgemeine Bestimmungen 2. Teilband, 2. Unterteilband: stellvertretung, Kommentar zu Art. 32-40 OR, Bern 1990, Art. 34, N. 52 (naklen **İNCEOĞLU**, s. 537); **KUYUCU**, s. 68.

³⁴⁴ **TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP**, s. 197; **KILIÇOĞLU**, s. 192.

³⁴⁵ **TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP**, s. 197.

³⁴⁶ **TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP**, s. 197.

³⁴⁷ **OĞUZMAN/ÖZ**, s. 185; **İNCEOĞLU**, s. 713.

ve BK m.36/2 hükmüne sadece yetkinin kaldırılmış olmayıp kendiliğinden sona erdiği hallerin kalacağı belirtilmiştir³⁴⁸.

bb. Temsil yetkisinin kendiliğinden sona ermesi yönünden

Adi Ortaklıkta temsil yetkisinin herhangi bir sebebin gerçekleşmesi ile son bulması halinde bunu bilen temsilci ortağın üçüncü şahısla yaptığı muamele temsil olunanı bağlamayacaktır³⁴⁹. Adi ortaklıkta temsilcinin bu davranışı nedeniyle üçüncü şahsa karşı sorumluluğunda BK m. 533/2 hükmü ile temsile ilişkin genel hükümlere yapılan atıf uyarınca yetkisiz temsile ilişkin hükümler uygulanacaktır³⁵⁰.

Şayet temsilci ortağa bir yetki belgesi verilmiş olup da, temsil yetkisini veren ortaklar bu belgeyi almakta ihmal göstermişler ise temsil olunan ortaklar iyiniyetli üçüncü şahısların yetkisiz temsilci ile yapmış olduğu muamele neticesinde uğradıkları zararları BK m. 36/2 gereği (menfi) tazminle yükümlüdürler. BK m. 36/2 uyarınca adi tazminle sorumlu tutulmamak için, yetki belgesinin fiilen geri alınmış olması değil, geri alınmış olması için gerekenin yapılmış olması gerekir³⁵¹. Temsil yetkisini veren ortaklar böyle bir yükümlülüğe maruz kalmamak için belgeyi geri almayı veya bir mahkemeye tevdi etmeyi ihmal etmemelidir³⁵².

---

³⁴⁸ OĞUZMAN/ÖZ, s. 185; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU s. 225-218 vd.

³⁴⁹ OĞUZMAN/ÖZ, s. 185; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 215.

³⁵⁰ KARAHASAN, s. 405; OĞUZMAN/ÖZ, s. 186; Bkz. bu hususta § 3. Adi Ortaklıkta Yetkisiz Temsil.

³⁵¹ OĞUZMAN/ÖZ, s. 186.

³⁵² OĞUZMAN/ÖZ, s. 186; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 215.

§ 2. ADI ORTAKLIKTA DOLAYLI TEMSİL

Birçok ülkenin kanunlarında olduğu gibi bizim kanunlarımızda da dolaylı temsil kavramı hiçbir pozitif hukuk metninde düzenlenmemiştir³⁵³. Dolaylı temsil konusunda, bağımsız bir düzenlemenin bulunmaması gerek doktrin gerekse uygulamada dolaylı temsilin varlığını inkâr edecek ya da doğrudan temsille özdeş olduğunu kabul eden görüş ve tartışmalara mahal vermiştir³⁵⁴. Fakat bu demek değildir ki hukuk düzenimiz dolaylı temsil müessesesini tanımamıştır. Hukukumuzda dolaylı temsili genel olarak düzenlediği kabul edilen üç madde mevcuttur. Bunlar, BK m. 32/ 3, BK m. 393 ve BK m. 533/1 hükümleridir³⁵⁵.

Dolaylı temsil hakkında bağımsız bir düzenlemenin bulunmaması nedeniyle doktrinde çeşitli şekillerde tanımlanmasına yol açmıştır³⁵⁶. Tanımlamaların genel bir değerlendirilmesi yapıldığında yazarların hemen hepsinin dolaylı temsilcinin hukuki muameleyi kendi adına başkası hesabına yapması hususu ve dolaylı temsil yetkisinin varlığı hususunda hemfikir oldukları sonucunu varılabilir. Ancak tüm bu tanımlamalar arasında doktrinde Yavuz' un tanımı müesseseyi en kapsamlı şekilde ifade etmektedir

Yavuz'a göre³⁵⁷. *“...Bir kişi, bir dolaylı temsil yetkisine dayanarak dolaylı temsil olunan hesabına olduğu halde kendi adına bir üçüncü kişi ile hukuki muamele yaptığında dolaylı temsil vardır...”*

Bu tanımdan yola çıkarak dolaylı temsil ilişkisinden söz edebilmek için temsilcinin, dolaylı temsil yetkisine sahip olması ve üçüncü şahıslarla hukuki işlem yaptığında başkası hesabına kendi adına hareket etmesi gerekir³⁵⁸. Bu tür temsil sonunda yapılan işlemde doğan hak ve borçlar önce temsilcinin kendi üzerinde doğmaktadır³⁵⁹. Ancak

---

³⁵³ YAVUZ, Dolaylı Temsil, s. 7.

³⁵⁴ YAVUZ, Dolaylı Temsil, s. 123.

³⁵⁵ İNCEOĞLU, s.43, dn. 157; KARAHASAN, s. 370; YAVUZ, Dolaylı Temsil, s. 123.

³⁵⁶ Bkz. Dolaylı temsil tanımları için, YAVUZ, s. 15-23; TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, s. 167 “...Vasıtalı temsilde temsilci, üçüncü şahısla hukuki işlem yaparken gerçi temsil edilen için (yani onun hesabına); fakat kendi adına hareket eder...”

³⁵⁷ YAVUZ, Dolaylı Temsil, s. 57.

³⁵⁸ EREN, s. 388; YAVUZ/ACAR/ ÖZEN, s. 909.

³⁵⁹ TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, s. 167; İNCEOĞLU, s. 43; OĞUZMAN/ÖZ, s. 165; AYAN, s. 175; EREN, s. 388.

daha sonra ikinci bir işlemle temsilci tarafından bu hak ve borçlar temsil olunana nakledilir³⁶⁰.

Çalışmamızın bu bölümünde adi ortaklıkta dolaylı temsil kavramı, unsurları ve özellikleri özel hükümler ve özel hükümlerin bulunmadığı hususlarda BK m. 530 ve 533 düzenlemesinin Borçlar Kanununun temsil ve ortaklar arası ilişkilerde vekalet hükümlerine yaptığı atıf gereği genel hükümlere göre incelenecektir.

I. DOLAYLI TEMSİL KAVRAMININ UNSURLARI

1. Dolaylı Temsil Yetkisinin Varlığı

Adi ortaklıkta dolaylı temsilde, kendi adına başkası hesabına hukuki muamele yapılabilmesi tıpkı doğrudan temsilde olduğu gibi dolaylı temsilcinin “*dolaylı temsil yetkisine*” sahip olmasını gerektirir³⁶¹. Bir kimsenin hukuki muamelelerde temsil edilebilmesini mümkün kılan münasebete temsil yetkisi denilmektedir³⁶².

“*Dolaylı temsil yetkisi* ” kavramının kanuni kaynağı, vekilin vekalet sözleşmesinin gereği olarak müvekkili için üstlendiği hukuki muamele yapma görev ve yetkisinin kapsam ve derecesinin belirlenmesi hususunun düzenlendiği BK m. 388/2 metninde yer alan “*salahiyet*” kelimesidir. BK m. 388/2 hükmü gereği “*Vekalet, vekilin takabbül eylediği işin yapılması için icabeden hukuki tasarrufları ifa salahiyetini şamildir.*”

Doktrinde Yavuz ve von Tuhr madde metninde yer alan “*salahiyet*” kelimesinin Türk ve İsviçre doktrininde karşılığının hem doğrudan hem de dolaylı temsil yetkisini kapsadığını ifade etmişler³⁶³. Yazarlar buna gerekçe olarak da alım satım komisyoncusu başlıklı BK m. 416/2 düzenlemesini göstermişlerdir. Zira, BK m. 416/2 hükmüne göre, komisyon sözleşmesine, vekalet sözleşmesine ait hükümler tatbik

---

³⁶⁰ TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, s. 167; İNCEOĞLU, s. 43; OĞUZMAN/ÖZ, s. 165; EREN, s. 388; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 630.

³⁶¹ EREN, s. 388; YAVUZ, Dolaylı Temsil., s. 23; YAVUZ/ACAR/ ÖZEN, s. 908.

³⁶² İNAN Ali Naim, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Ankara, 1978, s. 226 (naklen YAVUZ, Dolaylı Temsil), s. 23.

³⁶³ Von TUHR, s. 322, dn. 14; YAVUZ, Dolaylı Temsil, s. 26-28; ARAL Fahrettin, Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, Genişletilmiş 7. Baskı, Yetkin, Ankara, 2007, s. 400; Bkz. Karşı görüş KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 45, dn. 46.

edilebilecektir. Böylece, BK 416/2'nin yaptığı gönderme sayesinde komisyoncunun yetkisinin tayininde BK m. 388/2 hükmü uygulama alanı bulacaktır. Komisyoncunun dış ilişkide, üçüncü kişilerle yaptığı muamelelerin tarafı durumunda olması ve bu muamelelerden doğan haklar ve borçlardan dolayı temsile ilişkin kurallar çerçevesinde sorumlu olduğu düşünüldüğünde³⁶⁴, BK m. 388/2 de mevcut “*salahiyet*” kelimesinin dolaylı temsil yetkisini de kapsadığı kabul edilmelidir³⁶⁵.

Bu açıklamalar ışığında denilebilir ki; dolaylı temsil yetkisi de doğrudan temsil yetkisi gibi kanuni bir unsurdur³⁶⁶. Buna göre dolaylı temsil yetkisi, bir kimsenin bir hukuki işlemde sadece dolaylı tarzda temsil edilmesine olanak sağlayan yetkiyi, dolaylı temsil edilme ise, taraf olarak görünmediği halde hukuki muamelenin temsil olunanın hesabına yapılmasını ifade eder³⁶⁷. Dolaylı temsil yetkisine başkası hesabına hukuki muamele yapma yetkisi de denilmesi mümkündür³⁶⁸.

Adi ortaklıkta dolaylı temsil yetkisi, doğrudan temsilde olduğu gibi temsil olunan ortakların tek taraflı irade beyanı ile tesis edilebilir. Ancak dolaylı temsilci bu tek taraflı hukuki muamele ile dolaylı temsil yetkisi muhtevası doğrultusunda hareket etme borcu altına girmez. Böyle bir borç altına girebilme ancak yetki verme işleminin vekalet hizmet ya da adi ortaklıkta ortaklık sözleşmesi gibi bir temel muamele ile birlikte verilmesi şartıyla ve bu temel işlemin hükümlerine göre olacaktır³⁶⁹.

Verilmesi bakımından tek taraflı bir muamele olan dolaylı temsil yetkisinin kullanılmasıyla temsil olunan ve temsilci arasında bir temel ilişki (vekalet gibi) oluşacaktır³⁷⁰. Nitekim doktrinde von Tuhr, dolaylı temsil yetkisinin, temsil edilenin vekalet iradesinden olduğu kadar çeşitli sebeplerden de doğabileceğini ifade etmiştir³⁷¹.

---

³⁶⁴ **YAVUZ/ACAR/ÖZEN**, s. 728, “...Komisyoncu alım ve satım işlerinde kendi adına fakat müvekkili hesabına üçüncü kişilerle muamele yapmaktadır yani buradaki komisyonculuk faaliyetleri dolaylı temsil yetkisi veren vekalet sözleşmesinde vekilin faaliyetinin özel bir görünümü niteliğindedir...”

³⁶⁵ **OLGAÇ** Senai, Kazai ve İlmi İçtihatlarla Türk Borçlar Kanunu Akdin Nevileri, Cilt III, Ankara , 1969, s. 101; **YAVUZ**, Dolaylı Temsil, s. 28;

³⁶⁶ **YAVUZ**, Dolaylı Temsil, s. 29.

³⁶⁷ **YAVUZ**, Dolaylı Temsil, s. 24.

³⁶⁸ **YAVUZ**, Dolaylı Temsil, s. 24.

³⁶⁹ **YAVUZ**, Dolaylı Temsil, s. 30.

³⁷⁰ **YAVUZ**, Dolaylı Temsil, s. 30.

³⁷¹ **Von TUHR**, 340-341; **KUYUCU**, s. 7.

Gerçekten de dolaylı temsil yetkisi yalnız vekâlet sözleşmesinden değil kanundan veya sözleşmelerden kaynaklanabilir (komisyon sözleşmeleri, adi ortaklık gibi)³⁷².

Doktrinde Yavuz, bazen bir kişinin, dolaylı temsil yetkisine haiz olmadığı halde kendiliğinden başkası hesabına kendi adına hukuki muamele yapabileceğini ve yetkisiz dolaylı temsilin³⁷³ söz konusu olduğu bu durumda yetkisiz doğrudan temsilde olduğu gibi işlemin hüküm doğurmasının mümkün olacağını beyan etmiştir³⁷⁴. Ayrıca yazar eserinde, yetkisiz doğrudan temsilde BK m. 38/1'e göre doğrudan temsil edilen tarafından verilen icazet ile askıda kalan hukuki muamelenin temsil olunan ile üçüncü kişi arasında hüküm doğurmasının temin edilebileceğini belirtmiş olup doğrudan temsilde verilen icazetin kurucu nitelikte bir hakkın kullanılması, başka bir deyişle yenilik doğuran bir işlem³⁷⁵ olduğunu, yetkisiz dolaylı temsilde ise, temsil olunanın yetki eksikliğini giderici beyanı ile işlem dolaylı temsil edilene karşı geçmişe etkili olarak ileri sürülebileceğini savunmuştur³⁷⁶. Keza, Yavuz dolaylı temsilde beyanın bir icazet olarak değil fakat uygun bulma, tasvip olarak addedilmesi gerektiğini, zira hukuki işlemin dolaylı temsilcinin kendi adına yapıldığı için onaydan öncede geçerli ve var olduğunu belirtmiştir³⁷⁷.

Ancak biz yazarın yetkisiz temsilde dolaylı temsilin varlığına ilişkin bu görüşüne katılmamaktayız. Zira bizimde katıldığımız öğretide bir diğer görüşe göre dolaylı temsilde işlem zaten dolaylı temsilci ile üçüncü kişi arasında geçerli şekilde kurulduğundan burada bir başkasının onayı geçerli olarak kurulmuş bir işlemin onun içinde etki kazanabilmesi sonucunu doğurur³⁷⁸. Bu nedenle dolaylı temsilde kurumun niteliği gereği, yetkisiz temsilden söz edilemeyecektir³⁷⁹.

---

³⁷² **YAVUZ**, Dolaylı Temsil, s.140; **TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP**, s. 174.

³⁷³ Bkz. karşı görüş, "...Yetkisiz temsil, ancak gerçek anlamda temsil olan doğrudan doğruya temsilde söz konusu olur..."; **TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP**, s. 174. **SUNGURBEY**, Yetkisiz Temsil, s. 9; **EREN**, s. 410;

³⁷⁴ **YAVUZ**, Dolaylı Temsil, s. 31.

³⁷⁵ **SUNGURBEY**, Yetkisiz Temsil, s. 51.

³⁷⁶ **YAVUZ**, Dolaylı Temsil, s. 31.

³⁷⁷ **YAVUZ**, Dolaylı Temsil, s. 31.

³⁷⁸ **TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP**, s. 201, dn. 51 a; **YAVUZ**, Dolaylı Temsil, s. 31.

³⁷⁹ **EREN**, s. 410.

Belirtelim ki; Dolaylı temsil yetkisi, bir kişinin böyle bir yetkiye dayanarak başkasına ait bir şey üzerinde tasarrufta bulunma yetkisi yanında başkası hesabına borçlandırıcı muamele yapma yetkisini de kapsar³⁸⁰. Temsil olunan dolaylı temsilciyi yetkilendirirken kendiside dolaylı temsilcinin bu yetki çerçevesinde gireceği borçlardan kurtarma yükümlülüğü altına girmektedir³⁸¹.

2. Dolaylı Temsil İradesi

Adi ortaklıkta dolaylı temsilde ikinci unsur; dolaylı temsilcinin, başkası hesabına kendi adına hukuki işlem yapma iradesi yani “*dolaylı temsil iradesine*” sahip olması gerektiğidir³⁸². Söz konusu iradenin olmadığı durumda temsil münasebetinin varlığından söz edilemeyecektir³⁸³. Dolaylı temsil iradesinin varlığı, temsilcinin, temsil olunanın menfaatine olarak yaptığı hukuksal işlemin malvarlıksal sonuçlarının, temsil olunanın malvarlığında gerçekleşmesini mümkün kılacaktır³⁸⁴. Ancak bunun için ikinci bir işlem ile kazanılan hak ve borçların temsilci tarafından temsil olunana nakli gerekmektedir.

Dolaylı temsil iradesinin üçüncü kişiye açıklanması gerekli değildir³⁸⁵. Zira, dolaylı temsilde temsilcinin temsil sınırları içerisinde üçüncü kişi ile yaptığı sözleşmenin tarafı olması doğrudan temsilden farklı olarak sözleşmenin hem kurulması hem de ifası aşamasında söz konusudur³⁸⁶.

Dolaylı temsilcinin kendi adına yaptığı hukuki muamelede başkasını temsil iradesi yok ise burada başkası için hüküm doğurmayan, başkasının temsiline söz konusu olmadığı kişisel bir iş söz konusu olacaktır³⁸⁷. Temsilcinin kendi adına işlem yaptığı hususundaki

---

³⁸⁰ YAVUZ, Dolaylı Temsil, s. 32.

³⁸¹ YAVUZ, Dolaylı Temsil, s. 32.

³⁸² SUNGURBEY İsmet, Medeni Hukuk Eleştirileri, C.1, İstanbul, 1963, s. 151; YAVUZ, Dolaylı Temsil, s. 40.

³⁸³ AKÜNAL, s. 75.

³⁸⁴ YAVUZ, Dolaylı Temsil, s. 35; EREN, s. 388.

³⁸⁵ YAVUZ, Dolaylı Temsil, s. 41.

³⁸⁶ YAVUZ, Dolaylı Temsil, s. 186.

³⁸⁷ DROIN Jacques, La représentation indirecte en Droit suisse, th. Genève 1956, s. 51 (naklen YAVUZ, Dolaylı Temsil, s. 40.)

beyanı açıkça olabileceği gibi zımni de olabilir³⁸⁸. Bir ortağın kendi adına hareket edip etmediğine güven prensipleri çerçevesinde anlam verilir³⁸⁹.

II. ADİ ORTAKLIKTA DOLAYLI TEMSİLİN GÖRÜNÜMÜ

Adi ortaklıkta ortaklardan birisi, bütün ortaklar yani ortaklık adına ve hesabına üçüncü kişilerle hukuki muamele yaptığı takdirde, taraf sıfatına sadece işlemi yapan ortak değil, ortak ile birlikte temsil ettiği ortaklarında doğrudan temsil hükümlerine göre sorumlu olacağını belirtmiştik. Adi ortaklıkta dolaylı temsil müessesesinden bahsedebilmemiz için ise, temsil yetkisine sahip adi ortaklık ortağının, dolaylı temsil yetkisine dayanarak, kendi adına fakat ortaklık yani bütün ortakların hesabına üçüncü şahıslarla işlem yapma iradesine sahip olması gerekmektedir.

Adi ortaklıkta ortağın dolaylı temsilci olarak ortaklık hesabına kendi adına hareket etmesi hususu BK m. 533/1'de yer alan mevcut düzenleme ile kanunen varlık kazanmıştır. Hükme göre “ *Şirket hesabına ve kendi namına bir üçüncü şahıs ile muameleye girişen şerik, bu üçüncü şahsa karşı yalnız kendisi alacaklı ve borçlu olacaktır...* ”.

Düzenleme, iç ortaklık dışında dış adi ortaklıklarda da dolaylı temsil müessesesinin mümkün olacağını ispatı bakımından da önem arz etmektedir³⁹⁰. Şöyle ki; adi ortaklıkta iç ortaklık, ortakların dışa karşı bir ortaklık ilişkisinin tarafı sıfatıyla bir “kişi birliği” halinde ortaya çıkmadıkları, işlemlerin ortaklardan biri veya bir üçüncü kişi tarafından kendi adına ve fakat iç ilişkide tüm ortaklar hesabına sonuçlarını doğuracak biçimde gerçekleştirildiği bir ortaklık modelidir³⁹¹. Bu nedenle, iç ortaklıkta doğrudan temsilin devre dışı kalması ve iç ilişkide ortaklar arası işlemlerin ancak dolaylı temsil mekanizması ile gerçekleştirilmesi kavramsal bir zorunluluktur³⁹². Ancak bu demek değildir ki dolaylı temsil durumuna dış ortaklık niteliğindeki normal adi ortaklıklarda

---

³⁸⁸ KUYUCU, s. 10.

³⁸⁹ KUYUCU, s. 10.

³⁹⁰ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 398.

³⁹¹ BARLAS, s. 112; ŞENER, Adi Ortaklık, s. 146-147.

³⁹² BİLGİLİ Fatih, İsviçre ve Alman Hukuku Işığında Türk Ortaklıklar Hukukunda Gizli Ortaklık İlişkileri, Seçkin, Ankara, 2003, (Gizli Ortaklık İlişkileri) s. 89.

rastlanılmayacaktır³⁹³. Nitekim somut bir olayda oluşturulmuş bulunan adi ortaklık, hem iç hem de dış ilişkiyi içeriyor ve ortaklık (tüm ortaklar) üçüncü kişilerle yapılan bu işlemlerde bu sıfatla yer alarak dışa karşı temsil ediliyorsa ortada bir dış ortaklık mevcuttur³⁹⁴ ve dış ortaklık niteliğindeki adi ortaklıklarda temsilci kendi adına ortaklık hesabına işlem yapabilir. Belirtelim ki bu tarz temsil dış ortaklığı iç ortaklığa dönüştürmez³⁹⁵. Sadece o işlemde dolayı diğer ortakların hak elde etmeleri ve borç altına girmeleri dolaylı temsile ilişkin ilke ve hükümlerin uygulanmasını gerektirir³⁹⁶.

Yukarıda da zikredildiği üzere dolaylı temsile ilişkin hükümlerin genelde Borçlar Kanununun vekalet sözleşmesini düzenleyen hükümleri arasında yer alması temel ilişkinin mutlaka vekalet sözleşmesine dayanmasını gerektirmeyecektir³⁹⁷. Dolaylı temsile özgü hükümlerinin meydana gelebilmesi için gerekli olan dolaylı temsil yetkisinin kaynağını, dolaylı temsilci ile dolaylı temsil olunan arasındaki herhangi bir hukuki ilişki teşkil edebilecektir³⁹⁸. Buna göre, dolaylı temsil yetkisinin bir ortaklık sözleşmesine dayanması mümkündür³⁹⁹. Nitekim adi ortaklıkta bir ortak, BK m. 533/1 hükmü uyarınca ortaklık sözleşmesinde veya ortaklık kararında kendisine tanınan yetkiye dayanarak dolaylı temsilci olarak hareket edebilir⁴⁰⁰. Temsilcinin dolaylı temsil yetkisinin kullanılmasıyla temsil olunan ve temsilci arasında iç ilişki (vekalet gibi) oluşacaktır⁴⁰¹. Buna göre adi ortaklıkta BK m 530 düzenlemesi ile vekalet hükümlerine yapılan atıf gereği ortaklık sözleşmesinde başka bir hüküm mevcut olmadıkça temsilci ortak ile diğer ortaklar arasındaki iç ilişki vekalet hükümlerine tabi olacaktır⁴⁰².

---

³⁹³ **BARLAS**, s. 115 dn. 4.

³⁹⁴ **BARLAS**, s. 123; **AŞKAN**, s. 26; "...Adi ortaklığın ta kendisi olan dış ortaklık, BK nun adi ortaklık için sevk ettiği hükümlerin tamamının uygulama alanına dâhildir..."

³⁹⁵ **ŞENER**, Adi Ortaklık, s. 398.

³⁹⁶ **BARLAS**, s. 115 dn. 4; **ŞENER**, Adi Ortaklık, s. 398.

³⁹⁷ **YAVUZ**, s. 127, 140.

³⁹⁸ **YAVUZ**, s. 22, 127.

³⁹⁹ **YAVUZ**, Dolaylı Temsil, s.140; **TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP**, s. 174; **KUYUCU**, s. 9.

⁴⁰⁰ **KUYUCU**, s. 9. **YAVUZ**, s. 127-133.

⁴⁰¹ **YAVUZ**, Dolaylı Temsil, s. 30.

⁴⁰² **POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU**, s. 76.

Dolaylı temsil yetkisi adi ortaklardan birisine verilebileceği gibi birden çok ortak birlikte de yetkilendirilebilir⁴⁰³. Dolaylı temsilde doğrudan temsilde olduğu gibi aktif ve pasif olarak ikiye ayrılır ve genelde her ikisi birlikte tesis edilir⁴⁰⁴.

Adi ortaklıkta ortağın, dolaylı temsilci sıfatıyla üçüncü kişi ile yaptığı hukuki işlem dolaylı temsilde dış ilişkiyi teşkil etmektedir⁴⁰⁵. Temsilci ortağın, adi ortaklıkta ortaklık hesabına hareketi, dış ilişkide üçüncü şahsa karşı yalnız işlemi yapan ortağın sorumlu olacağı kuralını değiştirmeyecektir⁴⁰⁶. Nitekim adi ortaklıkta dolaylı temsilde, hukuki işlemin tüm sonuçları (hak ve borçları) temsilcinin şahsında doğacaktır⁴⁰⁷. Ortak dolaylı temsilcinin üçüncü şahıs ile yaptığı hukuki işlemi kuran, işleme vücut veren irade, temsilcinin iradesidir⁴⁰⁸. Zaten bu nedenle hukuki işlemin irade bozukluğu nedeni ile sakatlanıp sakatlanmadığında göz önüne alınacak irade de dolaylı temsilci ortağın iradesi olacaktır⁴⁰⁹. Keza varsa irade sakatlığı dolaylı temsilci ortak tarafından ileri sürülecektir. Bu bağlamda, ortağın iradesinin herhangi bir şekilde sakatlanmadığı durumlarda, dolaylı temsil olunanın dolaylı temsil yetkisi verme iradesi sakatlanmış olsa dahi, dış ilişkiyi teşkil eden sözleşme geçerli sayılacaktır. Çünkü sözleşmenin tarafı olan dolaylı temsilcinin iradesinde herhangi bir sakatlık bulunmamaktadır⁴¹⁰.

Adi ortaklıkta dolaylı temsilde temsilcinin temsil sınırları içerisinde üçüncü kişi ile yaptığı sözleşmenin tarafı olması doğrudan temsilden farklı olarak sözleşmenin hem kurulması hem de ifası aşamasında söz konusudur⁴¹¹. Bu nedenle, üçüncü kişinin kendi

---

⁴⁰³ **BARLAS**, s. 117; **KUYUCU**, , s. 9; **YAVUZ**, Dolaylı Temsil, s. 142.

⁴⁰⁴ **von TUHR**,, s. 315; **YAVUZ**,Dolaylı Temsil, s. 142.

⁴⁰⁵ **YAVUZ**, Dolaylı Temsil, s. 188.

⁴⁰⁶ **POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU**, s. 76; **von TUHR**, s. 314; **DOMANIÇ**, Şerh, s. 201.

⁴⁰⁷ **TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP**, s. 167; **EREN**, s. 388; Bkz. Yarg. 14. HD, 23.1.2007 E. 2006/9031, K. 2007/415 "...Dosyada toplanan kanıtlar ile; yüklenicilerin davacılar dışındaki tüm işlemlerinde dört ortağın birlikte hareket ettiği ve aksinin de yükleniciler tarafından iddia edilmediği gibi satış vaadinde bulunan yüklenicilerin şirketi temsile yetkili bulunmadıkları da sabittir. Temlikin dayanağı olan 20.12.1999 tarihli satış vaadi sözleşmeleri incelendiğinde de, satış vaa dinin şirketi veya tüm ortakları temsilen onların nam ve hesabına yapılmadığı anlaşılmaktadır. Belirtilen nedenle uyuşmazlık az yukarıda içeriği belirten 533. maddenin 1.cümlesi kapsamında şirket hesabına ve kendi namına bir üçüncü şahıs ile muameleye girişen yükleniciler İsmet ve Sefer'in davacılar karşı yalnız kendilerinin alacaklı ve borçlu olduğu kabul edilmelidir..."http://www.kazanci.com.tr. (25.11.2010).

⁴⁰⁸ **YAVUZ**, Dolaylı Temsil, s. 186.

⁴⁰⁹ **YAVUZ**, Dolaylı Temsil, s. 188; **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPAÇI**, s. 622-626.

⁴¹⁰ **YAVUZ**, Dolaylı Temsil, s. 189.

⁴¹¹ **YAVUZ**, Dolaylı Temsil, s. 186.

adına işlemlere girişen ortağın, diğer ortaklar hesabına hareket ettiğini bilmesi veya bilebilecek durumda bulunması diğer ortakları üçüncü kişiye karşı sorumlu kılmayacaktır⁴¹². Zira adi ortaklıkta dolaylı temsili ilişkin BK m. 533/1 düzenlemesi, BK m. 32/2 c.1 in tekrarı olmasına rağmen, BK m. 32/2 c. 2 de yer alan istisnai durumu içermemektedir⁴¹³. BK m. 32/2 c.1, 2 hükmü “...Akdi yapar iken mümessil, sıfatını bildirmediği takdirde akdin alacak ve borçları kendisine ait olur. Şu kadar ki kendisiyle akdi yapan kimse, bir temsil münasebeti mevcut olduğunu halden istidlal eder yahut bunlardan biri veya diğeri ile akit icrası kendisince farksız bulunur ise akdin hakları temsil olunan kimseye ait olur...” şeklindedir. Doktrinde, kanunun mevcut bir hükmü tekrarlayıp istisnaya yer vermemesi, istisnayı bertaraf ettiği yönünde kabul edilmiştir⁴¹⁴. Bu görüşe göre dolaylı temsilde adi ortaklık ortağı ile akdi yapan kimse, bir temsil münasebetinin varlığı sonucunu çıkardığını ileri sürerek ve bunu kanıtlayarak tüm ortakların sorumluluğu cihetine gidemeyecektir⁴¹⁵.

Diğer yandan, ortağın kendi adına işlem yaptığı ve sözleşmenin bu ortak veya bütün ortaklar ile yapılmasının tüm ortaklar açısından fark etmediği hallerde tüm ortaklar, üçüncü kişiye sözleşmenin kendileriyle yapılmış olduğunu ileri sürebilirler (Mesela peşin- nakit ödemeli satım sözleşmesinde ifanın tüm ortaklara yapılmasını isteyebilirler)⁴¹⁶.

Adi ortaklıkta dolaylı temsilci ortağın diğer ortaklara karşı yükümlülükleri dolaylı temsilci ortak ile temsil olunan diğer ortaklar arasındaki iç ilişkiye göre tesis edilecektir⁴¹⁷. Buna göre adi ortaklıkta, bu yükümlülükler BK m 530 düzenlemesi ile vekalet hükümlerine yapılan atıf gereği vekalet hükümlerine göre tespit edilecektir.

Adi ortaklıkta dolaylı temsilde hukuki işlemin sonuçları üçüncü şahısla işleme giren ortağın üzerinde doğduğundan bu ortak daha sonra bu işlemde doğan hakları ve

---

⁴¹² DOMANIÇ, Şirketler, s. 201; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 76; BİLGİLİ, 201; AKÜNAL, s. 88.

⁴¹³ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 76; BİLGİLİ, s. 201.

⁴¹⁴ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 76; BİLGİLİ, s. 201.

⁴¹⁵ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 77; BİLGİLİ, s. 201; AKÜNAL, s. 88.

⁴¹⁶ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 77.

⁴¹⁷ YAVUZ, Dolaylı Temsil, s. 140- 157.

borçları kanunen diğer ortaklara devretmekle yükümlüdür⁴¹⁸. Adi ortaklıkta temsilci ortak kendi adına ancak ortaklık hesabına hareket etmiş ise bu halde ortak için doğan menfaatlerin kanunen diğer ortaklara devredilmesi gerektiği için adi ortaklıkta, dolaylı temsil müessesesinde temsilcinin hukuki işlemi ortaklık hesabına ve fakat kendi adına yapma iradesinin varlığının tespiti önem arz etmektedir. Bu sorun özellikle, ortağın yapmış olduğu işlemde elde edilen menfaatin (mal, alacak veya hak) kime yani sadece işlemi yapan ortağa mı yoksa diğer ortaklığa mı ait olacağına belirlenmesi bakımından önem arz eder⁴¹⁹. Hukuki işlemin kendi hesabına gerçekleştiğini iddia eden temsil edilen ortaklar bu iddiasını ispatla yükümlüdür⁴²⁰. Doktrinde bu sorunun çözümünde özellikle yapılan hukuki işlemin ortaklığın işletme konusu ile bağlantısına bakılması gerektiği, şayet yapılan işlem ortaklığın konusu ile bağlantılıysa, bu işlemde kaynaklanan hak ve borçların diğer ortaklara ait olduğunu kabul edilmesi gerektiği belirtilmiştir⁴²¹. Buna ek olarak, ortaklar arası iç ilişkinin değerlendirilmesinin yapılması yani dolaylı temsil olunan ile dolaylı temsilci arasındaki iç ilişkide dolaylı temsilcinin yaptığı hukuki işlem ile yapmakla yükümlü olduğu muamelelerin aynı olduğu ya da olmadığı hususunun araştırılması gerektiği de belirtilmiştir⁴²².

Adi ortaklıkta doğrudan temsili sona erdiren nedenler aynı zamanda dolaylı temsili de sona erdiren nedenlerdir⁴²³.

Temsilci tarafından dolaylı temsil yetkisinin kullanılması ile temsilcinin başta dolaylı temsil yolu ile elde ettiği hak ve borçların ortaklara devri olmak üzere doğan yükümlülükleri ise aşağıda incelenecektir.

---

⁴¹⁸ **DOMANIÇ**, Şerh, s. 416; **EREN**, s. 388.

⁴¹⁹ Bkz. Yarg. 13. HD, 3.10.1991, E. 6107, K. 8787, Adi ortaklığın konusu olmayan iş hk. "...Davacıya kendi adına demir nakledip teslim etmeyi yükümlenen sadece davalılardan İbrahim Mağden'dir. Diğer davalılarla davacının herhangi bir akdi ilişkisi bulunmamaktadır. Öte yandan, o tarihte davalılardan İbrahim ile diğer davalı Mustafa ve Ömer arasında kereste ticaretinin konusunda bir adi ortaklık bulunması, o davalılarında bu sözleşmeden sorumlu tutulmasını gerektirmez. Çünkü yapılan iş adi ortaklığın konusu ile ilgili değildir. ...Bu nedenle İbrahim dışındaki diğer davalıların demir bedelinden sorumlu tutulmaları usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirir..."(**UYGUR**, s. 9724), **ŞENER**, Adi Ortaklık, s. 401.

⁴²⁰ **YAVUZ**, Dolaylı Temsil, s. 41.

⁴²¹ **ŞENER**, Adi Ortaklık, s. 401.

⁴²² **YAVUZ**, Dolaylı Temsil, s. 41; **ÖZENLİ**, s. 99; **YALMAN/TAYLAN**, s. 169.

⁴²³ Bkz. §1. III Temsil Yetkisinin Sona Ermesi.

III. DOLAYLI TEMSİLCİNİN ORTAKLARA KARŞI YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Adi ortaklıkta dolaylı temsilcinin dolaylı temsil yetkisi çerçevesinde yapmış olduğu hukuki işlemler neticesinde ortaklara karşı bazı borç ve yükümlülükleri söz konusudur. Temsilcinin borç ve yükümlülüklerinin çerçevesi adi ortaklıkta BK m. 530/1 hükmünün idareci ortak ve diğer ortaklar arasındaki ilişkilerde vekalet hükümlerinin uygulanacağına dair yaptığı atıf gereği Borçlar Kanununun vekaletle ilişkin hükümlerine göre belirlenecektir. BK m. 530/1 düzenlemesi “*Kanunun bu babında veya şirket mukavelesinde diğer bir hüküm mevcut olmadıkça şirketi idare eden şerik ile diğer şerikler arasındaki münasebetler, vekalet hükümlerine tabidir*” şeklindedir.

Buna göre adi ortaklıkta dolaylı temsilcinin başlıca yükümlülüklerini şu şekilde sıralayabiliriz.

1. Temsil Yetkisi Çerçevesinde İş Görme Borcu

Adi ortaklıkta dolaylı temsilcinin yükümlülüklerinden ilki, temsilcinin “*temsil yetkisi çerçevesinde iş görme borcu*” dur. Dolaylı temsilcinin temsil çerçevesinde iş görme borcu ile kastedilen iş görme borcunun dolaylı temsil müessesesinin niteliği gereği olarak bir hukuki muamele yapma şeklinde gerçekleşmesidir⁴²⁴. Dolaylı temsilcinin iş görme borcunu hiç ifa etmemesi halinde, iş görme borcu bir yapma borcu olduğundan ve aynen ifası mümkün olmadığından, temsil olunan tazminat talep edebilecektir⁴²⁵.

2. Hesap Verme Borcu

Adi ortaklıkta BK m. 530/1 hükmünün idareci ortak ve diğer ortaklar arasındaki ilişkilerde vekalet hükümlerinin uygulanacağına dair yaptığı atıf neticesinde adi ortaklıkta dolaylı temsilcinin, bir diğer yükümlüğünün BK m. 392 hükmü gereği “*hesap verme*” borcu olduğunu söyleyebiliriz⁴²⁶.

---

⁴²⁴ YAVUZ, Dolaylı Temsil, s. 160; YAVUZ/ACAR/ÖZEN, s. 637.

⁴²⁵ YAVUZ, Dolaylı Temsil, s. 160; TANDOĞAN, s. 407.

⁴²⁶ YAVUZ, Dolaylı Temsil, s. 158; HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 405.

Hesap verme yükümlülüğünün hukuksal dayanağını teşkil eden BK m. 392 hükmü ise “*Vekil, müvekkilin talebi üzerine yapmış olduğu işin hesabını vermeğe ve bu cihetten dolayı her ne nam ile olursa olsun almış olduğu şeyi müvekkile tediye mecburdur. Vekil zimmetinde kalan paranın faizini de vermeğe mecburdur.*” düzenlemesini içermektedir. Mevcut düzenleme vekilin başkası adına iş görme borcunun doğal bir sonucudur da aynı zamanda⁴²⁷. BK m. 392/1’ den anlaşıldığı üzere “*hesap verme*” borcu hem temsil olunan hem de temsilcinin yararınadır. Zira böylelikle dolaylı temsil olunan, temsilcinin ortakların tümü hesabına yüklendiği borçları ifa edebilme imkânını, diğer taraftan da temsilcinin ortaklar hesabına kazandığı alacakları talep edebilme imkânına kavuşacaktır⁴²⁸.

3. Aldıklarını Verme Borcu

BK m. 392 hükmü gereği adi ortaklıkta dolaylı temsilcinin ikinci yükümlülüğü, temsili ifa için veya temsilin ifası neticesinde aldıklarını verme borcudur. Dolaylı temsilcinin verme borcunun kapsamı gerek temsil edilenden işi görmesi için aldıkları gerekse üçüncü kişilerden olan iktisaplarıdır⁴²⁹. Bunlar her çeşit aynı hak, alacak hakları ve malvarlığı niteliğinde olmayan başkaca haklardır⁴³⁰.

BK m. 533/1 gereği, dolaylı temsilde işlemi yapan ortak yalnız kendisi alacaklı ve borçlu oluyorsa da, adi ortaklık ilişkisi çerçevesinde işlem diğer ortaklar hesabına yapıldığından ortaya çıkan alacak ve borçların onlara bir başka deyişle ortaklık “*özel malvarlığına*” aktarılması gerekmektedir⁴³¹. Adi ortaklık malvarlığına ilişkin daha detaylı izahat ileride yapılacak olsa da burada bazı hususlara kısaca değinmekte fayda görmekteyiz⁴³². Şöyle ki; adi ortaklığın malvarlığı ile kastedilen, ortakların koydukları sermaye payları ile şirketin devamı sırasında ortaklık faaliyetleri neticesinde elde edilen

---

⁴²⁷ YAVUZ/ACAR/ÖZEN, s. 653; YAVUZ, Dolaylı Temsil, s. 166; ARAL, s. 412.

⁴²⁸ YAVUZ, Dolaylı Temsil, s. 167; YAVUZ/ACAR/ÖZEN, s. 654.

⁴²⁹ TANDOĞAN, s. 489, 491.

⁴³⁰ TANDOĞAN, s. 492; HATEMİ/SEROZAN/ARPAÇI, s. 405; YAVUZ/ACAR/ÖZEN, s. 655; YAVUZ, s. 168.

⁴³¹ DOMANIÇ, Şerh, s. 416; ŞENER, Adi Ortaklık, s. 402.

⁴³² Adi ortaklık özel malvarlığı hakkında detaylı izahat için **Bkz.** § 4. I Adi Ortaklık Malvarlığı ve Tabi Olduğu Rejim.

haklar ve onların yerine geçen ikame değerler ve şirket malvarlığındaki artışlardır⁴³³. Bu malvarlığı ortakların kişisel malvarlıklarından ayrı özel bir malvarlığı durumundadır⁴³⁴. İşte, ortak amaca özgülenmiş ortaklığa aitmiş gibi görünen bu özel malvarlığının üzerinde esas hak sahibi, BK m. 534/1 hükmünde açıkça belirtildiği üzere elbirliği ilkesi gereği birbirine sıkı sıkı bağlanmış ortaklardır⁴³⁵.

Dolaylı temsilci ortağın aldıklarını verme borcu kapsamında alacak ve sair hakların adi ortaklığa intikalinin nasıl gerçekleşeceği meselesi aşağıda incelenecektir.

IV. DOLAYLI TEMSİL İŞLEMİNDEN KAYNAKLANAN HAKLARIN DİĞER ORTAKLARA İNTİKALİ

Yukarıda da izah edildiği üzere, BK m. 530/1 metninden, vekâlet sözleşmesine ilişkin kanuni düzenlemenin, adi ortaklıkta uygulama alanı bulabilecek genel nitelikte hükümler olduğu ve idareci ve bu sığata bağılı olarak aynı zamanda temsilci olan ortak ile diğler ortaklar arasında vekalet hükümlerinin geçerli olacağı sonucu çıkmaktadır⁴³⁶. Hatta doktrinde Gautschi, adi ortaklık ortakları arasındaki ilişkilerin vekalet hükümlerine tabi olmasa dahi, dolaylı temsil yoluyla ortaklık hesabına işlem yapan ortağın bu işlemin yapılması bakımından vekalet hükümlerine tabi tutulması gerektiği düşüncesindedir⁴³⁷.

Buna göre BK. m. 530/1 düzenlemesinin yaptığı atıf, temsilci ortağın aldıklarını verme borcu gereği alacakların intikalini nasıl yapılması gerektiği hususunda bizi Borçlar Kanununun 393/1-2-3 ile 32/3 maddelerine ulaştıracaktır⁴³⁸.

BK m. 393 hükmü her ne kadar BK m. 533/1 düzenlemesinde özel olarak anılmamış olsa da; gerek BK m. 530/1'de mevcut atıf gerekse BK m. 393 hükmünün vekâlet

---

⁴³³ DOĞANAY, s. 34; YONGALIK, Sermaye Payı, s. 41-42; ŞENER, Adi Ortaklık, s. 194.

⁴³⁴ BARLAS, s. 76; HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 584.

⁴³⁵ BARLAS, s. 60, 76; ÖZENLİ, s. 61; ŞENER, Adi Ortaklık s. 181.

⁴³⁶ TANDOĞAN, s. 516; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 72.

⁴³⁷ GAUTSCHI G., Berner Kommentar, Bd. VI, Das Obligationenrecht, 2, Abt., 3. Teilband: Der Werkvertrag, Bern 1966; 4. Teilband: Der einfache Auftrag., 2. Aufl. Bern 1960, 5. Teilband: Der Kreditbrief und der Kredituftrag, der Maklervertrag, der Agenturvertrag, die Geschäftsführung ohne Auftrag, Bern, 1964 (naklen TANDOĞAN, s. 516).

⁴³⁸ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 72; AKÜNAL, s. 30; ŞENER, Adi Ortaklık, s. 40.

hükümleri içerisinde yer alsa da dolaylı temsili hem unsurları hem de hükümleri itibariyle düzenlemesi nedeni ile genel nitelikte bir hüküm olarak kabul edilmesi ve dolaylı temsilin söz konusu olduğu her duruma uygulanabilmesinden⁴³⁹ dolaylı adi ortaklıkta dolaylı temsil yolu ile sahip olunan alacakların diğer ortaklara intikalinde uygulama imkanı bulunmaktadır.

Adi ortaklıkta dolaylı temsilci tarafından kazanılan alacakların diğer ortaklara intikali BK. 393/1-2 de belirtilen şartların sağlanması ile mümkün olduğu gibi, mevzuatımızda dolaylı temsil müessesesinin yer aldığı kabul edilen bir diğer düzenleme olan BK m. 32/3 hükmü gereği olarak, başkalarının yaptığı hukuki muamelelerden doğacak alacaklarını “alacağın temliki... hakkında mevzu usule tevfikân” (BK m. 162 vd.) ile de mümkündür⁴⁴⁰. Böylece, BK m. 533/1 hükmü gereği adi ortaklıkta dolaylı temsilci ortağın dolaylı temsil olunan ortaklar hesabına kazandığı alacakların temsil olunana intikali ya BK m. 393/1-2 nin öngördüğü düzenleme içerisinde “*kanunen*” ya da BK m. 32/3 hükmü gereği BK m. 162 vd. hükümleri çerçevesinde “*alacağın temliki müessesesiyle*” mümkün olacaktır⁴⁴¹.

BK m. 162 hükmü gereği alacağın temliki halinde dolaylı temsil olunan ortaklar, BK. m. 393/1-2 nin öngördüğü şartları gerçekleştirmenin mümkün olmadığı durumlarda dolaylı temsilcinin bu niteliği ile kazandığı alacakların sahibi olabilecektir⁴⁴². Üstelik alacağın bu hükme göre temliki için dolaylı temsil yolu ile kazanılmış olması da şart değildir⁴⁴³. Ancak, BK m. 162 vd. hükümleri dolaylı temsile özgü bir müessese olmadığından çalışmamızda incelenmeyecektir.

Adi ortaklıkta dolaylı temsilci ortağın hukuki işlem sonucu bir taşınır elde etmesi halinde aldıklarını verme borcunun ifası zilyetliğin devri ile (MK. m. 763/1), nama yazılı kıymetli evrakta yazılı temlik ve senedin teslimi ile, emre yazılı olanlarda ciro ve

---

⁴³⁹ YAVUZ, Dolaylı Temsil, s. 126.

⁴⁴⁰ YAVUZ/ACAR/ÖZEN, s. 683; YAVUZ, Dolaylı Temsil, s. 222-223.

⁴⁴¹ YAVUZ/ACAR/ÖZEN, s. 683; EREN, s. 388.

⁴⁴² YAVUZ/ACAR/ÖZEN, s. 656.

⁴⁴³ YAVUZ/ACAR/ÖZEN, s. 684.

senedin teslimi ile, hamiline yazılı olanlarda ise sadece senedin teslimi ile yerine getirilecektir⁴⁴⁴.

Adi ortaklıkta verme borcunun konusunu bir taşınmaz mülkiyetinin devri konusu teşkil ettiğinde ise durum bazı özellikler arz etmektedir. Şöyle ki; MK m. 716 hükmünde yer alan mevcut düzenlemeye göre bir kimsenin bir taşınmazın adına tescilini talep edebilmesi için bir iktisap sebebine dayanılması gerektiği belirtilmekte ancak nelerin iktisap sebebi olduğuna dair herhangi bir açıklık getirmemektedir. Bu nedenle doktrinde Yavuz, böyle bir durumda vekâlet akdinin de mülkiyeti nakil borcu doğurabilmesi gerektiğini savunmuş ve BK m. 392 de düzenlenen vekilin aldıklarını geri verme borcunun açık bir uygulama alanı olduğunu beyanla dolaylı temsil edilenin MK m. 716 anlamında tescil talep edebileceğini belirtmiştir⁴⁴⁵. Nitekim doktrinde Şener'de dolaylı temsil yolu ile satın alınan taşınmazlarda 393. maddenin uygulanamayacağını⁴⁴⁶ bu durumda taşınmazın diğer ortaklara devrinin BK m. 530 da mevcut atıf nedeniyle adi ortaklıkta uygulanabilen BK m. 392 düzenlemesi ve MK m. 716'ya dayalı bir dava ile istenebileceğini beyan etmiştir⁴⁴⁷.

Taşınmaz mülkiyetinin devrinde özellik arz eden bir diğer husus ise adi ortaklıkta alınanların verilmesi borcu kapsamında taşınmaz mülkiyetinin devri konusunun bir şekle tabi olup olmadığıdır. Doktrinde; BK m. 530 da mevcut atıf ile uygulanabilen BK m. 392 düzenlemesi uyarınca adi ortaklıkta alınanların iadesi kanuni bir hükümle kabul edildiğinden ve dolaylı temsilcinin adi ortaklık ilişkisinin niteliğinden kaynaklanan bir borcu olduğundan adi ortaklık sözleşmesinin resmi şekilde yapılmasına gerek olmaksızın ortaklar tapu kütüğünde tescil talep ederek borcun ifasını talep edebileceği kabul edilmiştir⁴⁴⁸. Nitekim bu hususta, 1953 tarihli ve 8/7 sayılı Yargıtay

---

⁴⁴⁴ YAVUZ/ACAR/ÖZEN, s. 656; EREN, s. 388.

⁴⁴⁵ YAVUZ/ACAR/ÖZEN, 655-656; YAVUZ, Dolaylı Temsil, 169-170.

⁴⁴⁶ Bkz. bu hususta HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 399.

⁴⁴⁷ HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 420-21; YAVUZ, Dolaylı Temsil, s. 170; ŞENER, Adi Ortaklık, s. 402; Bkz. İsviçre Federal Mahkemesi'nin de bu görüşte olduğuna dair, SUNGURBEY, s. 152; Bkz. Dolaylı temsilcinin temsil yolu ile elde ettiği taşınmazı verme borcu hakkında; Yarg. 1. HD, 22.1.1974 E. 1973/11654,K.1974/266 (YALMAN/TAYLAN, s. 147-149; ŞENER, Adi Ortaklık, s. 404; DALAMANLI/KAZANCI/KAZANCI, s. 589-591).

⁴⁴⁸ YAVUZ, Dolaylı Temsil, s. 173; SUNGURBEY, s. 152; ŞENER, Adi Ortaklık, s. 405.

İçtihadı Birleştirme Kararında⁴⁴⁹ verme borcunun konusunun geçerli olarak varlığı için taraflar arasında geçerlilik şekline uyulmuş olarak yapılmış bir temlik taahhüdü aranmıştır⁴⁵⁰. Fakat daha sonra Yargıtay 1. HD 22.1.1974 tarih E. 1973/11654, K. 1974/266 sayılı kararında⁴⁵¹ yukarıdaki görüşün tam aksi doğrultuda bir hüküm vermiş ve dolaylı temsilcinin verme borcunun konusunun taşınmaz mülkiyeti teşkil ettiği durumlarda bu borcun varlığının bir geçerlilik şekline tabi olmadığı sonucuna varmıştır. Karar şu şekildedir; “...Taraflar arasındaki ilişki özel ortaklıktan ibaret bulunduğuna göre uyuşmazlığın çözülmesinde MK'nun 634. maddesi yerine BK'nun adi ortaklık hükümlerinin uygulanması zorunludur. BK'nun 530/I. Maddesine göre, idareci ortak durumunda bulunan davalı ile davacı arasında münasebetin vekalet hükümleri çerçevesinde düzenlenmesi gereklidir. BK'nun vekalet ile ilgili 386. ve sonraki maddeleri birlikte incelendiği takdirde davalının vekil (idareci ortak sıfatı ile iktisap ettiği taşınmaz mal üzerinde davacının mevcut olan hakkının tanınması için vekille müvekkil adi ortaklıkta ortaklar arasında mülkiyetin devrini sağlamak amacı ile resmi şekilde düzenlenmiş ayrı bir sözleşmenin varlığına ihtiyaç bulunmadığı) sonucuna varılır...”

Aşağıda adi ortaklık yapısı içerisinde önem taşıyan BK m. 393 hükmü uyarınca adi ortaklıkta dolaylı temsilci ortak üzerinde doğan alacakların diğer ortaklara intikalinin ne şekilde yapılacağı ve bunlara ilişkin hükümler incelenecektir.

1. Kanuni Temlik

Dolaylı temsilcinin, dolaylı temsil olunan hesabına alacak hakları kazanması durumunda alacağın sahibinin dolaylı temsilci mi yoksa dolaylı temsil olunan mı olduğu sorununu açıkça düzenleyen tek hüküm adi ortaklıkta BK m. 533/1 hükmüdür⁴⁵².

---

⁴⁴⁹ Bkz. 1953 tarihli ve 8/7 sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararında “...Bundan başka kanunun 632 (634 olacak) maddesinin sıhhat şartı olarak vazettiği şekle uygun bir temlik taahhüdü de (vekil ile müvekkil arasında) mevcut değildir. Binaenaleyh iddia olunan münasebetin (...) ve şekline nazaran ihraz ettiği mülkiyet hakkının kendisine devreylemesi için davalıyı icbar edecek hukuki sebepten davacıların bu davalarda mahrum bulunduğu kabulü iktiza eder...” (YAVUZ, Dolaylı Temsil, s. 169-171).

⁴⁵⁰ YAVUZ/ACAR/ÖZEN, s. 657;

⁴⁵¹ Bkz. bu karar için, YALMAN/TAYLAN, 147-149; DALAMANLI/KAZANCI/KAZANCI, s. 589-591; ŞENER, Adi Ortaklık, s. 404.

⁴⁵² YAVUZ, Dolaylı Temsil, s. 222.

Hükme göre üçüncü kişilerle hukuki işleme girişen ortak, bu işlemde kaynaklanan alacak ve borçlardan sadece kendisi mesul olacaktır. Ancak adi ortaklıkta temsilci ortak BK m. 530/1 hükmü ile vekalet hükümlerine yapılan atıf uyarınca BK m. 392 düzenlemesi gereği ortaklar hesabına kazandığı alacaklarını temsil olunan ortaklara kanunen vermekle yükümlüdür. Buna göre, adi ortaklıkta dolaylı temsilci ortağın dolaylı temsil olunan ortaklar hesabına kazandığı alacakların temsil olunan ortaklara intikali BK m. 530 hükmü ile vekalet hükümlerine yapılan atıf gereği BK m. 393/1-2 nin öngördüğü düzenleme içerisinde “kanunen” mümkün olacaktır⁴⁵³.

a. BK 393 Madde Hükmü ve Hükmün Konulma Nedenleri

Adi ortaklıkta dolaylı temsilde, temsilci ortağın kendi adına ortaklık hesabına yaptığı işlemlerden kaynaklanan hakların geçici surette sahibi olduğunu söyleyebiliriz. Dolayısı ile bu hakların ortaklık malvarlığına intikalden önce iktisaden olmasa da hukuken temsilci ortağın kişisel malvarlığının kaderini paylaşacakları da bir gerçektir⁴⁵⁴. Bu durum temsil edilen ortakların, temsilcinin sadakat borcuna aykırı olarak yapacağı alacak temliklerinden ve dahi temsilcinin şahsi malvarlığına el koyabilecek kendi alacakları karşısında korunması zaruretini de beraberinde getirmektedir⁴⁵⁵. İşte adi ortaklıkta dolaylı temsilcinin alacaklara ilişkin kazanılanları verme borcunu yerine getirmekten kaçınması veya iflas yahut haciz nedeniyle verme borcu üzerinde tasarruf yetkisini kaybetmesi yüzünden borcunu ifa edememesi ihtimallerine karşı çözüm amaçlı olarak yasa koyucu tarafından BK m. 393/ 1-2'nin temsil edileni himaye eden istisnai hükümleri düzenlenmiştir⁴⁵⁶.

Vekilin iktisap ettiği hakların müvekkile intikalini düzenleyen BK m. 393 hükmü şu şekildedir;” *Müvekkil vekiline karşı olan muhtelif borçlarını ifa edince, vekilin kendi namına ve müvekkili hesabına üçüncü şahıstaki alacağı, müvekkilin olur. Vekilin iflası halinde müvekkil, bu hakkını masaya karşıda iddia edebilir. Vekilin iflası müvekkil, vekilin kendi namına ve müvekkili hesabına iktisap eylemiş olduğu menkul eşya*

---

⁴⁵³ YAVUZ/ACAR/ÖZEN, s. 683.

⁴⁵⁴ TANDOĞAN, s. 512.

⁴⁵⁵ TANDOĞAN, s. 512; YAVUZ, Dolaylı Temsil, s. 230; AKÜNAL, s. 65, dn. 43.

⁴⁵⁶ TANDOĞAN, s. 513; BİLGE, s. 230; YAVUZ, Dolaylı Temsil, s. 230; AKÜNAL, s. 30.

hakkında dahi istihkak iddiasında bulunabilir. Vekilin haiz olduğu hapis hakkını, masa dahi haizdir.”

BK 393/1 deki düzenleme olmasa idi, dolaylı temsilci ortağın verme borcunu yerine getirmekten kaçınması halinde temsil edilen ortakların, ya mahkemeden temsilciyi temlik için irade beyanında bulunmağa mahkûm eden ve bu irade beyanının yerini tutan bir ilam alması ya da BK m. 96 hükmü gereği temsilci ortaktan tazminat istemesi gerekecekti⁴⁵⁷. Ancak BK m. 393/1 düzenlemesi ile temsil edilen ortaklar bu yollara başvurma külfetinden kurtulmakta ve böylelikle temsilcinin üçüncü kişiden kazandığı alacağı başkasına temlik etmesini önlemek olanağı tanınmaktadır⁴⁵⁸.

Diğer taraftan BK m. 393/2 hükmü ile temsil edilen ortaklar, temsilci ortağın iflası halinde temsil edilen hesabına kazandığı alacaklarını bir başka deyişle kanuni temlikten faydalanma haklarını iflas masasına karşı ileri sürebilecektirler⁴⁵⁹. Bu düzenleme sayesinde, temsil edilenin sahip olduğu alacağın, iflas nedeniyle paraya dönüşmesi ve temsil edilenin bu alacağı için ancak garameden pay almasının önüne geçilmiştir⁴⁶⁰.

BK m. 393 ile getirilen hukuki düzenlemenin amacının açıklığa kavuşturulabilmesi için bu hükümlerle getirilen düzenlemenin hukuki niteliğinin de tespit edilmesi gerekmektedir⁴⁶¹. Bu hususta doktrinde farklı görüşler mevcuttur. Şöyle ki; Bir kısım yazarlar, BK 393/1-2 düzenlemesi içerisinde alacak haklarının temsil olunana intikalini bir “*kanuni halefiyet*” olarak nitelendirmekte iken diğer bir kısım yazarlara göre ise “*alacağın kanuni temliki*” olarak nitelendirmektedir⁴⁶².

Doktrinde dolaylı temsil müessesesinde kanuni halefiyetten bahsedilemeyeceğini savunan yazarlar, halefiyet tanımından yola çıkarak gerekçelerini şöyle ifade etmişlerdir; Başkasına ait bir borcu ödeyen kimsenin, bir kanun hükmüne dayanarak alacaklının yerine geçmesine “halefiyet” denilir. Diğer bir ifadeyle halefiyet, alacağın,

---

⁴⁵⁷ TANDOĞAN, s. 513; YAVUZ/ACAR/ÖZEN, s. 683.

⁴⁵⁸ TANDOĞAN, s. 513.

⁴⁵⁹ TANDOĞAN, s. 513.

⁴⁶⁰ TANDOĞAN, s. 513.

⁴⁶¹ YAVUZ, Dolaylı Temsil, s. 230.

⁴⁶² YAVUZ, Dolaylı Temsil, s. 230; TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, s. 265; TANDOĞAN, s. 513, dn. 447; KILIÇOĞLU, s. 638, dn. 850; EREN, s. 1178.

sözleşme ile değil bir kanun hükmü gereğince (BK m. 109-147/ 1-496), borcu ifa eden üçüncü kişiye geçmesine denir⁴⁶³. Halefiyette, asıl alacaklı ile onun yerine geçen şahıs arasında bir temlik işleminin yapılmasına gerek yoktur. Zira alacak hakkı, BK m. 109-147/1 ve 496 gereğince başkasına ait bir borcun ödenmesi yolu ile kendiliğinden geçmektedir⁴⁶⁴. Halefiyet bir başkasına ait borcun ifasına dayanırken adi ortaklıkta dolaylı temsilde temsilci, halefiyetin aksine temel ilişkiyi oluşturan sözleşmenin kendisine yüklediği borçları yerine getirmektedir⁴⁶⁵. Buna ek olarak, eski alacaklının kendi nam ve hesabına iktisap ettiği bütün alacaklar halefe intikal etmektedir⁴⁶⁶. Oysa dolaylı temsilde, temsilcinin kendi adına temsil olunan hesabına kazanmış olduğu haklar temsil olunana geçmektedir⁴⁶⁷. Bizde BK 393/1-2 düzenlemesi içerisinde alacak haklarının temsil olunana intikalini “*alacağın kanuni temliki*” olarak nitelendiren görüşlere katılmaktayız.

b. Kanuni Temlikin Şartları

aa. Dolaylı temsilci tarafından kendi adına dolaylı temsil edilen hesabına bir hukuki işlem yapılmış olmalıdır.

Adi ortaklıkta dolaylı temsilcinin kendi adına temsil olunan hesabına hareket etmesine ilişkin hususlar çalışmamızın önceki bölümlerinde dolaylı temsilin unsurları başlığı altında incelendiğinden gereksiz tekrarlara girmekten kaçınarak burada sadece dolaylı temsilcinin hukuki muameleyi kendi adına yapmasının o hukuki işleme taraf olmak isteğini ifade edeceğini⁴⁶⁸ ve adi ortaklıkta ortaklar hesabına hukuki işlem yapma iradesinin dolaylı temsilde belirleyici unsur olduğuna değinmekle yetineceğiz.

---

⁴⁶³ Bkz. halefiyet halleri, **TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP**, s. 209.

⁴⁶⁴ **YAVUZ/ACAR/ÖZEN**, s. 689; **TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP**, s. 265.

⁴⁶⁵ **YAVUZ/ACAR/ÖZEN**, s. 689.

⁴⁶⁶ **TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP**, s. 214.

⁴⁶⁷ **KILIÇOĞLU**, s. 90.

⁴⁶⁸ **YAVUZ**, Dolaylı Temsil, s. 43.

bb. Kendi adına dolaylı temsilci hesabına yaptığı işlemde temsil olunan lehine bir alacak doğmuş olmalıdır

Kanuni temlikin konusunu yalnız alacaklar teşkil eder⁴⁶⁹. Bu nedenle adi ortaklıkta temsilcinin dolaylı temsil olunan ortaklar hesabına kazandığı mülkiyet hakkı, taşınırlara ilişkin ise kanuni temlik yolu ile temsil olunan ortaklara geçmez; taşınırlara ilişkin menfaat, sadece temsilcinin iflası halinde dolaylı temsil edilene tanınan “ayırma hakkı” (BK. m. 393/3) ile korunmuştur⁴⁷⁰.

BK. m. 393/1-2 ye dayanarak lehine kanuni temlik gerçekleştiğini iddia eden ortaklar, temlik konusu alacağın kendi hesaplarına kazanıldığını ispat etmelidir⁴⁷¹. Bunun için temsilci ortağın dolaylı temsil yolu ile işlem yapmasının dayandığı adi ortaklık sözleşmenin varlığını ve sözleşmeye dayanarak iş görme ile söz konusu alacak arasındaki ilişkiyi göstermelidir⁴⁷². Belirtmek isteriz ki dolaylı temsil edilen ortakların, her halükarda temsilci ortak ile olan hukuki ilişkilerinin (ortaklık sözleşmesinin) varlığının temsilci ortağın iflasından veya temsil edilen ortaklar hesabına kazandığı alacak üzerine haciz konulmasından önce mevcut olduğunu da gerektiğinde ispatlaması gerekir⁴⁷³.

cc. Dolaylı temsil edilen temsilciye karşı temsil ilişkisinden doğan bütün borçlarını ifa etmiş olmalıdır

Adi ortaklıkta dolaylı temsil olunan ortakların temsil ilişkisinden doğan alacaklara hak kazanmasının bir diğer şartı BK m. 530 hükmü ile yapılan atıf gereği adi ortaklıkta uygulama imkanı bulan BK m. 393/1’de öngörüldüğü üzere temsil olunan ortakların, temsilci ortağa karşı olan “muhtelif borçlarını” ifa etmesidir. Madde metninde yer alan muhtelif borçlar ibaresinin kaynak Almanca metne uygun olarak vekalet ilişkisinden doğan borçlar olarak anlaşılması gerekir⁴⁷⁴. Bu sayede, dolaylı temsilci temsil olunana karşı başka bir hukuki ilişki dolayısıyla sahip olduğu alacak haklarını ileri sürerek

---

⁴⁶⁹ TANDOĞAN, s. 517.

⁴⁷⁰ TANDOĞAN, s. 517.

⁴⁷¹ Bkz. Hukuki işlemin ortaklık hesabına temsilci adına yapıldığının ispatı hakkında § 2. II.

⁴⁷² TANDOĞAN, s. 519; ŞENER, Adi Ortaklık, s. 423.

⁴⁷³ TANDOĞAN, s. 520.

⁴⁷⁴ YAVUZ/ACAR/ÖZEN, s. 695.

dolaylı temsil olunanın üçüncü kişideki alacağını doğrudan kazanmasını engelleyemeyecektir⁴⁷⁵. İfa, kanuni temlikin şartıdır. İfa yapıldığı anda kanuni temlik de gerçekleşmiş olacaktır⁴⁷⁶. Mevcut düzenleme ile temsilcinin, dolaylı temsil edilenin ödeme gücünün yetersizliğinden dolayı zarar görmesi de engellenmek istenmiştir⁴⁷⁷.

Kaldı ki adi ortaklıkta BK m. 527/1 hükmü ile diğer ortaklar dolaylı temsil sonucu borç altına giren temsilci ortağı bu borçtan kurtarmakla yükümlü kılınmışlardır⁴⁷⁸. Adi ortaklıkta ortakların dolaylı temsilci ortağı borçtan kurtarma yükümlülüğünün ifasının ne şekilde olacağı hususuna ise ileride ayrıntıları ile değinilecektir⁴⁷⁹.

Bazı durumlarda ifa şartı bazen dış ilişkiyi teşkil eden hukuki işlemin yapılması anında gerçekleşmiş olabilir⁴⁸⁰. Mesela, dolaylı temsile temel olan ilişki gereği böyle bir borç olmayabilir ya da borç dış ilişkiyi teşkil eden hukuki ilişkiden önce ödenmiş olabilir. Bu durumlarda, BK m. 393/1 de aranılan ifa şartı gerçekleşmiş olduğundan dolaylı temsil olunanın hukuki muamelenin yapılması anında üçüncü kişiye doğrudan alacaklı olduğunun kabul edilmesi gerekmektedir⁴⁸¹. Aynı durum, temsil edilen tarafından temsilciye sağlanan avansın, dolaylı temsilciye olan borçları fazlasıyla karşıladığı hallerde de kabul edilmelidir⁴⁸².

Dolaylı temsil olunan ortaklar ifa şartını gerçekleştirmediği takdirde dolaylı temsilci ortak dolaylı temsil yoluyla kendi adına ortaklık hesabına kazandığı mülkiyet, alacak hakları ve diğer hakların ortaklara devrine ilişkin edimi üzerinde hapis hakkını kullanabilecektir⁴⁸³. Ancak dolaylı temsilde temsilci ortağın temsil olunan hesabına kazandığı taşınır şeylerin maliki temsilci ortak olduğundan BK 393 de bahsi geçen hapis hakkı MK m. 864 anlamında gerçek bir hapis hakkı değildir⁴⁸⁴. Dolaylı temsilcinin hapis hakkı mülkiyeti kendisine ait olan şeyler üzerinde bulunmakla

---

⁴⁷⁵ YAVUZ/ACAR/ÖZEN, s. 695.

⁴⁷⁶ TANDOĞAN, s. 520.

⁴⁷⁷ TANDOĞAN, s. 520, dn. 477.

⁴⁷⁸ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 405.

⁴⁷⁹ Bkz. § 2, V, Dolaylı Temsil İşleminde Kaynaklanan Borçların Diğer Ortaklara İntikali.

⁴⁸⁰ YAVUZ/ACAR/ÖZEN, s. 695; YAVUZ, Dolaylı Temsil, s. 239.

⁴⁸¹ YAVUZ/ACAR/ÖZEN, s. 695; YAVUZ, Dolaylı Temsil, s. 240.

⁴⁸² YAVUZ/ACAR/ÖZEN, s. 695.

⁴⁸³ GAUTSCHI, Art. 400, NR. 18, A (naklen TANDOĞAN, s. 503, dn. 415).

⁴⁸⁴ TANDOĞAN, s. 504-505.

beraber, temsilci temsil olunan ortaklardan alacaklarını alamazlarsa, rehlin paraya çevrilmesi yolu ile takibe geçerek söz konusu şeyleri sattırarak satış hasılasından alacaklarını alabilirler⁴⁸⁵. Adi ortaklık temsilcisinin BK m. 393 uyarınca hapis hakkı, satış hasılası temsilcinin alacaklarını karşılayacak miktarda olan taşınır şeyleri ve kıymetli evrakı kapsar⁴⁸⁶.

dd. Dolaylı temsil olunanın temsilciye borçlarını ifa etmesi anında dış ilişkiyi teşkil eden hukuki ilişkinin sona ermemiş olması

Buna göre temsil edilen ortakların temsilci ortağa borcunu ifası anında, temsil edilen ortaklar hesabına kazanmış olduğu alacakların, örneğin takas, kusursuz ifa imkânsızlığı gibi alacakları sona erdiren hukuki nedenlerle ortadan kalkmış bulunmamalıdır⁴⁸⁷.

c. Kanuni Temlikin Hükümleri

Kanuni temlikin şartları gerçekleştiği takdirde, yazılı veya şekilsiz bir temlik beyanına gerek olmadan, temsilci ortağın kendi adına temsil olunan hesabına üçüncü kişilerden kazandığı alacak hakları dolaylı temsil olunan ortaklara bir başka deyişle ortaklık özel malvarlığına intikal edecektir⁴⁸⁸.

Kanuni temlikin gerçekleştiği andan itibaren temsilci bu haklar üzerinde tasarruf yetkisini kaybedecektir. Bu durum adi ortaklığın kendine özgü yapısı içerisinde değerlendirildiğinde dolaylı temsilci aynı zamanda adi ortaklıkta ortaklardan birisi olduğu için temlik olan alacaklar üzerinde tasarruf yetkisini tam manası ile kaybettiğinden bahsedilemeyecektir⁴⁸⁹. Zira temsilci bu kez ortak sıfatı ile ortaklık özel malvarlığına dahil olacak olan bu alacak üzerinde iştirak halinde hak sahibi olacaktır.

---

⁴⁸⁵ TANDOĞAN, s. 505.

⁴⁸⁶ TANDOĞAN, s. 505.

⁴⁸⁷ YAVUZ, Dolaylı Temsil, s. 241; TANDOĞAN, s. 522.

⁴⁸⁸ TANDOĞAN, s. 523; YAVUZ/ACAR/ÖZEN, s. 697; EREN, s. 1178.

⁴⁸⁹ KUYUCU, s. 21.

Adi ortaklık temsilcisini, temsil edilen hesabına kazandığı alacakları temlikten kötü niyetli olarak imtina etmesi halinde temsil edilen ortaklar, verme borcunun ifası için dava açabilir ve bu davada alınacak hüküm temlik beyanı yerine geçer⁴⁹⁰. Bu kazai temlik, hükmün kesinleştiği andan itibaren geçerli olup geriye etkili olmayacaktır⁴⁹¹. Ya da ortaklar temsilci ortağa karşı borçlarını yerine getirmişler ise temlikin şartlarının gerçekleştiğinin tespitine yönelik bir dava açabilirler⁴⁹². Bu davada hakim alacağın hangi anda müvekkile geçtiğini tespit edecek ve verilecek hüküm temlikin şartlarının gerçekleştiği andan itibaren geçerli olacaktır⁴⁹³.

Kanuni temlik akdi temlike benzer hükümler doğurur; buna göre alacak fer'i haklarla özellikle varsa rehin hakları ile birlikte dolaylı temsil edilene geçecektir⁴⁹⁴ (BK m. 168/1). Keza, dolaylı temsil olunan, temliki BK m. 393/2 hükmü gereği iflas masasına karşı ileri sürebilecektir. Bu bağlamda adi ortaklıkta vekalet hükümlerine yapılan atıf uyarınca uygulama imkanı bulan BK m. 393/2 hükmü gereği, temsil edilen ortaklar, temsilci ortağın iflası halinde temsil edilen hesabına kazandığı alacaklarını iflas masasına karşı ileri sürme hakkını elde etmiş olmaktadır⁴⁹⁵. İflasın açıldığı anda dolaylı temsil edilen şayet BK m. 393/1 şartını yerine getirmemişse bu şartı iflas masasına karşı gerçekleştirerek kanuni temlik imkanından yararlanabilecektir. Aynı durum, bu alacaklar üzerine haciz konulduğu takdirde de geçerli olacak ve temsil olunan 393/2 hükmünü kıyasen uygulayarak üzerine haciz konulmuş alacakların kendisine intikalini temlik edebilecektir⁴⁹⁶.

2. Ayırma Hakkı (BK m. 393/3)

Adi ortaklıkta dolaylı temsilci ortağın temsilci sıfatı ile temsil olunan ortaklar hesabına taşınır mallar kazanması halinde de temsil olunan ortaklar iflas tehlikesine karşı adi ortaklıkta vekalet hükümlerine yapılan atıf gereği uygulanabilen BK m. 393/3'de

---

⁴⁹⁰ GAUTSCHI G, Subrogation und Aussunderung von beweglichem Treuhandvermögen ZSR, 72, 1976, s. 321, no 25, s. 326, no 53 (naklen TANDOĞAN, s. 523).

⁴⁹¹ TANDOĞAN, s. 523.

⁴⁹² TANDOĞAN, s. 523.

⁴⁹³ TANDOĞAN, s. 523.

⁴⁹⁴ TANDOĞAN, s. 523; EREN, s. 1178.

⁴⁹⁵ TANDOĞAN, s. 523; YAVUZ/ACAR/ÖZEN, s. 693.

⁴⁹⁶ YAVUZ/ACAR/ÖZEN, s. 700; TANDOĞAN, s. 523.

mevcut düzenleme ile korunmuştur⁴⁹⁷. Düzenleme “ *Vekilin iflası müvekkil, vekilin kendi namına ve müvekkili hesabına iktisap eylemiş olduğu menkul eşya hakkında dahi istihkak iddiasında bulunabilir. Vekilin haiz olduğu hapis hakkını, masa dahi haizdir.*” şeklindedir. Ayırma hakkı, alınanların verilmesine ilişkin alacağın aynen ifasını iflas halinde de talep olanağı tanıyan bir haktır⁴⁹⁸

Aşağıda açıklanacağı üzere belirli şartlar gerçekleştiği takdirde dolaylı temsil olunan ortaklar temsilciye olan borçlarını iflas masasına ödemek suretiyle kendi hesaplarına iktisap edilmiş olan taşınırın kendilerine teslim edilmelerini talep edebilecektir⁴⁹⁹.

a. Ayırma Hakkının Şartları

aa. Dolaylı temsilci tarafından kendi adına dolaylı temsil edilen hesabına bir hukuki işlem yapılmış olmalıdır

Bu husus, kanuni temlikin olduğu gibi ayırma hakkının doğmasının da bir şartıdır. Dolaylı temsilci ortağın ortaklar hesabına hareket etmesine ilişkin hususlar dolaylı temsilin unsurları bahsinde açıklandığı⁵⁰⁰ için burada tekrar bu hususa değinilmeyecektir.

bb. Kendi adına dolaylı temsilci hesabına yaptığı işlem sonucunda taşınır şey veya şeylerin veya kıymetli evrakın mülkiyetini kazanmış olmalıdır

Ayırma hakkının kullanılması sadece “taşınır eşya” ya hasredilmiştir. Taşınır eşya kavramına kıymetli evrak kavramının da dahil edilmesi gerektiği doktrinde kabul görmüştür⁵⁰¹. Nitekim BK m. 393/3 hükmünün kıyas yolu ile taşınmazlara uygulanamayacağı hususunda öğretide ve mahkeme içtihatlarında da görüş birliği vardır⁵⁰². Zira Türk hukuk sisteminde mevcut düzenlememizde taşınmaz mülkiyetinin

---

⁴⁹⁷ AKÜNAL, s. 67.

⁴⁹⁸ GAUTSCHI, Art. 401, NR. 10, b (naklen TANDOĞAN, s. 539, dn. 567).

⁴⁹⁹ AKÜNAL, s. 67.

⁵⁰⁰ Bkz. § 1, I, 2, Ortaklar Adına Hareket Edildiğinin Açıklanması.

⁵⁰¹ YAVUZ, Dolaylı Temsil, s. 269; TANDOĞAN, s. 537.

⁵⁰² TANDOĞAN, s. 531.

tescilsiz kazanılacağı haller MK m. 705 de sınırlı olarak sayılmıştır⁵⁰³. MK m. 705 düzenlemesi “*Taşınmaz mülkiyetinin kazanılması, tescille olur. Miras, mahkeme kararı, cebrî icra, işgal, kamulaştırma hâlleri ile kanunda öngörülen diğer hâllerde, mülkiyet tescilden önce kazanılır. Ancak, bu hâllerde malikin tasarruf işlemleri yapabilmesi, mülkiyetin tapu kütüğüne tescil edilmiş olmasına bağlıdır.*” şeklindedir.

Madde hükmüne göre, temsilcinin dolaylı temsil olunan hesabına, kendi adına kazandığı taşınmazın mülkiyetini, vekilin iflası halinde ayırma hakkını kullanarak kendisine geçirme hali MK m. 705 de sayılmamıştır. Buna göre, adi ortaklıkta dolaylı temsilde taşınmazlar için temsil olunan ortakların ayırma hakkı bulunmamakla birlikte iflas idaresi dilerse İİK m. 198/2 uyarınca taşınmazın tescilini devir borcunu aynen ifa edebilir fakat buna mecbur değildir⁵⁰⁴.

cc. Temsilci iflas etmiş olmalıdır

Ayırma hakkının kullanılma şartlarından bir diğeri de temsilci ortağın iflas etmiş olmasıdır. Temsilci iflas etmeden de temsilcinin adi ortaklıkta ortaklar hesabına kazandığı alacaklar için kanuni temlik gerçekleşebildiği halde, müvekkil hesabına kazanılan taşınmazların mülkiyetinin temsilciye olan borçlar yerine getirilince dolaylı temsil edilene geçmesi kanunda öngörülmemiştir⁵⁰⁵.

Bu arada belirtmemiz gerekir ki; adi ortaklıkta temsilci ortağın iflası ile ortaklık ilişkisi sona erecektir. Ortaklardan birisinin iflası ortaklık payının iflas masasına aktarılmasını gerektirir ki bu da ortaklığın sona ermesini ve tasfiyesini zorunlu kılar⁵⁰⁶.

Kanun, dolaylı temsil olunana sadece temsilcinin iflası halinde bu taşınmazları masadan ayırma hakkını verir. Böylece temsil olunanın alınan taşınmazların verilmesine ilişkin alacağı, temsilcinin iflası halinde para alacağı yerine bu taşınmazların aynen verilmesini

---

⁵⁰³ Bkz. Yarg. İçtihadı Birleştirme Kararı, 5.2.1947, E.20/K.6, (YAVUZ, Dolaylı Temsil, s. 271); TANDOĞAN, s. 532.

⁵⁰⁴ GAUTSCHI, Art. 401, NR. 7, a (naklen TANDOĞAN, s. 533, dn. 538).

⁵⁰⁵ TANDOĞAN, s. 539.

⁵⁰⁶ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 455; Bkz. aksi görüş POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 89.

talep hakkına dönüşmektedir⁵⁰⁷. Söz konusu hükmün temsilcinin, temsilci hesabına kendi adına kazandığı taşınırlara alacaklıların haciz veya ihtiyati haciz koymaları halinde bu alacaklılara karşıda ileri sürülebileceği kabul edilmektedir⁵⁰⁸. Temsilcinin iflası halinde taşınmazlar için ayırma hakkı kullanılamaz ise de iflas idaresi dilerse İİK m. 198/1 cümle 2 uyarınca devir borcunun aynen ifasına karar verebilir, fakat buna mecbur değildir⁵⁰⁹.

dd. Dolaylı temsil edilen temsilciye karşı temsil ilişkisinden doğan bütün borçlarını ifa etmiş olmalıdır

Bu konuda kanuni temlikin şartları bahsinde açıklamalar⁵¹⁰ yapıldığından burada tekrar bu hususa değinilmeyecektir. Ancak belirtmek gerekir ki şayet ortaklar temsilciye olan borçlarını ifa etmez iseler temsilcinin iflas masası bu taşınırlar üzerindeki hapis hakkını ileri sürebilecektir⁵¹¹.

b. Ayırma Hakkının Hükümleri

Ayrırma hakkı, alınanların verilmesine ilişkin alacağın, temsilci ortağın iflası halinde aynen ifasını talep olanağı tanıyan bir haktır⁵¹². Böylece temsil olunan ortaklar alacağını, iflas nedeniyle kısmen ödenecek bir para alacağına dönüşmekten korumaktadır⁵¹³.

İflasın açılması sırasında temsil olunan hesabına kazanılan taşınırlar temsilcinin mülkiyetinde duruyor ise, İİK m. 184/1'e göre iflas masasına girecek ve İİK m. 208 hükmü gereği iflas idaresi bunları deftere kaydederek⁵¹⁴ muhafazaları için gerekli tedbirleri alacaktır. Temsil edilen ayırma hakkını iflas masasına ileri sürdüğü zaman temsilciye borçlarını da ödemişse iflas idaresi ayırma hakkına konu taşınırların temsil edilene verilmesine karar verecektir eğer borçların ödenmediği kanaatindeyse taşınırları

---

⁵⁰⁷ TANDOĞAN, s. 539; AKÜNAL, s. 67.

⁵⁰⁸ AKÜNAL, s. 67; TANDOĞAN, s. 539.

⁵⁰⁹ TANDOĞAN, s. 533.

⁵¹⁰ Bkz. § 2, VI, 1,cc , § 2, V .

⁵¹¹ TANDOĞAN, s. 540.

⁵¹² TANDOĞAN, s. 539.

⁵¹³ YAVUZ, Dolaylı Temsil, s. 263.

⁵¹⁴ AKÜNAL, s. 67, dn. 48.

vermeyerek hapis hakkını kullanacaktır. Bu durumda temsil edilen borçları ödeyebilir ya da bu tutarın haksız olduğunu düşünerek çekişmeli tutarı tevdi yerine tevdi ederek taşınmazların iadesini ister. Bu takdirde iflas idaresi taşınır şeylerin zilyedliğini temsil edilene geçirmekle yükümlüdür⁵¹⁵.

Şayet temsil edilen, iflas idaresinin istediği tutarı ödemez veya iflas idaresi ayırma hakkının varlığını kabul etmez ise, iflas idaresi İİK m. 228/2 uyarınca temsil olunana istihkak davası açması için yedi günlük mehil verir. Bu süre içerisinde temsil olunan ortaklar dava açmazsa ayırma hakkı düşecektir. Şayet temsil edilen ortaklar, istihkak davasını açıp kazanır ise verilen hüküm sadece ayırma hakkının varlığını teyid edici nitelikte olacaktır. Mülkiyet hakkı hükümle değil ancak zilyedliğin devri ve ayrıca gerekiyorsa temlik veya ciro ile gerçekleşecektir⁵¹⁶.

V. DOLAYLI TEMSİL İŞLEMİNDEN KAYNAKLANAN BORÇLARIN DİĞER ORTAKLARA İNTİKALİ

Adi ortaklıkta da, ortağın dolaylı temsilci sıfatıyla yaptığı hukuki işlemler sonucu ortaya çıkan borçtan tıpkı alacaklarda olduğu gibi sorumluluğu şahsendir ve dolaylı temsilci ortağın elde ettiği haklar yanında üstlendiği borçları da diğer ortağa aktarması gerekmektedir. Bu hususta BK m. 527/1 hükmüne değinmek gerekmektedir. Zira adi ortaklıkta ortaklar, dolaylı temsil sonucunda borç altına giren temsilci ortağı, BK m. 527/1 hükmü gereği borçtan kurtarmakla yükümlüdürler⁵¹⁷. Madde düzenlemesi “*Şeriklerden birinin şirket işleri için yaptığı masraflar veya iltizam ettiği borçlardan dolayı diğer şerikler, ona karşı mesul olurlar.*” şeklindedir. Böylelikle ortaklıkta borcun alacaklıya karşı temsilci ortaklar tarafından geçerli şekilde üstlenilmesi BK m. 393/1-2 ile öngörülen kanuni temlikin gerçekleşmesi için de yeterli olacaktır⁵¹⁸.

BK m. 527, borç kavramına herhangi bir açıklık getirmemiştir. Ancak bu düzenlemedeki borç kavramının ortakların ortaklık işleri için BK m. 533/1 hükmü gereği dolaylı temsilci olarak ortaklık hesabına kendi adına yaptıkları hukuki işlemler

---

⁵¹⁵ TANDOĞAN, s. 541.

⁵¹⁶ TANDOĞAN, s. 541.

⁵¹⁷ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 405

⁵¹⁸ YAVUZ, Dolaylı Temsil, s. 256.

sonucu girdikleri borçlar olarak anlaşılması gerekmektedir⁵¹⁹. Adi ortaklıkta, dolaylı temsilci ortağın borçtan kurtarılması talebi, sözleşmede bu hususta başkaca kurallar getirilmediği takdirde, ortak borç altına girdiği anda muaccel olacaktır⁵²⁰. Böylece, ortaklığa ait bir işin icrası için borç altına giren temsilci ortağın ortaklık menfaatine yapmış olduğu bu davranışının, onun aleyhine sonuçlar doğurması da engellenecektir⁵²¹. Ancak temsilci ortağın borcun ifasını isteyebilmesi için iş görme borcunu usulüne uygun şekilde ve gereği gibi ifa etmiş olması gerekmektedir⁵²². Gereği gibi ifa şartını yerine getirmeyen, öngörülenden farklı iş gören temsilciye karşı bir yükümlülüğün bahsedilemeyecektir⁵²³.

Temsilciyi borçtan kurtarma yükümlülüğü, temsilcinin sadece dolaylı temsil sıfatıyla işlem yaptığı durumlarda ortaya çıkar ve bu yükümlülük, dolaylı temsilcinin üçüncü kişiye olan borcu devam ettiği sürece söz konusu olabilir⁵²⁴. Bu borç, üçüncü kişinin borçlu temsilciyi ibra etmesi, zamanaşımı veya temsil olunanın borcu doğrudan üçüncü kişiye ödemesi ile sona erecektir⁵²⁵. Ancak borç dolaylı temsilcinin üçüncü kişiden olan bir alacağı sonucunda takas sonucu veya temsilcinin bizzat ödenmesi sonucu sona erdiği takdirde, temsilci bizzat kendi malvarlığından bu borcu karşıladığı için, borçtan kurtarma yükümlülüğü masrafların ödenmesi yükümlülüğüne dönüşecektir⁵²⁶.

Temsilci ortağı borçtan kurtarma yükümü, borcun tamamını değil, temsilci ortağın kendi payını aşan kısmını kapsar⁵²⁷. Bu yükümlülük, doğrudan ortaklık malvarlığından tahsil edilir⁵²⁸. Ortağın, diğer ortaklara dolaylı temsilci sıfatıyla giriştiği hukuki işlem neticesinde ortağın yükümlülük altına girdiğini ispat etmesi gerekmektedir. Dolaylı temsilden kaynaklanan hukuki işlemler bakımından kesin deliller aranmalıdır⁵²⁹. Şayet

---

⁵¹⁹ TANDOĞAN, s. 588; ŞENER, *Adi Ortaklık*, s. 332.

⁵²⁰ ŞENER, *Adi Ortaklık*, s. 334.

⁵²¹ Bkz. Bu hususta, ARSLANLI, s. 226-227; ŞENER, *Adi Ortaklık*, s. 334.

⁵²² TANDOĞAN, s. 581.

⁵²³ TANDOĞAN, s. 582.

⁵²⁴ GAUTSCHI, Art. 402, NR.16.c. (naklen TANDOĞAN, s. 588.); YAVUZ, *Dolaylı Temsil*, s. 253

⁵²⁵ TANDOĞAN, s. 589

⁵²⁶ TANDOĞAN, s. 589; ŞENER, *Adi Ortaklık*, s. 332.

⁵²⁷ ŞENER, *Adi Ortaklık*, s. 405; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 66.

⁵²⁸ ŞENER, *Adi Ortaklık*, s. 342; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 66. .

⁵²⁹ ŞENER, *Adi Ortaklık*, s. 339; TANDOĞAN, s. 519.

ortak kendi payına düşeni ödediğini iddia ederse bu iddiasını yasal delillerle veya yeminle ispat etmelidir⁵³⁰.

Temsilci ortağı borçtan kurtarma yükümü dolaylı temsil ilişkisinin niteliğinden ortaya çıkmaktadır. Diğer ortakların temsilci ortağı borçtan kurtarma yükümlülüklerinin ifası aşağıda izah edileceği üzere çeşitli şekillerde olabilir⁵³¹.

1. Borcun Nakli Sözleşmesi

Dolaylı temsil olunan diğer ortaklar, alacaklı üçüncü kişi ile anlaşarak dolaylı temsilci ortağın borcunu üstlenebilirler. Borcun diğer ortaklara nakline ilişkin tüm sorunlar Borçlar Kanununun 174-181 maddelerinde düzenlenen Borcun Nakli hükümlerine tabi olacaktır⁵³². Borçlunun kişisel nitelikleri, özellikle ifa gücü, alacaklının alacağını elde etmesi yönünden önem arz ettiği için kanun borçlunun değişmesini kabul etmekle birlikte bu değişim için alacaklının rızasını şart koştur⁵³³.

Borcun naklinde, önce borçlu ile borcu üstlenecek kişi arasındaki akdedilen sözleşme ile temsil olunan temsilciye onu kurtaracağını taahhüt eder⁵³⁴. Bu taahhüt ile borç devralınmış olmaz ancak taahhüdü yerine getirmek için üçüncü şahıs ile dolaylı temsil olunan ortaklar borcun nakli sözleşmesi yapar ise temsilci ortağın borcu yüklenmiş olur⁵³⁵. Ancak böyle bir borçtan kurtarma taahhüdü olmadan alacaklı ile borcun nakli sözleşmesi yapılması ile de borçlu borcundan kurtarılır⁵³⁶. Üstelik adi ortaklıkta temsil olunan ortakların temsilciyi borçtan kurtarma yükümlülüğü kanundan doğan bir borç olduğu için borcun nakli için temsilci ortağın rızası aranmayacaktır⁵³⁷. Buna göre ortaklıkta borcun alacaklıya karşı temsilci ortaklar tarafından geçerli şekilde

---

⁵³⁰ ŞENER, Adi Ortaklık, s.339.

⁵³¹ YAVUZ, Dolaylı Temsil, s. 253.

⁵³² YAVUZ, Dolaylı Temsil, s. 256; AKÜNAL, s. 66, dn. 46.

⁵³³ AYBAY Aydın, Borçlar Hukuku Dersleri, Genel Bölüm, Onikinci Bası, Filiz, İstanbul, 2002, s. 179; EREN, s. 1195.

⁵³⁴ OĞUZMAN/ÖZ, s. 954; TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, s. 269 vd.; KILIÇOĞLU, s. 655 vd.

⁵³⁵ OĞUZMAN/ÖZ, s. 954; KILIÇOĞLU, s. 655; AYBAY, s. 180.

⁵³⁶ OĞUZMAN/ÖZ, s. 954; TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, s. 273.

⁵³⁷ OĞUZMAN/ÖZ, s. 960; TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, s. 273; YAVUZ, Dolaylı Temsil, s. 251.

üstlenilmesi BK m. 393/1-2 ile öngörülen kanuni temlikin gerçekleşmesi için yeterli olacaktır⁵³⁸.

Borcun nakli sözleşmesi kurulduğu anda borçlu sorumluluktan kurtulur⁵³⁹. Ancak adi ortaklıkta dolaylı temsilci sıfatıyla işlem yapan temsilci aynı zamanda bu ortaklıkta ortak sıfatına haiz olduğundan borcun diğer ortaklara naklinde borçlu kalmaya devam edecek ve borçlardan BK m. 534/3 de yer alan *“Hilafı mukavele edilmiş olmadıkça, şerikler, birlikte yahut bir mümessil vasıtasıyla üçüncü şahsa karşı deruhde etmiş oldukları borçlardan müteselsilen mes'ul olurlar.”* düzenlemesi gereği müteselsilen sorumlu olmaya devam edecektir⁵⁴⁰.

Borcun naklinde alacaklı önceki borçluya karşı sahip olduğu bütün hakları yeni borçluya yani temsil olunan ortaklara karşı ileri sürebilecektir⁵⁴¹. Ancak borca bağlı fer'i haklar temsilci ortağın şahsına ait ise borçlu değiştiği için son bulacaktır⁵⁴². Bununla birlikte borç için rehin vermiş üçüncü kişilerin ve kefillerin sorumluluğu borcun nakline razı oldukları takdirde devam edecektir⁵⁴³.

2. Ortakların Alacaklı Üçüncü Kişiye Bizzat İfada Bulunması

BK m. 67 hükmüne göre borcun bizzat borçlu tarafından ifa edilmesinde alacaklının menfaati bulunmadıkça bir üçüncü kişi alacaklıya ifada bulunarak borcu sona erdirebilir⁵⁴⁴. Adi ortaklıkta dolaylı temsil olunan ortaklar da dolaylı temsilci ortağı borçtan kurtarma yükümlülüğünü bizzat alacaklı üçüncü şahsa ifada bulunarak yerine getirebilirler⁵⁴⁵. Üstelik burada gerçek manada bir üçüncü kişinin varlığından da bahsedilemez adi ortaklıkta dolaylı temsil olunan ortaklar burada bir başkasının borcunu değil aslında kendi borcunu ifa etmek üzere alacaklıya edada bulunmaktadır⁵⁴⁶.

---

⁵³⁸ YAVUZ, Dolaylı Temsil, s. 256.

⁵³⁹ KILIÇOĞLU, s. 660.

⁵⁴⁰ KUYUCU, s. 27.

⁵⁴¹ OĞUZMAN/ÖZ, s. 965.

⁵⁴² KILIÇOĞLU, s. 661; EREN, s. 1203.

⁵⁴³ AYBAY, s. 180; EREN, s. 1203.

⁵⁴⁴ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 405.

⁵⁴⁵ YAVUZ, Dolaylı Temsil, s. 254.

⁵⁴⁶ YAVUZ, Dolaylı Temsil, s. 254.

3. Dolaylı Temsil Olunan Ortakların Dolaylı Temsilciye Borcun İfası İçin Bir Karşılık Sağlaması

Özellikle gizliliği sağlamak düşüncesi ile dolaylı temsil müessesesine başvurulduğu durumlarda bizzat alacaklı üçüncü kişiye ifada bulunmak yerine temsilciye ifa muamelesi yapması için ifa imkânları sağlama yolunu seçebilir. Karşılık, dolaylı temsilcinin dolaylı temsil olunandan veya üçüncü kişilerden aldığı ve dolaylı temsil olunana karşı sahip olacağı alacaklarını karşılamak için üzerinde tasarruf edebileceği malvarlığı değerlerdir⁵⁴⁷. Dolaylı temsilcinin, borçlardan kurtulmasını talep etme yolundaki alacağını karşılamak için bu karşılık üzerinde tasarruf edebilecektir⁵⁴⁸.

4. Borçlunun Değişmesiyle Yenileme (Tecdit)

Borcu sona erdiren tecdit, ya borcun konusunun ya tabi olduğu hükümlerin ya borcun sebebinin veya tarafların değişmesi tarzında olabilir⁵⁴⁹. Tarafların değişmesi şeklinde meydana gelecek olan tecdit borçlunun değişmesinde borcun nakline benzese de; borcun naklinde borç sukut etmeden değiştiği halde tecdit de eski borç sukut eder yeni borçlu ile eski alacaklı arasında yeni bir borç doğar⁵⁵⁰. Tecdit alacaklı ile dolaylı temsil olunan ortakların anlaşması ile gerçekleşir.

---

⁵⁴⁷ TANDOĞAN, s. 590; YAVUZ, Dolaylı Temsil, s. 256

⁵⁴⁸ YAVUZ, Dolaylı Temsil, s. 256.

⁵⁴⁹ OĞUZMAN/ÖZ, s. 436; TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, s. 989 vd.

⁵⁵⁰ OĞUZMAN/ÖZ, s. 436; YAVUZ, Dolaylı Temsil, s. 257.

§ 3. ADİ ORTAKLIKTA YETKİSİZ TEMSİL

Yetkisiz temsil, temsilcinin yetkisi olmadığı halde temsil olunan adına işlem yapmasıdır⁵⁵¹. Borçlar Kanunumuzda yetkisiz temsil 38 ve 39 uncu maddelerde düzenlenmiştir. BK m. 533/2 hükmü ile yapılan atıf uyarınca adi ortaklıkta özel düzenlemenin bulunmadığı hallerde adi ortaklık müessesesinin bünyesine aykırı düşmedikçe temsile ilişkin genel hükümler uygulanabilecektir. Buna göre yetkisiz temsil hükümleri adi ortaklıkta uygulanabilecektir⁵⁵².

Adi ortaklıkta sadece doğrudan temsil halinde yetkisiz temsil hükümleri söz konusu olacaktır⁵⁵³. Dolaylı temsil müessesesinin niteliği gereği, yetkisiz temsilden söz edilemez⁵⁵⁴. Zira adi ortaklıkta dolaylı temsilde işlem zaten dolaylı temsilci ortak ile üçüncü kişi arasında geçerli şekilde kurulduğundan burada bir başkasının onayı olsa olsa geçerli olarak kurulmuş bir işlemin onun içinde etki kazanabilmesi sonucunu doğurur⁵⁵⁵.

Yetkisiz temsilin sonuçları her ne kadar Borçlar Kanununda düzenlenmiş ise de hangi hallerin yetkisiz temsil teşkil edeceğine ilişkin açık bir hüküm mevcut değildir⁵⁵⁶. Ancak kanunumuzun temsile ilişkin hükümleri incelendiğinde yetkisizlik hallerinin tespiti mümkündür. Buna göre yetkisizlik, temsil yetkisinin baştan hiç mevcut olmamasından ya da geçersiz olmasından, temsil yetkisinin sona ermiş olmasından, BK m. 34 uyarınca geri alınmasından ya da temsilcinin temsil yetkisinin sınırını aşmasından kaynaklanabilir⁵⁵⁷. Yetkisiz temsil halinin mevcut olup olmadığı işlemin yapıldığı ana göre belirlenir⁵⁵⁸. İşlemin yapıldığı sırada temsil yetkisi olan bir temsilcinin sonradan yetkisini kaybetmesi işlemin geçerliliğini etkilemeyeceği gibi, işlemi yapan yetkisiz

---

⁵⁵¹ **TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP**, s. 199; **KARAHASAN**, s. 406; **İNCEOĞLU**, s. 355; **VELİDEDEOĞLU H. Veldet/ÖZDEMİR** Refet, Türk Borçlar Kanunu Şerhi Genel Özel, Ankara, 1987, s. 97.

⁵⁵² **KIRCA**, s. 70; **POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU**, s. 79.

⁵⁵³ **SUNGURBEY**, Yetkisiz Temsil, s. 9; **EREN**, s. 410; **İNCEOĞLU**, s. 355.

⁵⁵⁴ **EREN**, s. 410; **İNCEOĞLU**, s. 357; **SUNGURBEY**, Yetkisiz Temsil, s. 9

⁵⁵⁵ **TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP**, s. 201, dn. 51 a; **YAVUZ**, Dolaylı Temsil, s. 31.

⁵⁵⁶ **İNCEOĞLU**, s. 355.

⁵⁵⁷ **OĞUZMAN/ÖZ**, s. 189; **KARAHASAN**, s. 406; **İNCEOĞLU**, s. 355; **KILIÇOĞLU**, s. 194.

⁵⁵⁸ **İNCEOĞLU**, s. 357.

temsilciye sonradan temsil yetkisi verilmesi de işlemi kendiliğinden geçerli hale getirmeyecektir⁵⁵⁹.

Adi ortaklıkta yetkisizlik ve yetkinin aşılması hükümlerini belirlerken iç ve dış ilişki birbirinden ayrılmalıdır. Zira dış ilişkide yetkisiz temsil hükümleri iç ilişkide ise vekaletsiz iş görme hükümleri uygulanacaktır⁵⁶⁰.

Yetkisiz temsilin gerçekleşmesi için üç şartın gerçekleşmesi gerekir. Birincisi, yetkisiz temsilci ile üçüncü kişi arasında bir sözleşme akdedilmelidir, ikinci şart bu sözleşme yetkisiz temsilci tarafından temsil olunan ortaklık adına yapılmalıdır ve son olarak temsilci temsil yetkisine sahip olmamalıdır⁵⁶¹.

I. HÜKÜM ve SONUÇLARI

Adi ortaklıkta yetkisiz temsilcinin yaptığı hukuki işlem temsil olunanın ne yararına ne de zararına olacak şekilde doğrudan doğruya hiçbir sonuç doğurmaz. Ancak yetkisiz temsilci tarafından temsil olunan ortaklar bu işleme sonradan icazet verebilir. Yetkisiz temsil olunan ortaklar icazet verinceye veya icazet vermeyeceği anlaşılıncaya kadar hukuki işlemin geçerliliği askıdadır⁵⁶².

1. Askıda hükümsüzlük

Yetkisiz temsilin ilk sonucu söz konusu hukuki işlemin geçerliliğinin askıda oluşudur⁵⁶³. BK m. 38/1 düzenlemesi “*Bir kimse salahiyeti olmadığı halde diğer bir şahıs namına bir akit yaptığı takdirde, bu şahıs bu akde icazet vermedikçe alacaklı veya borçlu olmaz*” şeklindedir.

---

⁵⁵⁹ İNCEOĞLU, s. 357.

⁵⁶⁰ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 72, 79; OĞUZMAN/ÖZ, s. 191.

⁵⁶¹ EREN, s. 411.

⁵⁶² OĞUZMAN/ÖZ, s. 189; SUNGURBEY, Yetkisiz Temsil s. 44; KARAHASAN, s. 407

⁵⁶³ OĞUZMAN/ÖZ, s. 189; SUNGURBEY, Yetkisiz Temsil, s. 44; KARAHASAN, s. 407; İNCEOĞLU, s. 35.

Buna göre adi ortaklıkta temsilci ortak, yetkisi olmadığı halde ortaklar adına bir sözleşme yaptığı takdirde temsil olunan diğer ortaklar bu sözleşmeye onay vermedikçe alacaklı ve borçlu olmazlar⁵⁶⁴.

İcazetin verilmesi ile işlem baştan itibaren geçerli olacak, icazetin verilmeyeceği anlaşılırsa işlem kesin olarak hükümsüz olacaktır. Ancak bu süreye kadar işlem askıda hükümsüzdür⁵⁶⁵.

Askıda hükümsüzlüğün en önemli sonuçlarından birisi bu durum devam ettiği sürece üçüncü kişinin sözleşme ile bağlı kalmaya devam etmesidir⁵⁶⁶. Üçüncü kişinin yapılan hukuksal işlemle bağlılık süresi temsil olunan ortakların icazetine kadar devam edecektir⁵⁶⁷.

Ancak hukuksal işlemle bağlı olan üçüncü kişinin bu belirsiz durumdan kurtulma hakkı vardır. Bu nedenle, yasada bir süre öngörülmemesine rağmen üçüncü kişi somut olayın niteliğine ve kapsamına göre, bizzat tayin edeceği ya da ayrıca tayin ettireceği süre sonuna kadar sözleşmeye icazet verilmediği takdirde sözleşmenin kendisi için bağlayıcı olmaktan çıkacağını bildirme hakkı mevcuttur⁵⁶⁸.

Kanun koyucu BK m. 38/2 düzenlemesinde askıda hükümsüzlük durumunun yarattığı belirsizliğin uzun sürmesi halinde üçüncü şahsın, temsil olunandan belirleyeceği uygun bir süre içerisinde icazet verip vermeyeceğini bildirmesini isteyebileceğini kabul

---

⁵⁶⁴ Bkz. Yarg. 3. HD, 4.2.2002, E . 2002/414, K. 2002/1200 “...**d)YETKİSİZ TEMSİL:** Bir kimse temsil yetkisi olmadığı halde başka bir kişi adına bir hukuksal işlem veya sözleşme yaparsa yetkisiz temsil söz konusu olur. Yine bir kimse üçüncü bir kişi ile başkası adına bir hukuksal işlem yaptığı zaman temsil yetkisini haiz değilse, yapılan işlemin hüküm ve sonuçları hiçbir şekilde temsil olunanın hukuksal alanında meydana gelmez. Temsil yetkisi olmadan başkası adına hukuksal işlem yapan kimseye yetkisiz mümessil denir (Bkz. Eren, Fikret: Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, c.1, 6. bası, ist. 1998, sh. 422).O halde yetkisiz temsil ilişkisinde mümessilin yaptığı işlem (tahliye taahhüdü), temsil olunanı (davalı) bağlamayacağı ve dolayısı ile onun leh ve aleyhinde bir borç veya alacak doğurmayacağı gibi, onun aleyhine bir tazminat da doğurmaz. Zira yetkisiz mümessilin yaptığı işlemin tarafı, kendisine yetki vermediği için, temsil olunan (davalı) değildir...”
<http://www.kazanci.comtr> (19.11.2010); **KARAHASAN**, s. 407; **EREN**, s. 410.

⁵⁶⁵ **ÖĞUZMAN/ÖZ**, s. 189; **SUNGURBEY**, Yetkisiz Temsil, s. 11; **İNCEOĞLU**, s. 358.

⁵⁶⁶ **KOCAYUSUPFAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPAÇI**, s. 721; **KILIÇOĞLU**, s. 194; **İNCEOĞLU**, s. 360-361.

⁵⁶⁷ **KOCAYUSUPFAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPAÇI**, s. 721.

⁵⁶⁸ **KILIÇOĞLU**, s. 194; **EREN**, s. 411; **SUNGURBEY**, Yetkisiz Temsil, s. 44 vd.

etmiştir⁵⁶⁹. Bahsi geçen düzenleme “*Diğer tarafın, temsil edilenin münasip bir müddet içinde o akde icazet verip vermeyeceğini beyan etmesini talebe hakkı vardır..*” şeklindedir. Süre tayini tek taraflı ve varması gereken bir irade beyanıdır ve temsil olunana yöneltilir ayrıca bir şekle tabi değildir⁵⁷⁰.

2. İcazet

Yetkisiz temsil durumunun varlığı halinde işlemin geçerli olması temsil olunan ortakların işleme icazet vermesine bağlıdır⁵⁷¹. Bu nedenle icazet kurucu yenilik doğuran bir işlem olarak kabul edilmektedir⁵⁷². İcazet temsil olunan ortaklar tarafından tek taraflı ve varması gereken bir beyanla⁵⁷³ verilir ve temsilcinin veya üçüncü şahsın hakimiyet alanına girdiği andan itibaren sonuçlarını meydana getirir⁵⁷⁴.

Yukarıda belirttiğimiz üzere adi ortaklıkta genel temsil hükümlerine yapılan atıf gereği uygulanabilen BK m. 38/2 hükmü ile üçüncü şahıs tüm ortaklardan söz konusu işleme icazet verip vermeyeceklerini kendisine bildirmesini ister⁵⁷⁵. Uygun süre ile kastedilen temsil olunanın durumu değerlendirip bir karara varmasına yetecek kadar olan bir başka deyişle, doğruluk ve güven kurallarına uygun bir süredir⁵⁷⁶.

Üçüncü kişinin temsil olunan ortaklara kararını bildirmesi için bir süre verdiği durumlarda icazet beyanının mutlaka üçüncü kişiye yapılması gerekir⁵⁷⁷. Süre verilmesine rağmen icazet yetkisiz temsilci ortağa yapılırsa temsil olunan süreye uymamış duruma düşecektir⁵⁷⁸.

---

⁵⁶⁹ OĞUZMAN/ÖZ, s. 189; İNCEOĞLU, s. 400;

⁵⁷⁰ İNCEOĞLU, s. 400-401.

⁵⁷¹ İNCEOĞLU, s. 374.

⁵⁷² TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, s. 201; İNCEOĞLU, s. 374; KILIÇOĞLU, s. 172; SUNGURBEY, Yetkisiz Temsil, s. 51;

⁵⁷³ TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, s. 201; EREN, s. 413; SUNGURBEY, Yetkisiz Temsil, s. 51; İNCEOĞLU, s. 375;

⁵⁷⁴ İNCEOĞLU, s. 375; EREN, s. 413.

⁵⁷⁵ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 79.

⁵⁷⁶ SUNGURBEY, Yetkisiz Temsil, s. 87; KILIÇOĞLU, s. 194

⁵⁷⁷ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPAÇI, s. 722; SUNGURBEY, Yetkisiz Temsil, s. 70;

⁵⁷⁸ SUNGURBEY, Yetkisiz Temsil, s. 70; İNCEOĞLU, s. 388.

İcazetin yenilik doğuran bir hukuki işlem olmasının getirdiği en önemli sonuç; karşı tarafa varıp sonuçlarını doğurmasından sonra geri alınamaması⁵⁷⁹ ve icazetin bir şarta bağlanarak verilememesidir⁵⁸⁰. Hukuki işleme icazet ancak temsilcinin kabul ettiği şekliyle verilir, yeni koşullarda eklenemez⁵⁸¹.

İcazet beyanında bulunacak kimsenin kural olarak temsil olunan olduğu açıktır. Ancak temsilcinin yetkisiz olarak yaptığı hukuki işlem ile birden fazla kimseyi aynı anda temsil etmeleri durumunda, işlemin geçerliliği temsil olunan herkesin icazet vermesine bağlı olacaktır⁵⁸². Buna göre adi ortaklıklarda adi ortaklardan birinin yetkisi olmadığı halde adi ortaklık adına bir işlem yapması halinde de diğer ortakların hepsinin icazet vermesi gerekecektir ve işlem ancak tüm icazetlerin tamamlanması ile geçerli olacaktır⁵⁸³.

İşlemin geçerliliğinin askıda olduğu dönemde icazet beyanında bulunacak kimsenin ölmesi halinde ise; adi ortaklıkta ölüme rağmen ortaklık ilişkisinin devamına karar verildiği durumlarda ölen ortağın yerine geçen mirasçıların sözleşmeye icazet verme yetkilerinin bulunduğunu söyleyebiliriz⁵⁸⁴.

İcazetin verilmesi kural olarak bir şekle bağlı değildir⁵⁸⁵. Açıkça verilebileceği gibi zımni olarak da verilebilir⁵⁸⁶. İcazet konusu olacak işlemin geçerliliği bir şekle bağlanmış bile olsa, icazet hiçbir şekle bağlı olmadan hatta yerine göre iradeyi gösteren hareketlerle dahi verilebilir⁵⁸⁷. Hatta temsil olunan ortaklar tarafından yapılan bir

---

⁵⁷⁹ OĞUZMAN/ÖZ, s. 190; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 722; SUNGURBEY, Yetkisiz Temsil, s. 51; İNCEOĞLU, s. 376.

⁵⁸⁰ OĞUZMAN/ÖZ, s. 190; TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, s. 202; İNCEOĞLU, s. 378; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 722.

⁵⁸¹ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 724; İNCEOĞLU, s. 378-379.

⁵⁸² İNCEOĞLU, s. 381.

⁵⁸³ İNCEOĞLU, s. 381.

⁵⁸⁴ İNCEOĞLU, s. 383; EREN, s. 413.

⁵⁸⁵ TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, s. 202; İNCEOĞLU, s. 395; OĞUZMAN/ÖZ, s. 190; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 728.

⁵⁸⁶ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 728; EREN, s. 413.

⁵⁸⁷ Bkz. Yarg. 1. HD, 4.6.1985, E. 1985/5206, K. 1985/7255, "...Ancak BK. nun 38. maddesi hükmüne göre, temsil edilen kimse temsil kudreti olmaksızın yapılan bir akte açık veya kapalı bir şekilde icazet verdiği takdirde işbu akit artık kendisini bağlar. Temsil edilen kimsenin icazetine kadar akit muallakta kalır. Çünkü icazet, yenilik doğuran bir hakkın kullanılması olup, sonunda ortaya çıkan akdi ilişkiyi geçerli kılar..." <http://www.kazanci.com.tr> (20.11.2010); KARAHASAN, s. 408; İNCEOĞLU, s. 395.

davranış güven teorisi gereği üçüncü şahıs tarafından dürüstlük kuralına göre bir icazet olarak anlaşılması mümkün ise sözleşme geçerli addedilecektir⁵⁸⁸. Mesela yapılan işlemi benimseme, yetkisiz temsilcinin yaptığı işlemlere ses çıkarmama gibi⁵⁸⁹.

Şayet üçüncü şahıs tarafından tayin edilen süre içerisinde temsil olunan ortaklar bir beyanda bulunmaz ise işleme icazet verilmediği anlaşılmalıdır⁵⁹⁰. Nitekim bu husus BK m. 38 son cümlede “ *Bu müddet zarfında icazet verilmediği halde, o kimse mülzem olmaz*” şeklinde ifade edilmiştir. İcazeten kaçınma amacı olmasa dahi, tanınan sürenin geçmesi, icazet vermeme sonucunu doğurur, icazet verme hakkı düşer⁵⁹¹.

Bir hukuki işlemin yetkisiz olarak yapılması durumunda, icazetin verilmiş olduğunu iddia eden kimse ise bunu ispatla mükelleftir⁵⁹².

Yetkisiz temsilin temsil olunan tarafından icazet verilmesi ya da verilmemesi halinde doğurduğu hüküm ve sonuçları çalışmamızda ayrı ayrı incelenmiştir.

a. Temsil Olunan Tarafından Sözleşmeye İcazet Verilmesi

Verilen süre içerisinde ya da öncesinde temsil olunan ortaklar yetkisiz temsilci tarafından yapılan hukuki işleme icazet verebilir⁵⁹³. Bu durumda, hukuki işlem başlangıçtan beri geçerli bir hukuki işlemin bütün hüküm ve sonuçlarını doğurur⁵⁹⁴. Buna göre adi ortaklıkta da süre içerisinde ya da öncesinde hukuki işleme tüm ortaklar tarafından icazet verildiği takdirde bu icazet geriye etkili olarak hüküm doğuracak ve sanki hukuki işlem yapılırken temsilcinin yetkisi varmış gibi doğrudan temsilin hükümleri cereyan edecektir⁵⁹⁵.

---

⁵⁸⁸ SUNGURBEY, Yetkisiz Temsil, s. 55 ve 84; İNCEOĞLU, s. 396.

⁵⁸⁹ KILIÇOĞLU, s. 195.

⁵⁹⁰ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 722; İNCEOĞLU, s. 408; KILIÇOĞLU, s. 195; Bkz. susmanın kabul sayılacağına dair karşı görüş için; SUNGURBEY, Yetkisiz Temsil, s. 89.

⁵⁹¹ OĞUZMAN/ÖZ, s. 190 .

⁵⁹² İNCEOĞLU, s. 418

⁵⁹³ OĞUZMAN/ÖZ, s. 189; KILIÇOĞLU, s. 195.

⁵⁹⁴ OĞUZMAN/ÖZ, s. 189; KILIÇOĞLU, s. 195.

⁵⁹⁵ SUNGURBEY, Yetkisiz Temsil, s. 73 vd. ; OĞUZMAN/ÖZ, s. 189.

b. Temsil Olunan Tarafından Sözleşmeye İcazet Verilmemesi

Adi ortaklıkta, ortaklar sözleşmeye açık veya zımni icazet vermedikleri takdirde hukuki işlemin sonuçları ortaklar üzerinde doğmaz yani ortaklar alacaklı ve borçlu olamazlar⁵⁹⁶. Temsil olunan ortaklar icazet vermediği takdirde askıda hükümsüzlük hali sona erecek ve hukuki işlem geriye etkili olarak kurulduğu andan itibaren geçersiz hale gelecektir⁵⁹⁷. Böylelikle üçüncü kişide sözleşme ile bağlı olmaktan kurtulur⁵⁹⁸.

Yukarda adi ortaklıklarda, ortaklardan birinin yetkisi olmadığı halde ya da yetkisini aşarak adi ortaklık adına bir işlem yapması halinde de diğer ortakların hepsinin icazet vermesi gerektiğini ve işlemin ancak tüm icazetlerin tamamlanması ile geçerli olacağını belirtmiştik. Ancak temsil olunan ortaklardan bir kısmı işlem yapılmadan önce temsil yetkisi vermiş fakat yetki vermemiş ortaklardan bir veya birkaçı temsil yetkisi vermekten imtina ederse temsil yetkisi vermiş olan kimseler işlem ile bağlı kalmaya devam edecekler midir?

Alman doktrininde sorun kısmi butlan kurallarına göre çözüme kavuşturulmuştur⁵⁹⁹. Aynı esasın Türk Hukuku açısından da geçerli olduğunun kabul edilmesi ve Borçlar Kanununun 20 maddesinin 2. fıkrasının kıyasen uygulanması mümkündür⁶⁰⁰. Buna göre baştan yetki vermiş olan temsil olunan ortaklar veya üçüncü kişinin, icazet vermeyen temsil olunan mevcut olmadığı takdirde bu işlemi kurmayacağı anlaşılıyor ise, işlemin tamamının hükümsüz olduğunu kabul etmek gerekecektir⁶⁰¹. Bir başka deyişle işlemin hükümlerinin baştan yetki vermiş olan temsil olunan ve üçüncü şahıs arasında geçerli olarak yürürlüğe girebilmesi icazet vermemiş olan temsil olunanın bu işleme katılmayacağı bilinseydi dahi yine de bu işlemin yapılacak olduğunun söylenebilmesine bağlıdır⁶⁰².

---

⁵⁹⁶ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 79; VELİDEDEOĞLU/ÖZDEMİR, s. 99.

⁵⁹⁷ OĞUZMAN/ÖZ, s. 190; İNCEOĞLU, s. 434.

⁵⁹⁸ OĞUZMAN/ÖZ, s. 191; SUNGURBEY, Yetkisiz Temsil, s. 45 vd.; İNCEOĞLU, s. 434.

⁵⁹⁹ İNCEOĞLU, s. 434.

⁶⁰⁰ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 725.

⁶⁰¹ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 725; İNCEOĞLU, s. 434; ATEŞ Derya, Borçlar Hukuku Sözleşmelerinde Genel Ahlakı Aykırılık, Ankara, 2007, s. 286.

⁶⁰² KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 725; İNCEOĞLU, s. 437.

Yetkisiz temsile ilişkin bir diğerk düzenleme olan BK m. 39/1 hükmü “Eğerk icazetten sarahaten veya zımmen imtina olunursa, akdin sahih olmamasından tahaddüs eden zararın tazmini zımnında, mümessil sıfatını takınan kimse aleyhinde dava ikame olunur” şeklindedir. Madde hükmüne göre, bir kimsenin BK m. 39 hükmünde belirtilen tazminle sorumlu tutulabilmesi için iki şart gerekmektedir. Birincisi temsilcinin yetkisiz olarak işlem yapmış olması diğeri ise işlemin icazet verilmemesi nedeniyle hükümsüz hale gelmesidir⁶⁰³. Ancak mevzuatımızda tıpkı adi ortaklıkta olduğu gibi yetkisiz temsilcinin yetkisiz olarak yaptığı işlemde şahsen sorumlu olduğu bazı düzenlemeler mevcuttur⁶⁰⁴. Bu gibi durumlarda temsilci ile üçüncü kişi arasında yapılan sözleşme geçersiz hale gelmeyecek ve yetkisiz temsilci ortağın BK m. 39 anlamında bir sorumluluğu da söz konusu olmayacaktır⁶⁰⁵. Şöyle ki; BK m. 533 düzenlemesi uyarınca adi ortaklıklarda ortakların olağan işlerde temsil yetkileri mevcut ise de olağanüstü işleri için özel temsil yetkisine sahip olmaları yani bu konuda yetkilendirilmiş olmaları gerekir⁶⁰⁶. İşte ortaklardan birisi, temsil yetkisi olmaksızın tüm ortaklar adına işlem yapmış ise diğerk ortaklar buna icazet vermediği sürece söz konusu işlemde doğan borçların ifasından işlemi yapan ortağın sorumlu olacağı ifade edilmiştir⁶⁰⁷. Buna göre yetkisiz olarak hareket eden ortak bizzat sorumluluk altına girer, zira yetkisiz temsilci ortak işlemi aynı zamanda kendi adına da gerçekleştirmiştir⁶⁰⁸. Bu nedenle adi ortaklıkta 39. maddede düzenlenmiş tazminat sorumluluğu da gündeme gelmeyecektir⁶⁰⁹. Ancak bu durumda üçüncü kişi işlemi bütün ortaklarla yapmak istemesine rağmen, icazetin verilmemesi nedeni ile yalnızca yetkisiz temsilci ile baş başa kalmış olacaktır⁶¹⁰.

Doktrinde İnceoğlu⁶¹¹, üçüncü şahıs açısından olumsuz bir durum yaratan bu meselenin hallinde BK m. 20/2 fıkrasının kıyasen uygulanması gerektiğini, işlemin temsilci adi ortak ile üçüncü şahıs arasında geçerli olarak yürürlüğe girebilmesi için, icazet

⁶⁰³ İNCEOĞLU, s.439.

⁶⁰⁴ Bkz. TTK m. 122 Acentalara ilişkin düzenleme, TTK m. 590.

⁶⁰⁵ İNCEOĞLU, s. 444.

⁶⁰⁶ Bkz. Özel yetki gereken haller §1.II,b .

⁶⁰⁷ BARLAS, s. 75-76; ŞENER O Hami, Roma Hukukunun Modern Ortaklıklar Hukukuna Etkileri, Prof. Dr. Ömer Teoman’a 55. Yaş Günü Armağanı, Birinci Cilt, İstanbul, 2002, s. 733 dn. 131.

⁶⁰⁸ BARLAS, s. 76; ŞENER, Adi Ortaklık, s. 409; KIRCA, s. 70.

⁶⁰⁹ İNCEOĞLU, s. 448; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 79.

⁶¹⁰ İNCEOĞLU, s. 449.

⁶¹¹ İNCEOĞLU, s. 449.

vermemiş olan adi ortakların bu işleme katılmasaydı dahi yine bu işlemi yapacak olduğunun söylenebilmesine bağlı olduğunu, özellikle üçüncü kişinin, diğer ortaklar mevcut olmadığı takdirde bu işlemi yapmayacağı anlaşılıyorsa ise o takdirde işlemin tamamen hükümsüz olduğunu kabul etmek gerektiğini savunmuştur.

Bizimde katıldığımız bu görüşe göre, üçüncü şahsın diğer ortaklar mevcut olmadığı takdirde bu işlemi yapmayacağı anlaşılıyorsa işlem tamamen hükümsüz olacak buna bağlı olarak üçüncü şahıs, hukuki işlemin hükümsüz olmasından dolayı bir zarara uğramış ise bu menfi zararın tazminini temsilci ortaktan talep edebilecektir⁶¹². Zira bu zararın meydana gelmesine yetkisiz temsilci ortağın davranışı sebep olmuştur⁶¹³. Bu bir kusursuz sorumluluk halidir.⁶¹⁴. Yetkisiz temsilci ortağın üçüncü kişiyle yapacağı sözleşmenin görüşülmesi esnasında dürüstlük kuralları ve bu kurallara dayanan “güven ilkesi” uyarınca gene aynı ödevlerle yükümlü olup özellikle temsil yetkisinin eksikliği konusunda bilgi vermek, üçüncü kişiyi bu konuda aydınlatmak, üçüncü şahsa temsil yetkisi bulunduğu konusunda boş yere güven vermemekle yükümlüdür⁶¹⁵. Yetkisiz temsilci ortağın gerçekte temsil yetkisi bulunmadığını açıklamayarak üçüncü kişiye boş yere güven vermesi, bir culpa in contrahendo, eş deyişle sözleşme sorumluluğudur dolayısıyla sözleşme sorumluluğuna ilişkin kurallar uygulanmalıdır.⁶¹⁶ Bu bağlamda, yetkisiz temsilci ortak borca aykırılıktan sorumlu olur⁶¹⁷. Bu durumda temsilci ortak ancak temsil yetkisinin bulunmadığını üçüncü şahsın bildiğini veya bilmesi gerektiğini ispatlarsa tazminatla sorumlu olmaktan kurtulabilecektir⁶¹⁸.

Yetkisiz temsilci ortağın kusurlu olması ve hakkaniyetin gerekli kılması halinde hakimin yetkisiz mümessil aleyhine daha fazla tazminata hükmetmesi de mümkündür (BK/m. 39/2). İcazet verilmemesi sebebiyle işlem hükümsüz hale gelirse bu hukuki işleme dayanılarak iktisap edilmiş hakların iadesini gerektirir (BK m. 39/3). Şayet

---

⁶¹² OĞUZMAN/ÖZ, s. 191; EREN, s. 415.

⁶¹³ SUNGURBEY, Yetkisiz Temsil, s. 98.

⁶¹⁴ İNCEOĞLU, s. 437; EREN, s. 416.

⁶¹⁵ SUNGURBEY, Yetkisiz Temsil, s. 103; EREN, s. 416

⁶¹⁶ EREN, s. 416; İNCEOĞLU, s. 486; OĞUZMAN/ÖZ, 191.

⁶¹⁷ SUNGURBEY, Yetkisiz Temsil, s. 103.

⁶¹⁸ OĞUZMAN/ÖZ, s. 191; SUNGURBEY, Yetkisiz Temsil, s. 116 vd.

mülkiyet geçmemiş ise verilmiş mallar istihkak davası ile geri alınır. Şayet iktisap vaki olmuş ise sebepsiz zenginleşme hükümleri uygulanacaktır⁶¹⁹.

II. VEKALETSİZ İŞ GÖRME

BK 530. maddesinin “Şeriklerden biri idare hakkını haiz olmadığı halde şirket hesabına hareket eder, yahut şirketi idare eden şerik salahiyetini tecavüz eyleyse vekaleti olmadan başkası namına tasarruf edenler hakkındaki hükümler tatbik olunur.” hükmü uyarınca, şayet temsile yetkili ortak, temsil yetkisini aşarsa veya temsil yetkisi olmadan hukuki işlemi gerçekleştirirse, temsilci ortak ve temsil olunan ortaklar arasında vekaletsiz iş görme hükümleri uygulanacaktır⁶²⁰. Görüldüğü üzere, vekâletsiz iş görme ortaklar arası iç ilişkiyi ifade eden bir müessesedir.

Adi ortaklıkta BK m. 527 hükmü uyarınca bilhassa idareci ortağın sadece kendi menfaatine değil bütün ortaklık menfaatine davrandığı düşünüldüğünde ortaklığı temsilen yaptığı işlere diğer ortaklar katılmakla mükellef olduğunda masraf ve zararın paylaşılmasını ya da borçtan kurtarılmasını istemesi doğal ve hakkaniyete de uygun olacaktır⁶²¹.

Buna karşılık idare yetkisi bulunmayan ve hiçbir şekilde (yasal olarak bile) görevlendirilmemiş herhangi bir ortak tarafından, müşterek amacı gerçekleştirmek için yapılan masraf ve girilen borçların paylaşılmasının talep edilmesi de olanaklıdır⁶²². Ancak bu talebin dayanağı BK m. 527 hükmü değil vekâletsiz iş görmeye ilişkin BK m. 413 düzenlemesidir⁶²³. BK m. 413 düzenlemesi şu şekildedir; “İş sahibinin menfaati için yapılmış olan bir işte, yapan kimsenin hal icabına göre zaruri veya faideli bulunan bilumum masraflarını faizi ile edaya ve bu kabil taahhütlerini ifaya ve hakimink takdir edeceği zararı tazmine, iş sahibi mecburdur. Maksadı hasıl olmasa bile, işi yaparken icabeden ihtimamda bulunan kimse hakkında dahi bu hüküm tatbik olunur. İş yapan

---

⁶¹⁹ OĞUZMAN/ÖZ, s. 191; EREN, s. 417.

⁶²⁰ ÇEVİK, s. 99; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 72; DOMANIÇ, Şerh, s. 420.

⁶²¹ Bkz. Yarg. 13. HD. 23.5.1991, E. 2501, K. 5872, (naklen ŞENER, Adi Ortaklık, s. 333).

⁶²² ŞENER, Adi Ortaklık, s. 333.

⁶²³ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 333; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 67.

kimse yaptığı masrafı istifa edemediği takdirde, haksız bir fil ile mal iktisabı faslındaki hükümlere göre yaptığı şeyi ref ettirebilir.”

Nitekim Yargıtay da ⁶²⁴yönetim yetkisi olmayan ancak yönetici ortak gibi davranan ortaklarla diğer ortaklar arasındaki ilişkiyi tamamlayıcı nitelikte vekaletsiz iş görme kurallarının uygulanabileceğini belirtmiştir.

Vekaletsiz iş görme gerçek ve gerçek olmayan vekaletsiz iş görme şeklinde ikili bir ayrımına tabi tutulmuştur⁶²⁵. Gerçek vekaletsiz iş görme; vekaleti olmayan veya sözleşmeden doğan bir yükümlülüğü bulunmayan kişi veya kişilerin başkasının işini görme iradesi ile iş sahibinin çıkarlarını korumak amacıyla işe girdiği ancak gerçekte bu menfaatin yapılmasını gerektirmediği veya iş sahibinin geçerli yasaklamasına aykırı olarak iş yapmasıdır⁶²⁶. Gerçek olmayan vekaletsiz iş görmede ise (BK m. 414) iş gören, başkasına ait olduğunu bildiği veya bilmediği bir işi kendi menfaatine yapmaktadır. Bu durumda iş görenin başkasının işini görme iradesi aranmaz⁶²⁷. Her iki durumda da vekâletsiz iş görmenin varlığından söz edebilmek için bazı unsurların bir araya gelmesi gerekmektedir. Bunlar sırasıyla şunlardır “iş görme”, “yapılan işin başkasına ait olması”, “vekaleti olmama” ve “iş görme iradesi” dir⁶²⁸. Unsurların içeriğine kısa bir bakış atmak gerekirse;

Kural olarak her makul insan eylemi iş görmenin konusunu teşkil edebilir⁶²⁹. Buna göre unsurlar arasında sayılan iş görmenin konusu olumlu bir faaliyeti gerektirir; bir ihmal ve hareketsizlik iş görme sayılmaz⁶³⁰. Vekaletsiz iş görmede bir diğer unsur olarak belirtilen yapılan işin başkasına ait olmasının “objektif” ve “sübjektif” kıstasları

---

⁶²⁴ Bkz. Yarg. TD, 4.11.1963, E. 3175, K.178 “...Ortak olmayana yönetim görevi verilmişse, bu kişi ile ortaklar arasındaki ilişki, genel olarak vekalet hükümlerine tabidir. Temsil yetkisi de yöneticinin hukuksal durumuna göre değişiklik gösterir. Yönetim yetkisi ortağa verilmişse sözleşmede ve adi ortaklık hakkındaki hükümlerde boşluk olan hallerde (gene de) vekalet hükümleri uygulanır. Yönetim yetkisi olmadığı hallerde, yönetici ortak gibi eylemde bulunan ortağıyla öteki ortaklar arasındaki ilişkiye ise, tamamlayıcı nitelikte olmak üzere vekaletsiz iş görme hükümleri uygulanır...” (DALAMANLI/KAZANCI/KAZANCI, s. 581); POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 67; ŞENER, Adi Ortaklık, s. 334.

⁶²⁵ UYGUR, s. 9012; TANDOĞAN, s. 676; YAVUZ/ACAR/ÖZEN, s. 792.

⁶²⁶ Bkz. Yarg. 15. HD. 16.2.1987 T, E. 1630, K. 518 (UYGUR, s. 9012).

⁶²⁷ TANDOĞAN, s. 677; UYGUR, s. 9012.

⁶²⁸ TANDOĞAN, s. 678-680; YAVUZ/ACAR/ÖZEN, s. 792.

⁶²⁹ TANDOĞAN, s. 678; YAVUZ/ACAR/ÖZEN, s. 792.

⁶³⁰ UYGUR, s. 9013.

vardır⁶³¹. Başkasının borç ve yükümlülüklerinin yerine getirilmesi, objektif kıstas, iş görenin yaptığı hukuki işlemlerin doğrudan veya dolaylı etki husule getirmesine yönelik iradesi ise sübjektif kıstas olarak ifade edilebilir⁶³². Vekaletin olmaması unsuru ile kastedilen ise; başkasına ait işin vekalet olmadan yapılması bir başka deyişle iş görenin iş sahibine karşı yetki bahşeden bir hukuki durumda bulunulmaması gerekir⁶³³. Bu yetki iç ilişkide olmamalıdır; bu nedenle vekaletsiz iş görme ile yetkisiz temsil birbirinden farklıdır⁶³⁴. Şayet vekaletsiz iş gören gerçekte mevcut olmayan veya hükümsüz olan bir hukuki işleme dayanarak hareket eder veya yetkisinin dayandığı hukuki ilişkinin sınırlarını aşar ise yine vekaletsiz sayılır⁶³⁵. Bir diğer unsur olan iş görme iradesi ile kastedilen ise; iş görenin başkası menfaatine hareket iradesi taşıması veya işin başkasına ait olduğunu bilerek faaliyette bulunmasının şart olmadığı asıl olanın iş görme yani iradenin işin fiili sonucuna yönelmiş olmasıdır⁶³⁶.

Adi ortaklıkta vekaletsiz iş gören temsilciye ortaklar tarafından icazet verildiği takdirde vekaletsiz iş görmeye adi ortaklık sözleşmesi hükümleri ve sözleşmede boşluk bulunan hallerde ise vekalet sözleşmesi hükümleri uygulanacaktır⁶³⁷.

---

⁶³¹ TANDOĞAN, s. 678; YAVUZ/ACAR/ÖZEN, s. 792.

⁶³² TANDOĞAN, s. 679; YAVUZ/ACAR/ÖZEN, s. 793.

⁶³³ TANDOĞAN, s. 679; UYGUR, s. 9014.

⁶³⁴ TANDOĞAN, s. 679; YAVUZ/ACAR/ÖZEN, s. 793.

⁶³⁵ TANDOĞAN, s. 679-680.

⁶³⁶ TANDOĞAN, s. 680; UYGUR, s. 9014.

⁶³⁷ TANDOĞAN, s. 677; DOMANIÇ, Şerh, s. 421.

§4. ADİ ORTAKLIKTA TEMSİLİN HÜKÜMLERİ

Borçlar Kanunumuzun 534. maddesinde adi ortaklıkta temsilin hükümleri düzenlemiştir. Madde hükmü şöyledir; “*Şirketin iktisap ettiği veya şirkete devredilen şeyler, alacaklar ve aynı haklar şirket mukavelesi dairesinde müştereken şeriklere ait olur. Şirket mukavelesinde diğer bir hüküm bulunmadıkça bir şerikin alacaklıları haklarını ancak o şerikin tasfiyedeki hissesi üzerinde kullanabilirler. Hilafı mukavele edilmiş olmadıkça, şerikler, birlikte yahut bir mümessil vasıtasıyla üçüncü şahsa karşı deruhde etmiş oldukları borçlardan müteselsilen mes'ul olurlar.*”

Maddenin ilk fıkrasında, şirketin iktisap ettiği veya ortaklığa devredilen şeyler, alacaklar ve aynı haklar ortaklık sözleşmesi çerçevesinde “müştereken” ortaklara ait olacağı söylenmek suretiyle adi ortaklıktaki mülkiyet düzenine değinilmiştir⁶³⁸. Ancak bu düzenlemedeki “müştereken” sözü “elbirliği halinde” şeklinde anlaşılmalıdır. Çünkü hem ortaklık bağının arz ettiği özellik ve nitelikler hem de adi ortaklık ile ilgili hükümler (BK m. 524, 525, 532/ 2, 535) elbirliği ile mülkiyet esasını destekler nitelikte düzenlenmiştir⁶³⁹.

Adi ortaklığın borçlarından dolayı ortakların şahsi malvarlığına şirket alacaklıları doğrudan müracaat etme hakkına sahip iken; BK 534 maddenin ikinci fıkrasındaki düzenleme sonucu, ortakların şahsi alacaklılarının şirket malvarlığına doğrudan müracaatları mümkün kılınmamıştır⁶⁴⁰. Dolayısı ile bir ortağın şahsi alacaklısı, ortaklık aktifleri üzerinde hiçbir hakka sahip değildir, şahsi alacaklı ancak ortağa düşecek tasfiye payına başvurabilir⁶⁴¹.

Borçlar Kanunu adi ortaklığın borçlarından dolayı ortaklığın sorumluluğuna ise sadece BK m. 534/3 de değinmiş bulunmaktadır. Madde hükmünden çıkan sonuç adi ortaklığın

⁶³⁸ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 181; YONGALIK, s. 64.

⁶³⁹ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 181; YONGALIK, Sermaye Payı, s. 65; YAVUZ/ACAR/ÖZEN, s. 917; AŞKAN, s. 43; BARLAS, s. 85; POROY/ÇAMOĞLU/TEKİNALP, s. 55; Bkz. Yarg. HGK. 17.1.1990, E. 1989/13-457 K. 1990/2 “... Adi ortaklık iştirak kurallarına tabi olduğu cihetle, davaların Borçlar Kanununun 534 ve Medeni Kanunun 630. maddeleri gözetilerek bütün ortaklar tarafından birlikte açılması gerekir...” <http://www.kazanci.com.tr> (22.11.2010); YAVUZ/ACAR/ÖZEN, s. 917.

⁶⁴⁰ DOMANIÇ, Şirketler, s. 95.

⁶⁴¹ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 183.

tüzel kişiliği olmadığı için, borç adi ortaklığa değil ortaklara aittir ve ortaklar adi ortaklık için birlikte veya bir temsilci sıfatıyla yüklendikleri borçlardan birinci derecede sınırsız ve zincirleme sorumludur⁶⁴².

Görüldüğü üzere, adi ortaklıkta ortakların üçüncü kişilerle ilişkilerinde, ortaklık hesabına temsilen hareket eden ortağın diğer ortakları üçüncü şahıslara karşı alacaklı ve borçlu hale getirebilmesi bir başka değişle sorumlu kılması ve temsilci ortağın temsil hükümlerine göre gerçekleştirdiği hukuki işlemler neticesinde iktisap ettiği hak ve alacaklar üzerinde ortakların ne şekilde malik olduğuna ilişkin hususlar, adi ortaklıkta temsilin hükümlerine göre gerçekleşmektedir. Bu kısa izahtan sonra bütün bu hususların ortaklık malvarlığı ile ilişkisi olmasından dolayı önce ortaklık malvarlığı daha sonra da BK m. 534 hükmü gereği temsilin hükümleri detayları ile aşağıda incelenecektir.

I. ADİ ORTAKLIK MALVARLIĞI VE TABİ OLDUĞU REJİM

Adi ortaklığa tahsis edilmiş katılma paylarından ve ortaklık faaliyetleri neticesinde elde edilen değerlerden oluşan ortaklık malvarlığı üzerinde Borçlar Kanunumuzun 534. Maddesinin 1. fıkrası hükmü gereği ortaklığın kendisi değil tüm ortaklar elbirliği ile mülkiyet hakkına sahiptirler⁶⁴³. Ancak bu malvarlığı ortakların kişisel malvarlıklarından ayrı özel bir malvarlığı durumundadır⁶⁴⁴. Zira ortaklığa aitmiş gibi görünen bu mallar, ortaklık amacını sağlamak için bir araç olmakla beraber ortaklığın tüzel kişiliğinin olmaması nedeni ile gerçekte ve hukuken ortaklığın malı değildir⁶⁴⁵. Nitekim ortaklığın bu malvarlığında hukuken hak sahibi olmadığı esas hak sahibinin ortaklar olduğu BK m. 534/1 hükmünde açıkça belirtilmiştir⁶⁴⁶.

Mevcut yasal düzenleme de elbirliği ile mülkiyet ancak kanunda belirtilen hallerde söz konusudur ve bu durumlardan birisi de adi ortaklıktır⁶⁴⁷. Adi ortaklıkta elbirliği ile mülkiyetin benimsenmesiyle ortaklık mal varlığı üzerinde özel bir rejim teşkil etmekte

---

⁶⁴² **POROY/ÇAMOĞLU/TEKİNALP**, s. 8; **ŞENER**, Adi Ortaklık, s. 417 vd.

⁶⁴³ **BARLAS**, s. 76; **ŞENER**, Adi Ortaklık, s. 181; **OĞUZMAN/SELİÇİ/ÖZDEMİR-OKTAY**, Eşya, s. 285.

⁶⁴⁴ **BARLAS**, s. 76; **HATEMİ/SEROZAN/ARPACI**, s. 584.

⁶⁴⁵ **BARLAS**, s. 76; **ÖZENLİ**, s. 60.

⁶⁴⁶ **BARLAS**, s. 76; **ÖZENLİ**, s. 61; **ŞENER**, Adi Ortaklık, s. 181.

⁶⁴⁷ **ŞENER**, Adi Ortaklık, s. 181; .

ve bu sayede ortakların bireysel hareketi engellendiğinden adi ortaklık tüzel kişiliğe daha çok yakınlaşmaktadır⁶⁴⁸. Ancak, BK m. 534/1 düzenlemesinde yer alan “şirket mukavelesi dairesi” ibaresinden açıkça anlaşıldığı üzere ortaklar dilerse ortaklık sözleşmesinde belirtmek suretiyle paylı mülkiyeti de seçebilirler⁶⁴⁹.

Aşağıda inceleneceği üzere adi ortaklıkta, ortaklığın amacını gerçekleştirmek için bir malvarlığı oluşturulmaktadır ve bu mal varlığı üzerinde temel olarak elbirliği ile mülkiyet kuralları esas alınmıştır ve kanunda ortaklığa dair diğer esaslar da buna göre tanzim edilmiştir⁶⁵⁰.

1. Ortaklık Malvarlığı ve Oluşturulması

Türk hukukunda ticaret şirketleri tüzel kişiliğe haiz olduklarından bu şirketlerin malvarlığı edinmeleri ve üzerindeki tasarruf hakları hususunda herhangi bir tartışma bulunmamakla birlikte, adi ortaklıkta malvarlığı konusuna doktrinde değişik şekillerde yaklaşılmaktadır⁶⁵¹. Doktrinde bazı yazarlar, adi ortaklığın tüzel kişiliği olmadığını bu nedenle ortaklığın malvarlığı bulunmadığını veya bir ortaklık malvarlığı oluşturulmasının zorunlu olmadığını yönünde görüş bildirmişlerdir⁶⁵². Ancak doktrinde genel kabul gören görüşe göre, adi ortaklıkta, normal süreçte ortaklık sözleşmesi gereğince ortakların yükümlendikleri sermaye paylarını⁶⁵³ ifa etmeleriyle (BK m. 521) ve/veya ortaklık faaliyetlerinin sonucu olarak elde edilen değerlerle ve duruma göre ortaklık malvarlığına dahil olup zarara uğrayan ve onun yerine ikame bir değer elde edilmesiyle ortakların malvarlığından bağımsız bir malvarlığı oluşmaktadır⁶⁵⁴. Ortaklıkta böyle bir malvarlığının ortaya çıktığı öncelikle BK m. 534/1 hükmünden

---

⁶⁴⁸ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 181; ÖZENLİ, s. 61.

⁶⁴⁹ POROY/ÇAMOĞLU/TEKİNALP, s. 60; ŞENER, Adi Ortaklık, s. 182.

⁶⁵⁰ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 182.

⁶⁵¹ YONGALIK, Sermaye Payı, s. 41.

⁶⁵² KLAUS Herbert, Die Gesellschaft des bürgerlichen Rechts, Ludwighafen 1967, s. 65 (naklen, YONGALIK, Sermaye Payı, s. 41); Bkz aksi görüş, BARLAS, s. 76; ÖZENLİ, s. 60; YONGALIK, Sermaye Payı, s. 41; DOĞANAY, s. 34; ŞENER, Adi Ortaklık, s. 179.

⁶⁵³ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 54, Yazar eserinde“...Adi ortaklıkta sermaye payı ortaklardan her biri tarafından ortak amacı gerçekleştirmek amacıyla ortaklığa konulan malvarlığının nominal değeridir ...” diyerek adi ortaklıkta malvarlığının varlığına değinmiştir.

⁶⁵⁴ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 179; YONGALIK, Sermaye Payı, s. 41; ÖZENLİ, s. 60; DOĞANAY, s. 34.

anlaşılmaktadır⁶⁵⁵. Gerçektende ortaklar, ortaklığın iktisap ettiği mallar, aynı haklar ve alacaklar üzerinde elbirliği ile maliktirler⁶⁵⁶. Dikkat edilirse bu durumda ortakların kendi malvarlıklarından bağımsız, elbirliği ile malik oldukları özel bir malvarlığı ile karşılaşılıyor. Yine, BK m. 534/2 gereğince, ortağın şahsi alacaklısının ortaklık malvarlığına değil de ortağın ancak tasfiye payına yönelebilmesi de, ortaklığın bir malvarlığı olduğunu göstermektedir⁶⁵⁷. Tasfiyeye ilişkin BK m. 538 vd hükümlerden de ortaklık mamelekinin olduğu ortaya çıkmaktadır⁶⁵⁸.

Doktrinde Yongalık ve Özenli' de şirket amacının gerçekleşmesi için bir malvarlığının oluşturulması gerektiğini beyan etmişlerdir⁶⁵⁹. Arz ve izah edilen nedenlerden ötürü bizde adi ortaklıkta bir malvarlığı oluşturulması gerektiği görüşüne katılmaktayız.

Muhtevası açısından bakıldığında aktif yönüyle adi şirketin malvarlığı, ortakların koydukları sermaye payları ile şirketin devamı sırasında edinilen haklar ve onların yerine geçen ikame değerler ve şirket malvarlığındaki artışlardan oluşur⁶⁶⁰. Buna göre adi ortaklıkta malvarlığını oluşturan unsurlardan birisi olan, sermaye payları ile kastedilen, şirket ortaklarının her biri tarafından ortak amacı gerçekleştirmek amacıyla konulan malvarlığıdır. Müşterek gayenin gerçekleşmesine elverişli olmak üzere, kanuna, ahlak ve adaba aykırı bulunmayan her şey adi ortaklığa sermaye olarak konulabilir⁶⁶¹. Buna göre para, alacak, kıymetli evrak, ruhsatlar, markalar, sınai haklar, gayrimenkuller, faydalanma ve kullanma hakları, yapma ve yapmama borçları, fikir ve sanat eseri üzerindeki haklar, ticari itibar adi ortaklığa sermaye olarak konulabilir⁶⁶².

Görüldüğü üzere şirket malvarlığı, kapsam olarak daha geniş olup sermaye payları şirket aktifinde yer alan değerlerden sadece bir bölümünü oluşturur⁶⁶³.

---

⁶⁵⁵ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 179; YONGALIK, Sermaye Payı, s. 41.

⁶⁵⁶ BARLAS, s. 85; ŞENER, Adi Ortaklık, s. 179.

⁶⁵⁷ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 179.

⁶⁵⁸ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 179.

⁶⁵⁹ YONGALIK, Sermaye Payı, s. 41, ÖZENLİ, s. 60.

⁶⁶⁰ DOĞANAY, s. 34; YONGALIK, Sermaye Payı, s. 41-42; ŞENER, Adi Ortaklık, s. 194.

⁶⁶¹ POROY/ÇAMOĞLU/TEKİNALP, s. 54.

⁶⁶² POROY/ÇAMOĞLU/TEKİNALP, s. 54.

⁶⁶³ YONGALIK, Sermaye Payı, s. 42; POROY/ÇAMOĞLU/TEKİNALP, s. 54.

Şirketin devamı esnasında üçüncü şahıslar ile yapılan hukuki işlemler sonucu kazanılan alacak ve aynı haklar da ortaklık malvarlığına dahil olacaktır (534/1). Daha önce izah edildiği üzere; doğrudan temsil yolu ile kazanılan alacaklar ve diğer haklar doğrudan ortaklık malvarlığına dahil olacaktır. Ancak bu kazandırmalar dolaylı temsil yolu ile elde edilmişse dolaylı temsilci tek başına hak sahibi olacağı için (BK m. 533/1) bu haklar ancak devir ile ortaklık malvarlığına dahil olabilecektir⁶⁶⁴.

Ortaklık malvarlığını oluşturan mallar taşınır ve taşınmaz olmalarına göre de bazı özellikler arz eder. Şöyle ki;

Ortaklığa taşınmaz bir malın iktisabında tasarruf işlemi aşamasında resmi şekle uygun olarak tapu sicil memurluğunda resmi senet tanzim edildikten sonra, adi ortaklığın tüzel kişiliği olmadığından ve kanuni rejim de elbirliği ile mülkiyet olduğundan, tüm ortaklar adına taşınmazın tescili gerekmektedir (MK m.706/1; BK m. 213, Tapu K. m.26)⁶⁶⁵. Keza ortaklığa, sermaye payı olarak taşınmaz bir malın mülkiyet hakkı getirildiğinde ise ortaklık sözleşmesinin de MK m. 706 hükmü gereği resmi şekilde yapılması gerekir⁶⁶⁶. Bir başka deyişle gayrimenkul mülkiyetinin devrine ilişkin MK'nın emredici bütün hükümlerinin yerine getirilmesi gerekir ve TK m. 140/2 burada uygulanmaz yani sermaye olarak taşınmaz mülkiyeti veya taşınmaz üzerinde mevcut veya tesis edilecek bir aynı hakkın konulması taahhüdünü içeren adi ortaklık sözleşmesi, resmi şekil yerini tutmaz⁶⁶⁷. Buna karşılık ortakların elbirliği ile mülkiyet hakkına sahip oldukları bir taşınmazı sermaye olarak adi ortaklığa getirmeleri durumunda adi ortaklık sözleşmesinin resmi şekilde yapılması gerekmez⁶⁶⁸.

Taşınır mallarda ise, eşya hukuku ilkeleri gereği mülkiyetin nakli zilyetliğin devrine bağlıdır⁶⁶⁹. Adi ortaklıkta elbirliği ile mülkiyet söz konusu olduğu için bütün ortaklar taşınır mal üzerinde zilyettirler⁶⁷⁰. Ancak zilyet adedi birden fazla olduğu için ortaklar

---

⁶⁶⁴ Bkz. Dolaylı temsil işleminden kaynaklanan hakların diğer ortaklara intikali §2.4.

⁶⁶⁵ **BARLAS**, s. 46, **PULAŞLI**, s. 21; **ŞENER**, *Adi Ortaklık*, s. 199.

⁶⁶⁶ **ŞENER**, *Adi Ortaklık*, s. 198.

⁶⁶⁷ **POROY/ÇAMOĞLU/TEKİNALP**, s. 54.

⁶⁶⁸ **DOĞANAY**, s. 73; **ŞENER**, *Adi Ortaklık*, s. 199.

⁶⁶⁹ **ŞENER**, *Adi Ortaklık*, s. 200.

⁶⁷⁰ **ŞENER**, *Adi Ortaklık*, s. 200.

birlikte zilyettirler⁶⁷¹. Birlikte zilyet olan ortaklar menkul mal üzerindeki hâkimiyeti, tek başına kullanabiliyorsa müştereken ancak beraberce kullanabiliyorsa elbirliğiyle zilyet olacaktırlar⁶⁷². Ortaklık malvarlığına, üçüncü şahıslarla yapılan hukuki işlemler neticesinde ortaya çıkan borçlar ya da zararlardan oluşan herhangi bir türde olan pasiflerde dahildir, bu borçlar farklı içeriklerde ve farklı hukuki nedenlerden kaynaklanabilir⁶⁷³.

Ortakların elbirliğiyle mülkiyetine tabi bağımsız bir malvarlığının oluşması, ortaklık malvarlığına dahil olan bir şeye ilişkin olarak ortaklardan birisi tarafından açılan istihkak davasına karşı, diğer ortakların söz konusu şeyin ortakların elbirliği ile malik oldukları ortaklık malvarlığına dahil olduğunu ileri sürebilmelerine de olanak tanır⁶⁷⁴.

2. Elbirliğiyle Mülkiyet

a. Kavram

Medeni Kanunumuzun 701. maddesi elbirliği mülkiyetini, “*kanun veya kanunda öngörülen sözleşmeler uyarınca oluşan topluluk dolayısıyla, mallara birlikte malik olanların mülkiyeti, elbirliği mülkiyetidir. Elbirliği mülkiyetinde ortakların belirlenmiş payları olmayıp her birinin hakkı, ortaklığa giren malların tamamına yaygındır*” şeklinde tanımlamaktadır.

Buna göre elbirliği mülkiyet aralarında bir ortaklık bağı bulunan kimselerin, bu ortaklıkları sebebiyle bir mala birlikte malik olmaları halidir⁶⁷⁵. Ortaklık, mülkiyetten

---

⁶⁷¹ OĞUZMAN Kemal/SELİÇİ Özer/ÖZDEMİR-OKTAY Saibe, Eşya Hukuku, 12. Bası, İstanbul, 2009, s. 62.

⁶⁷² OĞUZMAN/SELİÇİ/ÖZDEMİR-OKTAY, s. 62.

⁶⁷³ KUYUCU, s. 83.

⁶⁷⁴ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 179.

⁶⁷⁵ Bkz. Yarg. HGK. E. 2005/8-22, K. 2005/64, T. 16.2.2005 “...Medeni Kanununun 701-703.maddelerinde düzenlenen bu tür mülkiyetin (ortaklığın) tüzel kişiliği olmadığı gibi ortaklardan her birinin doğrudan doğruya bir hakkı da bulunmamaktadır. Mülkiyet, bir bütün olarak ortakların hepsine aittir. Başka bir deyişle, ortaklık tasfiye ile sona erinceye kadar ortaklardan her birinin ayrı bir mal veya hakkı olmayıp, hak sahibi ortaklıktır. Elbirliği (iştirak) halinde mülkiyet türünde malikler, mülkiyet payları ayrılmadığından paydaş değil, ortaktır. Bu ilke Medeni Kanununun 701.maddesinde ...Kanun ve kanunda öngörülen sözleşmeler uyarınca oluşan topluluk dolayısıyla mallara birlikte malik olanların mülkiyet elbirliği mülkiyetidir...” <http://www.kazanci.com.tr>. (24.11.2010).

önce mevcuttur ve mülkiyete elbirliği vasfını bu ortaklık vermektedir⁶⁷⁶. Söz konusu ortaklık, tüzel kişiliği olmayan bir ortaklıktır, şayet ortaklığın tüzel kişiliği var ise burada birlikte mülkiyetten değil ancak tek kişinin (tüzel kişiliğin) mülkiyetinden bahsedilebilir⁶⁷⁷.

Elbirliği mülkiyetinde ortakların hisseleri ayrılmış değildir, her birinin hakkı ortaklığa giren malların tamamı üzerinde yayılmıştır⁶⁷⁸. Bir başka deyişle, mal tek mülkiyet konusudur ve ortaklar mülkiyet hakkına elbirliği ile sahip oldukları için pay söz konusu değildir⁶⁷⁹. Keza bu nedenle de mal üzerinde ortakların doğrudan doğruya bağımsız ve ayrı ayrı bir hakları da yoktur⁶⁸⁰. Bütün ortakların birlikte davranması koşuldur zira elbirliği mülkiyetinde mülkiyetin sahibi tüzel kişiliği bulunmayan ortaklık, yani ortakların bütünüdür⁶⁸¹. Elbirliği mülkiyetine yol açan ortaklık ancak kanunun bu vasfı kendisine tanıdığı ortaklık olabilir⁶⁸².

b. Kurulması

Elbirliği mülkiyetinin kurulabilmesi için iki unsurun bir arada bulunması gerekir bunlardan birincisi, bir elbirliği ortaklığının mevcudiyeti ikincisi ise, mülkiyet hakkının elbirliği ortaklığı tarafından kazanılmasıdır⁶⁸³.

Elbirliğiyle mülkiyet ancak kanunun öngördüğü hukuki olaylarla veya hukuki işlemlerle (sözleşme) vücut bulur⁶⁸⁴. Hukuki işlemlerle vücut bulduğu kabul edilen elbirliği ortaklıklarından birisi adi ortaklıktır.

Görüldüğü üzere adi ortaklık bir elbirliği ortaklığıdır ve elbirliği ile mülkiyet adi ortaklığın varlığının sonucudur⁶⁸⁵.

---

⁶⁷⁶ OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 283.

⁶⁷⁷ OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 283.

⁶⁷⁸ ÖZENLİ, s. 62.

⁶⁷⁹ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 60; OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 284.

⁶⁸⁰ HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 583.

⁶⁸¹ ÖZENLİ, s. 62; OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 283.

⁶⁸² OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 284.

⁶⁸³ OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 284.

⁶⁸⁴ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 181; OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 284.

⁶⁸⁵ ŞENER, s. 181; OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 284.

Elbirliği mülkiyetinin kurulması için ikinci şart olan mülkiyetin adi ortaklık tarafından kazanılması, ya adi ortaklığın doğuşunda veya sonra vuku bulur⁶⁸⁶. Bu bağlamda adi ortaklık kurulduğunda ortaklığa konulan mallar ve ortaklığın kurulmasından sonra ortaklık için kazanılan şeyler, bu kazanma ile elbirliği mülkiyetine tabi olur⁶⁸⁷.

Ortaklık malvarlığına dahil olan bir değer yerine kaim olan değer kendiliğinden bu malvarlığına dahil olur. Buna aynı ikame adı verilmektedir⁶⁸⁸. Bunun yanı sıra, ortaklık malvarlığındaki değerlerden meydana gelen ürünler de elbirliği mülkiyetine konu olacaktır⁶⁸⁹.

Elbirliği halinde hak sahipliği adi ortaklık için karakteristik bir vasıf teşkil etmez. Ortaklar dilerse BK m. 534/1 hükmü düzenlemesi gereğince gerek başlangıçta ortaklık sözleşmesinde yapacakları bir düzenleme ile gerekse sonradan malvarlığı unsurlarının iktisabı esnasında hak sahibi rejimini açıkça paylı mülkiyet (müşterek hak sahipliği) esaslarına bağlayabilirler⁶⁹⁰. Paylı mülkiyet esasının uygulanabilmesi bu rejimin ortaklar tarafından sözleşme ile düzenlenmesini gerektirmektedir⁶⁹¹. İstisna teşkil eden bu durumda ilişkiye, elbirliği ile hak sahipliği rejiminin kuralları ve kanunun bu kuralların etkisi altındaki adi ortaklık hükümleri uygulanmayacaktır⁶⁹². Böyle bir durumda gerçek ve teknik anlamda bir ortaklık malvarlığından da söz edilemeyecektir⁶⁹³. Ortaklar her bir malvarlığı üzerinde doğrudan pay sahibi olacaklar ve bunun doğal sonucunda da her bir ortak paylı mülkiyet payında serbestçe tasarrufta bulunabilecektir⁶⁹⁴. Nitekim paylı mülkiyet, ortakların hisselerini serbestçe devir ve rehnemeleri ve aynı zamanda onların şahsi alacaklılarının da ortakların hisselerini haczedebilmelerini mümkün kılacaktır⁶⁹⁵.

---

⁶⁸⁶ OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 286.

⁶⁸⁷ OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 286.

⁶⁸⁸ OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 286.

⁶⁸⁹ OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 286.

⁶⁹⁰ BİLGE, s. 451; DOĞANAY, s. 38; BARLAS, s. 88; ÇEVİK, s. 101.

⁶⁹¹ DOĞANAY, s. 38; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 60.

⁶⁹² BARLAS, s. 88; OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 286.

⁶⁹³ BARLAS, s. 89; OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 286.

⁶⁹⁴ BARLAS, s. 89; OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 286.

⁶⁹⁵ BİLGE, s. 451; ŞENER, Adi Ortaklık, s. 182.

Ancak ortağın sahip olduğu bu özgürlük, ortaklık ilişkisinin sürekliliği ve sağlıklı biçimde devamı bakımından sakıncalı olup, ortaklık kavramı ve özellikle adi ortaklığın temel taşı durumundaki “ortak amaç için birlikte çaba” unsuru ile kolaylıkla bağdaştırılmaz bu nedenle de paylı hak sahipliği rejiminin seçilmesi pek amaca uygun ve tavsiyeye şayan değildir⁶⁹⁶. Kanaatimizce de paylı mülkiyet ortaklık malvarlığını ortakların kişisel alacaklılarına ve ortakların kendi zararlı eylemlerine karşı koruyacak bir hak sahipliği rejimi değildir.

c. Hüküm ve Sonuçları

aa. Ortakların ortaklık malvarlığı üzerinde serbestçe tasarrufta bulunamaması

Elbirliğiyle mülkiyet ilkesinin benimsenmesinin en önemli sonuçlarından birisi, bir ortağın tek başına ortaklık malvarlığı ve buna bağlı münferit değerler üzerinde serbestçe tasarruf imkânına sahip olmamasıdır⁶⁹⁷. Ortağın hakkı, malvarlığının bütünü üzerindedir fakat ortağın bu hak (ortaklık payında) üzerinde de tek başına tasarruf imkanı yoktur⁶⁹⁸. Her bir ortak için ancak ortaklık malvarlığının tasfiyesinde bir pay almak söz konusudur ve bu pay aralarındaki ortaklık ilişkisine göre belli olur⁶⁹⁹.

Elbirliği mülkiyetinde, mülkiyet, tasarruf ve yönetim ortaklığa ait hükümlere bağlıdır⁷⁰⁰. Bu husus MK. m. 702/1 “*ortakların hakları ve yükümlülükleri topluluğu doğuran kanun veya sözleşme hükümlerini ile belirlenir*” hükmünde de açıkça zikredilmiştir. Nitekim adi ortaklıkta ortaklık ilişkileri, idare ve ortaklık malvarlığında tasarruf bakımından hükümler BK m. 521 vd. maddelerde düzenlenmiştir. Keza, MK. m. 702/2 aksine bir hüküm olmadıkça uygulanacak genel prensibi “*Kanunda veya sözleşmede aksine bir hüküm bulunmadıkça, gerek yönetim gerek tasarruf işlemleri için ortakların oybirliğiyle karar vermeleri gerekir*” şeklinde açıklamıştır. Bu anlamda, adi ortaklık

---

⁶⁹⁶ BARLAS, s. 89; HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 585.

⁶⁹⁷ BARLAS, s. 86; ŞENER, Adi Ortaklık, s. 183; HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 584.

⁶⁹⁸ OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 286; HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 584;

BARLAS, s. 86

⁶⁹⁹ OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 286.

⁷⁰⁰ OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 287.

malvarlığı üzerindeki tasarruflar, ancak temsil mekanizması çerçevesinde veya tüm ortakların bizzat katılımı suretiyle, tüm ortaklarca oybirliği ile alınacak karara bağlı olarak, elbirliği ile yapılabilir⁷⁰¹.

Elbirliği mülkiyetinde mala ilişkin hukuki işlemlerde, işlemi yapan ortağın davranışına göre sonuç değişecektir. Şöyle ki⁷⁰²; Eğer ortak, tüm malikler adına hareket ediyorsa hukuki işlemin kaderi temsil yetkisinin bulunup bulunmamasına göre değişecektir. Temsil yetkisi varsa, işlem tüm ortaklar için bağlayıcıdır, yoksa ve tüm maliklerce icazet verilmezse, işlem bağlayıcı değildir ve ortak temsil yetkisinin bulunmamasının sonuçlarına katlanır. Eğer ortak kendi ad ve hesabına davranmışsa tasarruf yetkisi bulunmadığı için tasarruf işlemleri geçersizdir. Ancak ortağın borçlandırıcı işlemleri geçerli olup doğan borcu ifa edemeyeceği için, sözleşmeye aykırılığın sonuçlarına katlanır.

Her bir ortak için ancak ortaklık malvarlığının tasfiyesinde bir pay almak söz konusudur ve bu pay aralarındaki ortaklık ilişkisine göre belli olur⁷⁰³.

MK. 702/3 hükmünde yer alan “Sözleşmeden doğan topluluk devam ettiği sürece paylaşma yapılamaz ve bir pay üzerinde tasarrufta bulunulamaz” düzenleme gereği ortak tek başına, adi ortaklığın malvarlığına dahil herhangi bir değer üzerinde fiilen ve hukuken tasarruf edemediği gibi, ortakların adi ortaklık malvarlığı üzerinde tek başlarına tasarruf edebilecekleri, yüzdeyle açıklanabilecek sayısal payları da söz

---

⁷⁰¹ Bkz. Yarg. 1. HD, .3.10.2006 E. 2006/7641,. K. 2006/9683, “...MK'nın 701-703. maddelerinde düzenlenen bu tür mülkiyetin (ortaklığın) tüzel kişiliği olmadığı gibi eşya üzerinde ortaklardan her birinin doğrudan doğruya bir hakkı da yoktur. Mülkiyet bir bütün olarak ortaklardan tümüne aittir. Başka bir anlatımla, ortaklık tasfiye oluncaya kadar ortaklardan birinin ayrı mal veya hak sahipliği bulunmayıp, hak sahibi ortaklıktır. Değinen mülkiyet türünde malikler mülkiyet payları ayrılmadığından paydaş değil, ortaktır. Bu kural, MK'nın 701. maddesinde (... Kanun ve kanunda öngörülen sözleşmeler uyarınca oluşan topluluk dolayısıyla mallara birlikte malik olanların mülkiyeti, elbirliği mülkiyetidir. Elbirliği mülkiyetinde ortakların belirlenmiş payları olmayıp her birinin hakkı, ortaklığa giren malların tamamına yaygındır) biçiminde açıklanmıştır. Elbirliği (iştirak) halinde mülkiyetin bu özelliği itibariyle, ortaklar arasında zorunlu dava arkadaşlığı bulunmaktadır. Şayet yasa veya elbirliği (iştirak) halinde mülkiyeti oluşturan anlaşmada ortaklık adına hareket etme yetkisinin kime ait olacağı belirtilmemişse, ortaklığın tasfiyesini isteme hakkı dışındaki tüm işlemlerde ortakların (iştirakçilerin) oybirliği ile karar almaları ve birlikte hareket etmeleri zorunluluğu vardır...” <http://www.kazanci.com.tr>. (27.11.2010); HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s.

58; BARLAS, s. 86; ŞENER, Adi Ortaklık, s. 183.

⁷⁰² OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 287.

⁷⁰³ OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 286.

konusu değildir⁷⁰⁴. Örneğin ortaklığın % 20 si üzerinde tasarruf olanağının olmadığı gibi; sözün özü başkalarına devri ya da rehini söz konusu olamaz⁷⁰⁵. Ortak sadece ortaklık payına bağlı salt malvarlıksal nitelikli haklara (özellikle kazanç payına ve ileride tasfiye sonucunda kendisine düşecek paya) yönelik olarak tek başına tasarrufta bulunabilir⁷⁰⁶.

Esasen bir ortağın ortaklık malvarlığı üzerindeki hakkı (payı) ile “ortak” sıfatı ayrılmaz biçimde birbirine bağlı olduğundan ve bir kimsenin bu anlamda bir paya sahip olmadan ortaklık ilişkisi içerisinde yer alması mümkün bulunmadığından, payın tümüyle devri aynı zamanda ortak sıfatının da devri anlamını taşır⁷⁰⁷. Kaldı ki ortağın diğer ortakların rızasını almadan tek başına böyle bir tasarrufta bulunması mümkün değildir⁷⁰⁸. Şayet ortak diğer ortakların onayını almadan payını üçüncü kişiye devrederse veya iştirak ettirirse bu kişi BK m. 532 uyarınca ortak sıfatı kazanamaz⁷⁰⁹ ve özellikle bilgi alma hakkını kullanamaz⁷¹⁰. Ancak devralan paya bağlı -devir ve iştirak oranında- mali hakların kendisine verilmesini talep edebilir⁷¹¹.

Ortakları birbirine kenetleyen ve bireysel tasarruflarını kilitleyen bu derece karışık sistemin benimsenmesindeki amaç ortaklık malvarlığını ortakların ve alacaklıların sorumsuz davranışlarından ve kişisel amaçlarına uygun kullanımlarından koruyacak bir rejim olmasıdır. Ortağın üzerinde başına buyruk tasarruf edeceği her hangi bir pay veya değer olmayınca ortaklık mal varlığı korunabilecektir⁷¹².

---

⁷⁰⁴ HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 584.

⁷⁰⁵ HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 584.

⁷⁰⁶ von STEIGER Werner, Gesellschaftsrecht,- Allgemeiner Teil und Personengesellschaften, in: Schweizerisches Privatrecht, BD VIII/1, Basel-Stuttgart, 1976, 386 (BARLAS, s. 87).

⁷⁰⁷ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 74.

⁷⁰⁸ BARLAS, s. 87.

⁷⁰⁹ Adi ortaklıkta ortaklardan biri diğerinin onayı olmadan ortaklık payını başkasına devrettiğinde, devredilen kişi ortak sıfatını kazanamayacağı hakkında bkz Yarg. 13. HD. E. 1986/3778, K. 1986/4542, T. 29.9.1986 (ÖZENLİ, s. 235).

⁷¹⁰ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 74.

⁷¹¹ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 75; BARLAS, s. 87; Bkz. Yarg. 13 HD. E. 1986/2015, K. 1986/2240, T. 14.4.1986 (ÖZENLİ, s. 236).

⁷¹² BİLGE, s. 451; HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 584.

bb. Ortağın alacaklısının ortağın tasfiye payına başvurabilmesi

Elbirliği mülkiyetinde ortakların bağımsız ve ayrı payları bulunmamaktadır. Bu nedenle bir ortağın alacaklısı ortağın ortaklıktaki payını doğrudan haczedemez, alacaklılar haklarını ancak söz konusu ortağın tasfiye hissesi üzerinde kullanabilir⁷¹³. Yargıtay da ortağın şahsi alacaklısının, ancak tasfiye neticesinde ortağa düşecek paya haciz koydurabileceğini açıkça ifade etmiştir⁷¹⁴.

Bu düzenlemeye paralel olarak kanun koyucu BK m. 533/1 c. 3 de ortağın tasfiye payına haciz konulması durumunda ortaklığın sona ereceğini düzenlemiştir⁷¹⁵. Ancak adi ortaklıkta, ortağın tasfiye payı üzerine haciz konulması, ortaklığı tasfiye ettirmez. Ortaklığın tasfiyesi için ayrıca payın İİK hükümlerine göre paraya çevrilmesi gerekir⁷¹⁶. Zira tasfiye payı açık artırma ile paraya çevrilme aşamasında zorunlu değerlendirmeye ulaşır⁷¹⁷. Ayrıca borçlu ortak paraya çevrilme anına kadar borcunu ifa edebilir. Bu durumun gerçekleşmesi halinde ortaklığın aynı şartlarla devam ettiğinin kabulü gerekecektir⁷¹⁸.

Görüldüğü üzere adi ortaklıkta ortağın şahsi alacaklısı, adi ortaklıkta sadece ortağın tasfiye payı veya kar payına başvurabilir, ortaklık malvarlığı üzerinde herhangi bir hakka sahip değildir⁷¹⁹.

---

⁷¹³ ÖZENLİ, s. 62-63; ŞENER, s. 183.

⁷¹⁴ Bkz. Yarg. 13.HD., 24.5.1982, E. 1982/3318, K. 1982/3685, "...Davalı alacaklının savunmasına ve de yerel mahkemenin kabulüne göre borçlu ile davacının ortak oldukları, dava konusunu oluşturan ve haciz uygulanan telefonun davacı ile borçlu arasındaki yalın adi ortaklığa ait bulunduğu anlaşılmaktadır. Telefonun tümü üzerine haciz uygulanmıştır. BK. md. 534/2 ve İİK md. 94. uyarınca, alacaklı, ortaklığa ait mal üzerine haciz koyduramaz. Eş deyişle ortaklık sözleşmesinde tersine hüküm bulunmadıkça, bir ortağın alacaklıları, haklarını ancak ortağın arıttımdaki payı (tasfiyedeki hissesi) üzerinde kullanabilirler. Oysa alacaklı böyle yapmamış, ortaklık malı telefon üzerine haciz uygulatmıştır. Şu durum karşısında, davanın kabulüne yerine reddedilmesi bozmayı gerektirir..."<http://www.kazanci.com.tr>. (25.11.2010).

⁷¹⁵ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 183.

⁷¹⁶ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 89; ŞENER, Adi Ortaklık, s. 452.

⁷¹⁷ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 452.

⁷¹⁸ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 452.

⁷¹⁹ Bkz. Yarg. 12. HD., E. 1982/3014, K. 1982/3216. T.15.4.1982, "...Adi ortaklığa mensup ortağın şahsi alacaklıları bu ortağa ait ve tasfiye neticesi gerçekleşecek sermaye ve karı haczettirme hakkına sahiptir. Böyle bir durumda yani ortaklardan birinin ortaklık payına haciz konulduğu takdirde B. Kanununun 533/3. Maddesi gereği adi ortaklık sona ereceğinden tasfiyeye geçilmesi gerekir. Şu halde B. Kanununun 534, 535/3, 538. Maddelerinde belirtildiği gibi adi ortaklardan herhangi birinin

Elbirliği mülkiyeti payının haczi ve paraya çevrilmesine dair hükümler İİK m. 94 ve 121 de düzenlenmiştir. İİK m. 94/1 hükmünde yer alan “*Bir intifa hakkı veya taksim edilmemiş bir miras veya bir şirket yahut iştirak halinde tasarruf edilen bir mal hissesi haczedilirse icra dairesi, yerleşim yerleri bilinen ilgili üçüncü şahıslara keyfiyeti ihbar eder. Bu suretle borçlunun muayyen bir taşınmazdaki tasfiye sonundaki hissesi haczedilmiş olursa icra memuru haciz şerhinin taşınmazın kaydına işlenmesi için tapu sicil muhafızlığına tebligat yapar...*” düzenlemesi çerçevesinde borçlu ortağın adi ortaklıktaki tasfiye payı üzerinde haciz yapılır. Taşınmazdaki tasfiye payı haczedildiğinde, icra dairesinin talebi üzerine, tapu sicil memuru borçlunun elbirliği mülkiyeti payının haczedildiğini tapu siciline şerh verir⁷²⁰. İİK m. 94/1 son cümle uyarınca borçlunun haczedilen elbirliği mülkiyetine konu malın taşınır bir mal olması halinde ise icra dairesi söz konusu taşınır malın başkasına devrine engel olmak için gereken tedbirleri alır⁷²¹.

Elbirliği mülkiyeti payının paraya çevrilmesi ise İİK m. 121 hükmünde yer alan “*Bir intifa hakkı veya taksim edilmemiş bir miras veya bir şirket yahut iştirak halinde tasarruf olunan bir mal hissesi gibi yukarki maddelerde gösterilmeyen başka nevi malların satılması lazım gelirse icra memuru satışın nasıl yapılacağını icra mahkemesinden sorar. Merci, yerleşim yerleri malum olan alakadarları davet ve gelenlerini dinlendikten sonra açık artırma yaptırabileceği gibi satış için bir memur da tayin edebilir, yahut iktiza eden diğer bir tedbiri alabilir.*” düzenlemesi uyarınca yapılacaktır. Ortağın tasfiye payına haciz konulması üzerine satış doğrudan yapılmayacaktır. İcra mahkemesi İİK m. 121/2 uyarınca haczedilen adi ortaklık payın açık artırma ile satılmasına karar verebileceği gibi satış için bir memur da tayin edebilir ya da gerekli tedbirleri alabilir⁷²². Buradaki tedbirden kasıt paraya çevirmenin en elverişli tarzda nasıl yapılacağı hususundaki tedbirlerdir⁷²³.

---

alacaklısı haklarını o ortağın tasfiyedeki hissesi üzerinde kullanmayı tercih edebilir...” (ÖZENLİ, s. 246-247; DALAMANLI/KAZANCI/KAZANCI, s. 585); ŞENER, Adi Ortaklık, s. 185.

⁷²⁰ KUYUCU, s. 96.

⁷²¹ KUYUCU, s. 96.

⁷²² ŞENER, Adi Ortaklık, s. 452.

⁷²³ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 452.

Şayet, ortağın şahsi alacaklısı ortaklığın malları üzerine haciz koydurur ise diğer ortak ya da ortaklar İİK m. 16 hükmünde yer alan “*Kanunun hallini mahkemeye bıraktığı hususlar müstesna olmak üzere İcra ve İflas dairelerinin yaptığı muameleler hakkında kanuna muhalif olmasından veya hadiseye uygun bulunmamasından dolayı icra mahkemesine şikayet olunur*” düzenlemesi çerçevesinde şikayet suretiyle haczin kaldırılmasını isteyebilir⁷²⁴. İİK 16/3 düzenlemesinde yer alan “*Bir hakkın yerine getirilmemesinden veya sebepsiz sürüncemede bırakılmasından dolayı her zaman şikayet olunabilir*” hükmü uyarınca bu şikâyet süreye bağlı değildir. Zira adi ortaklıkta paylı mülkiyet benimsenmedikçe alacaklı borçlusunun ortağı bulunduğu adi ortaklık malları üzerine haciz koyduramaz. Çünkü BK m. 534 ve 535/1. c. 3 düzenlemesi üçüncü şahıs konumundaki ortakları koruyucu bir kuraldır ve bu kuralların aksine yapılan icra işlemlerine karşı yapılacak şikayet herhangi bir süreye bağlı olmamalıdır⁷²⁵.

Buna karşılık, bir ortağın tasfiye payının icra yolu ile paraya çevrilmesi ile ortaklığın sona ereceğinin kabulü sonucunda adi ortaklık hissesi bakımından farklı ve ayırıcı esaslar ortaya çıkmaktadır. Zira diğer ortaklar hissesi haczedilen ortağın payı bakımından hiçbir şekilde istihkak iddiasında bulunamayacaklardır⁷²⁶.

Nitekim benimsenen bu sistem sayesinde ortağın şahsi alacaklılarının uzanıp el atacağı bir pay olmayınca ortaklık mal varlığı korunmuş olacaktır⁷²⁷.

Ancak ortaklar dilerse sözleşmeye koyacakları bir kural ile bir ortağın alacaklısının alacağını ortaklıktan almasını kararlaştırabilirler⁷²⁸.

---

⁷²⁴ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 186.

⁷²⁵ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 186.

⁷²⁶ Bkz. Yarg. 15.HD, 20.2.1989, E. 1988/4323, K. 1989/662, “...Dosyada mevcut ve Eyüp Nöbetçi Asliye Hukuk Hakimliği kanalı ile İstanbul 7. Asliye Hukuk Hakimliğine hitaben yazılan ve davalı 3. kişi Fahri Y. vekili tarafından verilmiş olan dilekçeden, davalı 3. kişi ile davalı borçlunun takip sırasında ortak oldukları anlaşılmaktadır. Ayrıca davacı alacaklı tanıkları da davalı 3. kişi ile davalı borçlunun birlikte çalıştıklarını beyan etmiş olmalarına göre, bu kişilerin aralarında adi ortaklıktaki borçlu hissesi hakkında haciz işlemi yapılabileceği gibi aynı Kanununun 121. maddesine göre de hissenin satış suretiyle paraya çevrilebileceği öngörülmüştür. Bu durumda borçlunun hissesi ile ilgili istihkak iddiasının reddine karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde davalı 3. kişinin tüm istihkak iddiasının kabul edilmesi doğru görülmemiştir....” <http://www.kazanci.com.tr> (25.11.2010); ŞENER, Adi Ortaklık, s. 187.

⁷²⁷ HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 585.

⁷²⁸ ÖZENLİ, s. 63.

cc. Elbirliği mülkiyetinin usul hukukuna ilişkin sonuçları

Adi ortaklık tarafından açılacak davaların gerek ortaklığın tüzel kişiliğinin yokluğu gerekse elbirliğiyle mülkiyet kuralları (BK m. 534, MK m. 702) gereği kural olarak bütün ortaklar tarafından açılması gerekir⁷²⁹. Bütün ortaklar tarafından açılacak dava, adi ortaklık adına değil, bütün ortaklar adına açılır ve hüküm adi ortaklık adına değil bütün ortaklar adına verilir⁷³⁰. Alman hukukunda ise ortaklık malvarlığı üzerinde elbirliği mülkiyetinin bulunduğu, dış adi ortaklıkların hak ve taraf ehliyeti bulunduğu ve dava ehliyetine sahip olduğu kabul edilmiştir⁷³¹.

Dava bir ortak veya ortaklardan bazıları tarafından açılırsa hemen reddedilmez, mahkeme diğer ortakların davaya katılmasını veya muvafakat etmelerini sağlaması için davacıya bir süre verir⁷³². Diğer ortaklar davaya katılır veya muvafakat eder yani davayı açan ortağa temsil yetkisi verilirse, davaya devam edilir. Diğer ortaklar davaya katılmaz ve davacıya temsil yetkisi vermezlerse o zaman mahkeme esasa girmeden davayı

---

⁷²⁹ Bkz. ayrıca “Adi ortaklığa ilişkin davalarda ortaklığın tüzel kişiliği ve taraf ehliyeti bulunmadığından, adi ortaklığı oluşturan kişilerin taraf olarak birlikte hareket etmesi gerekir” **BİLGİLİ**, s. 205-206; **ŞENER**, Adi Ortaklık, s. 155; Bkz. Yarg. 4.HD, 3.3.1975, E. 10099, K. 2651 “...Borçlar Yasasının 534. Maddesi uyarınca adi ortaklığa ilişkin hak ve alacaklar iştirak halindeki mülkiyet esaslarına göre ortaklığındır. Ortaklığı ilgilendiren hak ve borçlar bakımından bütün ortakların birlikte davacı ve davalı olmaları gerekir. ....ortaklardan her biri kendi payı üzerinde tasarrufta bulunamaz ve özellikle dava açamaz...” **KARAHASAN**, s. 1457-1458 (naklen **ŞENER**, Adi Ortaklık, s. 156).

⁷³⁰ **BİLGİLİ**, s. 206; **POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU**, s. 79.

⁷³¹ **BİLGİLİ**, s. 205; Bkz. Alman Federal Mahkemesi “ARGE Weiβes Ross” davasında verdiği 29.01.2001 tarih ve IIZR331/00(Nürnberg) sayılı kararında elbirliği mülkiyetine tabi dış adi ortaklıklar için hak ve taraf ehliyetini kabul etmiştir. Karara göre; “...Adi ortaklıklar tüzel kişiliğe sahip değildirler. Fakat elbirliğiyle mülkiyete tabi bir ortaklık malvarlığının bulunduğu dış ortaklıkların hak ehliyetine sahip sayılabilmeleri için mutlaka tüzel kişilik statüsünde bulunmaları gerekmez. Bu bakımdan dış adi ortaklıklar üçüncü kişilerle yapılan hukuki işlemlerde ortaklık olarak taraf sıfatıyla yer alabilirler, bu tür işlemlerden dolayı münferiden ortaklar değil doğrudan doğruya ortaklık hak elde eder ve borç altına girer. Adi ortaklığa hak ehliyeti tanınınca ZPO§50 gereğince artık usul hukukunca taraf ehliyetinden de yoksun bırakılamaz. Maddi hukuk bakımından hakkın sahibi ve borcun yükümlüsü münferiden ortaklar değil bizzat ortaklıktır; o halde şirket alacağı veya borcu ile ilgili bir davanın doğru tarafı da ortaklar değil ortaklık olacaktır. Bu yüzden dış ortaklık biçiminde yapılmış adi ortaklıklar taraf ehliyetine ve dava takip yetkisine sahiptirler...” **BARLAS**, s. 69-72; Kararın tam metninin dilimize çevirisi için bkz. **NARBAY/DELİDUMAN**, s. 577-594; Bu karara ilişkin inceleme yazısı için bkz. **BİLGİLİ**, s. 197-213.

⁷³² **ŞENER**, Adi Ortaklık, s. 157; Yarg. 15.HD, 18.10.1990 E. 469 K. 4198, “...Adi ortaklıkta dava tüm ortaklar tarafından açılmalıdır. Zira adi ortaklığın hükmi şahsiyeti yoktur. Ortaklar davada mecburi dava arkadaşı durumundadır. Öyleyse davacıya diğer ortakları davaya katması veya kendisine muvafakat etmesi için mahkemenin süre vermesi gerekir...” (**ŞENER**, Adi Ortaklık, s. 159; **UYGUR**, s. 9607)

reddedecektir. Davanın bütün ortaklar tarafından açılması halinde davacı ortaklar mecburi dava arkadaşı durumundadırlar⁷³³.

Adi ortaklığa açılacak davalar bakımından bir ayırım yapmak gerekmektedir⁷³⁴; Davanın konusu paradan başka bir şey örneğin bir taşınır veya taşınmaz bir mal ise davanın bütün ortaklara karşı birlikte açılması gerekir çünkü ortaklar adi ortaklık malvarlığı üzerinde elbirliği ile maliktirler ve bu mallar üzerinde birlikte tasarruf edebilirler (MK m. 702). Bu durumda davalı ortaklar arasındaki ilişki mecburi dava arkadaşılığıdır⁷³⁵.

Ancak davanın konusu para alacağı ise, müteselsil sorumluluk ilkesi gereği (BK m. 534/3) dava ortaklardan birine, birkaçına veya tümüne yöneltilebilir⁷³⁶. Bu durumda bir ihtiyari dava arkadaşılığı vardır⁷³⁷. Ortaklardan birisine karşı açılan alacak davası adi ortaklığın tasfiyesini de içeriyorsa davanın bütün ortaklara karşı açılması gerekir⁷³⁸.

Davanın yalnız adi ortaklığa açıldığı ve ortaklardan hiç değilse biri davalı gösterilmediği durumda ise böyle bir davanın ortaklara karşı devamı istenemez. Çünkü dava taraf ehliyeti bulunmayan adi ortaklığa karşı açılmış olup, ortaklar onun temsilcisi durumunda değildir. Burada temsilcide yanılma söz konusu değildir⁷³⁹.

---

⁷³³ **BİLGİLİ**, s. 206.

⁷³⁴ **ŞENER**, Adi Ortaklık, s. 163; **BİLGİLİ**, s. 206.

⁷³⁵ Bkz. Yarg. 14. HD, 24.3.2006 E. 2005/10855, K. 2006/3450, "...Medeni Kanunun 701-703 maddeleri uyarınca bu tür mülkiyetin 'ortaklığı' tüzel kişiliği bulunmadığından ortaklardan her birinin eşya üzerinde doğrudan bir hakkı da yoktur. Bu anlatımın doğal sonucu olarak da mülkiyet bütünüyle ortakların tümüne aittir. Elbirliği mülkiyetinde malikler mülkiyet payını ayırmadığından eşya üzerinde paydaş değil, ortaktır. Yine bu tür mülkiyette işin özelliği gereği ortaklar arasında zorunlu dava arkadaşılığı vardır . Şayet davalı olacaklarsa davanın ortakların tümü aleyhine açılması gerekir. Medeni Kanunumuzda bir ortağın tek başına dava açabileceği, ne var ki; açtığı bu davanın devam edebilmesi için öteki ortakların açılan davaya olur vermeleri ya da davanın miras şirketine atanacak temsilci aracılığı ile sürdürülebileceği kural olarak benimsendiğinden ve dava ehliyetinin varlığı mahkemece re'sen araştırılması gereken hususlar arasında bulunduğundan davaya katılmayan ortakların olurları alınmaksızın veya Medeni Kanunun 640. maddesi uyarınca miras şirketine atanacak temsilci aracılığı ile davanın sürdürülebileceği göz ardı edilerek çekişmenin esasının incelenip davanın kabulü doğru olmamış, bozmayı gerektirmiştir..." ; Yarg. 14. HD, 2.10.2006. E. 2006/10224, K. 2006/10226 <http://www.kazanci.com.tr> (27.11.2010).

⁷³⁶ **POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU**, s. 79-80; **ŞENER**, Adi Ortaklık, s. 163; **BİLGİLİ** s. 206.

⁷³⁷ **POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU**, s. 80; Bkz. adi ortaklıkta para alacağında ihtiyari i dava arkadaşılığına dair Yarg. 11. HD, 17.2.1988, E. 1988/3556, K. 1988/3052 (**ŞENER**, Adi Ortaklık, s. 163).

⁷³⁸ **BİLGİLİ**, s. 207; **POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU**, s. 80.

⁷³⁹ **BİLGİLİ**, s. 207.

Mahkeme ve takipte diğer ortakların temsili sorununa gelince, genel kurallar burada da geçerlidir. Kendisine temsil yetkisi verilen ortak, mahkemede diğer ortakları da temsil edebilir⁷⁴⁰. Ancak kendisine yönetim görevi verilen ortağın adi ortaklıkta bütün ortakları temsile yetkili bulunduğu dair karinenin (BK m. 533/3) mahkemede temsili içerip içermediği ise tartışmalıdır⁷⁴¹. Yargıtay çeşitli kararlarında bu hususta olumlu cevap vermiştir⁷⁴². Ancak doktrinde Bilgili ve Barlas, dava açmak olağanüstü işlemlerden olduğundan ve bu nedenle özel yetkiyi gerektirdiğinden (BK m. 388/3) idareci ortağın BK m. 533/3 hükmüne istinaden ortaklığı temsilen dava açamayacağını ve ona karşı dava açılmayacağını beyan etmiştir⁷⁴³. Kanaatimizce, genel temsil yetkisi bu konuda yeterli değildir. Zira adi ortaklıkta idareci ortak ile diğer ortaklar arasındaki ilişkiler vekalet hükümlerine tabi olduğundan BK m. 388 madde hükmü gereği özel yetkiye haiz olmadıkça vekil tek başına dava açamaz, takipte bulunamaz.

d. Elbirliği Mülkiyetinin Sona Ermesi

Medeni Kanununun 703. maddesinin 1. fıkrasına göre elbirliği mülkiyeti malın devri, topluluğun dağılması veya paylı mülkiyete geçilmesiyle sona erer⁷⁴⁴. Gerçekten elbirliği mülkiyetinin kurulmasını sağlayan iki şarttan birisinin ortadan kalkması elbirliği mülkiyeti sona erdirecektir⁷⁴⁵. Şöyle ki; ortaklığa ait malvarlığının bütün ortakların oybirliği ile alacakları bir kararla başkasına devri halinde malvarlığı üzerinde elbirliği ile mülkiyet sona erecektir. Keza yine ortakların tümünün oybirliği ile alacakları bir kararla elbirliği ile mülkiyet paylı mülkiyete çevrilebilecektir⁷⁴⁶.

---

⁷⁴⁰ **POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU**, s. 80; Bkz. Yar. 11. HD. 22.01.2002 E. 863/K. 384 (ERİŞ Gönen, Türk Ticaret Kanunu, Ticari İşletme ve Şirketler, 1. Cilt, Dördüncü Baskı, Ankara, 2007, s. 239-240).;

⁷⁴¹ **POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU**, s. 80; Bkz. Yeni Borçlar Kanununda 637. maddenin son fıkrası "... temsil yetkisine sahip yönetici ortağın yapacağı önemli tasarruf işlemleri için yetkinin, bütün ortakların oybirliği ile verilmiş olması ve yetki belgesinde bu hususun açıkça belirtmiş olması şarttır..."

⁷⁴² Bkz. Yarg. 13. HD, 19.12.1974, E. 1974/5508, K. 1974/3728, (YALMAN/TAYLAN, s. 179); Yarg. 3. HD. 20.12.1973, 5383/3131 (BARLAS, s. 84); Bkz. benzer görüş ŞENER, Adi Ortaklık, s. 161.

⁷⁴³ BARLAS, s. 84; BİLGİLİ, s. 205.

⁷⁴⁴ OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 289.

⁷⁴⁵ OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 289.

⁷⁴⁶ OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 289.

Elbirliği ile mülkiyet sona erdiren bir diğer hal ise elbirliği mülkiyetine sebep olan ortaklığın sona ermesidir. Elbirliği ortaklığının nasıl sona ereceği adi ortaklıkta BK m. 535 vd. düzenlenmiřtir⁷⁴⁷.

BK. m. 535 hükmüne istinaden adi ortaklık aşağıdaki hallerde son bulur;

1. Ortaklık amacının elde edilmesi veya elde edilmesinin imkânsız hale gelmesiyle
2. Mirasçılar ile ortaklığın devamına dair önceden yapılmış bir sözleşme olmadığı halde ortaklardan birinin ölmesiyle
3. Ortaklardan birinin tasfiye payının haczi, iflası veya kısıtlanmasıyla
4. Bütün ortakların iradesiyle
5. Ortaklık için tayin edilen müddetin sona ermesiyle
6. Ortaklık sözleşmesinde ortağa tek taraflı olarak ortaklığı feshi ihbar suretiyle sona erdirme hakkının tanındığı veya ortaklığın belirsiz süreli bir ortaklık olduğu ya da ortaklık sözleşmesinin ortaklardan biri veya birkaçının hayatları boyunca tesis edildiği hallerde bir ortağın feshi ihbar eylemesiyle
7. Haklı sebeplerden dolayı fesih için verilen mahkeme ilamıyla

Haklı sebeplerden dolayı sözleşmede belirli sürenin sona ermesinden önce ve eğer ortaklık belirsiz süreli akdedilmiş ise önceden ihbara hacet olmaksızın şirketin feshi talep edilebilir.

Adi ortaklıklar ancak bu şekilde kanunda (veya duruma göre sözleşmede) öngörülen sebeplerden birinin gerçekleşmesi ile son bulur⁷⁴⁸. Ancak sona erme sebeplerinden birinin gerçekleşmesiyle birlikte adi ortaklık hemen ortadan kalkmayacaktır⁷⁴⁹. Ortaklık

---

⁷⁴⁷ OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 289.

⁷⁴⁸ şENER, Adi Ortaklık, s. 500.

⁷⁴⁹ şENER, Adi Ortaklık, s. 509.

ilişkinin sona ermesi ortaklar arasında amaç değişimine neden olur⁷⁵⁰. Tasfiye ile gaye, ortaklık malvarlığının para haline dönüştürülmesi (tasfiye tarihindeki malvarlığı uzman bilirkişilerce tümden ve parasal değeriyle saptanır)⁷⁵¹, borçların ödenmesi, sermaye değerlerinin ortaklara iadesi ve geri kalan meblağ ortaklar arasında kar ve zararın paylaşılması esasına göre dağıtılmasıdır⁷⁵².

Ortaklar adi ortaklık sözleşmesi ile tasfiyenin nasıl ve kimler tarafından yapılacağını kararlaştırabilecekleri gibi ortaklığın sona ermesinden sonra oybirliği ile yapacakları bir anlaşma ile de bu hususu düzenleyebilirler⁷⁵³. Hatta ortaklar aralarında karar vererek tasfiyeyi bir ya da birkaç ortağa bırakabilirler. Bu halde, BK m. 533 son fıkra da belirtilen karine burada da geçerli addedilir ve kendisine tasfiye görevi verilmiş ortak tüm ortakları, tasfiye gayesi içinde üçüncü kişilere karşı temsil eder⁷⁵⁴. Ortaklar aralarında anlaşmamışlarsa tasfiye kanunda öngörüldüğü şekilde yapılacaktır⁷⁵⁵.

Ayrıca çalışmamız açısından belirtmek isteriz ki; ortaklığın faaliyetleri tasfiyeye yöneleceğinden tasfiye ile birlikte idareci ortağın idare yetkisi sona erecektir. Ancak sona erme anı BK m. 537/1 hükmü gereği; ortaklığın ihbardan başka bir suretle fesih edilmesi dışında, idareci ortağın feshe muttali olduğu yahut halin icabettiği itinayı sarf ettiği halde muttali olması gereken zamandır⁷⁵⁶.

II. SORUMLULUK

Borçlar Kanunu, ortaklığın borçlarından dolayı ortakların sorumluluğuna sadece bir hüküm ayırmıştır. Şöyle ki; BK m. 534/3 uyarınca “*Hilafi mukavele edilmiş olmadıkça, şerikler birlikte yahut mümessil vasıtasıyla üçüncü şahsa karşı deruhte etmiş oldukları borçlardan müteselsilen sorumlu olurlar*”. Hükme göre, adi ortaklığın tüzel kişiliği ve hak süjesi vasfı olmadığı için adi ortaklığın borcu yoktur, doğrudan doğruya ortakların borcu vardır ve ortakların bu borcu kanun koyucu tarafından “müteselsil sorumluluk”

---

⁷⁵⁰ ÖZENLİ, s. 129.

⁷⁵¹ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 591.

⁷⁵² ÖZENLİ, s. 129; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 93.

⁷⁵³ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 517.

⁷⁵⁴ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 93.

⁷⁵⁵ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 545; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 94

⁷⁵⁶ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 93.

esasına bağlanmıştır⁷⁵⁷. Bu kural bir başka açıdan şöyle de ifade edilebilir; adi ortaklığın alacaklısı yoktur, ortaklık için yapılan işlemlerden kaynaklanan ortakların alacakları vardır⁷⁵⁸.

Ancak öncelikle vurgulamak isteriz ki; ortaklıkta temsilci BK m. 533/1 gereğince dolaylı temsilci gibi faaliyette bulunuyorsa, yapılan işlemde dolaylı üçüncü şahıslara karşı işleme katılmayan diğer ortakların sorumluluğundan da söz edilemez. Üçüncü şahsa karşı sadece işlemi yapan dolaylı temsilci alacaklı ve borçlu olur. Buna karşılık doğrudan temsilde durum değişiktir. Gerçekten de BK m. 534/3 hükmü gereği ve doğrudan temsilin bir sonucu olarak aksi kararlaştırılmadıkça, ortaklar bizzat veya temsilci vasıtasıyla gerçekleştirdikleri işlemler dolayısıyla oluşan borçlardan dolayı müteselsilen sorumludur⁷⁵⁹. Ortakların bu sorumluluğunun diğer özelliği ise – hükümde ayrıca belirtilmiş olmamakla birlikte ortaklığın tüzel kişiliği olmadığından – birinci derecede, sınırsız, kişisel ve zincirleme bir sorumluluk olmasıdır⁷⁶⁰.

Doktrinde Serozan elbirliği ile hak sahipliğine, ortakların elbirliği borçluluğunun daha uygun olacağını ancak bir alacaklının alacağına tümüyle kavuşabilmek için ortakların hepsine karşı ilan etme ve hepsini topluca koğuşurma sorumluluğundan kurtulmak için, alacaklının çıkarına ve aynı zamanda alışveriş güvenliği uğruna ortağın ortaklık borcunun tümünden tek başına (BK m. 141 anlamında müteselsil) sorumluluğunun öngörüldüğünü belirtmiştir⁷⁶¹.

Adi ortaklıkta temel sorumluluk düzeninin “müteselsil sorumluluk” biçiminde öngörülmesi nedeniyle bu husus ve arz ettiği özellikler aşağıda incelenecektir.

---

⁷⁵⁷ **BARLAS**, s. 90.

⁷⁵⁸ **POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU**, s. 81.

⁷⁵⁹ Bkz. üçüncü kişilerle işlem yapan ortağın ortaklık namına işlem yapması halinde diğer ortaklarında temsil hükümleri çerçevesinde müteselsilen sorumlu olacaklarını, dolaylı temsil durumunda ise sadece işlem yapan ortağın sorumluluk altına gireceğini içtihat eden karar , TD, 13.6.1966, E. 5060, K. 2959, (**DALAMANLI/KAZANCI/KAZANCI**, s. 636); **ŞENER**, Adi Ortaklık, s. 416.

⁷⁶⁰ **BARLAS**, s. 90; **POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU**, s. 81; **HATEMİ/SEROZAN/ARPACI**, s. 594; **ŞENER**, Adi Ortaklık, s. 417, 429; **BAHTİYAR** Mehmet, Ortaklıklar Hukuku, 5. Bası, İstanbul, 2010, s. 27

⁷⁶¹ **HATEMİ/SEROZAN/ARPACI**, s. 585-586; Bkz. Elbirlikle borçluluğun müteselsil borçluluktan farkı için, **AKINTÜRK**, Turgut, Müteselsil Borçluluk, Ankara, 1971, s. 76.

1. Müteselsil Sorumluluk

Adi ortaklıkta ortaklar borçlarından müteselsilen sorumludurlar. Müteselsil borç ilişkisi, birden fazla borçlunun alacaklıya karşı edimin tümünden sorumlu olduğu ve bu borçlardan birinin veya birkaçının ifası ile ifa edilen miktarda diğerlerinin de borçtan kurtulabildiği bir borç ilişkisidir⁷⁶². Müteselsil borçluluk Borçlar Kanununun m. 141-147. hükümlerinde düzenlenmiştir. Ancak bunlar müteselsil borçluluğun doğumuna ve sonuçlarına ilişkin genel hükümlerdir, bunların dışında kanunun çeşitli yerlerinde müteselsil borçluluğa yol açan durumları düzenleyen ayrı hükümlere rastlanmaktadır⁷⁶³.

İşte bu hükümlerden birisi de çalışma konumuz olan adi ortaklığa ilişkin olan BK m. 534/3 düzenlemesidir.

Adi ortaklıkta BK m. 534/3 gereği somut olayda ortakların müteselsil sorumluluğundan söz edilebilmesi iki ana unsurun varlığına bağlıdır; Bunlardan ilki borç doğuran işleme tüm ortakların bizzat katılmış veya kendilerini temsil ettirmiş olmaları diğeri ise müteselsil sorumluluk esasının devre dışı bırakılmamış bulunmasıdır⁷⁶⁴.

Ortaklık işlemleri çerçevesinde borç çoğu kez bir hukuksal işlemde, özellikle sözleşmeden doğar (BK m. 141/1)⁷⁶⁵. Bu işlemde taraf olarak bizzat yahut temsilci olarak yer alan ortak, alacaklıya karşı diğer ortaklarla birlikte müteselsilen sorumlu olur⁷⁶⁶. Ancak müteselsil sorumluluk, ortaya çıkan borcun tek başına bir ortak

---

⁷⁶² OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 837; TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, s. 285. AKINTÜRK, s. 35; EREN, s. 1150.

⁷⁶³ OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 837.

⁷⁶⁴ BARLAS, s. 90.

⁷⁶⁵ BARLAS, s. 90.

⁷⁶⁶ Bkz. Yargıtay 13. HD, 28.11.1988, E. 1988/4163, K. 1988/5707, "...Davacının davahların adi ortak olarak inşa ettikleri apartmandan (6) numaralı daireyi 20.10.1982 tarihli sözleşme ile adi ortaklığı temsil eden (K.G.)'den satın aldığı bu daire karşılığında 405.537 TL. ödediği anlaşılmaktadır. Adi ortaklığı davalı (K.G.)'ün idare ettiği ve böylece adi ortaklığı yönetici şerik olarak (K.G.)'ün temsil ettiği beyanıyla sabittir. Borçlar Yasası 533 üncü maddesi son çümlesine göre "kendisine idare vazifesi tahmil edilen şerik, şirketi ve bütün şerikleri üçüncü şahıslara karşı temsil etmek hakkını haiz sayılır" denmektedir. Böylece bu sözleşmede (K.G.) adi ortaklığı temsil etmiştir. Borçlar Yasası 534 son çümlesinde de hilafına mukavele edilmiş olmadıkça şerikler birlikte veya bir mümessil vasıtasıyla üçüncü bir şahsa karşı deruhte etmiş oldukları borçlardan müteselsilen sorumludurlar. Davalı ortak (K.G.)'ün (S.) İnşaat ve Taahhüt işleri Adi Ortaklığı adına hareket ettiği sözleşme içeriği ile subuta ermektedir. O halde (R.G.)'ün diğer ortak (K.G.) ile birlikte müteselsilen sorumlu tutulması gerekirken

tarafından yerine getirilmesi mümkün bir edime, örneğin bir para veya tazminat borcuna ilişkin olması halinde söz konusu olur⁷⁶⁷. Aksi takdirde ortakların elbirliği ile tasarruf edecekleri bir edime ilişkin borçlarda (örneğin ortaklığa ait elbirliğiyle malik olunan bir taşınmazı satan ortakların mülkiyeti nakil borcu böyledir) müteselsil sorumluluktan bahsedilemez⁷⁶⁸. Bu talep nedeni ile ifa için ortakların tamamına başvurulması gerekir (BK m. 534 ve MK m. 702)⁷⁶⁹.

Bir ortağın diğer ortaklara karşı alacakları bakımından da ortakların müteselsil sorumluluğu vardır, yani alacaklının ortak sıfatını taşıması sonucu değiştirmez⁷⁷⁰. Özellikle ortaklardan birisinin ortaklığa ödünç para vermesinde ya da ortaklar birlikte ya da temsilci aracılığı ile bir ortağın deposunu kira ile tutmuşlarsa, kira parası dolayısı ile ortağın konumu tıpkı bir üçüncü şahıs gibidir⁷⁷¹.

Müteselsil sorumluluk düzeninin uygulama alanı bulabilmesi için borcun mutlaka bir hukuki işlemde, özellikle sözleşmeden doğmuş olması gerekmez; doğrudan doğruya kanundan doğan borçlar bakımından da ortakların müteselsil sorumluluğu mevcuttur⁷⁷². Mesela ortakların başkalarını çalıştırdıkları durumlarda; BK m. 55 (istihdam edenlerin sorumluluğu) hükmüne istinaden sorumlulukları kişisel olarak birinci derecede ve sınırsız yani müteselsil sorumlulukları mevcuttur⁷⁷³. Keza ortakların, kışkırtıcı, eylemci, yardımcı olarak birlikte işledikleri haksız fiillerden (BK m. 50) sorumlulukları da genel hükümlere göre müteselsilendir.⁷⁷⁴ Ancak haksız fiili ortaklardan sadece birisi işlemişse haksız fiilden doğan sorumluluklar bu esasın dışındadır⁷⁷⁵. Zira her ortak kendi haksız fiilinden sorumludur. Bir ortağın haksız fiilinden –genel hükümler çerçevesinde sorumluluklarını gerektirecek bir katılımları bulunmadıkça- diğer ortakları

---

onun hakkındaki davanın husumetten reddedilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir...”<http://kazanci.com.tr>. (30.11.2010); **ŞENER**, Adi Ortaklık, s. 420-421; **BARLAS**, s. 90.

⁷⁶⁷ **ŞENER**, Adi Ortaklık, s. 418.

⁷⁶⁸ **OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR**, s. 837; **ŞENER**, Adi Ortaklık, s. 418; **AKINTÜRK**, s. 7.

⁷⁶⁹ **OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR**, s. 838.

⁷⁷⁰ **ŞENER**, Adi Ortaklık, s. 424; **BARLAS**, s. 90.

⁷⁷¹ **HATEMİ/SEROZAN/ARPACI**, s. 587; **POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU**, s. 82.

⁷⁷² **BARLAS**, s. 91.

⁷⁷³ **POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU**, s. 81; **ŞENER**, s. 425; **BİLGİLİ**, s. 204.

⁷⁷⁴ **POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU**, s. 81; **ŞENER**, s. 424; **BİLGİLİ**, s. 204.

⁷⁷⁵ **BARLAS**, s. 91, dn. 259.

sorumlu tutmak mümkün değildir⁷⁷⁶. Haksız fiili tek başına işleyen ortağın temsilci ve/veya yönetici ortak sıfatı taşıması da bu sonucu değiştirmez. Gerçekten, BK m. 533 ve 534 anlamında yönetim ve temsil hükümlerine dayanılarak haksız fiilde diğer ortakların sorumluluğuna gidilemez; zira buradaki temsil yetkisi hukuksal işlemlere yönelik olup haksız fiilleri kapsamaz⁷⁷⁷.

Müteselsil borç ilişkisinde, alacaklının, borçluların her biri borcun tamamından şahsen sorumlu olduğu için dilediğine başvurabilme imkanı bulunmaktadır.⁷⁷⁸ Alacaklı kendi seçimine göre bütün ortaklardan ya da onlardan biri ya da birkaçından alacağını tamamını talep edebilir⁷⁷⁹.

Ancak alacaklı kendisine sağlanan bu teselsül avantajını kullanmak zorunda değildir. Zira alacaklı BK m. 142/1 hükmünde yer alan “*Alacaklı müteselsil borçluların cümlesinden veya birinden borcun tamamen veya kısmen edasını istemekte muhayerdir.*” düzenlemesine istinaden dilerse ortaklardan birinden kısmen ifa talep edebilir⁷⁸⁰. Alacaklı kısmi ifa talep etse dahi ortak edimin tamamını ifa ederek borçtan kurtulabilir⁷⁸¹.

BK m. 142/2 “*Borcun tamamen edasına kadar bütün borçluların mesuliyeti devam eder.*” düzenlemesi gereği alacaklı ortaklardan birinden talepte bulunmuş olsa dahi, ortaklar bütün borçlar ifa edilene kadar sorumlu kalmaya devam eder. Alacaklının sadece bir borçludan talepte bulunması diğer ortaklara karşı talebinden feragat anlamına gelmeyecektir⁷⁸². Fakat alacaklı sadece bazı borçlulara karşı dava açmış ve bunlar aleyhine hüküm verilmiş ise; alacaklı bu hükme dayanarak diğer borçlu ortaklar aleyhine icra takibi yapamaz⁷⁸³. Karar kimlere ilişkin verilmişse sadece onlar hakkında

---

⁷⁷⁶ BARLAS, s. 78; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 81; ŞENER, s. 424.

⁷⁷⁷ BARLAS, s. 79.

⁷⁷⁸ OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 837.

⁷⁷⁹ HATEMİ/SEROZAN/ARPAÇI, s. 587; OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 847 .
ŞENER, Adi Ortaklık s. 419;

⁷⁸⁰ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 419.

⁷⁸¹ AKINTÜRK, s. 37; ŞENER, Adi Ortaklık, s. 149.

⁷⁸² HONSELL/VOGT/WATTER, Art. 544, No. 15 (naklen ŞENER, Adi Ortaklık, s. 419); EREN, s. 1157; OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 847; AKINTÜRK, s. 35.

⁷⁸³ OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 848.

hukuki etkiye sahiptir. Diğer borçlular hakkında ayrıca dava açılıp hüküm verilmesi gerekir⁷⁸⁴.

Alacaklının ortakların tamamını dava ettiği ancak dilekçede alacaklının aynen “müteselsil olarak tahsile” karar verilmesini kaydını koymadığı hallerde ise Yargıtayın birbiriyle çelişen kararları mevcuttur. Şöyle ki; Yargıtay bir kararında dava dilekçesinde müteselsilen kaydı yoksa alacağın müteselsilen tahsiline karar verilemeyeceğine hükmetmiştir⁷⁸⁵. Bu sonuç, doktrin tarafından, hukukumuzda hakimin hukuki durumu re’sen incelemesi gerektiği buna göre yargıcın kendisine bildirilen olgularla bağlı olduğu ve bu olgulara bağlanacak hukuk kuralını bulmak ve uygulamak yargıcın işi olduğu belirtilerek eleştirilmiştir⁷⁸⁶. Buna göre adi ortaklıkta ortakların birlikte ya da temsilci aracılığıyla borç altına girdikleri bir halde alacaklı, bu hususu ispatlarsa BK m. 534 de öngörülen olguların gerçekleştiğini ileri sürmüş olacaktır. Bu halde müteselsil borçluluk yasa tarafından kabul edildiğine göre alacaklı ortakların tümünü dava ettiği takdirde hakim BK m. 534 ü uygulamak zorundadır. Maddede teselsül öngörülmüş olduğuna göre dava dilekçesinde müteselsilen kaydının yer almaması, yargıcın re’sen göz önünde tutması gereken müteselsil borç kurallarının uygulanmasına engel olamayacaktır⁷⁸⁷. Keza son yıllarda Yargıtayın fikir değiştirdiği ve bu doğrultuda kararlar verdiği görülmektedir⁷⁸⁸.

---

⁷⁸⁴ OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 848.

⁷⁸⁵ Bkz. Yarg. 4. HD., E. 1980/10289, K. 1980/1626, T. 11.2.1980; YKD. 1981/11, s. 1412 (naklen OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 848).

⁷⁸⁶ TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, s. 287.

⁷⁸⁷ TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, s. 287.

⁷⁸⁸ Bkz. Yarg. 21. HD, 24.5.2005, E. 2005/3538, K. 2005/5401, “...Hükme dayanak alınan kusur raporunda davalı işverenlerin % 30 dava dışı 3. kişilerin % 70 oranında kusurlu bulunduğu açıktır. Öte yandan, birden çok kimsenin birlikte neden oldukları zarardan sorumluluklarını düzenleyen BK'nın 50. Maddesi ya da birden çok kimsenin değişik nedenlerle meydana getirdikleri zarardan sorumluluklarını düzenleyen aynı kanunun 51. maddesi ile BK'nın 142. maddesi hükmü gereği alacaklı, müteselsil borçluların tümünden veya birinden borcun (zararının) tamamını veya bir bir bölümünü istemekte muhayerdir. Ana kural bu olmakla beraber, dava dilekçesinde açıkça müteselsil sorumluluktan söz edilmiş ve kusurları oranında tahsil isteminde bulunulmamış ise dava dilekçesindeki sözlerden ileri sürülen olaylardan ve bunların yorumunda, dosyadaki diğer bilgi ve belgelerden davacının müteselsil ödetme isteği anlaşıldığı takdirde BK'nın 18. ve MK' nın 2. maddesi de düzenlenen (gerçek maksat ve afaki iyiniyet kuralları) gözönünde tutularak davacının müteselsilen ödetme isteği kabul edilerek sonuca varmak gerekir. Sırf dava dilekçesinde müteselsil sözcüğü yok diye kusur oranında sorumluluğu gidilirse HUMK 74. maddesine aykırı olarak talepten farklı sonuca varılmış olur...”<http://www.kazanci.com.tr> (01.12.2010).

BK m. 143 hükmü “*Müteselsil borçlulardan biri alacaklıya karşı onunla kendi arasındaki şahsi münasebetlerden veya müteselsil borcun sebep veya mevzuundan tevelliüt etmiş olanlardan maada bir şey dermeyan edemez ve bütün borçlular arasında müşterek olan defileri dermeyan etmediği halde onlara karşı mesul olur.*” şeklindedir. Buna göre her ortak alacaklıya karşı borcun hukuki sebebinden ve konusundan doğan savunmaları ileri sürebilecektir⁷⁸⁹. Madde metninde yer alan “ defileri” ifadesi geniş olarak anlaşılmalı ve içeriği itiraz niteliğindeki savunmaları da kapsamaktadır⁷⁹⁰. Örneğin, sözleşmenin geçersizliği, kanuna ve ahlaka aykırılığı gibi⁷⁹¹. BK m. 143 ün sonunda ifade edildiği üzere kanun ortak savunmaları sadece her borçlunun yararlanacağı bir imkan olarak değil ayrıca alacaklıya karşı yapmaya mecbur olduğu bir yükümlülük olarak düzenlemiştir⁷⁹². Bu sorumluluk kendisini iç ilişkide rücu da gösterecektir. Ortak savunmayı yapmayıp ifade bulunan ortak bunun sonucuna kendisi katlanacak ve diğer müteselsil borçlu ortaklara rücu hakkını kaybedecektir⁷⁹³.

Ortaklardan herhangi biri veya birkaçının borcu ifa ederek veya takas beyanında bulunarak borcu kısmen veya tamamen sona erdirmesi kural olarak, aynı miktarda diğer ortaklarında borcunu sona erecektir⁷⁹⁴. Bunu düzenleyen BK m. 145/1 hükmü “*Tediyesi ile veya yaptığı takas ile borcun tamamını veya bir kısmını iskat etmiş olan müteselsil borçlulardan biri, sakıt olan borç nispetinde, diğer borçluları halas etmiş olur.*” şeklindedir.

Müteselsil sorumluluk esasını öngören BK m.534/3 hükmü emredici nitelikte değildir⁷⁹⁵; madde metninde “*hilafına mukavele edilmiş olmadıkça*” ibaresi ile açıkça belirtildiği gibi sorumluluğun aksi kararlaştırılabilir. Burada söz konusu olan “mukavele” ortaklar arasında değil üçüncü kişi ile yapılan mukaveledir⁷⁹⁶. Borcu doğuran sözleşmenin kuruluşundan önce veya en geç sözleşme anında ortaklar ile alacaklı üçüncü şahıs arasında ortakların borçlarından dolayı müteselsilen sorumlu

---

⁷⁸⁹ OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 849.

⁷⁹⁰ OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 849; AKINTÜRK, s. 164 vd.; EREN, s. 1158.

⁷⁹¹ EREN, s. 1158.

⁷⁹² OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 850; EREN, s. 1158.

⁷⁹³ EREN, s. 1158.

⁷⁹⁴ OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR, s. 850.

⁷⁹⁵ BİLGİLİ, s. 204.

⁷⁹⁶ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 82; BİLGİLİ, s. 204.

olmayacakları kararlaştırılmış ise artık müteselsil sorumluluk ilkesi devre dışı kalacaktır⁷⁹⁷. Şöyle ki; ortaklar veya temsilci ortak, alacaklıyla yaptıkları sözleşmede tüm ortakların ya da belirli bir veya birkaç ortağın sorumluluğunu sınırlayabilir⁷⁹⁸. Sınırlama sorumluluğun belirli bir tutar veya ortaklık malvarlığı veya belirli malvarlığı parçasına inhisar ettirilmesi şeklinde olabilir⁷⁹⁹.

Buna karşılık müteselsil sorumluluğun söz konusu olmayacağı sadece bir iç işlem olarak ortaklar arasında kararlaştırılmışsa, özellikle ortaklık sözleşmesine böyle bir hüküm konulmuş ise işlem güvenliği nedeniyle bu durum müteselsil sorumluluk esasının bertaraf edilmesi bakımından yeterli olmaz⁸⁰⁰. Nitekim Yargıtay da ortaklık sözleşmesinde yer alan temsil yetkisinin ve ortaklık borçlarının sadece bir ortağa ait olacağı şeklindeki müteselsil sorumluluğu ortadan kaldıran bir kuralın, sadece iç ilişkide geçerli olacağını ve işlemi yapan üçüncü kişileri bağlamayacağını içtihat etmiştir⁸⁰¹. Ancak, alacaklı bu düzenlemeyi biliyorsa veya bilebilecek durumda ise bu takdirde güven prensibi karşısında ortaklar müteselsil sorumluluktan kurtulurlar⁸⁰².

Her ne kadar BK m. 534 de açıkça belirtilmemiş olsa da ortakların üçüncü şahıslara karşı sorumluluğu aynı zamanda ortaklığın tüzel kişiliği bulunmadığından, birinci derecedir. Ortaklığın yükümlülüklerinin karşılanması amacıyla ortaklık malvarlığının mevcut olup olmadığı ortaklığın sorumluluğu bakımından bir önem arz etmez. Birinci derecede ve müteselsil olan bu sorumluluk aynı zamanda sınırsızdır da⁸⁰³.

2. Ortağın Rücu Hakkı

Adi ortaklıkta ortakların dış ilişkide ortaklık borçlarından müteselsilen sorumlu olduklarını belirttikten sonra iç ilişkide ne şekilde bölüneceği hususuna da değinmek gerekir. Adi ortaklıkta bir ortak iç ilişkideki kurallara göre yükümlü olduğundan daha

---

⁷⁹⁷ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 425-426.

⁷⁹⁸ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 82.

⁷⁹⁹ ŞENER, s. 426; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 82; BİLGİLİ, s. 204.

⁸⁰⁰ BARLAS, s. 92; ŞENER, Adi Ortaklık, s. 426-427; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 82; BİLGİLİ, s. 204; .

⁸⁰¹ Bkz. Yarg. TD., 13.6.1966, E. 5060, K. 2959 (DALAMANLI/KAZANCI/KAZANCI, s. 636; ŞENER, Adi Ortaklık, s. 426-427).

⁸⁰² ŞENER, Adi Ortaklık, s. 426; BARLAS, s. 92; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 82.

⁸⁰³ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 429.

fazlasını dış ilişkideki müteselsil sorumluluk nedeniyle alacaklıya ifa ederse, diğer ortaklara karşı rücu talebini haiz olacaktır⁸⁰⁴.

Borçlulardan her birinin iç münasebet bakımından borçtan ne oranda sorumlu bulduklarının tespiti rücu hakkının doğumu ve miktarı bakımından önem arz eder⁸⁰⁵. Müteselsil borçlular bunu bizzat tespit edebilecekleri gibi bunun tespitini kanuna ya da hakime (BK m. 50/1, 51/1) de bırakabilirler⁸⁰⁶. Bu husus BK m. 146/1 de açıkça şu şekilde düzenlenmiştir “*Borcun mahiyetinden hilaftı istidlal olunmadıkça, müteselsil borçlulardan her biri alacaklıya yapılan tediye biribirine müsavi birer hisseyi üzerlerine almağa mecburdur. Ve hissesinden fazla tediyede bulunan, fazla ile diğerlerine rücu hakkını haizdir.*” Hükümde açıkça zikredildiği üzere kanun koyucu “ eşit hisse karinesi” ne yer vermiştir. Borçlular kendi aralarında farklı bir taksim şekli kararlaştırmadıkları veya kanunda rücu ilişkin başka hükümler bulunmadığı yahut borcun mahiyetinden aksi bir netice çıkarılmadığı hallerde bu karineye itibar edilecektir⁸⁰⁷.

Bu bağlamda adi ortaklıkta alacaklıyı tatmin eden ortağın muhtemel rücu talebinin kapsamı bakımından öncelikle ortaklık sözleşmesi veya ortaklar arasındaki anlaşmalar belirleyici olacaktır⁸⁰⁸. Şayet taraflar arasında böyle anlaşmalar yoksa BK m. 523 hükmüne göre bütün ortaklar kendi sermayelerinin türü ve miktarı dikkate alınmaksızın aynı oranda zarara katılmakla yükümlüdürler⁸⁰⁹.

Ödemede bulunan ortağın rücu talebinin olabilmesi için, bu ortağın ortaklığa ait bir borcu hissesinden fazla olarak ödemesi ve alacaklının tatmin edilmiş olması gerekir⁸¹⁰. Ancak burada gözden kaçırılmaması gereken nokta, rücu hakkının kullanılması, borcun tamamen ifasını zorunlu kılmaz, zira borcu kısmen, fakat iç ilişkideki payını aşacak

---

⁸⁰⁴ CANYÜREK Murat, Müteselsil Borçlulukta İç ve Dış İlişkiler, İstanbul, 2003, s. 108-109;

AKINTÜRK, s. 207.

⁸⁰⁵ CANYÜREK, s. 110.

⁸⁰⁶ AKINTÜRK, s. 209.

⁸⁰⁷ AKINTÜRK, s. 209; CANYÜREK, s. 114.

⁸⁰⁸ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 428; CANYÜREK, s. 113.

⁸⁰⁹ HONSELL/VOGT/WATTER, Art. 544, No. 28 (naklen ŞENER, s. 428) ; BİLGİLİ, s. 205;

POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 82.

⁸¹⁰ ŞENER, s. 428; CANYÜREK, s. 115.

şekilde ifa eden ortak, bu fazla kısım için diğer ortaklara rücu edebilir⁸¹¹. Keza alacaklıya payından fazla ödemede bulunan ortağın diğer ortaklara rücu talebinin doğabilmesi için, yapılmış olan ifanın geçerli olması da şarttır. İfanın geçerli olmasından maksat, borçlunun ifayı asıl alacaklıya veya onun yerine ifayı kabule yetkili bir kişiye, geçerli bir şekilde ve usulüne uygun tarzda yapılmış olmasıdır⁸¹². İfa asıl alacaklıdan başkasına yapılmışsa ya da asıl alacaklıya yapılmış bulunmakla beraber, o ehliyetsizlik sebebiyle ifayı kabule yetkili değilse ifa geçerli değildir⁸¹³.

Ortak, müteselsil borçlu sıfatına istinaden kendisine başvuran alacaklıya ifada bulunduktan sonra diğer ortaklara rücu ediyorsa artık teselsülden faydalanamaz, diğer ortaklara ancak payları oranında başvurabilir⁸¹⁴. Rücu hakkını kullanan ortağın diğer borçlulardan isteyebileceği miktar alacaklıya yaptığı ödemede kendi payını aşan miktardır⁸¹⁵. Ayrıca belirtmek gerekir ki ortaklık borcu niteliği ispat edilemeyen borçların ödenmesi halinde kuşkusuz herhangi bir rücu talebi de söz konusu olmayacaktır⁸¹⁶.

3. Ortaklığa Yeni Giren ve Ayrılan Ortağın Sorumluluğu

Adi ortaklığa giren yeni ortak girdiği tarihe kadar olan borçlardan sorumlu değildir⁸¹⁷. Çünkü mevcut borçlar, giren ortak o sırada ortaklıkta olmadığı için “*birlikte yahut bir mümessil vasıtasıyla*” üçüncü kişiye deruhte (BK m. 534/ 3) edilmiş değildir⁸¹⁸. Aynı sebeple ayrılan ortak da ayrılma tarihinden sonra doğan borçlardan sorumlu tutulamaz⁸¹⁹. Buna karşılık ayrılmadan önceki işlemlerden üçüncü kişilere karşı sınırsız ve müteselsil sorumluluk ve diğer ortaklara rücu hakları, ortak ortaklıktan ayrılrsa bile

---

⁸¹¹ CANYÜREK, s. 116.

⁸¹² CANYÜREK, s. 116.

⁸¹³ AKINTÜRK, s. 214.

⁸¹⁴ BARLAS, s. 91; HATEMİ/SEROZAN/ARPACI, s. 588; ŞENER, Adi Ortaklık, s. 428.

⁸¹⁵ CANYÜREK, s. 121.

⁸¹⁶ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 428.

⁸¹⁷ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 82; BİLGİLİ, s. 205; Adi şirkete yeni giren ortağın eski borçlardan dolayı sorumlu olacağı hakkında bkz. YONGALIK Aynur, Adi Şirkete Yeni Giren Ortağın Eski Borçlardan Dolayı Sorumluluğu Hakkında Alman Federal Mahkemesinin 07.04.20003 Tarihli Kararı, Tuğrul Ansay’a Armağan, Ankara, 2006, s. 525-541).

⁸¹⁸ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 82; BİLGİLİ, s. 205.

⁸¹⁹ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 82; BİLGİLİ, s. 205; ŞENER, s. 392.

yine de ortadan kalkmaz⁸²⁰. Şayet ayrılan ortak, müteselsil sorumluluk nedeniyle alacaklılara ortaklık borçlarını öderse, ödediği bu miktar bakımından diğer ortaklara rücu edebilecektir⁸²¹.

Her iki durumda da ortaklıktan ayrılma ve ortaklığa girme tarihlerinin belirlenmesi ve ispatı önem arz eder. Çünkü her iki durumda da tescilde olduğu gibi üçüncü kişiye karşı ileri sürülebilecek bir girme veya ayrılma tarihi mevcut değildir⁸²². Sorun üçüncü kişinin iyiniyetli olup olmamasına göre çözülür⁸²³. Söz konusu hallerde üçüncü kişinin bildiği veya bilebilecek durumda bulunduğu kanıtlanmalıdır⁸²⁴.

---

⁸²⁰ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 392.

⁸²¹ Bkz. Yarg. 9. HD, 2.7.1997, E. 1997/10351, K. 1997/13379, "...İşveren adi ortaklık ise, ortaklıktan ayrılan işveren, ortaklığın sona erme tarihine kadar gerçekleşen borçlardan müteselsilen ve müştereken borçludur... Davahların işyerini adi ortaklık şeklinde işlettikleri ve davalılardan A.O.'nun akdin feshinden önce 1.6.1991 tarihinde ortaklıktan ayrıldığı anlaşıldığından adı geçen davalının ihbar tazminatından sorumlu tutulması mümkün değildir. Mahkemece ihbar tazminatının davalı A.O.'danda tahsiline karar verilmesi hatalıdır. ...Davalı A.O. adi ortaklıktan ayrıldığı 1.6.1991 tarihinden önceki fazla mesai ücretinden ve anılan tarihten önceki hizmet sözleşmesine göre bu tarihteki ücrete göre hesaplanacak kıdem tazminatından diğer davalı ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumlu tutulması gerektiği halde, ortaklıktan ayrıldığı tarihten sonraki süre içinde fazla mesai ve kıdem tazminatı alacağından sorumlu tutulması bozmayı gerektirmiştir..." <http://www.kazanci.com.tr> (02.12.2010); ŞENER, Adi Ortaklık s. 392.

⁸²² POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 82; BİLGİLİ, s. 205.

⁸²³ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 82; BİLGİLİ, s. 205.

⁸²⁴ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 82; BİLGİLİ, s. 205.

§ 5. SONUÇ

Çalışmamız sonucunda saptadığımız önemli hususlar ve başlıca sonuçları şöyle belirtebiliriz;

Adi ortaklığın tüzel kişiliği bulunmadığı için ortaklığın organsal yolla temsili mümkün değildir. Bu nedenle adi ortaklıklarda ortaklık faaliyetleri ya ortakların tümünün bizzat katılımıyla ya da genel borçlar hukuku ilkeleri çerçevesinde temsil yolu ile gerçekleştirilecektir. Türk hukuk sisteminde adi ortaklıkta temsil ve hükümleri Borçlar Kanununun 533 ve 534 üncü maddelerinde düzenlenmiştir. Adi ortaklıkta temsil “*dolaylı temsil*” *doğrudan temsil*” olmak üzere iki şekilde gerçekleşir.

Ortaklıkta temsile ilişkin özel düzenlemenin olmadığı durumlarda BK m. 533/2 hükmü ile yapılan atıf uyarınca ortaklık müessesesinin yapısına ve adi ortaklıkta temsili düzenleyen ve BK 533. ve 534. maddelerde yer alan özel düzenlemeye uygun olduğu sürece temsile ilişkin genel hükümler uygulanabilecektir. Ancak genel hükümler uygulanırken adi ortaklıkta ortaklığı temsilen hukuki işlem yapan temsilcinin aynı zamanda ortaklığın bir ortağı olarak kendi adına da hareket ettiği hususuna özellikle dikkat edilmesi gerekmektedir.

Adi ortaklıkta BK m. 533/3 hükmü düzenlemesi ile idare ve temsil arasında kurulan ilişki uyarınca uygulanabilen BK m. 525 hükmü ile temsil yetkisinin BK m. 533/3 de mevcut karineden farklı olarak düzenlenebileceği ve ortaklık kararı, ortaklık sözleşmesi veya bütün ortakların zımni bir davranışıyla ortak veya ortaklara verilebileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Adi ortaklığa ilişkin yasal düzenlemede, sadece idareci ortağın temsilcilik sıfatından bahsedilmiş üçüncü şahısların temsilci olarak tayininden bahsedilmemiştir. Ancak BK m. 525 hükmü ile idareci ortağın diğer ortakları temsile yetkili olduğuna dair getirilen temsil karinesinin kıyasen uygulanarak ortaklık sözleşmesi veya kararı ile idareci olarak tayin edilen üçüncü kişilerin de ortaklığı temsil yetkisine haiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Üçüncü şahıslar bakımından işlem güvenliği nedeniyle getirilen BK m. 533/3 deki karinenin, ortaklar arasında mutlak bir güvenin bulunmadığı durumlarda, ortaklar bakımından tehlike teşkil edebileceği hususu göz önünde bulundurularak, ortaklıkta idare ve temsil yetkisinin güvenilir bir veya birkaç ortağa verilmesi ve bu durumun ilgililere ilan ve sirküler yolu ile duyurulması ortakların sorumluluğu açısından isabetli olacaktır.

BK m. 32/2 c. 2 de yer alan istisnai durum ancak adi ortaklıkta doğrudan temsilde uygulanabilecektir. Zira ortaklık hukukuna özgü BK m. 533/1 düzenlemesi, BK m. 32/2 c.1 in tekrarı olmasına rağmen, BK m. 32/2 c. 2 de yer alan istisnai durumu içermemektedir. Doktrinde, kanunun mevcut bir hükmü tekrarlayıp istisnaya yer vermemesi, istisnayı bertaraf etmesi olarak kabul edilmiştir. Ayrıca adi ortaklıkta dolaylı temsilci kendi adına işlem yaptığı için iç ilişkide ortaklık hesabına hareketi dış ilişkide üçüncü şahsa karşı sadece işlemi yapan ortağın sorumlu olacağı kuralını değiştirmedikten dolayı temsilde BK m. 32/2 c. 2 de yer alan istisnanın uygulanamayacağı sonucuna varılmıştır

Adi ortaklıkta idare hakkına sahip olunması nedeni ile temsil yetkisine sahip olduğu hallerde temsil yetkisi olağan işlerle sınırlı olacaktır. Borçlar Kanunu olağan ve olağanüstü işlemleri tanımlamadığından adi ortaklıkta olağanüstü işlemlerin tespitinde birisi TTK m. 165 diğeri BK m. 388/3 olmak üzere doktrinde iki ölçü getirildiği tespit edilmiştir. Ancak, BK m. 530 hükmü ile yapılan atıf neticesinde, olağanüstü işlerin neler olduğu hususunda uygulanabilen BK m. 388/3 düzenlemesinin adi ortaklık yapısına uygun olacağı sonucuna varılmıştır. Fakat madde hükmüne göre olağanüstü işlemlere ilişkin özel temsil yetkisi ortakların oybirliği ile alacakları bir karar ile verilmesi gerektiğinden ortakların birisinin itiraz hakkını kullanması şirketle ilgili işlemlerin uygulanmasında sıkıntı yaratabileceğinden söz konusu metinde olağanüstü işlem addedilerek düzenlenmesi için özel yetki aranan kambiyo taahhüdünün olağanüstü işlem olarak nitelendirilmemesi gerektiği görüşünderiz. Ayrıca uygulamada yaşanan sıkıntıları ortadan kaldırmak ve doktrindeki tartışmalara son vermek için Borçlar Kanununda tanımlanmayan olağan ve olağanüstü iş ayırımının açıkça kanunda düzenlenmesinin de isabetli olacağına inanmaktayız.

Adi ortaklıkta sadece doğrudan temsil halinde yetkisiz temsil hükümleri söz konusu olacaktır. Adi ortaklıkta dolaylı temsilde, işlem zaten dolaylı temsilci ortak ile üçüncü kişi arasında geçerli şekilde kurulduğundan burada diğer ortakların onayı ancak kurulmuş bir işlemin ortaklar içinde etki kazanabilmesi sonucunu doğurmaktadır. Bu nedenle dolaylı temsil müessesesinin niteliği gereği, yetkisiz temsilden söz edilemeyecektir.

Adi ortaklıklarda, yetkisiz temsilde ortakların hepsinin icazet vermesi gerektiği ve işlemin ancak tüm icazetlerin tamamlanması ile geçerli olacağı tespit edilmiştir. Bu bakımdan temsil olunan ortaklardan bir kısmı işlem yapılmadan önce temsil yetkisi vermiş ancak yetki vermemiş ortaklardan bir veya birkaçı temsil yetkisi vermekten imtina etmişse bu durumda temsil yetkisi vermiş olan ortakların bu işlem ile bağlı kalmaya devam edip edemeyecekleri hususunda BK m. 20/2 fıkrasının kıyasen uygulanması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Genel hükümden farklı olarak yetkisiz temsilci ortak aynı zamanda ortak olarak kendi hesabına hareket ettiğinden temsilci ortak ile üçüncü kişi arasında yapılan sözleşme geçersiz hale gelmeyecek ve yetkisiz temsilci ortağın BK m. 39 anlamında bir tazminat sorumluluğu da söz konusu olmayacağı sonucuna varılmıştır. Fakat bu durumda üçüncü kişi işlemi, bütün ortaklarla yapmak istemesine rağmen, icazetin verilmemesi nedeni ile yalnızca yetkisiz temsilci ile baş başa kalmış olacağından doktrinde yer alan görüşler doğrultusunda üçüncü şahıs açısından olumsuz bir durum yaratan bu meselenin hallinde de BK m. 20/2 fıkrasının kıyasen uygulanması gerektiğini sonucuna varılmıştır.

Adi ortaklıkta dolaylı temsil yolu ile üçüncü şahıslarla hukuki işleme girişen temsilci ortağın BK m. 530 hükmü ile vekalet hükümlerine yapılan atıf uyarınca ortaklar hesabına kazandığı alacakları BK m. 392 gereği temsil olunan ortaklara yani ortaklık özel malvarlığına geçirmekle yükümlüdür. Ancak bu hususta da ortaklık düzenlemesinde bir hüküm bulunmadığından BK m. 530 ile vekalet hükümlerine yapılan atıf nedeni ile dolaylı temsili hem unsurları hem de hükümleri ile düzenlediği kabul edilen BK m. 393/1-2 gereği intikalin gerçekleştirileceği tespit edilmiştir

Mevcut hukuk düzenimizde dolaylı temsil hakkında bağımsız bir düzenleme bulunmamaktadır. Oysa bu hususta yapılacak bağımsız bir düzenlemenin BK m. 533/1 hükmü ile adi ortaklıkta genel olarak düzenlenen dolaylı temsil müessesesine ilişkin uygulamada karşılaşılan sorunların çözümlenmesinde yaşanan sıkıntıları ortadan kaldıracağı kanaatindeyiz.

Adi ortaklık düzenlemesinin genelde ortaklığı idare yetkisine ilişkin düzenlemeler olması ve temsil yetkisine ilişkin BK m. 533 hükmü dışında doğrudan düzenlemelerin olmaması sebebiyle, temsilci ortak ile diğer ortaklar arasındaki münasebetin aksine düzenlemenin bulunmadığı durumlarda Borçlar Kanununun vekaletle ilişkin genel hükümlerinin adi ortaklıkta uygulanacağını belirtmiştik. Ancak mevcut Borçlar Kanunu düzenlemesi içerisinde bu hükümlerin ortaklık yapısına tam olarak uymadığını, günümüzde ekonomik ve hukuki nedenlerle sıklıkla tercih edilmeye başlayan adi ortaklık ilişkilerinin ihtiyaçlarını karşılamadığını ve uygulamada karşılaşılan sorunlar karşısında tam manası ile çözüm getirmediğini düşünmekteyiz. Bu nedenle yeni Borçlar kanununda adi ortaklık yapısına uygun temsile ilişkin açık düzenlemelere yer verilmesinin yerinde olacağı kanaatindeyiz.

KAYNAKÇA

- ANSAY Tuğrul,** Adi Şirket Bir Tüzel Kişi midir? Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı, 2. Tıpkı Bası, İstanbul, 2001, s. 1-10.
- AKINTÜRK Turgut,** Mütesesil Borçluluk, Sevinç, Ankara, 1971.
- AKINTÜRK Turgut,** Borçlar Hukuku Genel Hükümler Özel Borç İlişkileri, Onaltıncı Basım, Beta, İstanbul, 2010 (Borçlar Hukuku).
- AKÜNAL Teoman,** Türk İsviçre Borçlar Kanununda İlgili İçin İşlem Teorisi, Garan, İstanbul, 1975.
- AKYOL Şener,** Tam Üçüncü Şahıs Yararına Sözleşme, Vedat, İstanbul, 2008.
- ARAL Fahrettin,** Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, 7. Baskı, Yetkin, Ankara, 2007.

- ARKAN Sabih,** Ticari İşletme Hukuku, Onikinci Basım, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 2008. (Ticari İşletme)
- ARKAN Sabih,** Adi Şirket Ortağına Sözleşmeyle Verilen İdare Yetkisinin Kaldırılması ve Sonuçları, Cilt XXI, Sayı 2, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 2001.
- ARSLAN İbrahim,** Şirketler Hukuku Bilgisi, 14. Baskı, Mimoza, Konya, 2010.
- ARSLANLI Halil,** Kollektif ve Komandit Şirketler, 2. Bası, İstanbul, 1960.
- AŞKAN Cengiz,** Adi Şirketin Yönetimi, Adil, Ankara, 2003.
- ATEŞ Derya,** Borçlar Hukuku Sözleşmelerinde Genel Ahlaka Aykırılık, Turhan, Ankara, 2007.
- AYAN Mehmet,** Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 6. Baskı, Konya, 2010.

- AYBAY Aydın,** Borçlar Hukuku Dersleri, Genel Bölüm, Onikinci Bası, Filiz, İstanbul, 2002.
- BAHTİYAR Mehmet,** Ortaklıklar Hukuku, 5. Bası, Beta, İstanbul, 2010.
- BARLAS Nami,** Adi Ortaklık Temeline Dayalı Sözleşme İlişkileri, 2. Bası, Vedat, İstanbul, 2008.
- BAŞBUOĞLU Tarık,** Türk Ticaret Kanunu, 1. Cilt, Yetkin, Ankara 1988.
- BİLGE Necip,** Borçlar Hukuku, Özel Borç Münasebetleri, Sevinç, Ankara, 1971.
- BİLGİLİ Fatih,** İsviçre ve Alman Hukuku Işığında Türk Ortaklıklar Hukukunda Gizli Ortaklık İlişkileri, Seçkin, Ankara, 2003, (Gizli Ortaklık İlişkileri).
- BİLGİLİ Fatih,** Adi Ortaklıkların Fiil Ehliyeti ve Alman Federal Mahkemesi'nin Verdiği Yeni Karar Karşısında Ortaya Çıkan Durum, Prof. Dr. Ömer Teoman'a 55. Yaş Günü Armağanı, Birinci Cilt, İstanbul, 2002, s. 197-213.

BİLGİLİ Fatih/

DEMİRKAPI Ertan,

Ticaret Hukuku Şirketler Hukuku, Dora, Bursa, 2009.

CANYÜREK Murat,

Müteselsil Borçlulukta İç ve Dış İlişkiler, Vedat, İstanbul, 2003.

ÇEVİK Orhan Nuri,

Uygulamada Şirketler Hukuku, 3. Baskı, Yetkin, Ankara, 2002.

DALAMANLI Lütfü/

KAZANCI Faruk/

KAZANCI Muharrem,

İlmi ve Kazai İçtihatlarla Açıklamalı Borçlar Kanunu, Cilt IV, İstanbul, Kazancı, 1990.

DOĞANAY Ümit,

Adi Şirket Akdi(Akdin Unsurları, Kurulması, Hükümsüzlüğü) Kutulmuş, İstanbul, 1968.

DOMANIÇ Hayri,

Türk Ticaret Kanunu Şerhi, Cilt I, Temel, İstanbul, 1988, (Şerh).

DOMANIÇ Hayri,

Adi Kollektif ve Komandit Şirketler, Genişletilmiş 4. Bası, Temel, İstanbul, 1988, (Şirketler).

DURAL Mustafa/

ÖĞÜZ Tufan,

Türk Özel Hukuku Kişiler Hukuku, Cilt II, Gözden Geçirilmiş ve Yenilenmiş 9. Bası, Filiz, İstanbul, 2009.

ERDEM Nafiz,

Türk Borçlar Kanunu Şerhi ve Davaları, Cilt 1, Tipo, Ankara, 1987.

EREN Fikret,

Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 12. Baskı, Beta, İstanbul, 2010.

ERİŞ Gönen,

Türk Ticaret Kanunu, Ticari İşletme ve Şirketler, 1. Cilt, 4. Baskı, Seçkin, Ankara, 2007.

ERİŞİR Evrim,

Medeni Usul Hukukunda Taraf Ehliyeti, Güncel, İzmir, 2007.

GÖNENÇ F. İlçin,

Roma Hukukunda Şirket Akdi, Der, İstanbul, 2004.

HATEMİ Hüseyin,

Medeni Hukuk Tüzel Kişileri I, Garan, İstanbul, 1979.

HATEMİ Hüseyin/

SEROZAN Rona/

ARPACI Abdülkadir,

Borçlar Hukuku Özel Bölüm, Filiz, İstanbul, 1992.

İNCEOĞLU M. Murat,

Borçlar Hukukunda Doğrudan Temsil, XII Levha, İstanbul, 2009.

KANETİ Selim,

İsviçre Federal Mahkemesinin Borçlar Hukuku Kararları (1955-1964), Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1968.

KARAHASAN M. Reşit,

Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler Öğreti Yargıtay Kararları, Beta, İstanbul, 2003.

KAYAR İsmail,

Adi Şirketin Ticaret Unvanı ve Ticaret Siciline Tescili, Prof. Dr. Ömer Teoman'a 55. Yaş Günü Armağanı, Birinci Cilt I, İstanbul, 2002, s. 479-493.

KILIÇOĞLU, M. Ahmet,

Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Genişletilmiş 12. Bası, Turhan, Ankara, 2009.

KIRCA İsmail,

Adi Şirketin Temsili İle İlgili İki Sorun, Cilt XX, Sayı 4, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 2000.

KOCAYUSUFAŞAOĞLU

Necip,

Bir Yetki Belgesi İle Kanıtlanan Temsil Yetkisinin Geri Alınmasında Üçüncü Kişilerin İyiniyetinin Korunması Açısından BK. m. 33/II, 34/III ve 37 Karşısında BK. m. 36/II nin Uygulama Alanının Belirlenmesi, Prof. Dr. Haluk Tandoğan'ın Hatırasına Armağan, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 1990, s. 207-230.

KOCAYUSUFPAŞAOĞLU Necip/

HATEMİ Hüseyin/

SEROZAN Rona/

ARPACI Abdülkadir,

Borçlar Hukuku Genel Bölüm, 4. Bası, Filiz, İstanbul, 2008.

KUYUCU

Mustafa Melih

Adi Ortaklıkta Temsil, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, 2008, (<http://www.yok.gov.tr>)

NARBAY Şafak/

DELİDUMAN Seyithan,

Alman Federal Mahkemesinin (Dış-) Adi şirketin Hak ve Taraf Ehliyetine Sahip Olduğuna İlişkin 29.01.2001 Tarihli Kararı, Prof. Dr. Ömer Teoman'a 55. Yaş Günü Armağani, Birinci Cilt I, İstanbul, 2002, s. 578-594.

OLGAÇ Senai,

Kazai ve İlmi İctihatlarla Türk Borçlar Kanunu ve İlgili Özel Kanunlar, Cilt III, Şark, Ankara, 1969.

OĞUZMAN Kemal/

BARLAS Nami

Medeni Hukuk, Giriş Kaynaklar Temel Kavramlar 16. Bası, Vedat, İstanbul, 2010.

OĞUZMAN Kemal/

SELİÇİ Özer/

ÖZDEMİR-OKTAY Saibe, Eşya Hukuku, 12. Bası, Filiz, İstanbul, 2009.

OĞUZMAN Kemal/

SELİÇİ Özer/

ÖZDEMİR-OKTAY Saibe, Kişiler Hukuku, 9. Bası, Filiz, İstanbul, 2009 (Kişiler Hukuku).

OĞUZMAN Kemal/

ÖZ Turgut,

Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 6. Bası, Vedat, İstanbul, 2009.

ÖZENLİ Soysal,

Uygulamada Adi Ortaklık ve Neden Olduğu Davalar, Kazancı, Ankara, 1988.

ÖZSUNAY Ergun,

Medeni Hukukumuzda Tüzel Kişiler, 5. Bası, İstanbul, Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1982.

POROY Reha/

TEKİNALP Ünal/

ÇAMOĞLU Ersin,

Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, Güncelleştirilmiş 11. Basım, Vedat, İstanbul, 2009.

PULAŞLI Hasan,

Şirketler Hukuku Temel Esaslar, 7. Bası, Nobel, İstanbul, 2001.

RENDA Nihat/

ONURSAN Galip,

Dördüncü Hukuk Dairesinin Emsal Kararlarıyla Borçlar Hukuku, Balkanoğlu, Ankara, 1972.

- SELİÇİ Özer,** Borçlar Kanununa Göre Sözleşmeden Doğan Sürekli Borç İlişkilerinin Sona Ermesi, Fakülteler, İstanbul, 1977.
- SEROZAN Rona,** Sağlararası İşlem Yolu ile Ölüme Bağlı Kazandırma, Fakülteler, İstanbul, 1979.
- SUNGURBEY**
- AYFER KUTLU,** Yetkisiz Temsil özellikle culpa in contrahendo (sözleşmenin görüşülmesinde kusur ve olumsuz zarar) Yasa, İstanbul, 1988, (Yetkisiz Temsil)
- SUNGURBEY İsmet,** Medeni Hukuk Eleştirileri, Baha, İstanbul, 1963.
- SÜZEK Sarper,** İş Hukuku, Yenilenmiş 4. Baskı, Beta, İstanbul, 2008.
- ŞENER O. Hami,** Roma Hukukunun Modern Ortaklıklar Hukukuna Etkileri, Prof. Dr. Ömer Teoman'a 55. Yaş Günü Armağanı, Birinci Cilt I, İstanbul, 2002, s. 703-761.
- ŞENER O. Hami,** Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku, Seçkin, Ankara, 2002. (Ortaklıklar Hukuku)

- ŞENER O. Hami,** Adi Ortaklık, Yetkin, Ankara, 2008.(Adi Ortaklık)
- TANDOĞAN Haluk,** Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, Cilt II, 1989 Yılı Dördüncü Tıpkı Basımdan Beşinci tıpkı Basım, Vedat, İstanbul, 2010.
- TEKİL Fehiman,** Şirketler Hukuku Genel Bilgiler Adi Şirket Kollektif ve Komandit Şirketler, I. Cilt, 2. Bası, Otağ, İstanbul, 1976.
- TEKİL Fehiman,** Şirketler Hukuku, Otağ, İstanbul, 1981.
- TEKİNAY Selahattin Sulhi/**
- AKMAN Sermet/**
- BURCUOĞLU Haluk/**
- ALTOP Atilla,** Tekinay Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 7. Baskı, Filiz, İstanbul, 1993.
- TÜRK Hikmet Sami,** Eczacılık ve Adi Ortaklık, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1992, s. 161-184.

- UYGUR Turgut,** Açıklamalı-İçtihatlı Borçlar Kanunu Sorumluluk ve Tazminat Hukuku, Cilt I-VIII, Seçkin, Ankara, 2003.
- ÜLGEN Hüseyin,** Türk Ticaret Hukukunda Hukuki Görünüş Nazariyesi (Ticari İşletme Bakımından Uygulama), Vedat, İstanbul, 2005.
- VELİDEDEOĞLU H. Veldet/**
- ÖZDEMİR Refet,** Türk Borçlar Kanunu Şerhi Genel Özel, Yargıtay Yayınları, Ankara, 1987.
- von TUHR Andreas ,** Borçlar Hukukunun Umumi Kısmı, Cilt 1, Çeviren Cevat Edge, Yargıtay Yayınları No:15, Ankara, 1983.
- YALMAN Nacit/**
- TAYLAN Erbay,** Adi Ortaklık, Olgaç, Ankara, 1976.
- YAVUZ Cevdet,** Türk İsviçre ve Fransız Medeni Hukuklarında Dolaylı Temsil, Fakülteler, İstanbul, 1983. (Dolaylı Temsil)

YAVUZ Cevdet/

ACAR Faruk/

ÖZEN Burak,

Borçlar Hukuku Dersleri Özel Hükümler, 7. Bası, Beta, İstanbul, 2009.

YONGALIK Aynur,

Adi Şirkete Yeni Giren Ortağın Eski Borçlardan Dolayı Sorumluluğu Hakkında Alman Federal Mahkemesinin 7.4.2003 Tarihli Kararı, Prof. Dr. Tuğrul Ansay'a Armağan, Ankara, 2006, s. 525-541.

YONGALIK Aynur,

Adi Şirkette Sermaye Payı, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1991, (Sermaye Payı).

YONGALIK Aynur,

Aynur, Şahıs Şirketlerinde Ortak Davası, Sözkese, Ankara, 2010, (Ortak Davası).

ZEVKLİLER Aydın/

ACABEY Beşir/

GÖKYALA Emre,

Medeni Hukuk, 6. Baskı, Seçkin, Ankara, 2000.

BİLGİSAYAR ORTAMINDA FAYDALANILAN KAYNAKLAR

KAZANCI HUKUK OTOMASYON

İÇTİHAT BİLGİ BANKASI

<http://www.kazanci.com.tr>

YÜKSEK ÖĞRENİM KURUMU

ULUSAL TEZ MERKEZİ

<http://www.yok.gov.tr>